

נתן טעם לשבח

מליחה

בשר בחלב

תערובות

יו"ל לרגל שמחת נישואי
אחי החתן אברהם אלימלך נר"ו
כסליו ה'תשפ"ו

להארות והערות

ניתן לפנות למחבר בפל'
058-3268759

כל הזכויות שמורות למחבר
הרב נתן עקשטיין

פתח דבר

ואילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנחנו מספיקים להודות. זוהי התחושה שממלאת את הלב כשיודעים ומבינים שאילולא הסייעתא דשמיא העצומה אין בידינו לעשות מאומה. וב"ה שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, לעמוד בשער קונטרס זה, אשר בשם **נתן טעם לשבח** יכונה.

והוא בנוי ומיוסד כפי שצינתי לעצמי בתחילת הכתיבה "**עיקרי הדברים להבנת הענין וסדר בסוגיות - מתוך ספר ערוך השלח**", דהיינו, שמטרתו ראשית כל להבין חיבור הסוגיות זו לזו וטעם שהסמיכן רבינו המחבר, וכן בתוך כל סוגיא לקבל תמונה בהירה של הנושאים המדוברים בו ולקשר כמה עניינים לכפיפה אחת, ולכן עיקרי הנושאים ממש והמחלוקות העיקריות כתבתי ככותרת. ומחולק כל סוגיא לשלש נושאים וכנגדן פרטי הסוגיא כאשר תחזינה עיני הקורא, וסמך לדבר בגמ' (שבת פח.) ברוך הבורא שנתן תורה משולשת לעם משולש וכו', ובתוס' (חגיגה טז.) דלא הוה חשיב ליה אלא משום דבעי לאשכוחי שלשה וכו', וכידוע שהמספר מיקל על הזיכרון.

והמטרה השנית היא להבנה יסודית ללא טיוחים, ולצורך זה הארכתי לפעמים בדברים שמהלימוד בפנים השו"ע לא יהיו הדברים מובנים דיים, שאהבת ההבנה גברה על אהבת הקיצור, וכן מפני טעם זה הלכתי בעקבותיו של בעהמ"ס ערוך השלח, שכידוע מחדש הרבה בהבנת הסברא [וכאשר כתבתי "ולי נראה" וכו' ב' הכונה לבעל ערוך השלח. ולא הקפדתי לכתוב תמיד דעתו הואיל ואין המטרה לסכם המסקנות להלכה, והכל לפי הענין].

ושלישית כל היתה המטרה לכתוב בתכלית הקיצור ורק את עיקרי הדברים, למען יעמדו ימים רבים לחזור על עיקרי הדברים, כידוע מאמר חז"ל (ספרי האזינו) לעולם יהא אדם כונס תורתו כללים שאם כונסן פרטים מייגעין אותו, והיינו לוותר על כמה פרטים בסוגיא בכדי שלא לוותר על הכל, ותפסת מרובה לא תפסת. והיות שישנם המקשים על דילוג פרט זה או אחר ועל כתיבה בלשון שאינה ברורה דיו, לכן אציין כי קונטרס זה נועד "**למבינים בלבד**" חובבי הקיצור, ושכבר למדו או עתידים ללמוד ההלכות בפנים השו"ע [מלבד התועלת דלעיל בהבנת צורת הסוגיא, השייכת לכל אחד]. כמו"כ פשוט שאם מכל סיכום אין ללמוד הלכה למעשה, כ"ש מקונטרס זה שאינו בנוי כלל להשיג רק המסקנא אלא כלל הסוגיא.

במקום שכתבתי 'מחלוקת פלוני ופלוגי' הכונה שהראשון מיקל והשני מחמיר. 'שיטת פלוני' הכונה דלא קי"ל כותיה. 'יש פלוני' הכונה שהוא לידיעה בעלמא ובדבר"כ אינו להלכה. וגם אלו עשיתי כמובן לאהבת הקיצור, ומועיל לזיכרון בעז"ה.

* * *

ראיתי לנכון להעתיק בבאן הקדמה קצרה להלכות איסור והיתר:

ישנם ב' דיונים בכל איסור שנתערב בהיתר: **גוף האיסור** (יבש ביבש) - נותר ב'ביטול ברוב' וב'ניכר ומוציאו'. ו'דבר חשוב' אינו בטל ברוב, אא"כ 'פריש' או שיש 'תליה' או 'ספק ספיקא'. **טעם האיסור** (לח בלח או בישול) - נותר ב'ביטול בשישים', ב'נטל"פ', ובבב"ח גם ב'נ"ט בר נ"ט'. ואע"פ שאינו נותר בהוצאה – אם ניכר מחויב להוציא.

וזה פירוט הדינים וחילוקם לפי סימני השו"ע: פ"ז-צ', צ"ז - דיני בב"ח. צ"א - סוגי בישול. צ"ב - ביטול בשישים, חנ"נ. צ"ג - נטל"פ. צ"ד - ביטול בשישים. צ"ה צ"ו - נ"ט בר נ"ט. צ"ח צ"ט - ביטול בשישים. ק'-ק"ב - דבר חשוב. ק"ג ק"ד - נטל"פ. ק"ה ק"ח - סוגי בישול. ק"ו ק"ז - החיוב להוציא. ק"ט - ביטול ברוב. ק"י ק"א - ג' היתרי דבר חשוב.

* * *

ברגשי גיל ושיר הנני להזכיר את מעלת אבי מורי **ר' ישראל אשר שליט"א** ואמי תליט"א היקרים, ומורי חמי **ר' ישראל אהרן לוינזון** וחמותי תליט"א היקרים, יברכם ה' בכל משאלתם לטובה כ"ה.

גשים מול ארון הקודש באימה, ביראת הכבוד אזכיר את **כ"ק אדמו"ר שליט"א מסטאלין קארלין** המדריכנו תדיר בדרך ישרה, יה"ר שלא יבוש בנו ויהיה לו נחת רוח מאיתנו, ונזכה בקרוב לקבל פני משיחנו ומלכנו בראשינו בב"י אמן.

פותחין בכבוד אכסניא של תורה, ה"ה הכולל החשוב **"דרכי נועם"** בעיר ביתר עילית, בראשות **הרב אליהו ישראל שליט"א**, שדואג תדיר להרבות בחיזוק הלימוד ברציפות ובהספק, למען נגדל לאילני רברבי, ירבה ה' גבולו בתלמידים ויפוצו מעינותיו חוצה. כמו"כ הנדיב הדגול **מר שמואל שלום** שמוזיל מהונו למען הצלחת הכולל, ישכון לחוף אניות ויראה ברכה בעמלו.

אחרון חביב **נו"ב תליט"א** מנשים באהל תבורך, אשר כידוע המשיל שלמה המלך ע"ה את התורה ל"אשת חיל", ואפשר לומר שזה תלוי בזה כידוע מהגמ' (יבמות סב:) שהשרוי בלא אשה שרוי בלא תורה. נזכה לראות יחד זרע יאריך ימים עוסקים בתורה ובמצוות, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ובט"ס.

מנחם אב ה'תשפ"ה

נתן ברי"א עקשטיין

מפתח הענינים

הלכות מליחה

סדר מליחה: סימן ס"ט, הדחה קמייטא טעמו / דין קרח / דין הכלי. **המליחה** איזה מלח / נמלח מצד א' / שיעור המליחה. **הדחה בתרייתא** ניפוץ / שהה במלחו הרבה / בדיעבד שלא הדיח. **ספיקות** נאמנות מסל"ת שהדיח / ספק אם מלח / דם שפירש ממקום למקום. **שהה ג' ימים** בישול אחר הצליה / היתר שריה / יש לו ביטול ברוב.

יסודות מליחה: נכבש בציר מה שחוץ לציר / אין מליחה לכלים / מעשה דרש"י (ציר שלאחר שיעור מליחה). **סימן ע', מליחת שני חתיכות** שריק טריד וככ"פ / דגים / ציר טריפה. **דיני אגב וטריד** שיעור פליטת ציר / מליחה שנית / נפל לציר.

איברים מסוימים: סימן ע"א, הראש הבשר / המוח / הקרום. סימן ע"ב, הלב לב שיע / דם הכנוס בו אינו אוסר / בבישול אוסר. **סימן ע"ג, הכבד** מליחה / חליטה / צליה. **סימן ע"ד ע"ה, שאר איברים** טחול / ביצים / בני מעיים.

יסודות צליה: סימן ע"ו, דין צליה מליחה מקודם / דין הכלי / דין הציר. **סימן ע"ז ע"ח, מולייתא** מליחה / צליה / ככ"פ בצליה.

הלכות בשר בחלב

יסודות בב"ח: סימן פ"ז, בב"ח דרבנן מותר בהנאה / בשר טמאה / מראית עין. **גדר בשר וחלב** דגים / ביצים שבעוף / חלב שבקיבה. **סימן פ"ח, איסור העלאה** נבילה / אכסנאים והיכר / הפרדת הכלים. **סימן פ"ט, חובת המתנה** מבשר לחלב / מחלב לבשר / אחר תבשיל. **סימן צ', בב"ח שבכחל** רש"י / ר"ת / ר"ף ורמב"ם. **כחל עם בשר** כחל מן המנין / צליה עליו בישראל / סכין של בשר.

בליעות שונות: סימן צ"א, בליעות בצונן תתאה גבר / איסור נגיעה / ההוא בר גוזל. **מליח כרותח** דבר שמן / טהור מליח וטמא תפל / שיעור המלח. **סימן צ"ב, קדרת חלב** קדם וסילק / קילוח שנפסק / זיעה. **טיפת חלב** נפלה על חתיכה / ניער

וכיסה / נפלה על הקדרה. **חנ"נ** בשאר איסורין / בלח בלח / באיסור משהו. **סימן צ"ג**, **אינו בן יומו** אסור לכתחילה / ר"י הלבן / כיסוי. **סימן צ"ד**, **התוחב כף חם** מקצתו ח"כ / תחב ב"פ / תחב למאכל פרוה.

דיני בב"ח: קולות בב"ח לענין ב"י / לענין חנ"נ / לענין אפשר לסוחטו. **סימן צ"ה**, **נ"ט בר נ"ט** עלו נתבשלו ונצלו / הדחת כלים בכ"ר / בעירוי מכ"ר. **סימן צ"ו**, **דבר חריף** נב"נ ואב"י / כמה אסור / צנון דוקא. **סימן צ"ז**, **לישה בחלב** חומרתו / היתרים / אפיה יחד.

הלכות תערובות

ביטול איסור: סימן צ"ח, **טעם כעיקר** אינו מינו / שישים וקפילא / מינו. **איסור בלוע** חנ"נ בבלוע / איסור מצטרף להיתר / עביד לטעמא. **סימן צ"ט**, **ביטול בשישים** צירוף העצמות / צירוף ההצטמקות / ביטול איסור לכתחילה. **סימן ק'**, **בריה שלם** / טעמו בטל / גדר בריה. **סימן ק"א**, **חה"ל** איסור בלוע / היתר תליה / מחוסר מעשה. **סימן ק"ב**, **דשיל"מ** איסור בלוע / מינו / גדר דשיל"מ.

בליעות שונות: סימן ק"ג, **נטל"פ** היתר התבשיל / איסור הקדרה / חימום מים. **ק"ד**, **דבר מאוס** עכברא דדברא / עירוי שומן / ניכר וא"א להוציא. **סימן ק"ה**, **בליעות בצונן** כבישה / כלי שני / עירוי. **רותח דצלי** כחוש / שמן / איסור בלוע. **מליח כרותח** דבר שמן / דין פיעפוע / דיני מליחה. **סימן ק"ו** **ק"ז**, **חנ"נ** אפשר לסוחטו / איסור דבוק / מיעט ההיתר. **סימן ק"ח**, **ריחא** בדיעבד / לכתחילה / היתרים.

ספיקות: סימן ק"ט, **ביטול ברוב** באינו מינו / איסור נהפך להיתר / נתבטל ונתבשל. **סימן ק"י**, **דין קבוע** פריש / קבוע דרבנן / קבוע למפרע. **דבר חשוב** דבר שבמנין / נפל א' לים / תערובת שנית. **ספק ספיקא** א' בגוף וא' בתערובת / ספק ראשון בדאו' / ס"ס בחזקת איסור. **כללי ס"ס** ס"ס המתהפך / משני שמות / בגוף אחד. **כללי ספק דרבנן** עיקרו מה"ת / נגד חזקה / גדר ספק. **סימן קי"א**, **ב' קדרות** תליית איסור באיסור / תליית איסור בהיתר / המשתתף בצער משתתף בשמחה!

סיכום הלכות מליחה

סימן ס"ט

דיני מליחה והדחה ובו כ"א סעיפים א צריך להדיח הבשר קודם מליחה. ואם הדיחו הספח אין צריך להדיחו בבית (טו). ואם אחר שהדיח חתך כל נתך לשנים או לשלשה או שסחיר טלפי תרגלים לאחר ההדחה (אך כלי י"ד וי"ז) צריך לחזר להדיחם ואם לא עשה כן הני כלא הודח כלל (שם). הדחת הבשר לכתחלה נזהר לשורות נגד חצי שעה ולהדיחו היטב במי השרה אבל אם לא שראו רק הדיחו היטב סגי ליה ואחר כך ימתינו מעט ששטפתו המים קודם שנימלחנו שלא ימס המלח מן המים ולא יוציא דם (תנחומי ש"ד ותנחומי אש"י פכ"ה ובארד כלל א'). והנהיג שלא להשתמש בדרך אחרים בפלי ששורין בו בשר. ואם נשתתה הבשר בשריתו מעט לעת הבשר (גם הקלי אסורין). וענין לקמן סימן זה. אבל פחות מעט לעת אין להקפיד. ואף במקום שנאסר הקלי מתיר לחזר ולשרות בו (בארד). דין בשר ששלא סרח פיצד נוהגין עם שריתו ענין לעיל סימן ס"ח. **ב** אם מלח ולא הדיח תחלה ידיחנה וימלחנו שנית. ויש אוסרין. וכן נוהגין אפילו לא נמלח רק מעט בדרך שפולחין לכלי ואפילו לא שקה במלחו שעור מליחה (אך ושי"ד וסמ"ט). מיהו במקום הפסד נמלח לש להחזיר (נתי יוסף). ואם לא הודח רק מעט קודם שנימלחו מתיר בדיעבד. והוא הדין אם היה סי' בחתיכה נגד דם שעליו (תנחומי ש"ד בשם מהר"א). ואם נמלח חתיכה בלא הדחה עם שאר חתיכות שאר חתיכות מתירות והיא אסורה (בארד כלל ד' דין ח'). **ג** לא ימלח במלח דקה קמח ולא קמח ולא במלח גסה ביותר שנופלת מעל הבשר אילך ואילך. ואם אין לו מלח אחר רק מלח דק קמח מתיר במלח בו (ד"ט). **ד** נפצר עליו מלח שלא ישאר בו מקום מבלי מלח וימלח כדי שלא יהא ראוי לאכל עם אותו מלח ואינו צריך להרבות עליו מלח יותר מזה. ומולחו משני צדדים. ונעופות צריך למלחם גם מבפנים. ואם לא מלחם אלא מבפנים או מנחוץ וכן חתיכה שלא נמלחה אלא מצד אחד מתיר. ויש אוסרים אפילו בדיעבד (מהר"א תנחומי ש"ד ואך כל ו') והכי נהוג אם לא בדרך. ודוקא אם כבר נתבשל כך אבל אם לא נתבשל צדו לא יבשלנו כך אלא אם הוא תוך י"ב שעות ואין לו מלח יחזר וימלח צד השני שלא נמלח צדו ויבשלנו אחר כך ואם הוא אחר י"ב שעות אין צורך דנראה משאב שאיב ואין הצד שנימלח כבר בולע מצד שלא נמלח (שם). **ה** אחר שנימלחה החתיכה אם חתך ממנה אינו צריך לחזר ולמלח מקום החתך. וישאור שהיה במלח אינו פחות מדין הלוח מיל שהוא כדי שלישית שעה בקרוב. ועל זה נשאל קודם בדיעבד או אפילו לכתחלה לקבוע אורחים או לקרן שבת אבל בלא הכי המנהיג להשקות במליחה שעור שעה ואין לשנות (מהר"א תנחומי ש"ד ומהר"א פ"א).

א) הדחה קמיתא:¹ פעולתו – לרכך פני הבשר או הבשר כולו, או להסיר הדם שבעין או הדם היבש שבעין.² בשר קפוא יש להפשיר כדי שיפעל בו המלח.³ כלי ההדחה יש לאסור שמא נשאר בו דם, וכן הסל שהביא עמו בשר מהטבח.

במליחה (ט"ז). **וּלְמַעַשָּׂה** בנ"מ ב' מחמירין לעיכובא הרי דקי"ל כהסמ"ג, בנ"מ א' מחמירין רק לכתחילה (היינו לכתחילה ישרה, הדיח היטב יכול למלוה, הדיח קצת וכבר מלח כשר), ובנ"מ ג' מקילין בהפ"מ, הרי דקי"ל כהרא"ש דחשיב לדם בעין שעליו כדם פליטה עכ"פ בהפ"מ, (ולחתינו בזה לצלי – בנמלח בלא הדחה – מח' ש"ך וט"ז), ונר' דלא פליגי רק ש"ך מיירי בהפ"מ וט"ז מיירי בלא הפ"מ).
2. נקשר באמצע המליחה הפסיק המלח פעולתו וימלחנו שוב לכשיפשיר. הפשיר והניחו במלחו כשר, ואם מצרפין השיעור לזמן שקודם שנקשר מח' פרו"ה ופמ"ג. מקצת החתיכה קרושה יחתכנה וימלחנה שנית בפנ"ע (ושי' חו"ד דגם הפשור צריך מליחה שנית דהוי כנמלח מצד א'), ולכתח' לא ימלח שנית ביחד עם הפשור אף אם לא ידחה (שבזה נאסר אף בדיעבד שהרי נסתמו נקבי הפליטה) שהרי אין למלוה לכתחילה שנית אחר ששהתה שיעור מליחה.
3. בדיעבד שהשתמש בכלי ההדחה אפי' חמין אם היתה נקיה מותר. כמו"כ אם הדיח בכלי כשר מדיחו היטב ומותר. **עבר ושהה מעל"ע** הבשר והכלי נאסרו. ומותר לשרות בכלי בשר קודם

1. טעם ריכוך פני הבשר היינו ללחלחו שבל"ז יוציא רק חלק מהדם, והוא מהר"ק (וכ"ה ברא"ש ורשב"א). טעם ריכוך הבשר כולו דחה המרדכי דאדרבה מים קרים מטרשי לה. טעם הסרת הדם בעין כתב המרדכי שבל"ז מתמלא המלח ממנו ושוב לא יפליט כלום מהחתיכה, והסמ"ג כתב שהמלח יבליע הדם בעין ויאסור החתיכה עולמית (והרא"ש מתיר דם מירשק שריק). וטעם הסרת הדם היבש כתב הרא"ה שמא יהא נידח אחר שיעור פליטת ציר ויבלע בבשר ודחוחו שמי ישהה י"ב שעות במלחו. הרי ה' טעמים. **ונפ"מ** "מירכוך בעי שריה ולהסרת הדם די בהדחה. לטעם שלישי אם חתך הבשר קודם גמר מליחה צריך הדחה שנית שהרי נתהוה דם במקום החתך. לכו"כ לטעם שלישי אף בדיעבד שמלח בלי הדחה נאסר החתיכה ולא יועיל הדחה המליחה שנית, והיינו לפירוש הסמ"ג ולא להמרדכי כנחבאר, וגו' ור' להסמ"ג לשטיטות דחשיב ליה דם בעין אבל להרא"ש חשיב דם פליטה ואמרינן ביה שריק וכבולעו כ"פ, וגם להסמ"ג ביש בחתיכה ס' נגד דם שעליו מותר, כמו"כ אינו אוסר חתיכות שהודחו ונמלחו עמו דלגבייהו הי' דם פליטה (ש"ך) משא"כ הוא עצמו שהדם נבלע בו בעודו קשה (פמ"ג) ועוד דדם שריק ואינו מפעפע מחתיכה לחתיכה

מיד מתחיל הכבישה והואיל והתחיל בעוד טעמו מושבח יש לאסור (כרת). **בשר מהטבח** אין ליתן לכתחילה אלא במקומו המיוחד ולא במקו"א שמא יש שם מלח (רש"ל) וכן להיפך לא ליתן מלח במקום המיוחד לבשר זה (ט"ז).

מליחה שהרי אינו כובשו מעל"ע, ובשר מוכשר אסור לשרותו בו מעל"ע, ומש"כ שה"ש (וכ"ה בט"ז ק"ה) דבדעבד מותר משום נטל"פ שהרי הכבישה נגמר כשכבר אינו ב"י דחו, חזא דהכבישה בא בסוף מעל"ע ולא לאחריו (פר"ח וכו"ה במג"א תמ"ז) ועוד שהרי

ג) **המליחה:** ¹מלח גס עדיף שלא ימס, ואם מולח בדק יתן מלח הרבה. ²נמלח מצד אחד מח' מחבר רמ"א (רשב"א ורא"ש) אם בדיעבד צריך לחזור ולמלוח צד השני, וכן בעוף שלא מלחו מבפנים. ³שיעור השהיה במלח כדי הילוך מיל (קבלה ביד הגאונים מחכמי הש"ס) והמנהג להשהות שעה אם לא בדיעבד או לצורך שבת ואחרים.

דס. **אגב** פליגי גם הרשב"א והרא"ש אם די שאינו נאכל מחמת מלחו או דבעינן שלא יאשר מקום מבלי מלח. והמחבר לשיטתו דלא פליגי העתיק שניהם, ולמעשה המנהג להקל והמחמיר תע"ב. **אין חילוק** אם הצד שנמלח היה למעלה או למטה. כמו"כ צריך שיהא המלח נקי, וביש בו הרבה ממין אחר אפילו המלח רוב מעכב אף בדיעבד. **3.** איך אפשר להשוות מליח כרותח דצלי ששיעורו י"ח מינוטין, הרי מב' בס' צ"א דמליח נעשה כרותח רק בסוף שיעור מליחה ואילו כשצולה בשר מתחיל תיכף האש להפליט ממנו דס. וי"ל דלכן הצריך הרמב"ם חליטה, ולכן נמי נהגו להצריך שעה דהיינו ב"פ י"ח וכיון דאפיקתיה מחצי שעה אוקמה אשעה, ולפי"ז כשמיקל לצורך ישהה עכ"פ ל"ו מינוט"א או יחלוט בחמין אחר המליחה. ולוישב המנהג ושאר"ר י"ל דאה"נ גם בצלי די בפחות משיעור מיל, רק שלא כל האש שזה לכן קבעו שיעור הראוי לאכילה לרוב בנ"א.

1. הרא"ש פי' דהגמ"ל דאף הגס מועיל אבל הדק עדיף שאינו נושר מהבשר (וקשה דבגמ' מייית מעשה רב שעשה בגס) והשו"ע נקט דלא פליגי והרמב"ם בא לאפוקי הדק קמח והרא"ש בא לאפוקי הגס ביותר. ואם מולח בגס ידיקו שלא יאשר (ט"ז). **פשוט הערה"ש** דהרמב"ם כרש"י שפי' מליחה גלגליתא גסה דהיינו מלח הארץ הגס שרכה, והרא"ש כהערוך שפי' גלגליתא קשה דהיינו מלח הים הגס שדקה, שבכ"א יש סיבה שנוח לימס. ולפי"ז אם עשה את מלח ההרים דק אין למלוח בו אף בדיעבד. **2.** ראיית הרשב"א מחתיכה עבה שא"צ לבקועה לשנים יישב הרש"ל, דהא דבעינן ב' צדדין היינו שצד א' דוחה הדם לצד השני והמלח שבצד השני מפליטו לבחון. והב"י פי' דלא פליגי וגם הרא"ש מתיר בדיעבד, אכן ברש"ל וב"ח כתבו דפליגי וכן משמע בטור. **למעשה** אם כבר נתבשל התירו הרמב"א לצורך. לא נתבשל ועדיין פולט ציר (תוך יב"ש ולא הודה, ואם הודה מח' ט"ז וש"ך אם יש לצרף מ"ד שעדיין פולט ציר, כמו"כ פליגי לסמוך אמ"ד שפולט ציר מעל"ע דהא אפשר בצלי) ימלח צד השני [והמיקל בהדחה ימלח גם צד הראשון שהרי צריך כח הדוחה כנ"ל – רעק"א]. לא נתבשל וכבר אינו פולט ציר יצלנו דנורא משאב שאיב ואין הצד שכנגד בולע ממנו

ז קודם שיתן הבשר בפלי שמידיחו בו ונפץ מעליו המלח שפעליו או ישקפנו במים ואחר כך יתן הבשר בפלי שמידיחו בו וידיחנו פעמים וישטף הפלי בין רחיצה לרחיצה. ויש אומרים שצריך לקדח בו פעמים (חדשי אגדה בשם אור זרוע ומהר"א ואו"ח כ"א דט"ז והג"א) ויש אומרים שצריך לקדח מעליו וידיחנו בו פעמים דזה הוי כהדחה ג' פעמים או גשים המים תוך הפלי ואחר כך יניח בו הבשר וידיחנו ג' פעמים ויחגו. ולקתחלה יתן מים הרבה כהדחה ראשונה כדי שיקבט כל המלח שבעיר ויש מתיר לקדח הבשר במי פרות ואין צריך מים **ח** אם לא נפץ המלח שפעליו ולא שטפו אין לאסור כי המים שבעלי מבטלין כל המלח. ואפלו המים מועטים מקל מקום מבטלים כל הנזיר ויש וארדו כלל ומהר"א. ויש מתירין אפלו לא היה מים כלל בפלי ויחניחו בו הבשר דאין לחוש בשעה מועצת כזו שעוסקין בהדחת הבשר (שי"ד ואו"ח פלג א' וי' וצ"ח לעיל ס"ה) ויש לקדח עליו. ואין לחוש בכל זה רק בהדחה ראשונה אבל לאחר הדחה ראשונה אין לחוש (פד משמע מפרדכי נר"ו). ואין חילוק בין אם הדיחו בכלי כשר או טרפה או חולקת. ואם היה מעט מים בכלי שמקבט כל המלח שאינו חשבו עוד כרותח אפלו הפלי חולקת או הטרפה מכללך עדו כהאסור מתיר (בארד). **ט** בשר שנמלח ונתבשל על הדחה אחת או צריך שיהא בו ששים כדי המלח שבו. (כל הקדחה במקור פסוקים לששים (שי"ד ועוד פוסקים צ"ח ס"ק ל"ד). ואם יש בקדחה כ"כ כמו החתיכה שנמלח ולא הודח הכל שרי דנדאי אקא ששים נגד המלח שעל החתיכה דהחתיכה עצמה נבדאי היא שלשים נגד המלח שפעליו (בארד פלג י"א ד"ד). ואי ליקא סי' בקדחה נגד המלח אפלו לא הושם רק בכלי שני חל אסור דמאחר שיש שם מלח וצריך אפלו בכלי שני מקבט (שם ד"ו א' ובמדרכי). ובשר נבש יש להתיר אפלו בכלי ראשון דנדאי יש לו נגד המלח שפעליו מאחר שקבץ נתיבש (מקדכי כ"ה ורבינו יוסף בשם הגה"ה אשרי ושי"ד). אבל לקתחלה יזהר אפלו בבשר נבש שלא לבשלו או להדיחו במים שהיה סולדת בהם בלא הדחה אחת (שי"ד פס). וכל זה מקרי שלא הודח באחרונה כלל אבל אם הודח רק פעם אחת ונתבשל כך מתיר דבדיעבד סגי לה בהדחה אחת באחרונה (מהר"א) בהנחת שי"ד). מלח שפולח בו פעם אחת אסור למלוח בו פעם שנית (פלג ב' וד"ע דעת רב הפוסקים) וכל שכן שאסור לאכל המלח אחר שפולח בו.

ג) **הדחה בתריות:** ¹אחר הסרת המלח ידיח שנית לכתח' להעביר מים הראשונים (רא"ש ושאר) ולכתח' הסרת המלח יעשה בניפוך או שטיפה ולא בכלי מים (רשב"א). ²ימהר להדיח קודם פליטת ציור, והמנהג שלא להשהות יותר מהצריך. ³נתבשל בלא הדחה צריך שישים.

(ומילא שאין הטעם משום שפסק כח המלח וטריד אלא שאין המלח מבליע, אזי אפי' מלח שנית לאחר פליטת ציר לא יאסור – פמ"ג בסי' ע').

3. חשבינו גם נגד המלח גם למאן דלית ליה חנ"נ משום דלא ידעין כמה דם בלע. ול"א דעבדי לטעמא ולא בטיל לפי שאינו איסור עצמי ואין הנאסר חמור מן האסור. **בסתמא** י"א דלעולם יש שישים, ונמנו וגמרו דלכ"ע יש שלשים ולכן אם יש במים והירקות נכפה הבשר מותר (ואם כבר נתייבש המלח יש ס' ש"ך פ"ח כרת). **אין שישים ונתנו בכלי שני** שהס"ב, מדינא יש להתיר דכלי שני אינו מבשל וכמ"כ אינו מפליט מהמלח ומבליע בבשר כאחת (הגם דהא המלח נמס והו"ל הדם בעין וצריך רק להבליעו – פמ"ג), אך הוא מח' רש"ל ורמ"א. דרמ"א אוסר שע"י מלח מבשל כ"ש ורש"ל מתיר שכבר פסק ריתחת המלח. ואין להקל אלא בהפ"מ (ש"ח) דלא כמתירים לגמרי משום שדם שמלחו דרבנן (ט"ז פ"ח). **המלח נאסר** באכילה או למלחו בו שנית (רמ"א) ומש"כ ש"ך שאם נתייבש כבר נשרף וכלה הדם שבו ומותר באכילה תמזה, וכן מש"כ שאם מלח בו שנית מותר בדיעבד תמזה דהא שוב אין בו כח להוציא דם.

1. **חששת הרשב"א** שבכלי מים יפסוק כח פליטת הבשר ויבליע המלח בבשר דם שעמו. ולמעשה כן נקט המחבר אך לרמ"א די ליתנו במים מרובין שמבטלין גם כח המלח, ויזהר בזה ליתן המים בכלי קודם הבשר שלא יבלע הציר שפולט ובדיעבד אין לחוש בשעה מועטת כזו. **רק בהג"א** כתב להדיח לכתח' גם בשלישית לטהר מים השניים שנגעו בראשון, והעתיקו הרמ"א, אך במחבר ובטור אי"ז הפשט רק שהעתיקו גם הרא"ש וגם הרשב"א. **כלי ההדחה** כשר נכתבאר בהדחה קמייאת והמנהג לייחז לו כלי. ואפי' הדיח בכלי טריפה או חולבת בן יומו מותר שהרי שורה בו זמן מועט בצונן, ואף אם הוא מלוכלך אם היה בו מעט מים לבטל כח המלח שעל הבשר מותר (רמ"א). **מיי פירות** כשרים בהדחה בדיעבד (רמ"א) ואף ההדחה קמייאת דלא כמ"ש הרמ"א בתשובה שמקשים את הבשר (ש"ך ט"ז).

2. **החשש** שיחזור המלח ויבליע מדמו בבשר, ובדיעבד מותר דאמרין מלח מפליט דם ולא מבליע (ושאני מסוף הסימן במעשה דרש"י והמחמירין ס"ל שחזור המלח ומבליע, היינו משום דמונה בציר. ולפי"ז ה"ז אם יש גומא ציר חמיר). והוא מח' רא"ש ורשב"א. **וכתב באה"ט** בסי' ע' דעדיף להשהותו במלחו מלהדיחו בשבת אף ע"י גוי. ובהפ"מ שיתקלקל הבשר מותר ע"י גוי או לטול עליו כמבו' להלן גבי שהיה ג' ימים. **נפ"מ נוספת** אם מלח שנית קודם ההדחה, שאף במלח שכוחו בו קי"ל בדיעבד שאינו מבליע דם פליטה

י עובד פוכבים משמש בביית ישראל ונתן הפשר בקדוה ואין ידוע אם הדיחו אם יודע העובד פוכבים מנהג ישראל סומכין על דבריו אם היה שם ישראל יוצא ונקנס או שום קטן בן דעת. ובחד מינייהו סגי (טור) או פומסיח לפי תמו שיהדיחו יפה או שישאלו אפלו קטן יוצא ונקנס דמקרת הואיל וידוע מנהגו ישראל. מיהו אם מיהא לעובד פוכבים שלא ידחו בלא רשותו והוא עבר על דבריו אסור דהא חזינו דאינו מקרת ואין לקמח גם בן אדבריו (תקפת ש"ד ואי"ח).

יא פשר שנתבשל בלא מליחה צריך שיהיה בפתבשיל ששים כנגד אותו פשר וזא מתיר הכל. ויש אוסרים אותה חתיכה אפלו בראש ס' נגד חתיכה (טור) בשם י"א ונחנות מקומי בשם סמ"ק ונחנות ש"ד ואד"ו ומהרא"י ופדריק בשם ראב"ן (הקל נחוג אם לא נלכד פלו לקבד שבת או לקבד אורחים דאז יש לקמח אדברי המקלין (בית יוסף בשם אי"ח ד"ע ע"מ). ואם נמלח חתיכה ולא נמלחה פראוי דינה קאלו לא נמלחה קלל. וכן פשר ששהה ג' ימים בלא מליחה אף אם נמלח דינו קאלו לא נמלח ואם נתבשל צריך ס' כנגדו (אי"ח).

ד) **ספיקות:** ¹בישלו כותי וספק אם הדיחו אחר המליחה, מח' רמ"א ומחבר (מדכ"ה תה"ד ושאר) אם נאמן כמסל"ת בדרבנן (דס שבישלו). ²בשר מבושל וספק אם מלחו, מח' ט"ז ונה"כ אם יש להתיר מטעם ספק דרבנן (דס שבישלו) וגם מטעם שמסתמא עשה כדרכו. ³בשר מבושל וידוע שלא נמלח ויש שישים, מח' אם החתיכה עצמה מותרת וי"ל בהפ"מ (רמ"א).

שדרך ישראל להדיח ומסל"ת אדרבה רק באינו יודע שהמנהג להדיח (או עכ"פ שלא שאלוהו אם הדיח אלא סיפר מעצמו נחשב ג"כ לפי תומם כמו בענוה – ש"ך). **אם** עבר על דברי בעה"ב שא"ל שלא להדיח בלא רשותו איבד נאמנותו בין כמסל"ת ובין כמירתת (רמ"א). **מצד בישולי עכו"ם** צ"ל דמירי שהישראל העמיד הקדרה על האש. **ביש רגלים לדבר** ומבין בעה"ב שעשה כנצרך מותר בכל גווני.

2. טעם שדרך להדיח דכאן אחרת אסורא ל"א ספק דרבנן לקולא – וע"ז חולק הפרי"ח, ושם היה מולת דית זוכר – וע"ז כתב הפת"י דאדרבה אם לא מלח איך מסופק בזה. **למעשה** יש להטעים לגוי.

1. שורש המח' אם נאמנות מסל"ת הוא רק בעדות אשה או גם בדרבנן, והמחבר בקל"ו החמיר והרמ"א באו"ח תקי"ג היקל. (מש"ל הש"י דלכ"ע סמכין אמסל"ת ולכן חילק בין אתחוק איסורא ללא אתחוק כבר דחה הפר"ח). **בטור** הביא יש מתירין גם למאן דלא מהני מסל"ת משום דכותי קפיד אנוקות, ויש אוסרין גם למאן דמהני מסל"ת משום שיכול לברר בטעימת גוי אם אין בזה ריבוי מלח. והמתירין לשיטתם דעכשיו אין סומכין אטעימה.

מירתת הדיחו שנער שידוע בטיב הדחה היה שם או אפי' כנס ויוצא, מהני לכ"ע (גם להמחבר, דא להיש אוסרין הג"ל בטור שהיה לסמוך על התירין כיון שאפשר לברר). ופשוט דמירתת מהני רק בידוע

ובספק רק אם הדיח אחר המליחה יש להתיר. **בבבתי הג'ל ל"א** ס"ד"ר לקולא דלמה יטרח להדיח (פ"ח). **ודע** שאין לנו לעורר ספק. רק מיירי שהאשה עצמה בבישלה עודה כאן ועוררה ספק. אמנם אם א' שלח לחבירו בשר צריך למולחו, ול"א מסתמא מלח דגם המשלח אומר דכיון שלא הודיעו שנמלח בדאי ימלחנו, ואף בדיעבד שבישלו אסור עד שיתברר הדבר (יד אפרים). **מעשה** בבשר שומן וחלב שנמלחו יחד וספק אם נגעו זה בזה, השומן מותר דמין במינו דרבנן וספיקו להקל, וגם לבשר די בקליפה דבצירוף מ"ד בדמליחה די בקליפה הוי ס"ס. ואם נגע בדואי במקו"א בבשר ואין ידוע היכן הוי כתרעובת דבטיל חד בתרי (פר"ח בשם צ"צ).
3. טעם המתירים דהנ"ל ש"ש דהא הבשר עדיין לא נאסר מעולם, ואיסור דבוק שנחבשל בדמו ל"ש לומר דמנ"פ, מה שיצא נתבטל

במים ומה שלא הוי דם האברים שלא פירש. והאוסרין חיישי שפירש בו דם ממקום למקום (ש"ד) ועוד שמא תיכף יציא ממנו הדם ועוד לא נתערב במים חזר ונבלע בו (הגש"ד) [והיינו טעמא שגורו הגאונים על חליטה שאין אנו בקיאין, דאל"כ נימא ממנ"פ כנ"ל]. **ויש אופנים** דלכ"ע חיישינן שפירש בו דם ממקום למקום ואסור: "בשר שנמלח קצת שכבר נתעורר הדם לצאת (הג' ריב"פ, וערוה"ש מיקל דזה יצא בבישול). ה"רנגולות שאינה פתוחה שדם האברים הפנימיים יבלע בחיצונים (ופתוחה שניטול איבריה הפנימיים מח' נה"כ וט"ו)". "בשר ששהה ג' ימים בלא מליחה שנתקשה בו דמו (אף אם מלחו אח"כ דהוי כלא נמלח).

יב **בְּשַׁר שֶׁשָּׁהָה ג' יָמִים מֵצֵת לָעֵת בְּלֹא מְלִיחָה נִתְיַבֵּשׁ דָּמוֹ בְּתוֹכוֹ וְלֹא יֵצֵא עוֹד עַל יְדֵי מְלִיחָה וְאֵין לֵאמָרוֹ מִבְּשָׁל אֶלָּא צָלִי. וְאַחֲרֵי שֶׁצָּלָא לֹא יִבְשְׁלֵנוּ וְאֵם בְּשָׁלוֹ מִתֵּר. וְאֵין לְהַשְׁחִית בְּשַׁר ג' יָמִים בְּלֹא מְלִיחָה דְחִיּוּשֵׁינוּ שְׁמָא בְּשָׁלוֹ (בֵּית יוֹסֵף בֶּשֶׁם פִּסְקֵי מִהֲרַא"י סִימָן קצ"א). יג וְאֵם שָׂרוֹ אוֹתָהּ בְּמִים תוֹךְ הַגִּ' יָמִים כֹּל לְהַשְׁחִיתוֹ עוֹד שְׁלֹשָׁה יָמִים אַחֲרֵיהֶם פְּחוֹת חֲצִי שָׁעָה (נֶאֱמָר). בְּשַׁר שֶׁנִּמְלַח וְסָפֵק אִם נִמְלַח תוֹךְ ג' מִתֵּר (נֶאֱמָר). יד בְּשַׁר שֶׁשָּׁהָה שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּלֹא מְלִיחָה וְנִתְעַרְבָּה אוֹתָהּ חֲתִיכָה בְּחִתִּיכוֹת אֲחֵרוֹת בְּטָלָה בְּרֵב וּמִתֵּר לְפָנָיו וְאֶפְלוֹ הִיָּתֵר רְאוּיָה לְהִתְפַּכֵּד. וְכֵן חֲדָיו נִתְבַּשְׁלוּ בְּלֹא מְלִיחָה וְנִתְעַרְבָּה אַחֲרֵי כֵן בְּאֲחֵרוֹת (אֵיחָה). טו בְּשַׁר הַמְּלִיכָה בְּדָמִים שֶׁנִּשְׁפָּרָה בְּמִים מֵצֵת לָעֵת ג' יָמִים אֲסוּרִים לֵאמָרוֹ כִּי אֵם צָלִי אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בְּמִים ס' כִּנְגָדוֹ. (עֵי סִימָן מ"ח) וְיֵשׁ אֲסוּרִים אֶפְלוֹ לְצִלֵּי וְהָכִי נִחָג (אֵיחָה).**

ה) שהה ג' ימים: ¹אסור בבישול אלא צלי לפי שנתייבש בו דמו ולא יצא במליחה (גזירת הגאונים) ובישול אחר צלי מח' וק"ל להתיר בדיעבד. ²שריה תוך הג' ימים מתרת אותו, והמנהג דדי בהדחה. ³נתערב בשאר בשר בטל ברוב כדון יבש ביבש, ולא חיישי' שמא יבשלם ויתן טעם כדון באינו מינו.

וא"כ די לשירי משהו. **עוף שלא נפתח** לא מהני השריה לאיברים הפנימיים. ואם רק הדיח ולא שפשף היטב או השרה גם לבשר אינו מועיל רק לעור (נוב"י). **בשבת** אסור להדיח משום טירחה כיון דאפשר בצלי (מג"א שכ"א) ובהפ"מ יעשה ע"י גוי או שיטול ע"י ידיו (נוב"י) וביו"ט ודאי מותר דהא ראוי לבשל ולאכול בו ביום – אם לא שהוא סמוך לערב. **בשר קטוא** שהפשיח תוך הג' ימים ונתלחלה במים של ההפשר י"ל בהפ"מ להחשיבו כהדחה (יד אפרים). שראו בעודו קרוש לא עשה כלום (פמ"ג). ול"נ דאדבריה הזמן שהיה קרוש אינו מצטרף לג' ימים.
3. הטעם "שהוא" רק חומרת הגאונים. וגם כשיבשלו יהיה רק דרבנן, וק"ל כהמקילין דבאיסור דרבנן די ברוב (פר"ח). "בשרי" כשיבשלו יתבטל הדם בשישים. "זאיא נמי ציר שטעמו כדם והל"ל מינו (פליתי וזו"ר). ומ"מ יבשל כל חתיכה בפנ"ע כמב"ב בק"ט. **מצד דשיל"מ** שיוכל להתירו בצלי לא אסרינן, דהא לצלי לא נאסר מעולם. כמוב"כ אם הוא חתיכה הר"ל נמי מותר לפי שאינו איסור עצמי והדם שבו אינו ראוי להתכבד. **א"צ למלוח** כל חתיכה בפנ"ע, שאף אי נימא דחתיכה זו לא פולטת כלום ותבלע דם מהאחרות מ"מ תתבטל ברוב (פמ"ג). וצ"ע דהו"ל מבטל איסור לחתיכה" כ"ש דהא אמר' שפולטת ציר. ומ"מ טוב למלוח כ"א לבד. ופשט שאם כבר נמלחו רק שזו נמלחה אחר ג' ימים שא"צ כלום. **נתערב** חתיכה שלא נמלחה (תוך ג' ימים) בחתיכות שנמלחו, כתב רש"ל שא"צ למלוח מצד דשיל"מ מאחר שריבוי המלח והפסד החתיכה בריבוי מליחות מיקרי הפסד, אך בש"ך ופר"ח אסרו. ואם החתיכות כבר הודחו ושיבילו ממנה דם צריך למלוח כל א בפנ"ע. **נתערב** חתיכה שנחבשלה באיסור בלא מליחה בשאר בשר ג"כ בטל ברוב (רמ"א) ומש"כ ש"ד דשהה ג' ימים

1. טעם המתירים דמה שלא יצא בצלי לא יצא בבישול והוי דם האברים שלא פירש, ואף אם יצא מעט יתבטל בשישים. וטעם האוסרים דשאני מכבד דהגם שאסור בבישול מותר לבשלו אחר הצליה, דהתם שחור ג' הוא ורך הוא יצא כל דמו בבלי (ש"ך) [משמע שאסור כבד ששהה ג' ימים בבישול אחר צליה, אך לא הוזכר זה בשום פוסק]. **למעשה** כתב רדב"ז להלשט בחמין אחר הצליה ובצירוף זה מותר א"כ לבשלו. **שומן אווז דרכיך** וגם יפסד בצלי מח' שבוי" ונוב"י רעק"א. וגם להוסיף שומן עד שישים ולמלחו יש לאסור אלא "מכרנו לעכו"ם, ואין להקל אלא בספק נמלח תוך ג' דסד"ר לקולא (רמ"א). **יש אופנים** שאסור גם לצלי, דלא אמרו הגאונים אלא לחומרא אבל מעט דם מיהא פולט במליחה: "מלחו" כבלי שאינו מנוקב נאסר גם לצלי (פ"ו). ואם מלחו מקודם בכלי מנוקב מח' רש"ל ונה"כ אי חיישי' שמוציא מעט מעט). "מלחו עם שאר בשר נאסר דהגם שנתקשתה ואינה פולטת מ"מ בולעת (נה"כ). אך הרבה מקילין דציר מיהא פולט). "מלחו עם בשר מוכשר אסור דמעט מיהא פולט. **אסור להשהותו** ג' ימים שמא יבשלו. וכ"ש להשהותו בלי ניקור החלב שהרי אסור גם לצלי, ודע שיש ב"ח בשם ראב"ה שאוסרו בזה אף בדיעבד.
2. למעשה יש למקילין ע"מ לסמוך, דבאגור מקור היתר שריה כתב ששופכין עליו מים והמהדרין משרין ב' שעות, וחצי שעה הוא פשרת השו"ע. והט"ז כתב להקל בדיעבד רק אם ניקר מקודם הגידין שאין שם דם אלא מה שמובלע בבשר. ואם הודח רק מצד א' אינו כלום. **בריאור הש"ך** חצוי שעה ל"א אלא פחות מעט, לא קאי אשיעור שריה אלא אמש"כ ש"ע שצ"ל יכול להשהותו עוד ג' ימים פחות ח"ש, וע"ז קאמר דמנ"פ אם השריה ח"ש בתוך הג' ימים יש לשירי מעט יותר מח"ש, אלא ודאי דאינו בשיעור

טז אין מולחין אלא בכלי מנקב או על גבי קשין וקסמין או במקום מדרון בענין שאם ישפך שם מים יצאו מלך. ודף חלק ברהיטני שמים זבין ממנו אין צריך להניחו במדרון. אבל אם אינו חלק ברהיטני צריך להניחו במדרון שיצאו המים ממנו (שערי שיי' ובבית יוסף בשם ת"ח סימן קע"ו). ואפלו בכלי מנקב יזהר לכתחלה שיהיה חקקבים פתוחים (בארך קל"ג). ולכן לא יעמידו על גבי קרקע כי הוא בכלי שאינו מנקב ענין לזיל סוף סימן ע"ו). וכן מחמירין קצת לשלם מנקב קש או קסמין כי הבשר יסתם חקקבים (והנחת אר"י כ"ח יבבארך קל"ג א) ובדיעבד אין לחוש לכל זה. ואם מלח בכלי שאינו מנקב אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח. ואם נשתמש בו בעי קליפה אם הוא דבר נבש (רשבי"א) ואם הוא דבר לח בעינין ששים נגד קליפה מן הקערה. (בית יוסף בשם י"א). ויש אומרים שאפלו בצונן אסור להשתמש בו בלא הדחה וזהו מה שנסתמש בו. אבל מטר לחזר ולקלח בה בשר לאחר שנקבה או אפלו בלא נקיבה אם הדחה יצאה מזה שנסתמש בו. ואפלו לא נמלח רק מעט קדרך שמואלחין לקלי אסורין לא שהם שגור מליחה רק מעט עד שצראה ציר בכלי (מקדכי ספכ"ח בשם ראב"י"ח והנחת שיי' ואר"ך קל"ג י') וכן נהגין ואין לשנות. ומכל מקום אינו אסור רק אותה חתיכה המנחת למשה בכלי ונוצעת בצירי אבל שאר חתיכות בעליה הממלכים עומות. (שם באר"ך ובכל"ב) והכי נהוג. **יט** אחר שנקמלח הבשר והודח אפלו בליטתו אפלו במים שאינם רותחין. ויש מי שמצריך לתנו במים רותחין. ונחמנה כסבא ראשונה וכן עקר (בית יוסף ודעת עצמו). **כ** בשר שנקמלח ושהה כדי מליחה ונתנוהו אחר כך בכלי בלא הדחה ונתמלא מציר מטר. ויפי זה בשר שגפל לחוד ציר היוצא מהבשר אחר ששהה כדי מליחה מטר. ויש מי שאוסר בזה וזהו לחוש לו לכתחלה. ויש אסורין (תוספות ורא"ש וכמה מן האחרונים) אפלו בדביעב כדי להפת. (הנחת שיי' ובשערי מנהיים ובית יוסף ואר"ך) והכי נהוג. ודוקא מה שנקמלח בתוך הציר אבל מה שחזר לציר שרי. והכל שגפל בו אותו הציר אסור. וכן אם היה הכלי חולקת ויש בו ללחוד אסור הבשר דאף לאחר שגור מליחתו נחשב כרותח (הנחת שיי' ות"ח סימן קנ"ט). אבל אם הוא הפסד מרבה נאית ביה גם כן צריך קצת מזה ויש להקל ולומר דאחר ששהה שגור מליחה לא מחשב צירו כרותח (שם) וצ"ל לקמן סימן צ"א. ויפ"י דבירי או על פי ששהה הבשר במלח כשעור אסור לא ללחוד ממנו עד שידחיהו יפה יפה. ואסור לחוד ממנו בסכין קדם שידחיהו ואם חתך צריך להגיעלו. ויש מתירין להתך בסכין לאחר ששהה שגור מליחה דאין מליחה כללים וכן עקר דמטר (ת"ח סימן קס"ב ואו"ח קל"ג י"ז). אבל שסכין צריך הדחה אחר כך או יצירה בשרקע אם נתבדשה עליה הציר (אר"ך). ואפלו קדם שגור מליחה אין האסור משום חסיון אלא משום שיקצא דם בעין על הבשר ואם הוצא הדחיוס הם היטב ולחזר ולמלחו שם מטר. וכשרוצים לעשות מליח להתך לאחר ששהה במלחו בכלי מנקב כשעור הראוי מדיחים אותו יפה יפה ואחר כך חוזרים ומולחים אותו כדי שיתקדם ואפלו בכלי שאינו מנקב. ואפלו לפי סבא זו אם רוצה למלח וללכלל עלי בלא הדחה עושה ואינו חושש קדם שעל המלח שהאש שואבו ומנוע המלח מלבדל דם. והכי מלי במלח ומעלהו לקלי אבל אם שהה במלחו המלח בולע הדם ונאסר ויפ"י דבירי מדיחו יפה יפה וצולה ואוכל. וע"ל סימן ע"ו מדין בשר שנקמלח ולא הודח ונאכלו כך. **כא** במקום שאין מלח מצוי יאכלו הבשר עד שיזוב כל דמו ואחר כך יבשלוהו.

(ו) **נבש בציר:** ¹מלח כבלי שאינו מנוקב נאסר הבשר אף לצלי משום דכבוש כמבושל, וחלקו שמחוץ לציר מח' מחבר רמ"א (רא"ש ור"פ). ²אפילו הכלי נאסר כדי קליפה. ומ"מ מותר למלוח בו בשר מוכשר, דהגם דיש מליחה לכלים להבליע בהם אבל להפליט אין. ³העבירו לאחר שיעור מליחה לכלי שאינו מנוקב מותר, דציר היוצא אח"כ היתר הוא (מעשה דרש"י) ולת"ו המנהג לאסור.

גם חזן לרזט – ש"ך). ולהרא"ש שם דם שפירש ממקום למקום מותר [ומ"מ מכאן אין ראיה שכן נקט המחבר, ד"ל שהתיר דס"ל שאינו פורש ממקום למקום]. **למעשה** מש"כ הפר"ח דקי"ל להיתר דם שפירש ממקום למקום אינו (גם דהא אסרינו גם משום כבוש כמבושל כנ"ל). **יש אופנים** שחלק העליון מותר: "החתיכה שמעליה מותרת ול"א שדחוקה כ"כ בחביירתה עד שלא תוכל לפלוט (רמ"א). (אם לא נמלחה החתיכה אף שהאיר מלוח, כגון שמלח חתיכה מוכשרת והניח עליה זב ציר מהעליונה, אזי החלק שחזן לציר מותר דלא גרע מחתיכה מלוחה שנפלה לציר של איסור [ולחלק התחתון אסור

1. הטעם שנאסר ול"א דטרוד לפלוט: "דעקב הציר דחיקא ליה עלמא ואינו פולט (תו"ר ורא"ש). "שא"כ צח לבלוע שהציר מעצמו נבלע בו הואיל ומונה בתוכו (מע"ט). "דכבוש כמבושל ל"א שהטרוד פלוט אינו בולע. **וטעם המה'** דמצונו בחתיכה מוכשרת ונמלחה ונפלה לציר של איסור דלא אסרינו מה שחזן לציר דם שריק ואינו מפעפע למעלה (ואף בלש שמן דמפעפע מ"מ אין הנאסר ור"פ סבר דהכא אסור מפני הדם שפורש בו ממקום למקום ואין לו מקום לירד ולצאת מפני הציר (והגם דבס"י בשובר מפרקת שרינו עכ"פ צלי, הכא חמיר דכבוש כמבושל ובבישול הרי בודא מפעפע

הגם שהציר היתר, דמ"מ נכבש קודם שנמלה – ט"ז].¹ אם נתערב חלק זה באחרות בטל ברוב דשישים אינו אלא מדרבנן (רש"ל) אכן למש"כ רמ"א לעיל בבשר שנתבשל בלא מליחה דג"כ בטל ברוב ה"נ אף לחלק התחתון די ברוב. **כמה יכבש יויסאר** להרא"ש בכדי שירתיה ש"ה שיעור כבישה בציר כמב' בק"ה וכן נקט המחבר. ולר"ת תיכף משנראה ציר בכלי דטיפות הציר אינו נאכל מחמת מלחו אף שהבשר עודנו נאכל וכן נקט הרמ"א. (יש דעה שלישית הר"י אלברצלוני דבעינן כשיעור מליחה). כמ"ס פליגי המחבר והרמ"א אם בעינן הרבה מלח כדרך שמולחין לקדרה או די כמו שמולחין לצלי. **לכתח' לא ימלח בכלי** שיש לו שוליים אפי' הוא מנובש שמא יסתמנו הבשר עצמו ולכן נמי לא יעמידה על הקרקע, אלא יתן תוך הכלי קש או קסמין (רמ"א) ואם מולח על דף חלק מאד א"צ להניחו באלכסון (מדרון). ועכ"פ באופן שאם נותן שם מים אינם יורדים אסור אף בדיעבד (ט"ז). **ונכבש במים מעל"ע** קודם שנמלח ואין שיישים מח' מחבר רמ"א אם מותר עכ"פ לצלי. וצ"ע דהא מדינא כבוש כמבושל (ש"ך פ"ה) וליישב י"ל דאף כבישה אינו עושה פליטה ובלויה ככחה, ולכן דייק המחבר (מרינו ירוחם) וכתב בשר המלוכלך בדמים – שעדיין לא הודח וא"צ אלא להבליע, ומ"מ משום מיעוט דם זה שבעין לא אסר המחבר לצלי לפי שבליעתו מעטת.

2. מעל"ע אסור למלוח בו דודאי יכבש בצירו והו"ל כבישול שכן מפליט מכלי (והמיקל טעם שאז כבר נטל"פ אינו, גם דציר הוי חרף ולעולם נטל"ש). וטעם דאין די בכדי שירתיב כשיעור כבישה בציר, דשיעור זה הוא להפליט מבשר אבל מכלי הוי ציר כמים (ט"ז ושי"ך), ולמאן דפליג (מג"א בתמ"ז) צ"ל דממנ"פ, אם הבשר יבש לא יוציא ציר ואם רטוב יבטלו המים כח הציר, ואף למאן דבעי רוב מים – ש"ך דלא כמג"א – י"ל דהציר קמא קמא (בטיל). **בישל בו** צריך קליפה דתתא גבר, וברוטב דל"ש לקלוף צריך שיישים כנגד קליפת הכלי (ובסתמא אין שיישים – שי"ך). והגם דבצ"א מקילין בדבר דא"א, הכא גרע שיש רשב"א דהכלי לאחר הדחה עדיין רותח הוא והו"ל חם לתוך חם. **שימוש צונן** קודם הדחת הכלי מהדם מח' בטור, אי דמי לסכין ששחט בו דבעי הדחה או דהתם מפליט משום דוחקא דסכיןא. ולמעשה מחלק הש"ך

(מת"ח ורש"ל) בין חרס לשאר כלים. ופשוט שאם לא הדיח הכלי ידיח מה שנשתמש בו. **מלח כדיר בכלי מנובש** מותר בשימוש צונן אף לאחר 'קינוח' בלבד (ש"ך). ולשימוש חם מח' רש"י וש"א"ר (וראית הרמ"א שם מדמולחין כמה פעמים באותו כלי תמיה והורי נתבאר שאינו מפליט במליחה) ולמעשה מקילין בדיעבד (שו"ע) והאחרונים מחמירין בחרס אף בדיעבד כהר"פ (רש"ל ב"ח ש"ך ט"ז) [וה"ה אם מלח בדף ולא בכלי שאסור לכתחילה ליתן עליו חמץ – ד"מ דלא ככ"ל].

3. יש ג' סיבות לאסור: א*שיעור אסור (וכן מוכח ברמב"ם שמצריך הליטה אחר המליחה) – וק"ל שיותר. ב*שיעור כרותח שהרי אינו נאכל מחמת מלחו ומבליע הדם בעין שלא הודח (רשב"א) – וק"ל שהוא כמים. ד*ע"י ההדחה בציר תו לא טריד למפילט ויבלע ע"י המלח – סובר רש"י דאחר שיעור מליחה תו אינו כרותח (רא"ש). **ונפ"מ** דלטעם שליש נאסר רק כדי קליפה. וגם דלטעם ראשון אף בשר כשר שנפל לציר זה נאסר – וזה בודא"ל ק"ל (ומש"כ בשו"ע דגם בזה אסרינן לכתח' ט"ס הוא). **למעשה** מח' מחבר רמ"א אי שרינן בדיעבד או רק בהפ"מ והוא צורך מצוה, ובל"ז לרמ"א יקלוף (ש"ד) ולהאחר' אסור לגמרי כל מה שבתוך הציר (ש"ך ט"ז ורש"ל). ומודים שהכלי לא נאסר יותר מקליפה כמב' בצ"א אפילו בציר שבתוך שיעור מליחה. **כלי המלוכלך בחלב** ג"כ אסור הבשר לאחר שיעור מליחה באין הפ"מ (רמ"א) אמנם באין חלב בעין לא אפי' הוא ב"י שהרי אין מליחה לכלים להפליט (ש"ך) ומש"כ ט"ז דהיינו דוקא לענין דם ולא לכב"ח תמיה. **חיתוך בסכין** לאחר שיעור מליחה. מצד הבשר כבר נתבאר שאף קודם שיעור מליחה מותר אם רוצה להדיח שם ולחזור ולמלוח. אכן מצד הסכין כתב המחבר דלהחולק על רש"י טעון הגעלה, אבל הרמ"א כתב להתיר שהרי הדם מחליק (שרק) ואינו נבלע בכלי (ע"פ ש"י) [והגם שכלי מנובש אסר לכתח' – ההם נשאר דם לעמוד בין נקב לנקב משא"כ סכין] ורק טעון הסכין הדחה (או נעיצה אם מתייבש עליו הציר). ולא חישי' שישכח להדיח לפי שמדינא קי"ל כרש"י שכבר אין הציר כרותח ואינו אסור, גם לפי שנראה הדם ע"פ הסכין (ש"ך). **מליחה לצלי** אף להחולק על רש"י א"צ הדחה אם צולחו תיכף, מפני שהאש שואבו ומונע המלח מלבלוע דם.

סימן ע'

דין מליחת הרבה בשר ביחד וכו' סעיפים א מולחין הרבה התיבות זו על גב זו. אף על פי שהתחתונה גומרת פליטתה קדם לעליונה לא אקרינן שחזורת ובושלעת מדם העליונה לפי שהיא שוחה הרבה לקלט ציר וכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת. ואפלו מתקצץ הרבה ציר ונעמד בגומא שבין התיבות מתר. במה דברים אמורים במולח בשר עם בשר ואפלו בשר שור עם בשר דגיים וטקליהם ואפלו עם עופות שאי אפשר להם לקנח כל פליטת צירן עד שיקנח בשר שור לקלט את דמו. ומכל מקום נוהגין להחמיר לכתחלה שכל חתיכה שיש לה בית קבול בגו דפן שלמה מהקפין אותה קניזוב תם אכל בדיעבד אין לחוש (א"י תהר). חתיכה שפולח אותה ב פעימים מתרת ולא חושין שפולח השני מבליע תם הנשאר ממליחה הראשונה (פסקי מהרא"י סימן ס"ו). **אכל בשר עם דגים אפלו בשר עופות עם דגים** אכל לקלח לפי שהדגים פולטים כל צירן קדם שיקלט העוף את דמו. ואם עבר ומלחו וחד העופות מתירין אכל הדגים צרידי לטל מהם כדי לקלח. ואם לא נטלו קושקשיהם כשנמלחו מתירים. ויש אוקרין כל הדגים (אחד כל י"א) אם אין ס' נגד העופות דאנו משערין במליחה בס' והכי נהוג. ודוקא דלית בהו קושקשים דרפו קרמיהו ופלטו מיד אכל אי אית בהו קושקשים מתירים דאנו פולחין מיד ולא בלעי מן העופות והא"ש ופס' דאיד' דטרידי לטל לא בלעי מיד דהוי אשני חתיכות שנמלחו יחד. במה דברים אמורים כשנמלח שנייהם יחד או שהעוף מליח ודג תפל אכל אכל דג מליח ועוף תפל ונתנם זה אצל זה או זה על גב זה אף דגים מתירים בלא קליפה. וכו' אם הדגים נמנחים על העופות מתירים אפלו נמלחו יחד דדם אינו מפעפע מלמשה למעלה ולא גרע מחתיכה המנחת בציר

דמה שלמעלה מן הציר שרי יארד קלי ייט. וכן אם לא הניח הדגים אצל העופות אלא לאחר ששהו העופות במקלחן שעור מליחה אף הדגים מתירים אף על פי ששניהם מלוחים וידיע וכן משמע בארד. ואם נקלחו דגים בכלי שנקלחו בו בשך הדגים מתירים דאין הדגים בולעים הדם שבבלי דאין מליחה לכלים (בית יוסף בשם רשבי"א סימן קכ"ט). והא דאמרין דאם הדג תפל והעופות מלוחים אסורים הינו דוקא שהדג פלט כבר דמו והדוח אצל אם עדין לא פלט דמו ולא נמלח מעולם מתר דאגב דנקלט דם ידיה נקלט גם כן הדם שבולע מן העופות (וסבר עמנו וכן משמע בארד קלי ייט בשם הסמ"ק) כמו חתיכה שנפלה לציר קדם מליחה דמתר מהאי טעמא דכמו שיתבאר לקמן סימן זה. ועין לקמן סימן צ"א באיזה מליחה אמרין דהיי כרותה. ג. בשך שחוטף שמקלחו עם בשך טרפה או שחטפה מליחה והקשרה תפלה והם נוגעים זה בזה אסור כדי קלפה. שאף על פי שאינו בולע מדם הטרפה בולעת מצירה. אצל אם הקשרה מלוחה והטרפה תפלה מתרת בהדחה בלא קליפה בין נתן בשךה למקלה בין נתנה למטה. ויש מי שאוסר בנוגעים זה בזה וסובר שלא הותרו אלא בעומדים בסומך בכדי שפליטה של זה נוגעת בזה. ובהשטרפה מלוח נקשר תפל אפילו בכהאי גוונא אסור. וע"ל סימן ק"ה מאלו דינים. ד. הא דאמרין דאינו אוסר אלא כדי קלפה הינו כששתייהן כחושות אצל אם אחת מהן שמנה אפילו אם חתיכת הטרפה כחושה וחתיכת הקשרה שמנה מפעפע האסור בקלה אם היתה הטרפה המלוחה למטה משום דתתאף גבר. ועין לקמן סימן ק"ה כיצד נוהגין.

ז. מליחת שני חתיכות: ¹לא חיישי' שיבלע דם זה מזה, דדם מחליק ואינו נבלע (שריק) או שיחזור ויפליטנו אגב צירו (כבולעו כן פולטו) או דאייד דטריד לפלוט לא בלע כלל. ²דגים אפילו עם עוף אסור משום דרפו קרמיהו. ובדיעבד מח' מחבר רמ"א אם די בקליפה או שישים, כדין מליחה בדבר שמן. ³כמו"כ שחוטפה שנמלחה עם טריפה נאסרת, דל"א טריד אלא שלא יבלע דם ולא לענין ציר (מלבד בבכד שפליטתו מחובה – רשב"א).

חבירו ואינו מפליט ממנו (הלכך להדיף שהדג תפל ועוף מליח אסור, ואפי' לא נמלחו עדיין הדגים לא יועיל להם מליחה שנית מנבאר לעיל מהרשב"א, דל"א בהו אגב וטרדי – ש"ך ט"ז דלא כרמ"א). ²אחר שיעור מליחת העופות. והגם דבמעשה דרש"י החמיר הרמ"א, צ"ל דלכן דייק הכא וכתב שהניחן 'אצל' העופות היינו שאינן נוגעין זב"ז רק שנכבש בציר, והרי לא החמיר שם מצד שאוסר הציר רק מצד שהמלח שג"ג הבשר עדיין הוא כרותה. ימלח הדג בכלי שמלח בו בשר מותר לפי שאין מליחה לכלים (רמ"א). משמע דלכתח"ל אסור, י"ל משום שמא ישכח להדיח (ש"ך) וול"נ מצד סכנה, דהגם דבמליחה אין סכנה כמב' בקי"ו, מ"מ לכתחילה אסור ק"ו מריחא המבו' בקט"ו. **כמה ימלח ויאסר** אפילו במליחה לצלי דציר נרתח מזה (ו"א דאם אין העוף למעלה שהציר נוטף רק שנגע לרגע בעינין מליחה לקדרה), והר"ן מיקל עד שיעור מליחה לקדרה, ויש להקל בהפ"מ. כמו"כ אם סילקו זמ"ו וראינו שעדיין לא התחילה הפליטה מותר. ³גם בזה לרמ"א אין די בקליפה אם א' מהן שמינה, והוא שהמלוחה תתאה (ומפעפע למעלה דרך דם לא) ויש מצריכין שישים אף בכחוש דלא בקיאנין בגדר שמן, וגם אם התפלה תתאה, ומב' בק"ה. **טהור מליח** וטמא תפל טהור. וי"א דהיינו כשרק הפליטות נוגעות (ר"ן) ולמעשה בזה טהור לגמרי וכשהחתיכות נוגעות צריך הדחה (ש"ך). **נבעי לאחר שיעור מליחה** יש להקל בהפ"מ וסעודת מצוה כמ"ד דתו אין המלח כרותח (לבוש). ראה כע"ז לעיל במעשה דרש"י.

1. טעם שריק הוא בתו' ומקורו מצליה – ולפי"ז טעם דדגים אסור משום דרכיכו ובלעי דם ולא שריק מינייהו. טעם אגב הוא רשב"ם – ולפי"ז טעם דדגים אסור משום שצירן מועט מדם העוף. טעם טריד הוא רשב"א – ולפי"ז טעם דדגים אסור דמפני רכותן בלעי הגם דטרידי או ג"כ כנ"ל דצירן מועט. **ונפ"מ** דלטעם א' דם שבגומא בבשר יאסור דל"ש ביה שריק. לטעם ב' נצריך להשוות התחתונה עד גמר פליטת דם העליונה, וכן אם נמלח העליונה סמוך לגמר פליטת ציר התחתונה יאסור (ומשכ"ן) מאורליינ"ש דהואיל והתחיל לעסוק בפליטה יפלוט גם מה שיבלע אחר פליטת עצמו כבר דחה הרשב"א, דא"כ צ"ל דדגים גומרים כל פליטתן קודם התחלת פליטת העופות ואינו מסתבר). וטעם ג' עיקר דאמרין טריד. ומ"מ לכתח"ל חתיכה שיש לה בית קיבול מהפכין אותה (רמ"א). **ומה איכפ"ל** דג צירו מועט, ליהני ליה מליחה שנית לחזור להכשרו ק"ו מבשר מוכשר בסעיף ו'. ובאמת שעל המתירין שם היא הקושיא דגבי דגים מפורש סברא זו בגמ'. ותי' הרשב"א דדגים אגב רכותן נסרך בהם ביותר דם הבא להם מעלמא ואין כח במלח להוציא.

2. העופות מותרין (רש"י דלא כרשב"ם) ול"א דדם שנבלע בדגים חוזר מקצתו לעוף, דגם בזה אמרין שריק וטרדי הגם שבא עם ציר. **יש אופנים** שגם לרמ"א די בקליפה: **א**נמלחו בשקשקשיון (גמ') דקמיטי ושייד טריד. **ב**בשאר אסורין – כדין מליחה באיסור כחוש (ש"ך). **ה**יו הדגים למעלה מהעופות דדם אינו מפעפע למעלה (כמו בשר שנפל לציר דמה שחזן לציר דיו בקליפה). **ויש אופנים** שיותר לגמרי: **א**דג מליח ועוף תפל – לפי שהמליח מבליע

ה יש אומרים שפשוט נקמלח אסור להשהותו במקלחו לאחר פליטת כל צירו דהינו י"ב שעות לפי שחוזר ובוולע מליחה לית דם ששעליו ופעל המלח. ויש מתירים להשהותו במקלחו אפילו כפה ימים. ולכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים ובדיעבד מתר. ¹ו יש אוסרים לתן בשך שלא נמלח קלל או שנקמלח ופלט כל דמו עם בשך שנקמלח קדם פליטתו דם דלפי שהבשר שאלו נמלח או שנקמלח ופלט כל דמו חוזר ובוולע ממה שחבירו פולט. ויש מתירים על ידי מליחה שיקמלחו אחר כך די א' ונקלט כל דם שפגע ויש מתירים בכל זה. ולכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים. ואפילו

בדיעבד נוהגין לאסרו אם נפל בשר שנקבר פלט כל דמו וצירו אצל בשר שלא שקה עדין שעור מליחה (מחרי"י בהסגת ש"ד). ויש אומרים שכל מעת לעת לאסר שנקמלח פולט ציר ואם נגע תוך זמן זה לבשר שנקמלח ולא שקה עדין שעור מליחה אינו נאסר וכן נוהגין (ש"ד בשם הגאונים ומהר"י וסח"ת וקדושי בשם ר"י) אך במקום שאין הפסד מרבץ יש לאסרו לאחר י"ב שעות. וקדם לזה אין להחמיר כלל. וכל שכן אם לא נמלח כלל דאפילו אם נפל לציר משם אין לאסרו דאמרין על ידו שפילט דם דידה ופלט גם כן מה שפלט ממקום אחר. ואפילו נמלח הבשר ולא שקה עדין שעור מליחה ונפל לציר יש להחמיר ואסרו (אד"ה) אם לא נכבש בתוכו יום שלם. אך אם שקה שער מליחה ונפל לציר יש אסורין אותו אף על פי שלא קלה זמן פליטת צירו עדין (חש"ל בא"י שול). ומכל מקום לצורך הפסד גדול יש להחמיר גם בזה כל זמן פליטת צירו דהינו תוך י"ב שעות על ידו שפילט צירו וידהינו בהסגת ש"ד) ויחזרו וימלחנו. וכן אם נפל לציר קדם ששקה שער מליחה וידהינו ויחזרו וימלחנו. מיהו אם מלחו בלא דחקה לאחר שפלט לציר שרי בדיעבד ואסרו (אד"ה). וכל זה לא מנ"י אלא בציר שהוא כרוצח כמבאר לעיל סימן ס"ט אבל דם בעין שפלט על בשר שהוא תוך שעור מליחה וחוא חשוב כרוצח כמבאר לקמן סימן צ"א נאסר הבשר דלגבי דם בעין לא אמרין אינדי דקריד לפלט לא בלע ולא כבולעו כד פולטו (שם). והא דאסרין אותו כשפלט לציר הינו דקרא מה שבתוך הציר אבל מה שפלט מן הציר שרי. מיהו מה שבתוך הציר נאסר מיד ואין שער לדבר. בשר שפלט לתוך ציר שעל הקרקע דינה כאילו היתה הציר בכלי (בית יוסף בשם ש"ד ואו"ח שם). בשר שנגע בחתיכה שנקמלח בכלי שאינו מנוקב ונאסרה דינה כאילו נגע בציר (ש"ד). ספק ציר ספק מים מותר דציר דרבנן וספיקא להקל (מקדמי כ"ה). ציר מערב עם מים אפילו היה המים מעוקלים לא חשיב עוד רותח ואינה אוסרת (בית יוסף בשם אגור) דין כבולע עין לקמן סימן ק"ח.

נ) **דיני אגב וטריד:** ¹בהפ"מ מקילין שפליטת ציר היא מעל"ע ולא רק י"ב שעות. ²מליחה שנית לבשר מוכשר, אי מהני להפליט אגבה בדיעבד אם נגע בדם פליטה – מח' מחבר רמ"א (רבתי של הרשב"א וסו"ה). ³כנפל לציר (שבתוך שיעור מליחה) ל"א טריד אלא בעת פליטת דם הואיל ומונח בתוכו. ויש קולא בעת פליטת ציר בצירוף מליחה שנית במקום הפ"מ.

שטף המלח מעליה, ואדרבה הרבואת דגם בפליטת ציר צריך מליחה שנית לצירוף, שלא לסמוך על סברת טריד לחוד אלא גם אגב. ואין מהני מליחה שנית אחר שידיחה ויסתמו נקבי הפליטה (ב"ה). א"ל שכוונתו להדחה מועתת להעביר והכלוף של הציר בלבד (ש"ד) ²אז"ל דם שאין ההדחה סותמת נקבי הפליטה וחזרו בו מת"ח (ט"ו) יז"ל שכוונתו דיועיל עכ"ל להצדדים הנ"ל בתור צירוף, ולא דם"ל הכי ולא שאפשר לשער ולהדיח רק מעט. וכתב הרמ"א דביעבד לא מעכב הדחה זו ולא גרע הציר משאר דם פליטה שיוצא על הבשר בתוך שיעור מליחה. כמה יכבש ויאסר (כשנאסר - לאחר פליטת ציר) כלשהו דמליח ה"ה כרותה. ואם נכבש בו מעל"ע נאסר (אף בעת פליטת דם ולא יועיל מליחה שנית) דכבשו ה"ה כמבושל, והגם דמכו' בסוף ס"ט דשיעור כבישה בציר כבדי שירותית, הכא מיירי בכלי מנוקב דמדינא אין בו כבישה כלל (ש"ד). וקרקע הוי ככלי שא"מ (רמ"א). והואיל והוא חומרא דבאמת הרי יש מקום לציר לזוב שנבלע בתוך הקרקע, אין להחמיר אלא בחלק שבתוך הציר, וכ"ש דבאופן דמהני מליחה שנית מותר (ש"ד). וקרקע מרוצף הוי מדינא ככלי שא"מ (פלה). נגע בחתיכה שנמלחה בכלי שא"מ מותר, דלא גרע מנפל לציר דמה שהיו לציר מותר (רמ"א) וכבר נתבאר בסוף ס"ט בדין נכבש בציר דחתיכה שמעליה מותרת. ספק ציר ספק מים מותר דם שמלחו דרבנן (רמ"א). נתערב מים בציר בטלה חריפותו ואינו אוסר (שם) ומח' מג"א ושו"א אי בעינן רוב מים.

1. הודח אחר פליטת הדם נסתמו נקבי הפליטה ושוב אינו פולט ציר (ש"ד). **ש"י פמ"ג** דבפליטת ציר ל"א אגב וטריד אלא בפליטת דם. (ראה בריש הסימן דעת הר"י מאורילי"ש שדג גומר פליטתו קודם שהעוף מתחיל, ותמה הנרשב"א דלא מסתבר. ויש מיישבין דס"ל דבעינן שיתחיל הפליטה 'אגב' בעודו פולט דם דוקא, ודג מסיים פליטת דמו' בלבד קודם שהעוף מתחיל). **בדב בעיני** ל"א אגב וטריד. ואחר שיעור מליחה אז לרש"י דס"ל פסק כח המלח (במעשה דרש"י) אינו אוסר – ש"ך (סקמ"ד). **דין שהה במלחו** אחר פליטת הציר (סעיף ה') ודין מלח בשנית תוך שיעור הפליטה (רמ"א ס"ב) נתבאר בס"ט בדין הדחה בתרייתא.

2. לש"י ר"ת בריש הסימן דאמרין שריק בדם היוצא ע"י מליחה א"צ כלל מליחה שנית ומותר לגמרי. כמו"כ יש שיטת הרא"ה דאפילו מליחה ראשונה לבשר חי לא יפילט דם שבלע מבשר אחר בשעת מליחתו דלגבה הוי כדם בעין (ולכתח' חיישי' ליה שלא יגע). הרי ד' דעות. **פשט הערה** ש'ש דהמחבר נטק כר"ת דאמר' שריק במליחה וא"צ כלל לחזור ולמלחו, ודלא כמפרשי השו"ע. וג' הדעות שהביא המחבר הם הרא"ה רבתי של הרשב"א ור"ת (ולידידהו הם הרא"ה סה"ת ורבתי של הרשב"א). **ומה שהתירו** בבשר חי היינו אפילו בנפל לציר דבסמוך. ואפילו לא הודח עדיין לא אסרין מטעם נמלח בלא הדחה, שאי"ז מליחה אלא נגיעה בבשר בעת מליחתו (ש"ך וט"ו).

3. **הקולא היא** רק ב"ב שעות ולא מעל"ע, והרש"ל אוסר לגמרי. ובאמת שגם בתוך שיעור מליחה יוצרך מליחה שנית מפני שהציר

סימן ע"א

דין מליחת הראש והטלפים והמח ובו ג' סעיפים א הראש חותכו לשנים ומולחו ופה לצד פנים וחזרו ומולחו על השער שאין השער מעקב על ידי המלח להפליט דם. ב הטלפים מחתת אותם מעט למטה ומולחו וניזניו מקום החתך למטה וימלחו גם על השער. וצנן לעיל סימן ס"ח. ג הקרום שעל המוח יש בו חוטין והמח עצמו יש בו דם ואינו יוצא מידי דמו במליחת הראש לפי שיעצם הראש מקיפו ועומד לקניו ואין מקום לדם לזוב. לפיכך הניא למלחו קורנו ומוציא המוח וקורע

הקרום ומולחו. ואם רצה למלח הראש והמח בתוכו ינקב העצם כנגד הקרום וינקב גם הקרום וימלח ויניח הנקב למטה ומתוך אפלו לקדחה. ועני לעיל סימן ס"ח כיצד נוהגין לכתחלה (ש"ד בשם מ"ה). ואם נמלח הראש שלם לא יקובת העצם הקרום והמח אסורים ושאר הראש מתוך וכל שכן שאר פשר שעמו (אורח כלל י"ז ושי"ד). הקולית ושאר עצמות שיש בהן מח צריכין מליחה. ומליחת העצם מועיל למח שפךבו ואין צריך לנקב העצם (טור בשם הש"ס"א). מיהו לכתחלה לא ימלחנו עם שאר פשר רק לבד ובדיעבד פרי. וארז קל ל"א).

ט) **הראש:** ¹בשרו מוקף בשיער אבל יכול הדם לזוב דרכו. ²המוח מוקף בעצם הגולגולת, ודרך דמו לצאת – או דרך בית השחיטה או נועץ קנה בנחיריו או נוקב העצם. ³אכן מצד הקרום שעל המוח שהדם שבחוטיו כדם בעין (ורק בצליה אמרי' שנשאב) צריך דוקא נקיבה. ולמצוה מן המובחר חותכו שו"ע, היינו שמוציא המוח ונשאר הקרום דבוק לעצם וחותרו.

העצם כלל נאסר המוח, אבל שאר הראש מותר שהרי העצם מפסיק שלא יצא אליו דם מהמוח (ש"ד) א"נ דכ"פ – ו"לפ"ז אם כבר הדיח הראש אחר המליחה קודם שהוציא המוח נאסר (ח"ד) וכן עיקר. ביטולו – מבר' בס"ח.

3. **משט הערוה"ש** שחיתוך הראש לשנים אינו רק מפני הקרום אלא גם בשביל בשר הראש ומעכב אף בדיעבד [או יסיר השיער] דודאי השיער מעכב המלח. והראיות דלעיל י"ל דהא הויין רק מליחה לחומרא (דרגלים הרי מולח במקום החתך למטה ומקום הפרק מלמעלה, ומח שבצמות אינו מוחזק בדם כנ"ל) וה"נ מש"כ שאין השיער מפסיק היינו אחר שחיתוך הראש דעכ"פ למליחת צד שני דהוי רק חומרא מהני.

1. הראיה שאין השיער מפסיק מרגלים שהרי אינו חותר לארכם רק מולח על השיער [ומש"כ הרש"ל לחרם אין המנהג כן – ט"ז] וכן ק"ו ממח שבצמות שאפי' עצם אינו מפסיק. **אגב** מצד הפרסות (טלפים) שהם ככלי שאינו מנוקב צריך לכתח' לחתכם מעט למטה ודחיתוכו לתחת כמב' גם בס"ח גבי צליה. מלח בלא חיתוך יחתוך וימלח שנית. ביטול צריך ס' נגד הטלפים (ד' אפרים) ול"נ דדי נגד ראשי הטלפים שהרי כולו חומרא דמדינא כתב הש"ך שהדם יצא דרך אורך הרגלים. **ולגבי מח** כתב הרמ"א שלכתח' לא ימלח עצמות עם שאר בשר לפי שאין המח מוחזק בודאי שיש בו דם. ועצמות שיש עליהן בשר מולחין ביהוד לפי שהדם עוסק בפליטה ולא יבלע בתוך המח.

2. **בדיעבד** מלח בלא נקיבת הקרום רק העצם לא נאסר המוח אלא רק הקרום, שאינו מעכב דם המוח מלצאת. מלח בלא נקיבת

סימן ע"ב

דין מליחת הלב והראש ובו ד' סעיפים **א** הלב מתקבץ תדום בתוכו בשעת שחיטה. לפיכך צריך לקרעו קודם מליחה ולהוציא דמו ולמלחו אחר כך. ואז מתוך אפלו לבשלו (אורח כלל ט"ו). ונש מחמירין לבשלו רק צולין אותו (ואסור קד מבשלו) (ש"ד). **ב** מלחו ולא קרעו קורעו אחר מליחתו ומתוך אף על פי שנימלח עם הדם שבתוכו דבולעו כך פולטו. והוא הדין אם יצאו ולא קרעו שפורעו לאסור צליתו ומתוך. **אבל** אכל בשלו בלי קריעה אסור עד שיהא ס' כנגד הלב דלא ידעינן כמה נפק מנה. ואפלו בדאסור אסור (אורח ושי"ד מהרא"י ורי"ו) ונקלף מעט סביב הלב. ונש מחמירין בו אפלו במליחה לאסור שאר בשר שנמלח עמו ואומרין דלא אמרין קבולעו כך פולטו גבי דם הלב כהנסי בתוכו דהני דם ממש ולא מקרי דם פליטה (מהנסי ש"ד בשם ר' מתתיה וכו"מ בפרד"ק בשם ר"י). והמנהג להקל וכן עקר דגם זה מקרי דם פליטה ונשך למימר ביה קבולעו כך פולטו מדי דהני אדם שפחותין כמו שנתבאר לעיל סימן כ"ב וכו"מ חת"ה ומחרי"א כ"א). ונש מחמירין לקלף קצת במקום שהיה הלב דבוק (פארז ומרדכי שם) וטוב לחוש לדבריהם ולקלף קצת סביב הלב ואז הפל מתוך. ואין חילוק בין בשר שעם הלב או הלב עצמו ואין חילוק בין אם הלב סגור או פתוח למעלה ונשך ודעי' ולא בא"ה). ונהגין לכתחלה לחתך ערלת הלב ולחתך גידיו שפכנים (אורח) ואינו אלא חמרא וזחירות בעקמא. **ג** אין עוף שלא נקח בו ששים כנגד לבו ומתוך אפלו הוא דבוק בעוף. וכל עוף יש בו ס' אפלו אין בו הראש והרגלים התחתונים (פסקי מהרא"י סימן צ"א ר"י מינץ ובארז) כך דרך שפכנים להסירן דהני עד הארבעה התחתונה ולכן אם העוף שלם הפל מתוך. ואם אין שלם ולקח בו ס' נגד הלב הדבוק בעוף יש אומרים דהתחתונה נעשית נבלה ובעיני ס' בקדחה נגד כל העוף (טור בשם י"א וכו"מ בפוסקים) ואפלו איכא ס' בקדחה העוף אסור הואיל ואין בו ס' נגד הלב הדבוק בו. ואם אין הלב דבוק בעוף מקטרי' כל הקדחה לבטל הלב בס'. ועני לקמן סימן צ"ב דין חתיכה נעשית נבלה. ואין לה בהמה שהיא ס' נגד לה. **ד** תראה אינה צריכה חתוך אבל נהגו לקרעה ולפתח הקטנות הגדולים שלה ומנהג יפה הוא.

י) **הלב:** ¹צריך קריעה שיש בו גם דם כנוס. ובדיעבד מועיל אף לאחר המליחה דלב חלק (שיע) ואינו בולע. ²בשר שנמלח עמו ג"כ מותר, ול"א דהוי כדם בעין דל"א ביה טריד ואגב. ³לאחר ביטול לא מהני קריעה וצריך שישים כנגדו, ולב עצמו אסור משום אסור דבוק.

דקשה לשכחה (ש"ד). **וכתב רמ"א** דנוהגין לחתוך ערלת הלב קודם מליחה, הגם דלא מהני במקום קריעה. והטעם כדי להעביר

1. יש מצריכין צליה שמא יבשלו בלא קריעה, אבל כתב רש"ל דלא מצינו גזירה זו בגמ' (ט"ז פ"ח) והזכרים אין אוכלין לב משום

משם כחות הטומאה שהוא כנגד ערלת הברית (ש"ך). [כמו"כ בריאה המנהג לכתחילה לקרעה ולפתוח קנוקנות הגדולים שבה הגם דמדינא היא כשאר בשר]. **ביאור ההייר** ^{א"א} דמשום דשיע לא בלע אפילו מעט (רמב"ן ר"ל ש"ך) ^{ב"א} משום ככ"פ, והא דשיע בצרף להשוותו כדם פליטה דאמרי' ביה ככ"פ (פ"ח פליה) ^{י"א} שבל"ז נחשב דם פליטה לפי שמתייבש בחללו במליחה (תו'). ונפ"מ דלטעם שלישי שהוא דין בדם ולא בלב דשיע, א"כ גם שאר בשר שנמלח עמו מותר, וכן ק"ל כמב' בסמוך. **טעמא דשיע** נאמר רק לענין איסור דם (פ"ג). ^{י"א} שרק מבפנים הוא שיע, ^{י"א} גם מבחוץ וי"א שאפי' תחכו לחתיכות קטנות (ר"ן).

2. מ"מ טוב לחוש לקלוק קצת סביב הלב (רמ"א) הגם דמדינא הלב עצמו עומד במקום הקליפה כיון שהאיסור הוא רק משום דם הכנוס (דגמ"ר). ובצליה צריך נטילת מקום סביבו (ש"ך).

3. שני הרמב"ם דמנהי קריעה לאחר בישול כמפורש בגמ' (ולדידן הכונה צלי) ומודה שבשר שעמו נאסר דהגם דלא בלע פולט. **אם** שייר לשער דם הכנוס ודי בשישים כנגדו מח' רש"ל וי"ש"ך ומהמחבר שהצריך ס' נגד כולו אין ראיה ד"ל דמיייר בלא נמלה שיש גם דם הבלוע. ור"ל בהפ"מ או בצירוף כדלקמן. **איסור דבוק**

טעמו דממדה לבלוע (או שמא יצא פ"א חוץ לרוטב), ואפי' תימא דהואיל ושיע בולע בשוה כמו שאר הקדרה, מ"מ לעצמים נתייבש הדם בבישול בתוכו ואינו יוצא לחוץ (ט"ז וי"ש"ך). **חנ"ג** - אם עדיין הלב בעוף (ונמלח העוף) ואין שיישים בעוף כנגדו, צריך ס' בקדרה כנגד כל העוף. ואם העוף שלם יש בו ס' כנגד לבו (וכותה הרמ"א דבבהמה אין היינו שאין כלל זה אבל אפשר שיהא ס' - פמ"ג), ואפי' הסירו הראש והרגלים וי"א אפילו הכנפיים וי"א שבאווז אפילו הופשט העור, ויש להקל בצירוף הרש"ל דלעיל. **מקצת העוף ברוטב** והלב היה בודאי תוך הרוטב, מ"מ מצרפין מה שחוץ לרוטב לשישים. והגם שהוא מח' ר"ן ורש"י בצ"ב אם רוטב הבישול מבלבל הכל, יש לצרף הרש"ל דלעיל (באה"ט פת"ש). **חומרות יתירות:** ^אתכו מהעוף בכלי שני ולא נשאר עם הלב שיישים - הרי דין איסור דבוק הוא רק חומרא וכן שדבר גוש דינו ככ"ר (יד אפרים). ^בביש ס' צריך לברר אם לא עירו מהקדרה ונשאר הלב עם פחות מס' - הרי דם ששלוו דרבנן. ^גמילאו בעוף ביצים או בשר אפי' יש בעוף ס' המילוי אסור דבלע טפי - ראה עוד בס"ס ע"ג (ט"ז). ^אאגב אם מצטרף זה לעוף לשישים מח', ואם מילא בין עור לבשר בודאי מצטרף רק לשאר הקדרה].

סימן ע"ג

דין צלית הכבד ובו י' סעיפים **א** הפגד יש לו רבוי דם. לפיכך לכתחלה אין לו תפקנה לבשלו על ידי מליחה אלא קורעו שתי נקבין ונערב ונערב (ואר). וכן אם נטל משם הפנה וחתכיתו בשר מן הפגד דאפשר לדם לזוב משם (תהנת ש"ד). ומכל מקום אם לא עשה כן נטל חסממנות לאחר צליה ומבשלה (ואר). וכל זה כפד שצמח אצל פשיחה חתוכה אין צריך כלום (ר' ירוסם בתא"י). וכפא לבשלה אחר הצליה ודיחנה תחלה אחר הצליה קדם הפשול (דקדוק בית יוסף ממקדכי פכיה וקפאר). מיהו אם לא הדיחה ובשלה כך מותר (ראב"י ווא"י שם). **ובדיעבד מותר אם נתבשל לבדו בקדירה אצל הקדירה אסורה שפולטת ואינה בולעת. ויש מי שאוסר.** וכן נהגין לאסור הכל (תהנת סמ"ק ומהרא"י בתהנת ש"ד) אפילו נמלחה הפגד קדם בשולח (נעת רש"י לאפיקי רבנו תם). **ב** אם חלטו בחמץ או ברותחין ונקב ונחוצא מן ריקי הדם שבתוכו מן הדיון מותר לבשלו אלא שגאונים אסרו לעשות כן ובדיעבד מותר. **ג** לצלי צריך חתיכה משום דם שפסמנות ואם לא קרעו קדם צליה קרענו אחר כך. ויש אומרים דאין צריך לצלי שום חתיכה קל (טור בשם ר"י סמ"ק ווא"י ושא"ר פוסקים) וכן נהגין אפילו לכתחלה. **ד** אם צלוא עם בשר פתגורים שבימי חכמי הגמרא שפיהם למעלה יתה למטה ולא למעלה. ובדיעבד מותר. ובשפודים שצולים אצל האש אסור לצלותו עם הפשר לכתחלה אפילו קבד למטה. מיהו אם נמלחה הפגד כבר מותר לצלותה עם בשר אפילו על גבי בשר דכבר נתמעט דמו וקוני כבשר על גבי בשר. ובי"ת יוסף בשם תוספות ר"י כ"ז ותהנת ר"י מרדכי פ' כ"ה). **ה** לא ימלחנו לכתחלה על גבי הפשר אלא מתחיתו. ונהגו שלא למלח קבד קל אפילו לבדה ואין לשנות רק יש למלחה קצת פשיחה תחובה שפוד או נמחה על האש לצלותה (תהנת ש"ד וטור בשם אגודה). ומיהו אם איתא שפולח קבד בין שפולח לבדה או עם בשר אפילו על גבי בשר חל מותר (טור וי"ד ואר). ויש אומרים שיש לקלף מעט סביב הפגד אם היא דבקה בעוף ואינו אלא חמרא בעלמא (מרדכי פכיה וקפאר). ונהגו לחתוך כל קבד אחר צליה משום דם הדבוק בה (נאור בשם ר"י מולין). מיהו אם לא הדיחה מותר. **ו** נמצא קבד בעוף צלי מותר. ויש אומרים לקלף מעט סביב הפגד ואינו אלא חמרא בעלמא (מרדכי בשם ריב"ן וי"ד ואר). ואם הוא מבשול צריך ס' כנגד הפגד. ואין לה עוף שהוא ס' נגד הפגד פשיחה שצמח (ש"ד וקדכי) בשם ראב"י ומהרא"י וקפאר קל י"י) וכן אם הפגד שצמח ודבקה בעוף נעשה העוף חתיכה נבלה ובעיניו ס' משאר דברים שפגדו נגד כל העוף. והוא הדיון אם דבוק חתיכה קבד בחתיכה עוף ואין ס' כנגדו (שם) דאין קומא לו בכל האסורים חתיכה נעשית נבלה דלקטו סימן צ"ב. ואם אין הפגד דבוקה מצטרף כל מה שפגדו לקלף הפגד ואם יש ששים בכל הכל מותר. מיהו הפגד עצמה אסורה כמו בלב וטא"י ס"י כמו שנתבאר לעיל סימן ע"ב. עוף שפולח אחר בביצים ונקמא לו לב או קבד דינו כמבשול ובעיניו ס' מן העוף בלא המלוי ואם לאו חל אסור. ואם מלאהו בשר ואין שם ביצים הנקשרים ומקבבים הדם דינו כצלי. ואר' בשם אגדה וקנינין ואם סימן ש"י).

יא הכבד: ¹מליחה י"א שאין מועיל מפני ריבוי דמו (רמב"ם) י"א שאין צריך לפי שהתורה התירה דמו כדגים (ר"ת) וי"א שצריך ומועיל (תו'). ²חליטה בחומץ או ברותחין להצמית דמו שלא יצא - לכתחי' לא מהני (גזירת הגאונים). ³צליה לכ"ע מהני ומותר לבשלו אח"כ. ומח' תו' ורש"א אם צריך קריעה.

1. המקור שמותר הגם דכולו דם דכתיב על הארץ תשפכנו כמים ודם זה קרוש הוא (לבוש). **תנן בתרימו'** הכבד אוסרת בבישול ואינה נאסרת, ובחולין מביעיא אם משום דמה אוסרת או דמיירי בכבד טריפה [ואפי' אינה נאסרת דאפי' גבי ציר טרידה לפלוט]: לרמב"ם גרסינן ונאסרת (ג"א) ד"ת יוקמה בלא נמלח והתו' בנמלח. אגב קי"ל שאוסרת בשר שעמה משום דם, וממילא דבאופן האסור (לר"ת כשלא נמלח ולתו' ורמב"ם אף כשנמלח) תיאסר הקדרה כמו שאר בשר. **למעשה** נקט הטור בדיעבד כר"ת (ב"י ב"ח דרישה) ובמחבר נראה שחילק שהכבד עצמו מותר אף בלא מליחה אבל בשר שעמו אף עם מליחה אסור דמליחה לכבד לא מעלה ולא מוריד (וכן ג"ל שהוא דעת הטור דלא כהל"ל). **והרמ"א** אסר כהרמב"ם אף בדיעבד. ומ"מ אם התיר המורה כר"ת (אף לענין בשר שעמו) לא מהדרין עובדא (ש"ך). אכן אם התיר הכבד עצמו כשלא נמלח, הבהיר שעמו אסור לפי שאין בו ששים, אז מהדרין עובדא. לפי שחזור הבשר ואוסר להכבד (רש"י) והגם דאין הנאסר כו' שהרי מצד הדם לא נאסר הכבד (ש"ך) אפי' אסור (פמ"ג). **נכבש במים** הרי הוא כמבושל ואסור (צ"צ ופנ"י) אכן הרבה מתירין שהרי כולו חומרא דעיקר הדין כר"ת (פ"ח) ושער אפרים) ועוד שיי"מ טעם הרמב"ם משום שבגמ' יש מי שאוסר בשלוק ואנן לא בקיאינן בין שליפה לבישול, והרי כבוש הוא ודאי כמבושל ולא כשלוק (פלה). **מליחה עם בשר** אסור לכתח' עילוי בשרא כמב' להלן בצליה, ובדיעבד מותר שאף בריבוי דם אמרי' ככ"פ. ויש חומרא לקלוף סביבו, והיינו בעוף שדבוק הכבד בבשר אבל בבהמה שהכבד תלוי לית לו בה (ש"ך). והמנהג שלא למלחה כלי: "שמא יבשלו כשאר בשר, שמא יצלנו בלא הדחה בתרייתא, לפי שהמלח מרקבו.

2. הטעם דלא בקיאינן כמה מדת חום המים וכמה לשהות הכבד בתוך המים. וממילא אסורו אף בחומץ. **בת"ח** אסר אף בדיעבד (ש"ך) אכן ברמ"א חזר בו וכן עיקר (פ"ח).

3. אופן צלייתו: יעשה לכתח' הדחה קמייא. מליחה קצת סמוך לצליה (מנהג) ואם שהה במלחו מותר (אם לא שלא הדיח מקודם כמב' בע"י) ואין איסור בהדיחה אלא שהמלח מרקבו (אגור). צלה באויר התנור או על הגחלים שיהיה מקורם לדם לזוב, צלה בקרקע

התנור מותר לפי שהאש מייבש ומכלה הדם שלא יחזור ויבלע בכבד (דלא כפ"ש) אבל כרכו בנייר וצלאו נאסר (דלא כהמרי שם). יעשה לכתח' הדחה בתרייתא להסיר המלח שמלא דם, והוא שרוצה לבשלו והמנהג להדיח אפילו אוכלו צלי (רמ"א). **קריעת שו"ע** טעמו כדי לפתוח סימפוני הכבד (חוטו דם, ורידים) שמלאים דם יותר משאר חוטי דם דאמרי' בהו בסי' ס"ה דנורא משאב שאיב, (והתו' ס"ל דהיינו לבישול ולא לצלי). לא קרעו קודם צליה יקרענו אח"כ ומבשלו, דאפי' בלע ממנו הכבד ככ"פ. **ניקוב** הרבה פעמים בסכין מהני כקריעת שו"ע, וכן אם חתך ממנו הגידין והקונקות שבצד המרה וחתך מבשר הכבד עמהן (רמ"א). לרמב"ם א"צ שתי וערב. **למעשה** א"צ קריעה אף לכתח' (רמ"א) ומה שהאריך בדיני הקריעה הוא בדעת רש"י (ט"ז) א"נ דכשרוצה לבשלו אחר הצליה טעון קריעה (פ"ח) אבל נהגו להקל גם בזה. **עילוי בישרא** אסור לצלות דדמו רב יותר, ובדיעבד מותר דדם מישרק שריק (ואם שייך גם ככ"פ מח' פ"ח ושו"ך). ואם נמלח הכבד י"א דאדברה אסור תותי בישרא, לחוש לר"ת שהועיל לו המליחה ואינו פולט עוד (ט"ז) ויש מקולין (ש"ך פ"ח) ואין להאריך בזה שהרי אין הדרך לצלות בשר מדמו. **דינים:** צלה עוף בכבדו מותר דככ"פ כמו עילוי בישרא. וחומרא לקלוף סביבו ואם כבר בישלו א"צ (ש"ך). צבישל עוף בכבדו צריך שישים, וכבד שלם אין בעוף ס' כנגדו ונ"א אם דבוק. יש שישים יש אוסרין הכבד עצמו כמב' בס"ט סוף סוגיית ספיקות דפירש בו דם במקום למקום, ויש מתירין הכא בצירוף ר"ת [וממילא אפילו לא נמלחה] (ש"ך ופ"ח) וי"ל לצורך (פלה). צלה עוף בכבדו (או בלבו) והיה בו מילוי דינו כבישול וצריך שישים. - **איסור דבוק:** היה במילוי ביצים הנקשרים אינו מצטרף לעוף החשיב כעומד בפ"ע [כמו"כ אפי' יש בעוף ס' המילוי אסור לפי שהדם נקשר בתוכו] אבל מילוי בשר לבד מצטרף (רמ"א): "מ"מ דהיינו כשאין הכבד דבוק לעוף אבל אם דבוק גם בבשר לא מצטרף כדין איסור דבוק (לבוש), וי"מ דהיינו כשדבוק [מ"מ בשר מצטרף מפני שאין העוף ממחר לבלוע יותר ממנו] אבל כשאין דבוק גם ביצים מצטרפים דהוי כשאר הקדרה (ש"ך). ראה עוד בס"ס ע"ב.

סימן ע"ד ע"ה

הטחול דינו כשאר בשר ובו סעיף אחד **א** הטחול אף על פי שיש בו מראָה אדמומית ונראָה קרבי דם דינו כשאר בשר. יש אומרים שנהגו שלא לבשל הקליות אפי' ביצי זכר אפלו לאחר שנקשר אותו משום דזאת בהו רב דם. ובדיעבד אין לחוש שיהיה טחול קרבי אף בשר אסור אף על פי שיש בהם רב דם ובכלל שסעירי הקרובים ונחלב מהם.

דין מליחת המעים ובו ג' סעיפים **א** אין מחזיקין דם בגני מעים כגון בפרס ובקבה ובדקין. ובחלחלת (פרוש הקראקא והוא המעי הדביק בפי השבעת) בלא שפמן שעליהם. לפיכך אם בשלם בקדרה בלא מליחה מתיר אלא אם כן אסמיקו. וכל שכן אם נמלחו בקלי שאינו מנקב דמתרים (מרדכי פכית). מיהו לקתחלה צריכים מליחה בקלי מנקב ונדחה תחלה כשאר בשר (מרדכי ואור). ויש חולקים בפרס ואומרים דמחזיקין בה דם ואפלו בדיעבד אסור בפרס ובית הכסות כשאר בשר (מרדכי ור"י ואו"ח). אבל שפמן שעליהם דינו כשאר בשר. לפיכך כשמוקחים החלחלת ושאר מעים אין מולחין אותם בצד פנימי מעבר המאכל אלא בצד החיצון ששם השפמן דבוק. ואם מלח החלחלת מצד פנים ולא מצד חוץ הוי כאילו לא נמלחה קלל ואם נתפשלה קל טרפה אם יש עליה שפמן מבחוץ. ואם לא נתפשלה עדין יחזור וימלחנה מבחוץ. ומקרת (אגור בשם הרשב"א). ביצים הנמצאים בעופות לאחר שחיתו אם לא נגמר החלבון שקשה רק החלבון לבד צריכים מליחה כשאר בשר ויגמר למלחו עם בשר (בית יוסף סימן פ"ז). ואם נגמר אף החלבון אפלו תיקלף קשה עליו כמו שהיה במקרה שחזר ונתן למלחה אף יזהר שלא למלחה עם בשר (מהרא"י פתחת שו"י). מיהו בדיעבד אין לחוש. וכל שפמן אפלו של עופות דינו כשאר בשר לענין מליחה ונדחה (מרדכי). **ב** בגני מעים בלא שפמן שעליהם אף על פי שאין מחזיקים בהם דם מתיר למקלחם עם בשר. ויש אוסרים למקלחם עם בשר (טור בש"א)

והכי נוהגין לכתחלה ובדיעבד מתיר ומרדכי בשם ר' יואל ונחזות אשכנזי ואו"ח בשם אור זרוע). **ג. שפון הכנתא** (פרוש שפון הדקים אינטריוויליא בעציו) **שעל הדקים מלאה חוטים דקים מלאים דם וולפיקד יש אוסרים אותה לקדנה אפלו על ידי חתיכה ומליחה.** ונעקשו נוהגין היתר ואותם חוטין של דם קשאדס בקי בקם מותרין ונפשלם היטב עד שלא ישאר אחד מהם.

י. שאר איברים: ¹ הכליות וביצי זכר לכתח' יצלה מפני ריבוי דמן והמנהג לבשלם. אבל הטחול אין בו ריבוי דם רק שנראה כן מפני שומנו. ² ביצי נקבה צריכין מליחה הגם שאין בהם דם. אך ו"א שאם מלחן עם בשר נאסרו אף בדיעבד [משנגמר החלמון] (רש"ל ש"י ט"ז) ו"א דאדרבה אף לכתחילה מותר [ומשנגמר גם החלמון עכ"פ בדיעבד] (ב"י רמ"א פ"ח). ³ המעיין אין מחזיקין בהם דם ובדיעבד בשישן בלא מליחה כשרים. ואם כרס [והמסס ובית הכסות] בכלל – מח' מחבר רמ"א (רש"י ור"ת).

שהרי למאכל אין דם לפלוט ונ"נ. ואם נתבשל צריך ס' בתבשיל כנגדו, ויש להקל דדי כנגד קליפת המאכל שבו כמקילין במליחה. אבל בקורקבן כה"ג לא נאסר כלל שכבר נעשה המאכל פרש ואין שם איסור חל עליו (חכ"א דלא כמנ"י). **מותר** למלוח מעיים עם בשר דציר מיהא אית בהו ואמר' ככ"פ. והרמ"א אוסר לכתח' ואם מלחו עם כבד שדמו מרובה אף בדיעבד אוסר (רדב"י פ"ת) ועם שומן שדמו מועט אף לכתח' מותר. **שומן שעל המעיים** צריך מליחה (ומותר למולחו בעודו מחובר כנ"ל דום בשומן מועט). ודי במליחת הצד החיצון ששם השומן, ואדרבה מליחת צד המאכל לא מהנה ליה. ור"א דשומן ה'כנתא' לא מהני ליה מליחה מפני ריבוי חוטי הדם שבו (רב האי גאון) אבל ק"ל שמותר דעכשיו בקאינין בהם ומוותרין אותן ונשלפים לא נשאר אחד (רשב"א). **והא** דהתרנו בדיעבד המעיים בלא מליחה היינו בסתמא שהשומן מועט ויש ישישים. ומ"מ אף כשנודע שהיה שומן הרבה מצריין כל התבשיל לשישים ולא אסרינן הדקין משום דאיסור דבוק חומרא בעלמא היא [גם שהשומן מתפור בשוה כנ"ל גבי טחול] (ש"י). **מעשה** שהפכו המאכל לצד חוץ והשומן לפנים (שהכרשא עשוי כצינור) ומילאו קמח, ועירו רותחין מבחוץ. והתירו לפי שיעורו מבשל כ"ק והיו המאכל שאינו מוחזק בדם במקום קליפה. ובוה צריך להסיר השומן מהמאכל קודם מליחתו שהרי שוב לא יפלוט המאכל ציר דינמא ככ"פ (פמ"א).

1. ניקור חלב הטחול: מעשה שצלוהו בלא ניקור ושיערו שיש בו ס' נגד החלב האסור (הגש"ד) וצ"ל דדבר שמן הוא שמפעפע בצליה ככולו, ושהצריכו גם נטילה: י"א שאי"ז כלל מדלא הזכירוהו כמו לב (ב"ח ט"ז פ"ח) וי"א שהוא כלל (ת"ח) ולא הזכירוהו משום דקיל יותר דהוי מין במינו משא"כ לב דמירי מאיסור דם (פלה). **למעשה** בבישול שמצטרף התבשיל ודאי יש להקל, ומצד איסור דבוק ליכא לפי שחלבו מבחוץ והחשו מעיד שנבלע בתבשיל כמו בהטחול עצמו, מה גם דאיסור דבוק אינו דין מוסכם. **2. למעשה** המנהג להקל למלוח עם בשר (ב"י) ולכתחילה ראוי להחמיר (פמ"א) ובדיעבד אין לאסור בפרט כשנגמרה הקליפה הקשה שהרי אין מליחה אוסרת יותר מקליפה (פלה). **3. עיקר מקור ר"ת** "מהא דמחט שנמצא בבית הכסות ועליה קורט דם – י"ל דרק בסתמא אין דם והראיה דאסרינן אף הדקין אם אסמיק – נצטר הדם (ר"ן) ועוד ד"מ אין מחזיקין דם היינו שמעט הדם שיש לא יצא בבישול (שם). "מדפרישה הגמ' כרכשא ומעיא והדרא דכנתא (דקין וסביב שומן הכנתא), מסתמא מעיא היינו ג"כ רק הדקין (מרדכי) – י"ל דאדרבה כל חלל הגוף נקרא מעיים והראיה שהוצרך רש"י לפרש שאין הלב והכבד בכלל (וקרא כתיב ושני לאומים ממעיר יפרדו). **למעשה** ק"ל להחמיר כרמ"א (ש"ך פ"ח פלה). וקורקבן בעוף הגם שטוחן המאכל כהמסס בהמה מ"מ לכ"ע אוסר דהא חזינן שיש בו דם (ש"ך ט"ז פ"ח דלא כדרישה) וכן הופק. **נמלח** הופק עם המאכל שבו נאסר,

סימן ע"ו

דין בשר לצלי וכו' ויסיפין **א** העלי אין צריך מליחה לפי שהאש שואב הדם שבו מעצמו. אבל אם דם אחר נטף על העלי אפלו אותו דם הוא צונן לא אפרינן שהאש שואבו ואוסר ממנו כדי נטילה. **ב.** רצה למלח צלי ולא לקדנה עושה ואין לחוש לדם שעל המלח. ויש מי שאומר דהני מלי קשומלחו וצולחו מיד אבל אם שקה במלחו המלח בולע ונאסר לפיכך מדיחו וקח קדם צלתו. ויש אומרים דצלי בעי דתחלה תחלה (רמב"ם) ויש אומרים דצריך גם כן קצת מליחה תחלה (רש"י). והמנהג להדחין תחלה וגם למלחו קצת כאשר נתחב בשפוד וצולחו מיד קדם שיתמלא המלח דם (נחזות ש"ד). מיהא אם לא תדיחו ולא מלחו קל או מלחו בלא דתחלה תחלה ונעלה קד מתיר ובלבד שלא שקה קד במליחתו בלא דתחלה שעור מליחתו אבל אם שקה קל קד קדם שצלא אסור (קד משמע בצרף קל חל). ואין חילוק בכל זה בין אגוזות ושאור עופות וכללם (מרדכי וישיב) ובית יוסף ונתיב כיס דין וי) ובלבד שלא יהיו מלואים בביצים או בשאר בשר. אבל אם הם מלואים דינם כבשול וצריכים מליחה תחלה כמו לקדנה (רש"י). ונהגו להחמיר כשצולין בשר בלא מליחה (שלא) להפך השפוד תמיד כדי שיונח הדם (אור דקל ט') ובדיעבד אין לחוש. ואין חילוק בכל זה בין אם רוצה לאכלו קד צלי או רוצה לבשלו אחר קד רק שצילנו תחלה כדי שיתא רצוי לאכילה דהניקו כחצי צלתו (שם). ויש אומרים דכל צלי צריך דתחלה אחר צלתו משום דם הדבוק בו (אגדה ואגו) וכן נוהגין לכתחלה. מיהא אם לא תדיחו ואפלו בשלו קד מתיר (ענין קלי סימן ע"ז). ואפלו נמלח תחלה קדם צלתו ולא חודת אחר המליחה אפלו חכי מתיר ולא חזישינן קדם ומלח שעליו דנורא משאב שאיב (אוי"ח). **ג** לא נקב הנרדים (נפוח) בשעת שחיטה

אסור לאַקלֹו וּנְאָפְלוּ צָלִי עַד שְׁחִיתָהּ אֶבֶר אֶבֶר וְיִצְלָהּ. רָצָה לְאָכַל מִמֶּנּוּ בִּשְׂרָ חֵי אִסּוּר עַד שְׁחִיתָהּ וְיִמְלַח. וְאִם נִשְׂרָ הַבֶּשֶׂר מִחוּטֵי דָם אוֹכֵל אֶפְלוּ בְּלֹא מִלִּיחָה חֵי אוֹ צָלִי וּנְאָפְלוּ בְּלוּ בְּאֶחָד מִשְׁחֻמֵּי שְׂלֹא לְאָכְלוּ בְּלוּ בְּאֶחָד אֶפְלוּ בְּצָלִי אֶלֶא אֲחֵר חֲתִיבַת הַיָּרִידִין (וְרַב שְׁנֵי הַסִּימָנִים). ד' יֵשׁ מִי שְׂאִסּוּר לְחֹתֶךְ בִּסְפִין צָלִי שְׂאָצֵל הָאֵשׁ שְׂלֹא נִמְלַח בָּל זָמַן שְׂאִינוּ נִצְלָה בָּל צָרְפוּ מִפְּנֵי דָם שְׂנִבְלַע בִּסְפִין. וְיֵשׁ מִי שְׂאִסּוּר הַשְּׂפּוֹד שְׂצָלוּ בּוּ בִּשְׂרָ בְּלֹא מִלִּיחָה. וְיֵשׁ מִי שְׂהוֹרָה שְׂאִסּוּר לְהִשְׁהוּת הַצָּלִי עַל הַשְּׂפּוֹד אֲחֵר שְׂהוֹסֵר מִן הָאֵשׁ אֲחֵר שְׂפָסֵק הַבֶּשֶׂר מְלֻזָּב שְׂמֵא יִחְזוֹר הַבֶּשֶׂר הַחֵם וְיִבְלַע מִמֶּנּוּ. וְיֵשׁ מִתִּירִין בְּכָל זֶה וְכֵן הַמְּנַהֵג לְהַתִּיר. וְאִינוּ נִזְהָרִין לְכַתְּחָה וּמִתִּירִין בְּדִיעֵבַד (מִהֲרָאִי וְהִנָּחַת שִׂיד וְאִוִּיָּה כָּלִל לִיז'). ה' צָלִי שְׂלֹא נִמְלַח וְחֲתִיבָה עַל גָּבִי כָּר אֶף עַל פִּי שִׁנַּי בְּכָר מְרָאָה אֲדָם מִתָּר אִם נִצְלָה עַד כְּדִי שְׂהוּא רָאוּי לְאִכְלִיָּה לְרַב בְּנֵי אֲדָם דְּהִינּוּ חֲצִי צָלִיתוֹ. וְהוּא הַדִּין שְׂהוּמַהֵל בְּלֹא כָּר גָּבִי שָׂרִי (בֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם הַרְשֵׁב־אִי). ו' בִּשְׂרָ שְׂצוּלִין בְּלֹא מִלִּיחָה אִין נִוְתִּנּוּן כָּלִי תַּחְתִּיו לְקַבֵּל שְׂמֻנָּתִי הַחוּטֹף מִמֶּנּוּ עַד שְׂיִצְלָה עַד שְׂיִהָא רָאוּי לְאִכְלִיָּה עַל יְדֵי צָלִיָּה ז'.¹

ג) **דין צליה:** ¹המנהג גם למולחו קצת (רש"י) אך שלא ישהה כך כשיעור מליחה (רמ"א). ²השפוד וכן סבין שחתך בו קודם שיעור צליה מח' רא"ש ורשב"א אם נאסרו, וק"ל להחמיר לכתח'י. ³הרוצה להניח כלי לקבל בו הציר שקודם שיעור צליה יתן בו מלח מעט ובטבעו מושך הדם למטה לשולי הכלי.

נאסר אף לאחר פליטת ציר (ש"ך פמ"ג) הדבשר יותר נוחה לפלוט מהשפוד. **למעשה** לכתח'י אין משהין הבשר על השפוד ואף אין צולין עליו שנית בלא ליבון (פמ"ג). אין חותכין בסבין קודם שיעור צליה ואף בדיעבד נאסר אם הוסר מאש. **3.** והוא נאסר הכלי מהדם ויחזור ויאסור הציר, י"ל הואיל והדם נוטף טיף אחר טיף, והוא נפסק הקילוח דינו ככלי שני (כנ"ל) בבירור ב"י ודרישה). ובזה מיושר ג"כ דעת הרשב"א דנתינת מלח דמהני היינו לאחר שיעור צליה, ולמה ייאסר (וי"מ משום מראית עין ותומו דהא נתבא דשרינן אפי' מוהל עב ונספג בככר). ובזה מיושר דהא לרשב"א לשיטתו גם כלי שני מבלע כמב' בק"ה. **למעשה** בכבד שדמו עב לא מהני מלח. וכן מלח הרבה לפי שממס הדם כמים ומתערב בשומן. והואיל ולא בקיאנן כמה שיעור המלח לכן אין ליתן כלי עד שתעלה תמרתו (רש"י) פ' שניצוצות הנתנות ממנה על הגחלים מעלות עשן, שזה סימן שאין דם עוד שאין דרך הדם להעלות עשן (טור). **דינים:** 'נצלה קצתו בסמוך לתנור יחתוך השאר ולא ימלח בידו דל"ת תו ככ"פ. והר הכרמל אסור כולו אלא בצלי (אם נגע בהרסית התנור ואסמיק) שמא הבליע הדם שבכל הגוף וגם שמא נתחמם הלב והכבד, ובדיעבד אין לחוש דהא חזינן שכולו קר (יד אפרים). 'לכתח'י לא יצלה בקרקע התנור אחר שגרף ממנו האש, לפי שיחזור הדם ויבלע בבשר (כנה"ג) ובדיעבד שרי דחום האש שורף הדם כאש עצמו (שם). 'צלה עוף שלם ולא ניקב הורידיו בשעת שחיטה בעוד הדם חם אסורים כדי נטילה כמב' בכ"ז. - **ולכן** אסור לצלותו וכ"ש למלחו עד שיחתוך אבר אבר, ואפי' לאלול חי דה"ל דם כנוס. ניקור חוטי' הדם מח' אי מהני, וחיתוך הראש מהני כמב' בכ"ב.

1. מה מהני מליחה קצת (תו' ורא"ש) ול"נ דהיינו שלא יהא תפל וקאמר שמותר למלוח. **שהה** מעכב הדחה קמייא (רמ"א, וב"י מתיר ע"י הדחה בתרייתא) והגם דמליחה שנית לא מהני לנמלח בלא הדחה אפי' לא שהה [ולכן באמת יש חולקין ואוסרין] בכמה דברים אנו מחמירים במליחה יותר מצליה. כמו"כ אם שהה צריך הדחה בתרייתא (ב"י) ואם לא הדיח קודם הצליה ידיח אח"כ (ש"ך) ובדיעבד מותר דהאש שואב דם שבעמלח. **הדחה** קמייא - י"מ שא"צ רק שפשוף מפני שאין לקצבים סבין מיוחד לחלבים (רא"ש, ובדיעבד לא מחזקינן איסור) וי"א שצריך מפני שהדם שע"פ הבשר הוא כדם בעין דלא מהני ליה אפילו צליה, וכן המנהג לכתח'י (רמ"א). כמו"כ לכתח'י צריך הדחה בתרייתא מפני דם הדבוק בו, י"א ג"פ וי"א דדי באחת (רש"י). **דינים:** 'מקצת צליה אינה אוסרת הבשר לאכלו כך בלי בישול שכל דם שנתעורר יצא (פרישה) ולבשלו צריך חצי צליה (וי"א שליש) ואח"י אפי' מוהל עב שיוצא ממנו מותר (ש"ך). 'עוף הגם שחלול ל"ה כשני חתיכות ויאסר זמ"ז, גם דהא ככ"פ (רמ"א ט"ז) ואם ממולא דין צלייתו כבישול, ואם יש בו ביצים יש קפידא אף בדיעבד (רמ"א ש"ך). 'לכתח'י לא יהפך השפוד הרבה בעת הצליה כדי להניח לדם לזוב. **2.** טעם הרא"ש דהאש שואב הדם ומונעו מליבלע בשפוד. ולפי"ז אם הוסר מהאש קודם פליטת דמו אסור (ב"ה) ומ"מ אינה אוסרת הבשר דכשהיא רותחת פולטת וכשנתקרר גם אינה בולעת (ט"ז). **ויש** דעה שלישית (סמ"ג) המהלקת דהסבין אסור אבל בשפוד אמר' ככ"פ הואיל והוא חם הגם שאינו פולט כלום. **לרשב"א** חוזר השפוד ואוסר הבשר כשמסירו מהאש (לאחר שיעור צליה) ולכן לא ישהנו עליו (רמ"א באו"ח תק"ט) אך בעודו על האש אינו

סימן ע"ז ע"ח

עופות שנמלאו בשר שלא נמלח ובו סעיף אחד **א** עופות או גְּדִיִּים שְׂמֻמָּלָאִים אוֹתָם בִּשְׂרָ שְׂלֹא נִמְלַח אִם לְצָלִי מִתָּר אֶפְלוּ אֶפְלוּ לְמַעְלָה וּנְאָפְלוּ אִם נִמְלַח הַחִיצוֹן דְּקָמוּ שְׂפּוֹבֵלַע דָּם הַמְּלּוּאִים קֶדֶּ פּוֹלְטוֹ. וכיש אִם נִמְלַח הַפְּנִימִי וְלֹא הַחִיצוֹן דְּשָׂרִי (דִּיעוּי לְעֵצֵי אֶרֶץ כְּלָל טו') דְּנִכְרָא מִשְׁאָב שְׂאִיב תָּדֵם מִן הַחִיצוֹן וְאִינוּ נִבְלַע בְּפִנִּימִי (דִּיעוּס). וְלִקְדוֹרָה אִסּוּר עַד שְׂיִמְלַח הַחִיצוֹן לְבָדוּ וּפְנִימִי לְבָדוּ אֶבֶל אִם לְאֲחֵר שְׂמֵאֻו מִלַּח הַחִיצוֹן אִינוּ מְפּוֹסְטִין דָּם שְׂבֻפִּימִי. וְכֵן זֶה בְּדִיעֵבַד אֶבֶל לְכַתְּחָה אִין מְעֻשׂוֹת שִׁים מְלִקְתָּא רַק אִם נִמְלָחוּ שְׂנִיָּהִם אֲגִירוּ וּמְרָדִי כִּפְיָהּ וְרִשְׁיָהּ. וְכֵן זֶה מִיָּרִי שְׂאִין בְּמִלְקִיתָא ז' רַק בִּשְׂרָ אוֹ עֲשִׂיבִים אֶבֶל אִם יֵשׁ שִׁם בְּצִיִּים הַקָּרָשִׁים

דינו קאלו נתפשל בקדירה (הנחת שי"ד בשם מהרי"ט ואר"ז ובי"ז) ואפלו בדיעבד יש לאסור אם לא נמלחו שניהם. בשר שלא נמלח ולא הודח שנגלה עם בשר שנגמלח והודח מותר בדיעבד (שם). אבל בכתחלה אסור לגלות בשר שנגמלח עם הבשר שלא נמלח ואפלו הודח.

דין שלא לדבק בצק בבשר שלא נמלח וכו' סיף אחד א הטופל בצק בעוף שלא נמלח אף על גב דבגמרא מפליג בין סמיך לשאך קמחי ובין אסמיק ללא אסמיק אגן השתא לא בקיאינן במלתא ובכל גונא יש לאסור. אבל אם נמלח ושהה כדי מליחה ואחר כך הודח מותר בכל גונא. ודוקא לטפל בצק אסור אבל מותר למשח בשומן או בציר בשר שלא נמלח דאין זה מעכב הפליטה ואר"ז קל ט"ו. ופסטידי"א יש לו קל דין בשול בקדירה בין לקלא בין לחמרא (מרדכי פכ"ה בשם רש"י ומהרא"י ואר"ז קל ט"ו).

יד מולייתא: ¹מליחה אסור דהוי כשני חתיכות ולא כחתיכה אחת עבה. ²צליה מותר לפי שהפנימי פולט דרך החיצון, ואפילו הפה למעלה ל"א דהוי כבישול בקדרה. ³אפילו הוכשר הפנימי או החיצון אינו נאסר, דבצליה אמרי' ככ"פ אף בלא פליטת עצמו.

העיקר כרמ"א (פר"ח פלתי). **נמלחו שניהם** ולא הודחו מותרים, דמלח החיצון מדיח אחר הצליה ומלח הפנימי יש ס' כנגדו (ש"ד פמ"ג). **צלאן בתוך שיעור מליחה** מותרים, הפנימי דטריד ולא בלע והחיצון (דבע"כ בולע שהרי דרך דם הפנימי עובר בו) משום ככ"פ. אם הפנימי תפל אזי לרש"ל הג"ל נאסר דקודם שיתחיל לפלוט מחמת הצליה כבר בלע מהחיצון שבתוך שיעור מליחה ול"ש טריד. הוכשר החיצון נאסר דלא בלע מהפנימי קודם שנתחמם מהאש ואין הבליעה והפליטה באין כא' (ש"ד) אכן הט"ז מתיר בזה דכה האש חזק לגבי החיצון ומוציא הדם גם מה שבלע קודם שנתחמם (וכ"נ פלתי). **דוגמא נוספת לככ"פ בצליה** צלה בשר חי עם בשר מוכשר בדיעבד לא אסרו (רמ"א) וי"א דה"ה בצלה עם בצל (פר"ח) ויש אוסרים דשמא מה שבלע מצד חריפותו אינו מפליט (רשד"ם) ונ"ל לאסור בלא טעימת קפילא דאולי דינו כטפילה של קמח דלהלן. (מכאן סימן ע"ה) **הדביק בצק בעוף וצלאו** אם הוא מקמח סולת הגס שהבצק מתפורר לא נאסר דאמרי' ביה ג"כ ככ"פ. אם מחזינן מנופה הדק נאסר כל שאינו זך ככסף. ואם משאר קמח תלוי אם האדים (גמ', והריב"ם פירשה לאחר מליחה לשיטתו כדלעיל). ואנן לא בקיאינן במלתא ולעולם אסור (שו"ע). ופשטידא (בצק ממולא בשר) אינו טפילה אלא דינו כבישול, בין לחומרא שצריך שישים נגד הבשר, ובין לקולא שביש ס' א"צ נטילה (רמ"א, ופר"ח מצריך נטילה). **מותר** למשוה בשמן וציר דאי"ז מעכב הפליטה (רמ"א).

1. הגם דבעלמא מכשרינן בדיעבד במלח מצד א' ובעוף שנמלח רק מבחוץ, הכא גרע לפי שהמילוי סותר צד הפנימי של החיצון ואינו מניחו לפלוט. ועוד דממנ"פ הפנימי אסור, דהא מליחת חיצון לא מהני ליה (אפי' מלח החיצון גם מצידו הפנימי) ואם כבר נמלח הרי עתה נאסר מהחיצון, וממילא חוזר ואוסר את החיצון (ט"ז וש"ד).
2. יש רמב"ם דההיתר היינו אחר מליחה. והיינו לשיטתו דעדיין צריך חליטה שעדיין לא יצא כל הדם הלכך בבישול אסור. **למעשה** אין לצלות מולייתא לכתח'ל, ואם יש בו ביצים הנקרשים הוי כבישול ואף בדיעבד בעינן שישים נגדם בכל המולייתא (רמ"א ש"ד).
3. הטעם דדוקא בנפל לציר ורוצה להתירו אח"כ ע"י מליחה בעינן שיהא לו דם עצמו לפלוט, משא"כ כשהיתרו הוא באותו צליה שאוסרו, דהבליעה והפליטה באין כאחת. **דעת הרש"ל והש"ך** שאם הוכשר הפנימי נאסר, דהואיל ואין פליטתו קלה כחיצון שצריך לחדור דרך החיצון, אין בו כלל דין ככ"פ (וכשלא הוכשר מותר מטעם טריד, וג"ו רק בפליטת דם ולא בציר, דכיון שהוא במקום דחוק דמי לנפל לציר ס"ס ט"ז). אבל הרמ"א מתיר, דהא דס"ל דאמרי' ביה ג"כ ככ"פ, ועוד דהאש שואב אליו דם החיצון ואינו נבלע כלל לצד פנים. **ראיות לרמ"א:** "מע"ו שהשפוד אינו נאסר בצליה והרי הוא כבשר פנימי. "מרמב"ם דלעיל שהיתר צליית מולייתא הוא אחר מליחה, והרי אין לפנימי מה לפלוט וייאסר מהחיצון [וכבר דחה פמ"ג דהא מ"מ פולט כמו מה שפולט החיצון]. י'תנן בקרבן פסח גותן את המעיים לתוכו, והא קי"ל אין מחזיקין דם בבני מעיים. לכן

סיכום הלכות בשר בחלב

סימן פ"ז

באיזו בשר נוהג דין בשר בחלב והיאך נקרא בשול ובו י"א סעיפים **א** כתוב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כב טז כז דברים יד כא) ג' פ'עים אחד לאסור בשול ואחד לאסור אכילה ואחד לאסור הנאה. והוציא אכילה בלשון בשול לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בשול אבל מדרבנן אסור בכל ענין. כל בשר בחלב שאינו אסור מן התורה מתר בהנאה. (טור ואר"ל פל' ל) **ב** גדי לאו דוקא שהוא הדין שור שה ועז. ולא שנה בחלב אם ולא שנה בחלב אחרת אלא שדבר הכתוב בהנאה. ג' אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אבל בשר טהורה בחלב טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה מתרים בבשול ובהנאה. ובשר חיה ועוף אפלו בחלב טהורה מתר בבשול ובהנאה ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן. אבל דגים וחסידים אין בהם אסור אפלו מדרבנן. ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים בה בשר עוף הואיל ואינו רק מדרבנן. אבל בשר בהמה יש להניח אצל החלב שקדים משום מראית העין כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו לענין דם ודיש. **ד** אסור לבשל בחלב אשה מפני מראית העין. ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואין צריך שעור. ונראה לפי זה דכל שכן דאסור לבשל לכתחלה בחלב טמאה או בשר טמא בחלב טהור (ד"ש) ודוקא בשר בהמה אבל בעוף דרבנן אין לחוש. **ה** ביצים הנמצאים בעופות אם הם גמורות דהינו שיש להם חלבון וחלמון אף על פי שהם מערה בגדים הרי זו גמורה ומתר לאכלה בחלב. אבל אם אין לה אלא חלמון אסור לבשלה בחלב. אבל אם אכלם בפני עצמם מתר לאכל אחריהם גבינה או חלב. **ו** המעשן והמבשל בחמי טבא אין לוקין עליו. וכן המבשל בשר במי חלב או בחלב מזה או בחלב זכר או בשביל דם בחלב פטור ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב. וחלב זכר לא מקרי חלב כלל. ואם נפל לתוך קדרה של בשר אינו אסור. אבל חלב מזה ומי חלב אסורים המאכל כמו חלב עצמה. ואפלו בבשול יש לאסור לכתחלה (מן משמע בארץ כלל ל"א). יש אומרים דאסור לחתות האש תחת קדרה של עובד פוכבים לפי שהם מבשלים בהם פ'עים חלב פ'עים בשר והמחתה תחת קדרה שלהם בא לידי בשול בשר בחלב (הנחת מרדכי פ' העצמים). עוד כתבו דאין לערב מים שהדיוח בהם כלי בשר עם מים שהדיוח בהם כלי חלב ולתן לפני בהמה דאסורים בהנאה (מהרי"ו). עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים להפית הראש אין לשמש בו דעושי אומה מאפר שעל הכירה וירגילות הוא להתערב שם בשר וחלב. (מהרי"ט) ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן הקדרות של התנורים שבבית החור משום דנתיבם עליהם לפ'עים בשר וחלב מן הקדרות שבבית החור (מהרי"ו). ובדיעבד אין לחוש בכל זה. ואף לכתחלה אין בזה אלא חמירות בעלמא והמשל לא הפסיד. **ז** המבשל שליל בחלב חלב. וכן האוכלו. אבל המבשל שליל או עור וגידים ועצמות ועקרי קרנים וטלפים הרפים פטור. וכן האוכלם פטור. **ח** יש מי שאומר דנסיובי דחלבא (פי' חלב המתמזה מספאון הגבינה) אינם בכלל מי חלב ואסור מן התורה. אלא מי חלב הינו אחר שעושים הגבינות מבשלים הנסיובי והאכל צף מלמעלה ולא נשאר בו אלא מים בעלמא. זהו הנקרא מי חלב. **ט** חלב הנמצא בקבה אינו חלב ומתר לבשל בו בשר אפלו בצליל שלבית (טור ורמב"ם) ויש מי שאוסר (תוס' רמב"ם ור"ת ורשב"א ור"ן) וכן נוהגין. **י** חלב הנמצא בקבה לכתחלה אין להניחו בקבה עד שיצטנן החלב בתוך הקבה וארץ קל י"ח בשם רבי שמחה (הנחת אשר) אבל בדיעבד אין לחוש עד שנמלח בקבה או שצמד בו יום אחד אסור להעמיד בו. ואם העמיד בו אם הוא הצלול אסור כל הגבינות עד שיהא סי' בחלב שהעמיד נגד הקבה האסורה. ואם היה סי' בחלב חלל מתר. ואם היה הקבה קרושה אינה אוסרת כלום אפלו לא היה סי' בחלב נגד הקבה. (לדעת רמב"ם). ואם היה הקבה צלול מתחלה ונקרש יש לו דין צלול (בית יוסף בשם רשב"א ובשם הפוסקים). ויש מקילין בזה (ש"ד בבית יוסף בשם הפוסקים) ובמקום הפסד יש להקל. עור הקבה לפ'עים מולחים אותו ומגבישין אותו ונעשה כצף וממלאים אותו חלב מתר דמאחר שנתבש הוי כצף בעלמא ואין בו לחלוות בשר (בית יוסף בשם שובלי קסט). **יא** אם העמיד גבינה בעור קבת כשרה יש בה טעם בשר אסורה. ואם לאו מתרת. אבל המעמיד בעור קבת נבלה ותרפה ובהמה טמאה אסור בכל שהוא. משום דדבר האסור בעצמו ומעמיד אפלו בארץ לא בטיל (כ"כ בית יוסף ורשב"א ומהרי"ו). ודוקא שלא היה שם מעמיד אחר רק האסור אבל אם היה שם גם כן מעמיד היתר הוי זהו גורם ומתר אם אכא סי' נגד האסור (משמעות הפוסקים).

א בב"ח דרבנן: ¹ דרך כבישה ומליחה אינו דא' מדאפקיה בלשון בישול, וכן בשר חיה ועוף בחלב (דלא בב"ח) ונ"מ שמותרים בבישול והנאה (כנ"ל). ² בשר טמאה אין בו כלל משום בב"ח (כנ"ל) וכן חלב שקדים וחלב אשה. ³ מ"מ אסורים באכילה עם בשר מצד מראית עין. ועם עוף שיחשדוהו רק בדברן מח' רמ"א וש"ך.

1. כתיב ג"פ לא תבשל גדי בחלב אמו, לאסור גם בישול והנאה. ואפקיה גם לאכילה בלשון בישול ללקות אפילו שלא כדרך אכילה והיינו שכבר אינו ראוי למאכל אדם אבל התהוות הבב"ח צריך בלא פגם כשאר איסורין. [ולרמב"ם אין לוקין כלל על הנאה, שהוא בכלל אכילה ואינו עיקר האיסור. הפמ"ג: אסור בישול אף בדרבנן משום מ"ע]. אפרו של בב"ח ג"כ אסור בהנאה, וכ"ש שאסור ליתנו לכלבים. אלא יקברנו והיינו להשליך למקום הטנינות. **חומרות:** "היתור תחת קדרת עכו"ם מפני הבליעות – דמדינא אי"ו דרך בישול (ויש שכתבו דאין בישול אחר בישול בבב"ח ואינו – פלתי ופמ"ג). "צירוב מי ההדחה וליתן לפני בהמה – דמדינא הא לא נתעברו אלא בכלי שני ואין איסור הנאה. "לאסור כלי שעושין בו סבון מאפר של הכירה וכלי הקבוע בתנור – דמדינא האפר פגום ובקדרה הוא רק חשש שמא ניתו עליו מהמאכלים.

2. **המקור** דכתיב גדי בחלב אמו והיינו טהורה. אבל נבילה וטריפה ממין טהורה נוהג בה בב"ח, והיינו לענין בישול אבל לענין הנאה לא, והואיל וזה בכלל אכילה ובאכילה כבר אסורין ואין

איסור חל על איסור (רמב"ם). ולכן אין קפיא בנרות חלב שמערבין בה חמאה. **והא** דלא חשיב איסור מוסיף מצד הבישול, י"ל שבשעת האכילה כבר עבר האיסור של הבישול וקודם הבישול ל"ש איסור אכילה מה"א, א"נ דהבשר האסור לחוד בלא צירוף החלב אין בו איסור מוסיף.

3. ראית הש"ך משבת י"ל דאין ללמוד משם דחמיר (כדלעיל) בבישול אחר בישול ולהלן בעישון, עי"ל דרמ"א הא מייירי בלא בישול וזהו תכרי דרבנן. ומ"מ נכון להחמיר. **בישול טמאה בחלב** בדלא"ה אסור באכילה מח' ט"ז ש"ך ורמ"א אם גזרו מ"ע, ויש להחמיר. **קולות:** "בטל בתבשיל וא"צ ס' דיוון שאינו ניכר ליכא מ"ע (רשב"א)". "לצורך רפואה. "כרוב ממולא בבשר עם חלב שקדים כיון שמכוסה ואינו ניכר להדיא (כנה"ג). **צוקע"ר** שנותנין בו מעט חלב לצבע מותר לאלכו עם בשר שכבר נתבטל בעודו היתר (רדב"ז).

ג) **גדר בשר וחלב:** ¹שור ושה בכלל גדי. אבל דגים וחגבים בחלב מותר. ²ביצה גמורה הנמצאת בעוף יצאה מכלל בשר ומוותרת בחלב. ובגדר גמורה מח' רש"י ורשב"א אם די שנגמר החלמון או בעינן שיתחיל גם החלבון. ³חלב שינק הגדי מח' ר"ף ורש"י אם עדיין חלב הוא, ור"ת מחלק בין הצלול לשכבר נקרש במעיה.

הערה"ש דהעירוי נפסק סמוך לגמר החלבון בקליפה הרכה. ובוה מיושב "שינוי הלשון בטור דגבי חלמון דרש"י כ' נגמר וגבי חלבון דרשב"א כ' שיש לה – ששכזה נגמר ל"ש מעורות. יקו' הש"ך על הרמ"א שלא הגיה דכשמעורות אפי' נגמר גם החלבון אסור – שזה לא מציאות. יקו' הנ"ל מאמה"ח – דאה"ג גם שם מותר משיש חלבון הגם שמעורה, רק שא"ל להכיר אם היה חלבון שהואיל ואין עדיין קליפה ה"ז נשפך.

3. **נפ"מ** שאם מלח הקיבה בחלבה או נכשב בה [ולכתח' לא יניחה עד שיטען דהוי חרף] ואח"כ העמיד בה גבינות, אזי לרש"י ור"ת דחשיב חלב ונאסר חזור ואוסר הגבינה בשישים [וכשיש ס' מותר לכתח' דאין כוונתו לבטל טעם הבשר אלא להעמיד גבינה], ולר"ף דחשיב פרש אינו אוסר. וקשה לר"ף דמ"מ פרש זה בלע טעם בשר ומעבירו לגבינה (רי"ף) וי"ל שפרש מקליש הטעם יותר מנ"ט בר נ"ט (כ', ומ"מ חשש לכתח'). ולרש"י ור"ת קשה נאסור אף באלף כדון מעמיד [ובשלמא המעמיד בעור הקיבה כל עוד אין טעם לא נעשה בב"ח, אבל חלב זה שכבר נ"ל יש לדמות למעמיד בעור נבילה] וי"ל דהקילו בחלב זה שאין איסורו מחמת עצמו אלא מצירוף הבשר (ש"ך) גם שהרי נאסר רק במליחה וכבישה דהוי דרבנן (פר"ח). **למעשה** הוא מח' מחבר רמ"א ורש"ל. ואם נקרא לאחר השחיטה הוא מח' בדעת ר"ת, וי"ל בהפ"מ (רמ"א) אף בחלב טריפה – בצירוף דעת הר"ף (ש"ך). **אגב דין מעמיד** אם יש גם מעמיד היתר יש לו ביטול בס' כדון זוז"ג (רמ"א) והוא שאין באיסור כדי להעמיד (אחריו) ואולי בצלול וקרוש יש להתיר אפי' יש בצלול כדי להעמיד בצירוף הר"ף דג"ז כפרש. **נתייבש** עור הקיבה כעץ ומעמידים בו מותר (רמ"א) וה"ה שאר מעיים (ש"ך) ובשר מח' נוב"י ופמ"ג. ומה ששורין אותו במים אחר שנתייבש אינו כלום.

1. הראיה דגבי יהודה פרט גדי העזים וכן ואת עורות גדי העזים. כמו"כ בחלב אמו ל"ד דכ"ש חלב אחרת שלא היו ביחד כלל, אלא שדבר הכתוב בהוה שלאמו של גדי קטן יש חלב. **מח' רמ"א** ובי"א אם יש סכנת צרעת בדגים עם חלב כמו עם בשר המבו' באו"ח קע"ג. וברבינו בחי' כתב שהסכנה הוא בדגים עם גבינה. **עישון** וחמי טבריה חשיבי בישול ואסירי בהנאה אבל אין לוקין (כע"א בירי'. וזה שהפ"ח השוה לדיני שבת כבר דחה הפלתי). וטיגון בשר בחמאה אינו בישול מה"ת (רש"י) ותו' סנה' ה' וכו' צלי, והדכתיב בדה"י ויבשלו הפסח קאי אחגיגה שעמה (וי"ל בהפ"מ – פמ"ג). **שליח** (עובר) הוי בשר ונתרבה מקרא דגדי (גמ') וחלב שלו (אם יצא חי – בן פקועה) הוי חלב. ולא דמי לחלב מתה שגם היא אינה טעונה שחיטה, דהתם משום שאינה ראויה להיות אם וכתיב בחלב אמו (נוב"י). אבל שליח המחוברת לעובר הוי דרבנן. **גידין ועצמות** הוי דרבנן, ומ"מ א"צ ס' אלא בעצם רך (ובספק אין לחוש שהיה בו מח אא"כ מוחזק בכך). כמו"כ עורות דרבנן, ועור רך שדינו כבשר לענין טומאה הוי דא"ל (פמ"ג). **חלב זכר** ודם בחלב הוי דרבנן (וזכר איש אינו אוסר התבשיל, לא גרע מחלב אשה – ש"ך). וכן מי חלב, ואם הנסיובי בכלל מח' תו' ורא"ש. ובכל הנ"ל יש איסור בבישול הגם שהם דרבנן.

2. **למעשה** ק"ל להחמיר. והמנהג להחמיר אפי' מצאם שלמים בקליפתם הקשה (אבל הפילה בחייה אף בקליפה רכה אין להחמיר). ומח' שו"ע ופרי"ח אם אחר ביצה שיש רך חלמון צריך המתנה לגבינה. **מעורה בגידין** לכ"ע מותר (ביצה ו'). ומ"ש מהפילה בחייה כה"ג דחשיב אמה"ח כמבו' בפ"י (ולכן באמת אוסר הרש"ל). וי"ל "דעוף בחלב דרבנן (ש"ך) דאיסור בב"ח בטעם בשר תלוי (רש"י) דאה"נ יצא מכלל בשר אבל לכלל ביצה שהתירה תורה משום אמה"ח עדיין לא בא (ש"ך). **פשט**

סימן פ"ח

שלא להעלות בשר על השלחן כשאוכלין גבינה ובו ב' סעיפים **א** אָפּלוּ בֶּשֶׂר חֵיהַ נְעוּף אֲסוּר לְהַעֲלוֹת עַל שֻׁלְחָן שְׂאוּכָל עָלָיו גְּבִינָה שְׁלֵא יָבוֹא לֵאכֹלָם יחד. אָבֵל בְּשֻׁלְחָן שֶׁסֹּדֵר עָלָיו הַתְּבָשִׁיל מִתֵּר לִתּוֹ זֶה בְּצַד זֶה. **ב** הָא דְאֲסוּר לְהַעֲלוֹת עַל הַשֻּׁלְחָן דְּקָא בְּשֵׁנִי בְּנֵי אָדָם הַמְּפָרִים זֶה אֵת זֶה אָפּלוּ הֵם מִקְפִּידִים זֶה עַל זֶה אָבֵל אֲכָסָנָאִים שְׁאִין מְפָרִין זֶה אֵת זֶה מִתֵּר. וְאָפּלוּ הַמְּפָרִים אִם עָשׂוּ שׁוּם הֶכֶר כְּגוֹן שֶׁל אֶחָד אוֹכֵל עַל מִכָּה שְׁלוֹ אוֹ אָפּלוּ אוֹכְלִים עַל מִכָּה אַחַת וְנוֹתְנִים בִּינֵיהֶם פֶּת לְהֶכֶר מִתֵּר. וְדוֹקָא שְׁאִין אוֹכְלִין מִן הַפֶּת הַמֵּנֵחַ בִּינֵיהֶם לְהֶכֶר אָבֵל אִם אוֹכְלִין מִמֶּנּוּ לֹא הוּא הֶכֶר דְּבָלָא הֵכִי הַפֶּת שְׂאוּכְלִין מִמֶּנּוּ מֵנֵחַ עַל הַשֻּׁלְחָן נֶאֱרָד וְהַנְחוֹת אֲשֶׁרִי. אָבֵל אִם נִתְּנוּ בִּינֵיהֶם כְּלֵי שְׁשׁוּתֵין מִמֶּנּוּ וְבָלָא הֵכִי אִין דְּרָכּוֹ לְהוֹיֹת עַל הַשֻּׁלְחָן הֵנִי הֶכֶר אִף עַל פִּי שְׁשׁוּתֵין מִן הַכְּלִי (בֵּית יוֹסֵף בֵּא"ח סִימָן קע"ט). וְכָל שֶׁכֵּן אִם נִתְּנוּ שֵׁם מְנוּרָה אוֹ שָׂאָר דְּבָרִים שֶׁעַל הַשֻּׁלְחָן דְּהוּי הֶכֶר. וְהוּי זֵהִירִים שְׁלֵא לְשַׁתּוֹת מִכָּל אֶחָד מִשּׁוּם שֶׁהִמָּאָכֵל נִדְבָק בְּכָלִי (הַגְּיָה אֲשֶׁרִי וְאוּיָה). וְכָל שֶׁכֵּן שְׁלֵא יֵאכְלוּ מִפֶּת אַחַת. וְכֵן נִתְּנוּ לְנַחַד כְּלֵי שֶׁל מֵלֵחַ לְכָל אֶחָד בְּפָנֵי עַצְמוֹ כִּי לְעַמּוּסִים סוֹבְלִים בְּמֵלֵחַ וְנִשְׁאָרוֹ שְׂיֹרֵר מֵאֲבֵל בְּמֵלֵחַ.

א **איסור העלאה:** ¹טעם חומרת בב"ח מנבילה ושאר איסורין, משום דלא בדיל מיניה שכ"א בפנ"ע מותר (ר"ן). ²לעל השיש (שולחן שסודר עליו את התבשיל) וע"י היכר ולאכול עם מי שאינו מכיר ויתבייש לאכול משלו מותר. ³המנהג להיות שני מפות כוסות ומלחיות, וישראל קדושים הם ומחמירים הרבה בזה.

על מפה שלו. **דינים:** א"ב צלחות או חלב שבכוס מותר כמו ב' מפות. תבשיל בשר עם תבשיל חלב נמי אסור. בשעות ההמתנה מותר לישב אצל מי שאוכל חלב, והראיה שהנשים מתקנות אז מאכלי חלב לצורך סעודה אחרת. **3.** הטעם דחיישינן שידבק ממשות למפה. וכל הנ"ל דמיררי במפה א' (דב' מפות הא הוי היכר) מיררי בדליכא חשש זה שאוכלין במפה חדשה כ"א בצד אחר (מג"א בקע"ב). **ובכוס** הטעם שנדבק בו המאכל. ולכן לא מהני שאינם מכירים ואפי' יושבין בב' שולחנות, אם לא שיקנוה שפתותיהם יפה. וכ"ש שלא יאכלו מפת א' אם לא שחותכין ממנו בסכין נקי ויקנחו ידיהם יפה. **ובמלחיה** הטעם שלפעמים טובלים בו המאכל ונשאר בו שריים. ואפי' לוקחים מלח ביד יש ביד שיוריי מאכל ונדבק להמלח.

1. אסור לאכול בשר על שלחן שמונה עליו גבינה שמא יגעו זב"ז. ואפי' בעוף גזרו הגם דהוי גזירה לגזירה, ואפי' שניהם צונגין דהוי ג' דרבנן (גמ'). **מאותו טעם** מב' באו"ח ת"מ שאסור לאכול בפסח עם גוי האוכל חמץ [גם לפי שעל הלחם יחיה האדם, ולפי"ז ה"ה בלחם של איסור דאסור]. וכן ברכ"א שאסור לאכול עם המודר ממנו הנאה מקערה א', והא דשרי שם על שלחן א' דמסתמא שונאים זל"ז ולא גרע מאין מכירים (ש"ך). [ולפי"ז אף באין מכירים אסור בקערה א', ובנבילה מותר אף בקערה א']. **2.** **מכירים אך מקפידין** זע"ז מוח' רש"ל ושו"ך ט"ז, ובאחים לכ"ע אסור ובמודר הנאה לכ"ע מותר. ממו"כ אם חבירו יושב ברהוק מכדי פשיטת יד מותר (ב"ח). **דוגמא להיכר** פת אם אין אוכלין ממנו, כלי שתיה שאין דרכו להיות שם אפי' שותין ממנו, וכ"ש מנורה ביום או במקום שאין דרכה לעמוד תמיד. וכן אם אוכל כ"א

סימן פ"ח

שלא לאכל גבינה אחר בשר ובו ד' סעיפים **א** אָבֵל בֶּשֶׂר אָפּלוּ שֶׁל חֵיהַ נְעוּף לֹא יֵאכֵל גְּבִינָה אַחֲרָיו עַד שֶׁיִּשְׁתַּקֶּה שֵׁשׁ שְׁעוֹת. וְאָפּלוּ אִם שָׁקָה בְּשַׁעוֹר אִם יֵשׁ בְּשֶׁר בֵּין הַשְּׁנַיִם צָרִיד לְהִסְרֹו. וְהַלּוּעֵס לְתִינוּק צָרִיד לְהִמְתִּיךְ. וְאִם מֵצָא אַחֵר כֶּד בְּשֶׁר שְׁבִין הַשְּׁנַיִם וּמִסִּירוֹ צָרִיד לְהִדִּים פִּי קֹדֶם שֶׁיֵּאכֵל גְּבִינָה וְהָרִין (פְּסִיחָה). וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִין צָרִיכִין לְהִמְתִּיךְ שֵׁשׁ שְׁעוֹת רַק מִיָּד אִם סָלַק וּבְרַד בְּרַכַּת הַמְנוּן מִתֵּר עַד יֵלֵךְ וְיִתְדַחַק (נֹתֵם וּמִקְדָּכִי בִּסְח"י נִפְתּוֹת אֲשֶׁרִי וְהַגְּיָה מִקְנִיט פ"ט דמ"א (רֶאבִינִי)). הַמְנַחֵג הַפֶּשֶׁט בְּמִדְּיוֹת אֵלּוּ לְהִמְתִּיךְ אַחֵר אֲכִילַת הַבֶּשֶׂר שָׁעָה אַחַת וְאוֹכְלִין אַחֵר כֶּד גְּבִינָה. מִיחָא צָרִיכִים לְבָרֵךְ גַּם כֵּן בְּרַכַּת הַמְנוּן אַחֵר הַבֶּשֶׂר (עַל פִּי הַרְד"ק וְנִפְתּוֹת שִׁי"ח) דְּאִין הוּא כְּסִיעָה אַחֲרֵת דְּמִתֵּר לְאָכֵל לְדַבְּרֵי הַמִּקְלִין. אָבֵל בְּלֹא בְּרַכַּת הַמְנוּן לֹא מֵהֵנִי הַמִּתְנֵת שַׁעֲה. וְאִין חִלּוּק אִם הַמִּתִּין הַשָּׁעָה קֹדֶם בְּרַכַּת הַמְנוּן אוֹ אַחֵר כֶּד (ד"ע מִמְהֵרָא"י וְלִפְּנִי אִי"ח). וְאִם מֵצָא בֶּשֶׁר בֵּין שְׁנֵי אַחֵר הַשָּׁעָה צָרִיד לְקַרֵּוּ וְלְהִסְרֹו (ד"ע מִפְּשָׁטֵת הָרִין חִי"ט). וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִין לְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמְנוּן עַל מִנֵּת לְאָכֵל גְּבִינָה (אֲרָד בְּשֵׁם מִמְהֵרָא"י) אָבֵל אִין נִזְהָרִין בָּזֶה. וְיֵשׁ מִדְּקָדִים לְהִמְתִּיךְ שֵׁשׁ שְׁעוֹת אַחֵר אֲכִילַת בֶּשֶׂר לְגְבִינָה וְכֵן וְכֵן לְעִשׂוֹת. **ב** אָבֵל גְּבִינָה מִתֵּר לְאָכֵל אַחֲרָיו בֶּשֶׂר מִיָּד וּבִלְבָּד שֶׁיַּעֲזֹו דְּיוֹ שְׁלֵא יֵהָא שׁוּם דְּבָר מִהַגְבִּינָה וְכֵן וְכֵן לְעִשׂוֹת. בָּהֶם. וְאִם הָיָה בְּעִלְיָה שְׁאִינוֹ כֹּחַ לְעֲזֹו אוֹתָם הֵיטֵב צָרִיד לְקַחֵם. וְצָרִיד לְקַחֵם פִּי וּלְהִדִּיחֹו. וְהַקְנֻתָה הוּא שֶׁיִּלְעַס פֶּת וְיִקְנֵחַ בּוֹ פִּי יָפֶה וְכֵן בְּכָל דְּבָר שֶׁיִּרְצָה חוּץ מִקְמַחָא וְתִמְרֵי וְיִרְקָא לְפִי שָׁקָה נְדָבָקִים בְּתִיכִים (פ"י מִקוֹם לְמַעֲלָה מִבֵּית הַבְּלִיעָה קְרוֹב לַשְּׁנַיִם) וְאִין מִקְנֻחִים יָפֶה. וְאַחֵר כֶּד יִדִּיה פִּי בְּמִים אוֹ בַּיִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּבֶשֶׁר בְּהֵמָה וְחִיָּה. אָבֵל אִם בָּא לְאָכֵל בֶּשֶׂר עוֹף אַחֵר גְּבִינָה אִינוֹ צָרִיד לֹא קְנוֹחַ וְלֹא קְנוֹחָה וְלֹא נִטְיָלָה. וְיֵשׁ מִחְמִירִין אָפּלוּ בְּבֶשֶׁר אַחֵר גְּבִינָה אַחֵר בֶּשֶׂר. (וְכֵן הוּא בִּלְחָד). וְיֵשׁ קִבּוּיִם וְכֵן נִתְּנוּ שֶׁל שְׁתַּבְּינָה קוֹשֶׁת אִין אוֹכְלִין אַחֲרָיהָ אָפּלוּ בֶּשֶׁר עוֹף כְּמוֹ גְּבִינָה אַחֵר בֶּשֶׂר. (וְכֵן הוּא בִּלְחָד). וְיֵשׁ מִקְלִין. וְאִין לְמַחֹות רַק שֶׁעָשׂוּ קְנוֹחַ וְנִתְּנָה וְנִטְיָלָה דִּים. מִיחָא טוֹב לְהַחְמִיר. **ג** אָבֵל תְּבַשִּׁיל שֶׁל בֶּשֶׂר מִתֵּר לְאָכֵל אַחֲרָיו תְּבַשִּׁיל שֶׁל גְּבִינָה וְהִנְטִילָה בִּינֵיהֶם אֵינָה אֶלָּא רְשׁוּת. וְיֵשׁ מְצִרִיכִים נִטְיָלָה (וְשָׁרִים וְנִפְתּוֹת

שי"ד). אָבֵל אַם בָּא לֵאכֹל הַגְבִּינָה עֲצָמָה אַחֵר תִּבְשִׁיל שֶׁל בֶּשֶׂר אוֹ הַבָּשָׂר עֲצָמוֹ אַחֵר תִּבְשִׁיל שֶׁל גְּבִינָה וְיֻכַּח לִטֹּל לְדָיו. וְשׁוֹמֵן שֶׁל בֶּשֶׂר דִּינוֹ כְּבֶשֶׂר עֲצָמוֹ (רש"י א' סיון שי"ז ומרדכי וְתַנְחֻמֵּי שִׁי"ד). וְנִהְיָ עֵקֶשׁוֹ לְהַחמיר שֶׁלֹּא לֵאכֹל גְּבִינָה אַחֵר תִּבְשִׁיל בֶּשֶׂר כְּמוֹ אַחֵר בֶּשֶׂר עֲצָמוֹ וְאִין לְשׁוֹנוֹת לְקַיֵּץ גִּזְרֵי יִאֲדָה בֵּית יוֹסֵף). מִיָּה אִם אִין בֶּשֶׂר בִּתְבִשִׁיל רַק שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּקִדְרָה שֶׁל בֶּשֶׂר מִתֵּר לֵאכֹל אַחֲרָיו גְּבִינָה (שם) וְאִין בּוֹ מִנְהַג לְהַחמיר. וְכֵן נוֹהֲגִין לֵאכֹל בֶּשֶׂר אַחֵר תִּבְשִׁיל וְיֻשֵׁב בּוֹ גְּבִינָה אוֹ חֵלֶב מִיָּהוּ יֵשׁ לִטֹּל לְדָיו בִּינְיָהִם וְנֶאֱפֵלוּ לֹא יֵאָכֵל בֶּשֶׂר מִשּׁוּם רַק תִּבְשִׁיל שֶׁל בֶּשֶׂר אַחֵר תִּבְשִׁיל שֶׁל גְּבִינָה אִם נֶגַע בָּהֶּן בְּגִדָיו (בְּשָׂרִים וְהַגִּי'ה שְׂעָרֵי דוֹרָא). שְׁמֵשׁ הַמִּשְׁמֶשׁ בְּסֻדָּה וְנוֹגַע בְּאֲגָלָיו אֵינוֹ צָרִיד צִיָּדָה לְבַעַר דָּלָה הַצְרִיכִי נְטִילָה קֹדֶם לֵאכֹלִים (בֵּית יוֹסֵף בְּשָׂם רש"י). ד' מִי שֶׁאֵכֵל גְּבִינָה וְרוֹצֵה לֵאכֹל בֶּשֶׂר צָרִיד לְבַעַר מַעַל הַשְּׁלָחָן שִׁינּוּרֵי פֶת שֶׁאֵכֵלוּ עִם הַגְּבִינָה. וְאִסּוּר לֵאכֹל גְּבִינָה עַל מִפָּה שֶׁאֵכֵלוּ בָּהּ בֶּשֶׂר. וְכֵן לְהַפֵּךְ אִסּוּר (כֵּן מִשְׁמַע בְּאֲדָר). וְכֵן לִשְׂכֹּן שֶׁאִסּוּר לְחַתֵּךְ גְּבִינָה אֶפְסֹל צוֹנְגֵת בְּסִכּוֹן שְׂרָגִילִיו לְחַתֵּךְ בֶּשֶׂר. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֶפְסֹל הַפֶּת שֶׁאֲזוֹכִיִּים עִם הַגְּבִינָה אִסּוּר לְחַתֵּךְ בְּסִכּוֹן שֶׁחֹתְכִין בּוֹ בֶּשֶׂר. וְכֵן לְהַפֵּךְ נִמְי אִסּוּר. מִיָּהוּ עַל יָדֵי נִצְיָהָ בְּקִרְקַע קֹשֶׁה שְׂרִי (בֵּית יוֹסֵף בְּשָׂם א"ח וְכֵן בּוֹ). אָבֵל כְּבֵר נִהְיָ כֵל יִשְׂרָאֵל לְהוֹיֵת לָהֶם שְׁנֵי סִכִּינִים וְלִרְשֵׁם אֶחָד מֵהֶם שִׁיָּהָ לוֹ הַכֵּר. וְנִהְיָ לִרְשֵׁם שֶׁל חֵלֶב וְאִין לְשׁוֹנוֹת מִנְהַג שֶׁל שְׂעָרָא.

ז) **חובת המתנה:** ¹הטעם לרש"י מפני טעם בשר העולה מהמעיים ולרמב"ם מפני הבשר שבין השיניים. והמנהג להמתין שעה (רמ"א). ²בין חלב לבשר אין צריך רק מים אמצעיים, וקינוח פיו במאכל והדחתו במשקה (גמ') וביעור שיורי הפת מהשלחן (ירו'). ³אחר תבשיל בין של בשר בין של חלב די במים אמצעיים.

הגם שג"ח דרבנן. **חומרות:** בזהר משפטים החמיר מאד שלא לאכלן בסעודה א', לכן יפסיק בברכה מ"ז וימתין שעה. ואם זה גם בעוף מח' פר"ח וב"י (בא"ח ק"ע). בגבינה קשה טוב להחמיר לפי שמושך טעם, ומח' ש"ך ורמ"א אם צריך שש. ואם במצא גבינה צריך להסיר מח' ט"ו ופר"ח פמ"ג [וצל"ע להט"ז דלא נחשב גבינה אלא פרש, דגבי חלב שינק הגדי ס"ל לרוב הפוסקים דחשיב חלב אף שכבר נמצא בקיבוהן].

3. להמחבר מתבשיל לתבשיל הנטילה רשות. שומן דינו כבשר עצמו וכן תבשיל עב של בשר, ומרק צלול מח' ר"יו והגמ"י.

המנהג: להחמיר בתבשיל בשר כבשר עצמו (והטעם דיו בקינוח והדחה - פר"ח). אבל אחר תבשיל חלב די בנטילה, וכן אחר דבר שרק נחבשל בקדרה של בשר א"צ המתנה (רמ"א) אפי' הוא ב"י ואפי' מלוכלך בבשר ואין ס' נגד הלכודך (ש"ך). **המשך לסו"ס פ"ח:** המנהג להיות שני סכין, ויש עושין שלישי שהוא רק לחתוך לחם (פר"ח). ואסור לחתוך אפי' הפת שאוכלין עם הגבינה בסכין של בשר אלא ע"י קינוח וכ"ש דנעיצה בקרקע מהני, אבל לחיתוך גבינה עצמה אפי' צוננת זה מהני זה לכתח'ל. נהגו לסמן כלי החלב בחריץ. מותר להגדיל כלי מבשר לחלב, ואין לנו לגזור מדעתנו שמה יגעילנו תמיד מזה לזה ואתי למיטעי (מג"א בתק"ט).

1. **נפ"מ** בלועס לתינוק ואינו בולע דלרש"י א"צ להתמתן, ובמצא בשר בין השיניים לאחר שש דלרמב"ם נחשב כמעוכל וא"צ להסירו. והדחיתו הבשר עודנו בין שיניהם הרי דמיקרי בשר (פר"ח) מיירי תוך שש (פלותי). **ניקור שיניו** תוך שש מהני (דלא ככ"ח, שר"כ הרמב"ם דל"מ אלא בקינוח) הלכך אם לעס לתינוק וניקר א"צ להתמתן. ניקר לאחר שש צריך קינוח והדחה, לא גרע מבשר שאחר חלב. **מקור המנהג:** דר"ת פ"ה מסעודה לסעודה כפשוטו שתלוי בברכה מ"ז (ומותר לברך ע"מ לאכול גבינה - דלא כט"ח). והשעה יכול להמתין קודם ברהמ"ו אבל השש לא דבעינן מסעודה לסעודה. וכעת המנהג להמתין שש ופורץ גדר וגו' ולחולל יש להקל.

2. אכל בכך א"צ ליטול (פר"ח) וכן ביום או לאור אבוקה דיו לעיין בידיו שלא נדבק בהם ממשות. מותר ליטול ע"ג קרקע, שא"י כמים אחרונים אלא לענין שלא יטול בדבר שאינו מנקה ושצריך להשפיל ידיו וליטול עד הפרק השני (ש"ך פר"ח דלא כראב"ד). שמש שלא אכל אם צריך נטילה מח' רמ"א וש"ך פר"ח. **קינוח** בקימחא תמרי וירקא לא מהני לפי שנדבקין בחניכיים ואין הפה מתקנה יפה. שרה פת במשקה ואכלו מהני גם כהדחה. לאכילת עוף א"צ לא נטילה ולא קינוח אבל חיה שברשה נדבק כבהמה החמירו בה

סימן צ'

דיני כחל וכו' ד' סעיפים **א** החֵחֶל (פ"י החד שֶׁל הַפְּהָמָה) אִסּוּר מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים שֶׁאִין בֶּשֶׂר שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּחֵלֶב שְׁחוֹטָה אִסּוּר מִן הַתֹּרֶה. לְפִיכָּךְ אִם קָרְעוּ וּמָרַק הַחֵלֶב שֶׁבּוֹ מִתֵּר לְצִלוֹתוֹ וּלְאֲכֹלוֹ. וְאִם קָרְעוּ שְׁתֵּי וָעָרֶב וְטָחוּ בַּפֶּתַל עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַרָה בּוֹ לַחְלוּחִית חֵלֶב מִתֵּר לְבָשְׁלוֹ עִם הַבֶּשֶׂר. וְכֵחֵל שֶׁלָּא קָרְעוּ בֵּין שֶׁל קֶטֶנָּה שֶׁלֹּא הִינִיקָה בֵּין שֶׁל גְּדוֹלָה אִסּוּר לְבָשְׁלוֹ. וְאִם עָבַר וּבִשְׁלוּ בִּפְנֵי עֲצָמוֹ וְכֵן שֶׁבּוֹ אִם אֶלְאָו מִתֵּר לְאֲכֹלוֹ. וְאִם בָּשְׁלוּ עִם בֶּשֶׂר אַחֵר מִשְׁעָרִין אוֹתוֹ בְּשִׁשִּׁים וְכֵחֵל מִן הַמִּנְיָן. כִּיצַד אִם הָיָה הַפֶּל עִם הַחֵחֶל כְּמוֹ שִׁשִּׁים בְּפֶחַל הַחֵחֶל אִסּוּר וְהִשְׁאָר מִתֵּר. וְאִם הָיָה בְּפָחוֹת מִשִּׁשִּׁים הַפֶּל אִסּוּר. בֵּין כֵּן וּבֵין כֵּן אִם נָפַל לְקִדְרָה אַחֲרֵת אוֹסֵר אוֹתוֹ וּמִשְׁעָרִין בּוֹ בְּסִי כִּרְאִשׁוֹנָה שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עֲצָמוֹ שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּעִשָּׂה פְּחִיתִיכָה הָאִסּוּרָה. וְאִין מִשְׁעָרִין בּוֹ אֶלְאָל כְּמוֹת שְׁהָיָה בַּת שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל לֹא כְּמוֹת שֶׁהָיָה בְּעִשָּׂה שֶׁנֶּפֶל. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דָּאָם נָפַל תַּחֲלָה לְקִדְרָה שֶׁאִין בּוֹ סִי וְנֶאֱסַר הַחֵחֶל אִם נָפַל אַחֵר כֵּן לְקִדְרָה אַחֲרֵת אִין הַחֵחֶל מִצְטָרֵף לִסִּי טוֹר בְּשָׂם הַרְשָׁבִי'א דוֹעִי לִרְיוֹן דְּלֵא בֵּית יוֹסֵף לר"ן וְכֵן עֶקֶר. **ב** נִהְיָ שֶׁלֹּא לְבָשְׁלוֹ עִם בֶּשֶׂר כָּלֵל. וּלְבָשְׁלוֹ בְּלֹא בֶּשֶׂר בְּטָגוֹן אוֹ בְּפִשְׁטִיד"א מִצְרִיכִין קִרְיָעָה שְׁתֵּי וָעָרֶב וְיִטְיָחָה בַּפֶּתַל וּלְצִלֵּי קִרְיָעָה שְׁתֵּי וָעָרֶב. וְאִם עָבַר וּבִשְׁלוּ אִם קָרְעוּ שְׁתֵּי וָעָרֶב וְטָחוּ בַּפֶּתַל יֵשׁ לְהִתֵּר בְּדִיעָבָד (סוּח"ת וְסִמְרָדְכִי וְתַנְחֻמֵּי מִימָיו וְנִסְטוֹר וְעַד פּוֹסְקִים עת"ח) בְּמִקּוֹם הַפֶּסֶד מִבְּהָה אָבֵל בְּלֹא הָכִי אִין לְהַתִּיר. וְיִמָּה שֶׁנִּהְיָ

לקרעו ולתקתכו כמה פעמים שתי וערב על פני קלה עדיף ומקני יותר מטיחה בכתל (ת"ח סימן קפ"ב). ולצלי נהגין לכתתחלה לקרעו שתי וערב וטיחה בכתל (א"ר קל"י). מיהו אם עבר וצלאו אפלו בלא קריעה שרי אם נצלה לחוד בלא בשר עמו (הנחות מ'מנוני וש"ד נחטור ועוד פוסקים). ואם נצלה עם בשר עמו אם נקרע שתי וערב וטחו בכתל שניהם מתירים ואם לאו העליון מתיר (התחתון אסור) (בית יוסף בשם תוספות והרא"ש ומרדכי וא"ר). ואין לאסור שניהם שפא נתהפף השופד בדביעבד לא מחזקינן אסורא (נא"ה) אבדל לכתתחלה אין לצלותו עם בשר כלל. ולקדנח בלא בשר נהגין בו אסור לכתתחלה (רש"י והפוסקים). והוא חדין לטנון אפלו בלא בשר (בית יוסף) ואפלו נתיבש החכל (נא"ה). ואם עבר ובשלו בקדנח לבדו בדיעבד מתיר אם נקרע שתי וערב וטחו בכתל (רש"י וראב"ן וש"ד ומרדכי ועוד פוסקים). מיהו אם נתיבש דהנון לאחר שלשים יום אם עבר ובשלו אפלו עם בשר מתיר בדיעבד (ש"ד נהייה וז"ר ויחאל). ולעשות פשטי"ד מן החכל בלא בשר נהגו בו החרם אם אין אופין הפשטי"ד במחבת אבדל במחבת דינו כמו בשול בקדנח (מהר"א ב"ה נא"ר קל"י). ויש פרושים המחמירים בכל פשטי"ד אם לא נתיבש החכל תחלה. יש מחמירין שלא לאפות פשטי"ד חכל עם בשר בשר בתנור קטן רק יש להניח אחד בפי התנור (ת"ח סימן קפ"ב). וטוב לזהר לכתתחלה כי אינו אלא חמרא בעלמא. (בית יוסף נא"ר). ג מתיר לחתוך חכל רותח בספין שחתכו בו בשר וכל שפון חכל חי אף על פי שהוא מלא חלב (תא"י נ"א). וכן מתיר לחתוך בשר בספין שחתכו בו חכל. וכן חדין לאכל זה בכלי שפאכלו בו זה. והוא חדין לצלות זה בשפד שפאלו בו זה. והוא חדין דמתיר להניחו בקערה עם בשר צלי אפלו שניהם חמים דלאחר צלית החכל דינו כשאר בשר לכל דבר (בית יוסף בשם הרשב"א והא"ר). וקא שפאלה קדינו דהנון וקרעו וקדנחו תחלה שתי וערב וקדנחו בכתל אבדל אם עבר וקדנחו בכתל או קריעה מועקט כל הדברים אלו לכתתחלה אסורים (טור ובית יוסף) ובדיעבד הכל מתיר. ואם קרעו דינו וצלאו אף על פי שמצא אחר כך גומות מלאות חלב אין לחוש (נא"ר כ"י). וכן אם הניחו כך שלם קדס צליתו עם חלביו יום שלם מתיר. ולא אמרין קבול כמבשל בפי האי קונא (שם). ד לצלות חכל או למלחו עם הבשר דינו דין צלית או מליחת קבד עם בשר. ויש מי שמתיר למלח חכל על הבשר. ואין למלחו עם בשר אבדל בדיעבד בכל ענין מתיר. (נא"ר קל"י). עור השקב לאחר שהוסר חלבו מתוכו והודח יש לו דין שאר בשר ומתיר למלחו עם שאר בשר ואין לו דין חכל קלל (שם).

ה) **בב"ח שבכחל:** ¹לרש"י – לצליה א"צ כלום דהאש שואב החלב כמו הדם (ורק לכתחי' יקרע קצת שלא יהא החלב בעין), ולבישול צריך קריעה שו"ע וטיחה בכותל, ואפי' מבשלו לבדו לפי שיוצא החלב למים וחוזר ונבלע בו (וכ"ז הרמ"א מעיקר הדין). ²לר"ת לא איכפ"ל שחוזר ונבלע והראיה דגם בצליה כן הוא, ולא בעינן שו"ע וטיחה אלא בבישול עם בשר לפי שנשתנה טעם הבשר. ³הרי שיעקר המח' הוא בבישול לבדו. והרי"ף עושה פשרה, דלכתחי' בעינן שו"ע וטיחה כרש"י, ובדיעבד שלא קרע כלל מותר כר"ת (וכ"ז המחבר מעיקר הדין).

מותר ולכתתחלה צריך (וההרי"ף לק"מ דיוקים לה בבישול לבדו ודוק).
3. י"א דמותר לצלות לכתחי' בלא שום קריעה (ר"ף דלא כרמב"ם).
למעשה גזירת הגאונים שלא לבשל לכתחי' אף לחוד אטו עם בשר (הג"א רמ"א) לפי שהיו פרוצים באיסור בב"ח כמב' בגמ'. **חומרות יתירות:** א"אסור גם בדיעבד בבישול לחוד כמו עם בשר דאחרת שאסורו הגאונים צריך מנין אחר להיתירו (רש"ל). פשטי"ד א (בצק ממולא) גם בלא מחבת דינו כבישול כמב' בסי' ע'. והפרושים מחמירים אם לא שנתייבש הכחל (רמ"א). לאסור אפיה עם בשר בתנור קטן אפי' שניהם בתוך פשטי"ד. וטוב לזהר לכתחי' (רמ"א).

1. י"א דלכתחי' לא יבשל עם בשר (רשב"א דלא כר"י) ויש אוסרים אף בדיעבד (ראב"ה בשם תשו' רש"י). **למעשה המנהג כרש"י** להצריך לצלי שו"ע לכתחי' שו"א כן ברש"י - ולרמ"א גם טיחה. ואין מבשלין כלל עם בשר אלא לאחר צליה (-דלא כרש"ל) והרמ"א אוסר גם בדיעבד בלא הפ"מ אם לא שכבר נתייבש חלבו ל' יום. ובישול לחוד יתבאר להלן. **דינים:** אם בבחמה קטנה שלא ילדה ואין לה חלב גורו. דחיתון הרבה מועיל כטיחה ועדיף. טיגון או בישול עם ירקות דינו כבישול לבדו.

2. י"א דמותר לצלות לכתחי' בלא שום קריעה (ס"ג סה"ת דלא כרשב"א וכמפורש בתו') ותמוה גמג' דמפורש שיש דבר שבדיעבד

ו) **כחל עם בשר:** ¹בבישול שצריך ס' הקילו שהכחל מן המנין ודי' בנ"ט נגדו לפי שהוא עצמו היתר הוא. ²בצליה ומליחה אסור לכתחי' עליוי בישורא. ומח' רשב"א ורא"ש אי מיייר עם קריעה וקי"ל לחומרא. ³בסכין של בשר מותר לחותכו, וכן שאר כלים, בין בעודו חי שהוא מלא חלב, ובין בעודו רותח באמצע הצליה.

הבישול. ימח' ש"ך וב"ח א"ח כחל הוא בריה. כחל ראוי להתכבד בו ואם נתערב בהרבה כחלין אין לו ביטול (פמ"ג).
2. קשה לרא"ש דהא אפילו לבישול עם בשר מהני קריעה, וי"ל דצלי גרע לפי שניכר בעין שנוטף החלב על הכשר [היינו לבנונית כעין חלב, דאחל ממש היה אסור גם בבישול - סמ"ג ורשב"א]. ולרשב"א

1. כחל עצמו אסור גם ביש שישים. ומ"מ גם אם חזר ונפל לקדרה אחרת (שאסור שוב שמא לא פלט הכל) מצטרף לס', לא יהא סופו חמור מתחילתו. ואם בראשונה ל"ה ס' דנ"ב מח' אם מצטרף בשנית וקי"ל לחומרא. **דינים:** משערין כגודלו עתה לאחר

קשה הא כיוון דלא נקרע נוטף חלב ממש ויאסור הבשר אף בדיעבד, וי"ל דכיון דרובו נופל באש לא חשו לאסור מפני מיעוט החלב דהוי דרבנן [וכשהבשר למעלה אינו אוסר לפי שאין בהכחל שינוי טעם ע"ז - ר"ן. גם דכ"פ - רשב"א]. **קולות:** "בדיעבד מותר ע"י קריעה אף בלא הפ"מ ולא החמירו כבבישול. "לחיתוך" מותר לא נאסר בלא קריעה אף שרק דם אינו מפעפע למעלה, "זכמו"כ לא חיישי' ביה שנתהפך השפוד דלא מחזקין ריעותא. **דינים:** "שפודים שלנו המונחים לארכן אין לצלות לכתח' אפי' מגביה מעט הבשר שמא יתהפך כמב"ע ג' (רמ"א ע"פ ש"ך). כ"ש מתירים בדיעבד במליחה אף כשלא נקרע לפי שאין המלח פועל בחלב כבדם. ק"בית גדי

שהיה בו חלב והודה מותר לבשלו עם בשר וכ"ש למלחו ולצלוחו ולא דמי לכהל שמובלע בו החלב.

3. הטעם דל"ש לגזור אטו עם בשר כמו בבישול. והמחמיר לאחר שנצלה כל צרכו קורא אני עליו חסדי שוטה והדיוט (רש"ל ש"ך). אכן אם נצלה בלא קריעה אסור לכתח' לחותכו בסכין של בשר וכ"ש לבשלו עם בשר. **השלמות דינים בכחל:** "חלב שלא פירש לא גזרו בו [ולכן מועיל שישים לרש"י בבישול לבדו דמה שיצא נתבטל ומה שנשאר מותר - פר"ח] והוא שקרעו וצלאו כדיון (ט"ז). "נכבש בחלבו בדיעבד לא נאסר דהוי תרי דרבנן (כבוש וחלב שחוטה) ומ"מ בשר אחר שנכבש עמו נאסר (נה"כ פר"ח פת"י). "האוכל כהל צריך המתנת ש"ש דבשר גמור הוא (לבוש).

סימן צ"א

דין בשר וחלב שנתערבו ובו ח' סעיפים **א** בשר וגבינה שנגעו זה בזה מתירים אלא שצריך להדית דמקום הנגיעה. ומתיר לצור אותם במטפחת אחת ולא חיישינן שפא' יגעו זה בזה. **ב** כל מידי דבשר ודגים כגון להניח בשר היתר צונן בקערה או אסור צונן בקערה לכתחילה דלמא אכיל בלא היתר. ונדוקא מבשיל דלאו אורחיה בהדחה אכל מידי דאורחיה בהדחה כגון בשר חי וכיוצא בו שרי לכתחילה. ונדוקא דבר שיש בו לחלוותי קצת אכל דבר גבש ממש אם לא בלע הכלי רק בצונן מתיר להניח בו דבר גבש בלא הדחה כלל ודיעבד. ועי'ל סימן ככ"ב. **ג** צריך להזהר שלא יגע בשר בלחם שאם יגע בו אסור לאכלו עם גבינה. וכן יזהר שלא יגע בו גבינה שאם יגע בו אסור לאכלו עם בשר. **ד** בשר חלב ורתיח שנתערבו יחד ואפלו בשר צונן חלב ורתיח או חלב צונן לתוך בשר ורתיח חלב אסור ממש וכתבנו דבר. אכל חלב ורתיח שנגפל על בשר צונן או בשר צונן ורתיח שנגפל לתוך חלב צונן קולף הבשר ושאר הבשר מתיר. ובמקום שהבשר צריך קליפה אם לא קלפוהו ובשלו כך מתיר בדיעבד (ארוך כלל כ"ט). והחלב מתיר כלו (רמב"ם ור"ת ור"י ועי"ם). ואם נפל זה לתוך זה צוננין מדיחי הבשר ומתיר. **ה** מליח שאינו יכול ליאכל מחמת מלחו דהינו קעין מליח שמוחלים לקדחה ושקה כדי מליחה לקדחה כל זמן שלא הדיחו מקרי אינו נאכל מחמת מלחו. ויש אומרים דלאחר ששקה במלחו שגור מליחה לא מקרי אחר כך רותח (תוספות והרא"ש בכ"ה וסמ"י לחד שו"ת). ולכך דולל כגון בהפסד מרבה (הוא לצרף סעדת מרבה יש לסמך אפוקיון. אכל בלאו הכי אין להקל כלל תי"ח סימן קני"ט). אפלו לא נמלח הבשר משני צדדיו רק מצד אחד כל שנגמלח מליחה שאינו נאכל מחמת מלחו מחשב רותח ובי"ת יוסף בשם תשובת הרשב"א סי' רס"ח). אכל כל שלא נמלח כל כך מחשב צונן אפלו נמלח משני צדדיו. ויש אומרים דצונן או בשר צונן בדבר ויש לנו לחשב אפלו מליחת צלי רותח (ארוך כ"י). וטוב להחמיר במקום שאין הפסד מרבה. ומליח קעין מליח דבצי לח לארחה אפלו לאחר שהדיחו הוי אינו נאכל מחמת מלחו וכל זמן שלא שראו במים דינו כרותח לאסור כדי קליפה. ואין חלוק בין מליח קליין ותפל תחתון למליח תחתון ותפל קליין לעולם המליח מבליע בתפל ואינו בולע ממנו. הלכך בשר וגבינה המלוחים שנגעו זה בזה צריך לקרף שניהם מקום נגיעתם. ואם אחד מהם מלוח ותשני תפל המלוח מתיר בהדחה והתפל צריך קליפה. ויש אומרים דבכל מליחה אנו משערין בסי' ר"ב הסודרים קסא"י ובתרא"י. ויש לקמן סימן ק"י"ה צידע נוחגין. והא דטהור מלוח וטמא תפל שרי הינו שהשטמא גבש אכל אם הוא דבר צלול נאסר טהור מאחר שאינו נאכל מחמת מלחו בולע מהאסור שאצלו ושניהם אסורים וכן משמע ממרדכי וכן כתב בהתחלת מיימוני ושי"ד וסמ"י ונחת מרדכי). ונדוקא שהטהור לח קצת אכל אם הוא גבש לגמרי אינו בולע מדבר לח שאצלו. ואם הם גבשים אפלו הם מלוחים או לחים ולא מחמת מליחה סגי בהדחה. כל ציר מבשר שנגמלח אפלו לא נמלח רק לצלי חשוב רותח (תחתון מיימוני פי"ט בשם מ"י ושי"ד והג"א מאור דגור ונגמלח כפ"ה). ולכן אם נפל ציר על הגבינה או על צלי חסור (ארוך). אפלו במקום שאין הבשר אוסר דלא נחשב רותח מקום הציר חשוב אינו נאכל מחמת מלחו. וציר של בשר שאוסר שנגפל על הצלי צריך הגעלה. ואם הוא כלי חרס צריך שביירה (שי"ד שם ואור"י). ואם לא נפל רק על מקום אחד בכלי צר וכיוצא בו קולף מקומו ודין (אור"י ועי"ל סי' צ"ח התהיה א'). **ו** היכא אמרינן דאינו אסור אלא כדי קליפה כשאין שום אחת מהתחיתות שמנה שאם היתה שמנה כלה אסורה (עי"ל סי' ק"י"ה סי"א) וכן הדרתה אסורה כלה מפני שהשמן מפעפע וצו לקמן סימן ק"י"ה. **ז** הא דמפלגין בין נאכל מחמת מלחו לאינו נאכל מחמת מלחו הגי מלי בבשר חי אכל צלי רותח שנגפל למליח אפלו נאכל מחמת מלחו בעי קליפה (עי' סי' כ'). ואם יש בו בקעים או שהוא מתבבל בתגליו והוא צלי רותח כלו אסור. (הוא דהוי אפוי ומבשיל מהרה"י ביה"ח ונחת מרדכי וסמ"י ורש"י). ויש אומרים דאפילו הם צוננים דינא הכי (בית יוסף לדעת הרא"ש ובת"י וטור) וכן נ"ל להג' אם אין הפסד מרבה. **ח** אין בשר בחלב נאסר על ידי מליחה או על ידי כבוש אלא באכילה אכל לא בהנאה.

(ז) **בליעות בצונן:** ¹אם שניהם צוננין דיו בהדחה, ואם רק התחתון צונן צריך קליפה. ומח' ר"י וריב"א אם מעבב בדיעבד. ²כל מידי דבעי הדחה אסור לכתחילה שמא ישכח להדיח, מלבד בשר חי דאורחיה בהדחה. ³בשר מבוקע או מתובל בולע כולו – לרש"י בצלי רותח לרא"ש בצלי צונן ולסה"ת בבשר חי.

דבלחם נדבק ונסרך ביותר (פמ"ג דלא כש"ך) ואפילו רק חתכו בסכין של בשר שאינו מקונח נאסר בגבינה כמב' בפ"ט. **שלש מחלוקות בדברי:** "שניהם יבשים א"צ כלום (ש"ך) [ומש"כ הרמ"א דהיינו אם לא בלע הכלי את האיסור רק בצונן צ"ל או, שאז מותר ההשתמשות גם בהיתר לח שמעולם לא נאסר הכלי – ט"ז]. א"י מהם לח צריך הדחה [ויש ריב"א דבצלול צריך קליפה ורק בבב"ח להכבוש בו דרבנן הקילו, אך ק"ל הכי – ש"ך פרי"ח]. ואפילו בחומץ דשיעור כבישתו בכדי שירתיח כל שלא שהה כך דיו בהדחה – פמ"ג. א"י מהם שמן צריך גם שפשוף כ"ש כשיש דוחקא דסכיןא (פמ"ג) וכן דם לח או חלב מהותך שנפל על בשר ונקרש (י"א). **השתמשות בכלי איסור:** "נשתמש בו צונן בקביעות – לשימוש צונן באקראי די בקינות [עבר ונשתמש בלא הדחה ידיו הדבר שנשתמש בו]. לשימוש צונן בקביעות או חם באקראי צריך שפשוף, ושימוש חם בקביעות אסור. "נשתמש בו חם – לשימוש צונן באקראי צריך שפשוף, ושימוש צונן בקביעות אסור אטו חם. "נשתמש בו ע"י עירור וכלי שני – באקראי דינו כצונן בקביעות [מלבד שבעירור נאסר בשימוש חם אף באקראי משא"כ בכלי שני] ובקביעות דינו כחם (חז"ל). **3.** לרש"י א"ש הא דא' דבאינו מבוקע ומתובל דינו בקליפה כדון רותח דצלי. לרא"ש ג"ח חידוש שאפי' צלי צונן בעי קליפה ולא סגי ליה הדחה [דמיירי שנפל הגוזל לכותח שהוא מליח רק שנאכל במלוח]. ולסה"ת זה ציור אחר דמבוקע ומתובל לא קאי אצלי. **למעשה** ק"ל לקולא כרש"י, ורמ"א מחמיר כרא"ש באין הפ"מ ופר"ח מחמיר כסה"ת. ובפשטות כ"ז במלוח קצת רק שנאכל במלוח, אבל ש"ך ופר"ח כתבו דה"ה אינו מלוח כלל אין די לו בהדחה, ולפ"ז בשר מבושל (שסתמו מבוקע) שנפל לחלב נאסר כולו כע"פ בהם. אכן להיפך שנפל החלב על הבשר יב' בצ"ב וק"ה.

(ח) **מליח כרותח:** ¹מ"מ חילוק יש תמליח בקליפה והצלי בנטילה. ובתרויהוה אם א' מהחתיכות שמן צריך ס'. ²טהור מליח וטמא תפל טהור, שהמליח אסור ואינו נאסר – אא"כ שניהם מלוחים (דל"א טריד ובכ"פ אלא בדם) או שא' מהם צלול. ³אם נאכל מחמת מלחו מותר, ומח' רש"י ור"ת אי בעינן כעין מליחה להצניע שאינו סר בלא שריה או דדי בעין מליחה לקדרה, וק"ל לחומרא.

דמים מבטלין כח הציר ממילא א"צ לאסור כלל (רק צ"ל דאדמבטל ליה בלע פורתא) י"ל דחלב מפני שמונחיו אינו מבטל כח המלח כמים, ועוד דהתם המלח שבלוע בו דם איהו ניהו האיסור וכיון שנתבטל כוחו אין כאן איסור, משא"כ אם די שיש במלח כח מעט בכדי להבליע מהחלב לבשר. **3.** סברת רש"י דהכי משמע 'מחמת' מלחו ולא שאינו נאכל 'עם' מלחו, שכבר הוסר המלח בהדחה ומ"מ אסור. **יש** ר"א אלברצלוני דאינו כרותח עד שיששה שיעור מליחה, וכ"פ פשוט המחבר. ושאינו מס"ס ט"ז דלא ק"ל כותיה דהתם מתוך שעסוק להפליט הדם חשיב כרותח (ש"ך) ועוד דהא מיירי התם שנכבש בציר,

1. למעשה ק"ל להקל, ולכן בחלב דל"ש לקולפו מותר וא"צ ס' נגד הקליפה. וקשה משארי קליפות דק"ל להחמיר (ולכן באמת אוסר הט"ז). וי"ל "דהכא הקילו הואיל וקליפת החלב שנאסרה נתערבה ואינה ניכרת, ובשר שכבר נתבשל דשרי מיירי גמי כה"ג (ש"ך). דקליפה הוא טעם קלוש ובכ"ח בטעמא תליא (פליתי). ז"ל"נ דלק"מ דהכא ס"ל שאין הקליפה אלא חומרא דאמרינן אדמיקר ליה בלע פורתא, אבל מעיקר הדין תתאה גבר והוי ממש כשניהם צוננין. **ומאליו נשאל** הא קחוינן דלאו הכי הוא, שגם העליון משפיע על התחתון אם רב הוא ולא התחתון על העליון, וי"ל דהא"נ מיירי רק כששויין כממות (ת' שבת מ"א). ועדיין קשה ואם יטעמנו קפילא ויאמר שהבליע העליון טעם בתחתון מה נאמר, וי"ל שנאמר שהטעם הוא מהקליפה (פליתי). ול"נ דנאמר שלא האמינוהו לגוי אלא להתיר איסור ולא לאסור את המותר בודאי [וכצ"ל גבי כלי שני אינו מבשל]. והטעם דכשהתחתון חם מהחם העליון ומבליע בכלול שכן כח האש עולה תמיד (סמ"ק). **גוש וגוש** ג"כ אמרינן שמחמם העליון ולא רק בבשר וחלב (ש"ד וסמ"ק) ומ"מ חילוק יש שאם יגע חתיכה אחרת בעליון לא יאסר ששרי החוש שני שאין העליונה ממש רותחת משא"כ כשהתחתון צלול מרתיח ממש את העליונה (ח"ד). כמ"כ אם מונחים הגושים זה אצל זה לעולם די בקליפה, דהסברא דתתאה גבר הוא שהעליון מכביד על התחתון ומפליטו כמב' באו"ה.

2. הא דבסי' א' גבי שחיטה סמכין שזיכור אח"כ, דהגם דהתם הוא איסור חמור יותר מ"מ אינו דאי אלא חשש איסור (ט"ז) ודיני הגזירה שלשה: "רק על כלי איסור התירו ליתן בשר חי ולא על מאכל איסור (פמ"א). ²צורר אדם בשר וגבינה במטפת אחת ולא חישי' שמא יגעו זב"ז (משנה). ³צריך לזוהר שלא יגע בשר בלחם שאם יגע אסור לאוכלו עם גבינה. ואף הדחה לא מהני ליה

1. יש ר"ה שגם מליח בנטילה וי"א שגם צלי בקליפה. ולדידן כל מליחה בששים דלא בקיאין בין כחוש לשמן ומב' בק"ה. **דינים:** "בעינן שיהא לח מחמת מלחו, ומ"מ גם אם נתייבש במלחו בעי מליחה הדחה אף כששניהם יבשים (לבוש). ²לא בעינן שיהא המליח תתאה. י"א בעינן שיעור ממש זב"ז דדי שהפליטות נוגעות (לבוש). ויש ר"ן דבנוגעין אסור אף בטהור מליח וטמא תפל שנעשה הטמא מליח, ונתב' בסי' ע' ש"ל במקום הספד.

2. יוצא חומרא במליחה מבחוס, דבשר חם שנפל לחלב צלול צונן דיו בקליפה דתתאה גבר, ואם הבשר מלוח נאסר ואוסר החלב כולו (ש"ך) ודלא כחז"ל דגם הצלול אסור רק כ"ק. וראייתו מס"ט

ולענין הציר גם הכא אמרי' דא"נ תיכף נחשב כרותח ואפילו במליחת צלי שהרי נוטף ע"י מליחה. אכן ל"נ שא"י כונת המחבר ואוסר מיד. ויש רמ"א שמיקל לאחר שיעור מליחה לצורך גדול, כדק"ל שם במעשה דרש"י, ואינו דהתם שאני שפעל להפליט ההם ותושב כחו (ש"י וכה"ב בס"ז בס"ט). **דיניב:** "א"י מליחה מב' צדדין (רמ"א). ט"ב להחמיר באין הפ"מ אף במליחת צלי משום

דלא בקיאין בדבר (רמ"א). ל"כ אינו נאסר יותר מקליפה, בין לדידן דמליחה בשישים ובין להמחבר בדבר שמן. הלכך אם נפל ציר על כלי חרס מבחוץ (שא"א להגעילה ולא לקולפה) יש להתירו בשעת הדחק (פמ"א). **כלל:** ספק כבישה ומליחה בבב"ח לקולא כדון ספק דרבנן (רמ"א ריש ק"ה).

סימן צ"ב

דיני אם נפל חלב לקדרה של בשר וכו' ט' סעיפים **א** פזית בשר שפצל לתוך יורה של חלב רותח טועם העובד פוכבים הקדרה אם אמר שיש בה טעם בשר אסורה ואם לאו מתרת אפילו בפחות מששים ואותה חתיכה אסורה. במה דברים אמורים כשקדם והוציא חתיכה קדם שתפלט חלב שבלעה דהינו קדם שתנוח היורה מרתיחתה אבל אם לא הספיק לטקסו עד שתוכל לפלט החלב שבלעה אף על פי שטעמו עובד פוכבים ואין בו טעם קל אסור אלא אם כן יש בו ששים. וע"ל סימן צ"ח דאין אנו נוהגין לסמוך אטעמית עובד פוכבים ובענין ס' בכל ענין. **ב** נפל חלב לתוך קדרה של בשר טועמין חתיכה שפצל עליה החלב אם אין בה טעם חלב הכל מתיר. ואם יש בחתיכה מטעמית חלב נאסרה אותה חתיכה. ולדידן דאין סומכים אעובד פוכבים בענין ששים בחתיכה ואם לאו פלה אסורה. ומשערין בכלה אם היה בכל מה שיש בקדרה מהחתיכות והקרק והמפרק והתבלין כדי שתלה חתיכה זו אחד מששים מהכל החתיכה אסורה ותשאר מתיר. במה דברים אמורים בשלא נער הקדרה בתחלה כשפצל החלב אלא לבסוף ולא פסה. אבל אם נער מתחלה ועד סוף או שפסה משעת נפילה ועד סוף הכל מצטרף לבטל טעם החלב. וכן אם לא נער קל לא בתחלה ולא בסוף ולא פסה קל אם יש ס' בקדרה נגד טפת חלב שפצל אינו אסור רק החתיכה לבד וישאר הקדרה מתיר. ופי' יוסף ב"ש הראב"ד (המביא משנה במש' הרמב"ם). וכן אם נער בתחלה או פסה מיד אף על גב דלא נער ולא פסה לבסוף כל הקדרה מצטרף וחוא שפער נכסה מיד שפצל שם האסור (טור ובי"ט יוסף ב"ש ר"י ר"ח). וכן אם נפל לתוך המפרק או לחתיכות ולא נודע לאיזו חתיכה נפל נוער את הקדרה כלה עד שישבו ויתערב הכל אם יש בקדרה כלה טעם חלב אסורה. ואם לאו מתרת. ואם לא נמצא עובד פוכבים שיעטם ונסמך עליו משערין בששים. וע"ל לקו"י הרמב"ם). ויש חולקין וסבירא להו דאינו מוילי מה שפער הקדרה אם לא שפער מיד שפצל האסור (טור). והכי נהוג. **ג** כשנאסרה חתיכה מחמת חלב נעשית כל החתיכה אסור ואם בשלה עם אחרות צריך ששים לבטל כלה. ואם מפירה משליכה והאחרות מתרות. ואם אינו מפירה הרטב מתיר וכל החתיכות אסורות אם חתיכת האסור ראויה להתפבד. **ד** לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבלה אלא בבשר בחלב אבל לא בשאר אסורים. כגון פזית חלב שנגבל בחתיכה ואין בה ששים לבטלו ונאסרה ואחר כך בשלה עם אחרות אין צריך אלא ששים כדי פזית חלב וזו אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מתרת. ויש אומרים דאמרינן בכל האסורים חתיכה נעשית נבלה (תוס' וי"מ וס"מ ומרדכי והאחרונים). וכן המנהג פשוט ואין לשנות. ודוקא אם האסור דבוק בחתיכת החר או שהחתיכה כלה חוץ לרטב ונפל עליה אסור אבל אם מקצת החתיכה תוף הרטב ואין האסור דבוק בו לא אמרינן חתיכה נעשית נבלה ומצטרף כל הקדרה לבטל האסור. ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה וארז כלל כ"ח). וכל זה בשאר אסורים אבל בבשר בחלב אף על פי שאין האסור דבוק ומקצת החתיכה תוף הרטב אמרינן חתיכה נעשית נבלה. יש אומרים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבלה אם נתערב אסור לח בהתר לח ואחר כך נתערב חלב בהתר אחר ואין צריכים רק ששים נגד האסור שפצל ומרדכי פכ"ה ורשב"א ר"י ב"ש ראב"ד). ויש לסמוך על זה בשאר אסורים לצדד הפסד גדול אבל לא בבשר וחלב. ואם נתערב נבש גביש לא אמרינן בשום אסור חתיכה נעשית נבלה. וע"ל סימן צ"ט (ובש"י ס"ק ט"ו) מדיו חתיכה נעשית נבלה. כלי הנאסר מבליעת אסור לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבלה ולא בענין ס' רק נגד האסור שפצל (מרדכי פמ"ח) וע"ל סימן צ"ח. **ה** טפת חלב שפצלה על הקדרה האש מבחוץ אם נפלה כנגד התבשיל אין צריך אלא ששים כנגד הטפה שמפצעת לפנים והוי כאלו נפלה בתבשיל. ואם נפלה במקום הריקון והיא מפצעת בדפן הקדרה עד סמוך לרטב כל כך שאין ס' כנגד הטפה הרי נאסר אותו מקום הקדרה ואם יערה התבשיל דרך מקום הקדרה שנאסר הרי האסור התבשיל. וזה תפקדו שניתינה כך ולא יגע בה עד שתסגן. ודוקא אם הקדרה ישנה. אבל אם היא חדשה בכל ענין אין צריך ס' רק נגד הטפה שפצלה עליה כדלקמן סימן צ"ב פ"ב. **ו** נהגו העולם לאסר כשפצלה על הדפן שלא כנגד הרטב. ודוקא כשפצל באותו צד שאינו כנגד האש אבל אם נפל כנגד האש מתיר מהאש שורפו ומינשו ואז הקדרה גמי שרי (תבואת ש"י וארז כלל ל"א). ודוקא בדבר מועט כגון טפה אבל אם נפל הרבה אין להתיר אפילו אם נפל כנגד האש אלא אם כן כנגד הרטב ועל ד"י ששים. וזו הקדרה היא אסורה אפילו יש ס' בתבשיל נגד הטפה שפצלה ויערה מיד התבשיל מקונו בצד אחר שלא כנגד הרטב. ואם בשילו בקדרה תבשיל אחר דינו כמו בפנים הראשון. וארז כלל ל"א). **ז** יש מי שפיתיר בשעת הדחק כגון בערב שבת אפילו שלא כנגד הרטב אפילו שלא כנגד האש על ד"י ס'. והכי נהוג (ארז). ואם נשפך חלב או שאר אסור רותח על גבי קרקע והקמידו עליו קדרה חמה. אם מה ששפץ אינו אצל האש לא היו רק קלי שני ולכן הקדרה אסורה דבולע קצת

והתבשיל מתר דתתא גבר. (תפחת ש"ד סימן כ"ח). וקלוח מן הקדרה רותמת שֶׁלדָּל אֶל קדרה צוננת אם נפסק הקלוח מן הקדרה הרותמת קדם שֶׁהגיע אֶל הצונן הוי גְּמִי כְּכָל שֶׁנִּי (קד משקע בשְׁעָרִים מְתוּשָׁבֵת מהר"ם). ואם לא נפסק הוי כְּעָרִי וְהַקְדָּרָה הַצּוֹנֶנֶת נֶאֱסָרָה אִם הִיז סוֹלֶדֶת בְּקַלְחָה הַנּוֹעֵץ בְּקַדְרָה (ת"ח סי' קפ"א) וְהַתְּבָשִׁיל בְּשִׁתּוּקָה שְׂרִי דְאִין עָרִי אוֹסֵר רַק בְּדִי קְלִיפָה. אֲבָל אִם הַקְדָּרָה הִיא חֲמוֹה וְהוּא כְּלִי רֶאשׁוֹן וְכָל שֶׁבֶן עוֹמֵד אֶצֶל הָאֵשׁ אֲפִלּוּ הַקְלָחָה הוּא צוֹנֵן חֲכָל אֲסוּר דְּתַתָּא גְּבֵר וְהוּי כְּצוֹנֵן לְתוֹךְ חֶם דְּכָלוּ אֲסוּר. (קד משקע מבית יוסף) כְּמוֹ שֶׁתִּבְאָר לְעִיל סִימָן צ"א. טַפַּח הַנּוֹפֶלֶת עַל גְּבִי כֶּסֶי קַדְרָה דִּינָה כְּנֶפֶלָה עַל גְּבִי קַדְרָה נֶגֶד הָרֶטֶב וְהוּא שֶׁהַחֲמִילָה הַקְדָּרָה לְהַרְתִּיחַ דָּאָז עוֹלָה הַצֵּהָה תִּמְיֵד וּמִגִּיעַ אֶל הַכֶּסֶי וְיִוָּרֵד מִשָּׁם אֶל הָרֶטֶב. (אָרֶךְ קָלָל ל"א ו"ש"ד). מִחֲמַת שֶׁל חֶלֶב שֶׁנֶּתְנוּ בְּכִירָה תַּחַת קַדְרָה שֶׁל בֶּשֶׂר הַצֵּהָה עוֹלָה וְנִבְלָע בְּקַדְרָה וְאוֹסְרָתָה. אִם הִיז חֶלֶב בְּמַחְבֵּת בְּעִינֵי ס' תִּבְשִׁיל בְּקַדְרָה נֶגֶד הַחֶלֶב בְּמַחְבֵּת ו"י"ט. וְכָל זֶה מִגִּיר שֶׁהַמַּחְבֵּת מִגִּלָּה וְהַצֵּהָה עוֹלָה מִן הַמִּנְאֶכֶל עֲצֵמוֹ לְקַדְרָה שֶׁעָלָה (אָרֶךְ) וְגַם מִגִּיר שֶׁהוּא בְּקִרְבֵּי כָּל קֶד שֶׁהִיז סוֹלֶדֶת בִּצְעָה בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹעֵץ בְּקַדְרָה. אֲבָל אִם אִין הִיז סוֹלֶדֶת בִּצְעָה חֲכָל שְׂרִי. וְלִכֵּן תוֹלִין בֶּשֶׂר לִנְשֹׁב עַל קַדְרוֹת שֶׁל חֶלֶב וְלֹא חִישִׁינֵן לִצְעָה שְׁעוֹלָה (פִּסְקֵי מַהְרַאי סִימָן ק"ו). וְכֵן אִם הַמַּחְבֵּת מִקֶּסֶה חֲכָל שְׂרִי מִדִּי דְהוּי אֲשֵׁתִי קַדְרוֹת נִוְעוּת זוּ בָּזוּ דְאִין אוֹסְרִין זוּ אֵת זוּ בְּגִיעָה כָּל שֶׁבֶן בִּצְעָה. (מִרְדְּכִי פֶרֶק כ"ח) מִיחֵי לְכַתְחֵלָה נֶשׁ לְזָהֵר בְּכָל זֶה (תַּהֲלוֹת ש"י"ד). ט' נֶר שֶׁל חֶלֶב עֲשׂוֹי כְּנֶר שֶׁל שְׁעָרָה שֶׁנֶּטֶף מִמֶּנּוּ טַפַּח עַל כְּלִי אִין צָרִיד כִּי אִם גְּרִידָה. אֲבָל חֶלֶב מִהֶתֶד חֶם שֶׁנֶּפֶל מִמֶּנּוּ טַפַּח עַל כְּלִי צָרִיד הַגָּעֵלָה.

ט) **קדרת חלב:** ¹נפל בו חתיכת בשר ולא קדם וסילקו תיכף לא מהני תו טעימה להתיר החלב, דפלט הבשר מהחלב שבלע והו"ל מין במינו, אלא צריך ששים. ²נשפך חלב על קרקע התנוה, אם העמידו עליו קדרת בשר נחשב החלב תתאה ואם הלך הוא אצל הקדרה נחשב הקדרה תתאה (רמ"א). ³קדרה בלא כיסוי הזיעה אוסרת קדרה אחרת עד מקום שהיס"ב, אבל מכוסה אפי' נוגעות זב"ז לא איכפ"ל שהרי אין ביניהם רוטב שיוליך הבליעה.

פ' ודאי גם החלב צונן ואינו אוסר כלל. **למעשה** ק"ל דקדרה מרתיה חלב שתחתיה הגם בשרה עילאה, ונאסר גם התבשיל הגם שהחלב צונן (רש"ל ש"ך ט"ז). ודעת הפר"ח דלעולם החלב תתאה הואיל והוא תחתון בפועל, ולא איכפ"ל מי העומד במקומו ומי ההולך ממקום למקום.

3. דינים: 'תולין' בשר ליבש על הכירה הגם שמבשלין תחתיו בשר הואיל והוא רחוק ואיס"ב. 'בתנור פתוח אין איסור בזיעה, וכן אם גם התבשיל העליון חם אין הזיעה פועל בו (ש"פ מכשיריו ה' י'). 'אפה פשטידת חלב בקרקע התנור ואח"כ העמיד במקומו קדרת בשר מותר, דהתנור הוי כקדרה והוי כב' קדרות הנוגעות זב"ז (ט"ז). מש"כ לחלק במצקת אם הוציאה מליאה או ריקנית יב' אי"ה בק"י).

נר חלב המהותך נחשב חם אבל הפתילה אם נטף ממנה על כלי די בגרירה שאנו רואין שאינו חם כ"כ. אכן אם נפל הפתילה כולה על הכלי ונכבה שנשארה הטיפה במקומו בראש הפתילה עדיין הוא חם ואוסר (פלי').

1. בצ"ח מב' דלרמ"א לא סמכינן אטעימה. ולרש"י מין במינו בכלשהו. **שיעור הקדימה** לסלקו בעודו רותח, דמיבעל בלע מיפלט לא פליט (גמ'). **וקשה** א"כ גם נגד הבשר לא נצריך ס', וי"ל דחלב שבלע לא פלט אבל טעמו שלו פולט (תו'). 'דמשמע דלבשר לא מהני טעימה ואמאי' (פלי'). וי"ל דק"ל לחז"ל דמיבעל בלע. 'גם שישים לא ליהני לחלב דשמא בלע הבשר ופלט כמה פעמים, ועכ"פ נצריך ב"פ ס' – נגד הבשר ונגד החלב שבלע (פר"ח). וי"ל דאחר שהבשר עצמו נבטל לא חמיר הנאסר מן האוסרו לאסור יותר ממנו (וכ"כ הר"ן גבי נבילה כה"ג דקמא קמא בטיל ולזה נתכין. ובצ"ד גבי חתיכת כף ב"פ שאני דב' מעשים הם).

2. הנה במקום שהתנור חם פשיטא דאיתרו תתאה וצריך ס' נגד החלב (ולא איכפ"ל מי הלך למי, ואפי' החלב והקדרה צוננים. וכתנור חלק שאין חלב תחת הקדרה חם סביבותיו אזי בסתמא יש ס'). רק מיירי במקום שאין היס"ב – **ובזה** אם העמידו עליו קדרה תתאה גבר ודי בקליפה (דהיינו לאסור הקדרה) ואפי' החלב חם מ"מ דינינן ליה ככ"ש דחשיב כצונן. ואם נזחל הוא לקדרה אוסר הקדרה כולה, ואם הקדרה צוננת אוסר כ"ק, ואם נפסק הקילוח חשיב ככ"ש –

י) **טיפת חלב:** ¹נפלה על חתיכה שחוץ לרוטב צריכה לבדה ס' כנגדו, שאינה מתחלקת בטיפה עם שאר חתיכות דאין הבלוע יוצא מחתיכה בלא רוטב [מקצתה ברוטב רש"י מוציא ור"י מכניס]. ²אין בה ס' וינער הקדרה או כיסה דהוי כהכניסה לרוטב צריך ס' בקדרה נגד החתיכה כולה דנ"נ (ראה עוד להלן בדיון חנ"נ). ניער וכיסה מיד מצטרפין אליה כולם לבטל הטיפה. ³נפלה על הקדרה מבחוץ אם כנגד התבשיל די בס' כנגדה ואם כנגד הריקן צריך שייחנה עד שתצטנן ולא יערה ממנה התבשיל מקודם (סמ"ק) [וקדרה מכוסה כולה כמו נגד הרוטב כנ"ל]. ואם על הכיסוי אם כבר עולה הזיעה צריך ששים בתבשיל ואם לאו רק הכיסוי אסור [אם הוא חם]. ואם על אוזן הכלי מדיחה ומותר.

2. **למעשה** ב"י כרש"י ורש"י כר"י [והט"ז כ' דגם לרש"י המקצת שתוך הרוטב אוסר האחרות ודחאו בנה"ב] וק"ל לחומרא תרתייהו. **יש הג"א** דבעוף דרבנן א"צ ס' אלא בטל ברוב, ולא ק"ל הכי (פר"ח).

2. שיעור הזמן תלוי בראיית עיני המורה. והגם דבדואי בלע מיד מ"מ להיות חנ"נ צריך להיות רק בה איוה זמן. תדע דאצל כ"ג גם כנפלה על חתיכה שתוך הרוטב נזמא חנ"נ. **יש רמב"ם** תגה דלצרפה לשאר חתיכות צריך ניעור מתחילה ועד סוף ולא די

בתחילה. וי"ל ש"מא לא נייער יפה יפה (ב"י). ז"א דלאו דוקא (ר"י חביב). וי"ל דהכונה שיועיל הנייער עד סוף בליעת החלב כולו בחתיכה [וזהו שיעור הזמן שנתב' לעיל]. ויש רמ"א תמוה שגם בלא נייער צריך ס' בקדרה נגד הטיפה. וי"ל דמיייר שמקצתה ברוטב ט"ז ט"ס הוא (באה"ג נה"י). וי"ל דהנה קשה ליסגי לחתיכה נטילה כדון צלי, ותי' הרשב"א דחלב נחשב דבר שמן מחמת החמאה שבו, והר"ן תי' הדואל והיא בקדרה אין דינה כצלי [ולשניהם צריך גם נטילה]. והנה לשניהם צ"ל שאינה לגמרי כן דא"כ יעבור גם לשאר חתיכות. וס"ל לרמ"א דבצירוף שניהם מחמרינן עכ"פ דהוי כאילו הטיפה עצמה בכל הקדרה. [אגב קשה לר"ן דבק"ה מפורש הציור כה"ג בקדרה ודי בנטיילה, וצ"ל דמיייר בלא רוטב ודוחק דהא חתיכה זו בין כה חוץ לרוטב]. עוד רמב"ם תמוה דבספק לאיזו חתיכה נפל נוער הקדרה וטועמה גיר, ומה מועיל נייער אח"כ (טור רמ"א). וי"ל דדמי לנפל איסור לא' מב' קדרות דשניהם מצטרפין לבטלו כמב' בקי"א, וחנ"נ ל"ש לומר כשאין החתיכה ידועה (ש"ך ט"ז פה"ח). דמיייר בחתיכה שחך הרוטב והנייער הוא עצם טובה לערב הטעם יפה יפה (ב"י). וי"ל דמיייר בחתיכה שחך הרוטב, וביודע איזו היא אסור לנער לבטל ממנה טעם החלב, שאנו רואים בחוש שעד איהו זמן הטעם עדינו במקום שנפל. אם החתיכה ר"ל אינה בטיילה, ולא מיקרי איסור בלוע דבב"ח עצם התערובת הוא האיסור. ומח' ט"ז ש"ך (-בק"ה) אם גם אוסרת בלא רוטב חתיכה אחרת כדון איסור עצמי.

3. המקור דמספק"ל אם מפעפע בכל הכלי. דבזבחים אי' דגבי קדשים מפעפע ואם בישל קדשים במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי, ושמא משום חומרא דקדשים הוא. [ובאמת דלרש"י ותו' שם פשיט"ל דה"ה לחולין, ובמרדכי הביא ר"י דפשיט"ל שאינו מפעפע]. **והדעות בזה שלשה:** א' להסמ"ג לא מהני ס' להטיפה מפעפע בכל הקדרה, והגם שיש בקדרה ס' כנגדה מ"א ה"ה הואיל ואין לה טעם מגופה, ובתבשיל בסתמא אין ס' נגד הקדרה. ב' למהר"ם צריך ס' פעמים ס', דשמא מפעפע בקדרה עד פחות מס' כנגדה ולא נתבטלה ואסרה חלק זה שבקדרה, וצריך בתבשיל ס'

פעמים כנגד חלק זה. והסמ"ק מחלק חדשה זה ל"ש אלא כשנפלה כנגד הריקן, שמא מפעפע עד פחות מס' כנגדה רק בריקן, ואח"כ כשיערה התבשיל דרך שם (ל"ו-) יבלע חלק זה, אבל כשנפלה כנגד התבשיל אמר' ממ"נ, אם נכנס לתבשיל נכנס מיד ובטל בס', ואם נכנס מקודם לקדרה נשאר שם ואינו נכנס לעולם בתבשיל [וגמ"מ משום מנהג אסרו הקדרה לבשל בו שנית]. **למעשה** ק"ל כסמ"ק. וי"א שהמנהג לאסור אף התבשיל כשנפלה כנגד הריקן אפי' יש ששים ולא הריק התבשיל בעודו רותח (טוש"ט דלא כש"ך), מלבד בג' אופנים: א' כנגד האש דדבר מועט האש שורפו ומייבשו. ב' בשעת הדחק כגון בע"ש (ה"ר יחיאל). ב' בקדרה חדשה [אינה בת יומא] שאין לה בליעות שייאסרו עד ס' פעמים הטיפה (רמ"א) והגם שיש לה בליעות מתבשיל זה, הרי אם עלו בליעותיה למקום הריקן ה"ג מפעפע הטיפה למטה עד לרוטב (ש"ך) [ולא חיישי' שמא מקודם עלו רתיחותיה ועכשיו נחו דהוי ס"ס, שמא עלו רתיחותיה יותר מבשעת הנפילה ושמא אין הטיפה מפעפעת עד לתבשיל]. **דנינים:** א' כנגד הרוטב יערה מיד התבשיל שלא מצד הטיפה, כדי שלא יבלע ממנו עוד. ב' בשילו בקדרה שנית דינו ככפעת הראשון, שתלוי אם מגיע התבשיל עד מקום נפילת הטיפה (רמ"א). ג' נפל טיפת חלב לתוך תבשיל פרוה או על הקדרה כנגד הרוטב, ותוך מעל"ע בישל בה בשר, מותר ואף שישיש א"צ, שאם נכנסה לתבשיל הרי אין בקדרה מנהג אלא לפי חשבון, ואם לא נכנסה איזו גם עתה לא נכנסה (ארי"ה) [אא"כ בפרוה היה כנגד הריקן ובבשר הוא כנגד התבשיל – חו"ד]. **דנין הכיטוי:** א"א שחור עצמו אסור אף שיש ס' בתבשיל, דל"ד לקדרה שהתבשיל מדובק בו (רש"י ט"ז דלא כפר"ח). כיטוי בן יומו צונן וכיטוהו על מין הגדי חם ושהה כן זמן נכון, צריך ס' כנגדו אפי' הוא נקוב למעלה (ב"י בשם ש"ך). כיטוי חם וכיטוהו על מין הגדי צונן ושהה כן זמן נכון, התבשיל מותר על דבר ברירי ששפלו בו טיפין, והקדרה אסורה כדון טיפה שנפלה על הקדרה (שם).

(יא) חנ"כ: א' למח' מחבר רמ"א אי אמרי' כן גם בשאר איסורין (רבינו אפרים ור"ת). ב' מח' א' אם יש חנ"כ בלח בלח, וי"ל בשא"א בהפ"מ (רמ"א). ג' כמו"כ מח' רשב"א ורמב"ן (לבוש ונה"כ) אם יש חנ"כ באיסור משהו כגון י"נ וחמץ. ואם נאסר בלח בלח לכ"ע חוזר ואוסר במשהו אף בלא חנ"כ (ט"ז).

1. המחבר כתב שאם בישלה עם אחרות ויש ס' נגד האיסור המקורי חתיכה עצמה חוזרת להיתירה, דאמרי' שכל האיסור נסחט ממנה ולא נשאר בה יותר משאר חתיכות [אפשר לסוחטו מותר]. ובק"ו סתר עצמו. וי"ל דהכונה הכא שבטל ברוב (ש"ך). ול"ג כהנ"י דהכא כ' לדעת הטור דקרי לתנ"ן אפשר לסוחט. **טעם המחבר** דדוקא בבב"ח שהאיסור הוא עצם התערובת אין די בס' נגד א' מהם [ומח' ש"ך ופר"ח בצ"ד אי חתיכה שנאסרה מחתיכת בב"ח הוי כשא"א]. ובאמת דגם לרמ"א אין חנ"כ בשא"א אלא מדרבנן (ר"ן). וטעמו הדואל וא"א לסוחטו לגמרי מן האיסור הוי כאיסור עצמו. הלכך כ"ביש בביש משעולם לא ספג טעמו של איסור אין חנ"כ (אף בבב"ח). וכן בחתיכה שמקצתה ברוטב שאינה כאיסור דבוק ממש שדבוק רק לחתיכה זו, מיקל הרמ"א בשא"א (דדי בקדרה ס' נגד האיסור, אך חתיכה עצמה אסורה). וכן בכלי [מלבד חרס] שאפשר לסוחטו ע"י הגעלה אין חנ"כ. **בבב"ח**

2. דרבנן אין חנ"כ וכ"ש בשא"א (פר"ח) [ולא תיקשי מהט"ז בס' צ' דכחל עשאוהו כבב"ח ממש].
3. הטעם כנ"ל דודאי נסחט האיסור מההיתר הראשון ונתחלק בשוה עם ההיתר השני [היקל רק בהפ"מ דיש גם סברא דאדרבה לא חמיר שהוא דאי שכולו בלע מן האיסור]. ולפי"ז לא די שא"צ נגד כל מה שנפל, אלא גם נגד כל האיסור א"צ רק לפי חשבון. ומינה דכ"ש שאם נשפך לבשר מתבשיל שיש בו חלב, דעדיין היתר הוא ול"ש חנ"כ. דלכ"ע אינו אוסר אלא לפי חשבון. ולח בלח ל"ד דה"ה אם האיסור יבש ואסר תבשיל וממנו הריקן רוטב לח לתבשיל אחר שאוסר רק לפי חשבון (רמב"ן). **דרך ביטול** כ' רש"ל שיש חנ"כ בלח בלח, אך במרדכי מפורש שאין.
4. הטעם, דהא ודאי דאילו ידעינן שבלע השני רק מטעם החתיכה שנאסרה עצמה ולא מן האיסור שבלעה, לא היתה נאסרת דהא אין כאן איסור כלל. ובלעית משהו אין בו כח להפליט עצמו לחתיכה אחרת. משא"כ כשנאסר בלח בלח שנתערב האיסור בשוה

ופשיטא שיש בו גם כח ליבלע בין בלח אחר ובין ביבש. למעשה
המג"א בתס"ז החמיר כנה"כ, והט"ז עושה פשרה דאה"נ רוב
כנגדו לא מהני אבל שיישים מהני דתרי משהו לא אמרינן.

סימן צ"ג

קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ובו סעיף אחד **א קדרה שבושל בה בשר לא יבשל בה חלב.**
ואם בשל בה בתוך מעט לעת אסור בנותן טעם. וצריך לשער נגד כל הקדרה. אבל אם שקה מעט
לעת קדם שבושל בה הנה ליה נותן טעם לפנים ומתיר התבשיל אבל הקדרה אסור לבשל בה לא
בשר ולא חלב. אבל שאר דברים מתיר. (ריב"ש סימן קכ"ו בשם סמ"ק ובהגמ"י פ"ט) ודין כסוי קדרה כדון קדרה
עצמה (ד"ע נאוי"ה). ויש מחמירים בפסוי לומר דאף על פי שאינו בן יומא דינו כאלו הנה בן יומא (נתיבות שו"ד בשם
קצ"ח) וכן נוהגין בקצת מקומות. וכן אני נוהג מפני המנהג והוא חמרא בלא טעם. (ד"ע). ומכל מקום במקום שיש
שום צד להיתיר בלא הכי או שהוא לצורך שבת או הפסד יש להתיר אם אין הפסוי בן יומא כמו בקדרה עצמה.
ואם לקחו כסוי ורתם מקדרה של בשר ונתנו אותו על קדרה של חלב אם שניהם חמים שניהם אסורים אם יש
מאכל בקדרה של בשר וחלב. ואם הפסוי צונן והקדרה חמה נמי שניהם אסורים אם התחיל להזיע תחת הפסוי
דחתאח גבר נאוי"ה). ואם הפסוי חם והקדרה צוננת הכל שרי (שם) רק המאכל צריך קליפה (לדעת נתיבות שו"ד ולא
כאוי"ה שם) אם אפשר לקלפו ואם לאו הכל שרי. ואם לא הנה מאכל בקדרה הכל שרי דתני כשפתי קדרות שנגעו זו
בזו. (הכל ד"ע לקצת הארץ).

(י) **אינו בן יומא:**¹ נט"ל"פ נאסר ואינו אסור. כגון קדרה בשרית שאב"י שבישל בה חלב, החלב מותר
בדיעבד והקדרה אסורה שהרי בלעה שניהם בעודם מושבחים.² כלי שבשלו בו פעמיים ושלוש הרי
הוא שבע ואינו בולע עוד ע"י כבישה, ונ"מ שאינו נעשה ע"י ב"י (ר"י הלבן).³ המנהג להחמיר
בכיסוי שאב"י כאילו היה ב"י (רמ"א) לפי שצד למעלה וא"א לקנחו, וממשות לעולם חשיב ב"י.

2. כן הבין הלבוש. אכן הט"ז אוקמה בכבישה פחות ממעל"ע, והחידוש דאף שהוא חרס צריך מעל"ע, אבל בכבישה מעל"ע הגם
דשבע פולט מה שהיה בו ובולע חדש כמו אם יבשל בו שוב, וכן
עיקר (נה"כ פמ"ג פלתי).
3. **קולות:** אביצור או לצורך שבת או הפסד (רמ"א).⁴ בכיסוי רחב
למעלה (ש"ך ט"ז). ב"יש' נגד המקום הצר (ט"ז). **כיסוי בשרי** על
סיר חלבי, "אם שניהם חמים צריך" נגד הכיסוי, אם לא שהכיסוי
יבש או שאין בו תבשיל דליכא זיעה והוי כב' קדרות שנגעו זב"ז
וה"ה אם יש בו תבשיל פרוה והכיסוי אב"י דמותר. "אם הכיסוי צונן
הדין כנ"ל משום דתתאה גבר." "אם הקדרה צוננת התבשיל צריך
קליפה כדון תתאה צונן. ומח' רמ"א וש"ך אם הקדרה והכיסוי
נאסרו מפני הטיפין שבכיסוי – אם דינו כעירוי.

1. **דינים:** אבליעות קדרה לכ"ע מהני טעימה בלא שיישים הואיל
ולא היה כאן גוף האיסור. והיינו מדינא אבל לרמ"א דל"מ טעימה
משום דלא סמכין על קפילא ה"נ דלא מהני. "אם יודעים כמה
בשר בלע במעל"ע האחרון די בס' כנגדו, ואם לאו צריך ס'
בתבשיל נגד הקדרה כולה, ובסתמא ליכא. "בכ"ב מבר' דבדוחק
גדול סמכין אמ"ד דבלינת לילה די ליקרות אב"י. וחשבין
המעל"ע משעה שכבר אין היס"ב. **היתרא בלע** לכן "לא שלא
אסרו בבב"ח אב"י כדא" גבי קדשים [וכ"נ דעת הרמב"ם, גם דמהני
הגעלה לחרס. ובטור הביא רשב"א דבישול חשיב הגעלה לענין בב"ח,
ועיטור שאפי' בישול חלב מהני להגעיל במשך] אך לא ק"ל הכי (ר"פ).
אכן הקדרה מדינא מותרת לשימוש פרוה, ומש"כ בצ"ד שאסור
הוא מצד חומרא (ש"ך), מלבד חרס שיפילט גם המין שאב"י, ואפי'
בשימוש צונן אסור (פרי"ח, וכ"נ בטור שכל לשובור).

סימן צ"ד

דין התוחב כף חולבת בקדרה של בשר ובו ט' סעיפים **א התוחב כף חולבת בקדרה של בשר או**
איפקא משערים בקל מה שנתחב מקונו בקדרה אם חפץ בן יומא דתינו ששמשו בו בכל ראשון תוך מעט
לעת. (א"ר קל"ז י"ז). ויש מי שאומר שאם חפץ של מתקת משערים בקלו משום דחס מקצתו חס
כלו. וסבא ראשונה עקר וכן נוהגין (מ"דכי ושו"ד נתיבותיו וא"ר) (נ"ל סי' צ"ח). **ב אם תחב חפץ בקדרה שני**
פעמים ולא נודע בניתן צריך ב' פעמים ששלים. (ויש אומרים דסגי בפעם א' ששים וכן נוהגים (תרומת
הד"ש סימן קס"ג) (נתיבות שו"ד ד"ר וא"ר). **ג אם יש ס' לבטל חפץ הקדרה** (התבשיל מתירים אבל חפץ אסור
בין עם בשר בין עם חלב לפי שהיא בלועה מבשר בחלב. ואפילו בדיעבד אוסרת אם חזרו
ותחבוה בין בבשר בין בחלב כל זמן שהיא בת יומא. ואם אין ס' הכל אסור בהנאה אפילו
הקדרה אף מתיר לתת לתוכה פרות או צונן כינו שאינו נהנה מגוף האסור. ד אם אין חפץ בן
יומא הקדרה (התבשיל מתירים והפך אסור לכתחלה בין עם בשר בין עם חלב. ומכל מקום
בדיעבד אינה אוסרת כינו שלא היתה בת יומא. ה אם בשלו מים בקדרה חדשה ותחבו בה כף
חולבת ואחר כך חזרו ובשלו בה מים פעם אחרת ותחבו בה כף של בשר ושתי הכפות היו גבי

יומן ובשום אֶחָד מֵהַפְעָמִים לֹא הָיָה בְּמִים שְׁשִׁים אֶסָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּקִּדְרָה לֹא בָשָׂר וְלֹא חֶלֶב אֶבֶל שְׂאֵר דְּבָרִים מִתּוֹר מִלְּבָשׁ לְמֵאֲחֵר שֶׁהֵיחָה חֲדָשָׁה שְׁלֵא בָשָׂלוּ בָּהּ מַעֲוָלָם. מִיחֵה אִם עֲבַר וַיִּשָּׁל בָּהּ בָּשָׂר אִם חֶלֶב מִתּוֹר נִתְּנוּ טַעַם בִּר נִתְּנוּ טַעַם. קִדְרָה שֶׁבָשָׂלוּ בָּהּ יָרְקוֹת אוֹ מִינֵי וְחֶבֶד בָּהּ כִּי בִּן יוֹמֹ וְחֶסְדָּרָה אֵינָה בֵּית יוֹמָא אוֹ לְחֶפֶז אוֹ שֵׁשׁ בְּמֵאכָל שְׁשִׁים הַכֵּל שָׂרִי. (אֶרֶךְ קָלָל לִיז) וְנִוְהָגוּ לְהַחֲמִיר לְאָכֹל מֵהַמֵּאכָל כְּמִין חֶפְזִי שֶׁהוּא בִּן יוֹמֹ וְלֶאֱסֹר חֶפְזִי שְׁאֵינֵהוּ בִּן יוֹמֹ וְאֵינֵהוּ אֶלָּא חֶמְרָא בְּעֵלְמָא כִּי מִדִּינָא הַכֵּל שָׂרִי. וּבְצִלִּים אוֹ יָרְקוֹת שֶׁבְּלֻעִים מִבָּשָׂר וּבְשָׁלֵם בַּקִּדְרָה חוֹלְקֵת אִם יָדוּעַ כְּמָה בָּשָׂר בְּלֻעֵה בְּבָצִלִּים וּבִכְרִיקוֹת אֵין צָרִיד ס' אֶלָּא כִּנְגֵד הַבָּשָׂר. דְּלֹא שִׁיךְ לִמֵּר חֲתִיכָה נְעִישִׁית בְּבָלָה הוּאֵיל וְעֵדוּן כְּלוּ הִפְרֵר וְכֵן אֵין צָרִיד לְשַׁעַר רַק נֶגֶד מַה שֶּׁבָּלַע. וְכֵן שָׂפוּ בַּקִּדְרָה שֶׁל חֶלֶב שֶׁבָשָׂלוּ בָּהּ מִים תוֹךְ מַעַת לַעַת וְאַחֵר כִּד בָּשָׂלוּ בָּהּ בָּשָׂר לֹא אִמְרִינוּ דְּצָרִיד לְשַׁעַר נֶגֶד כֵּל הַמִּים רַק נֶגֶד חֶלֶב שֶׁבָּלַע חֶסְדָּרָה. (מִשְׁמַעוֹת הַטוֹר וּבֵית יוֹסֵף). 4. בָּשָׂר רוֹתַח שֶׁחֲתָכוּ בְּסִפִּין חוֹלְקֵת כֵּל חֲתִיכָה אֶסָרָה אִם אֵין בָּהּ שְׁשִׁים כִּנְגֵד מְקוֹם הַסִּפִּין שֶׁחֲתָכוּ הַבָּשָׂר. אֶבֶל אִם אֵינֵהוּ בִּן יוֹמֹ אוֹ אֵינֵהוּ יוֹדַע שֶׁהוּא בִּן יוֹמֹ אֵינֵהוּ אוֹסֵר אֶלָּא כְּדִי קִלְפָּה. וְכֵן זֶה בְּבָשָׂר רוֹתַח בְּכָל רֵאשׁוֹן וְאֵין אִם הַסִּפִּין בִּן יוֹמֹ וְאֵין ס' בְּבָשָׂר נֶגֶד הַסִּפִּין הַכֵּל אֶסָר וְאֵין הַסִּפִּין צָרִיד הִנְעִלָה. אֶבֶל אִם הוּא לִי שֶׁנִּי הַבָּשָׂר צָרִיד קְלִיפָה (הַסִּפִּין נְעִיזָה בְּשָׂרָקָע אֶרֶךְ קָלָל לִיז) וְכֵן נִוְהָגוּ. וְאֶפְלוּ אֵין הַסִּפִּין בִּן יוֹמֹ יֵשׁ לְקַלֵּף הַבָּשָׂר מַעַת מִשּׁוּם שֶׁמְנוּגִית הַסִּפִּין (טוֹר וּבֵית יוֹסֵף בְּשֵׁם סַמִּיק). 5. אִם נֶפֶל לְתַנּוּר נִפְאֵדִישׁ גְּבִינָה אֶפְלוּ לֶחֶה וְכֵן גְּבִינָה חֶמָה בַּקִּדְרָה בָּשָׂר בֵּית יוֹמָא אֵינֵהוּ אוֹסֵר אֶלָּא כְּדִי קִלְפָּה. 6. בָּשָׂלוּ דְּבַשׁ בְּמִתְכַּת שֶׁל בָּשָׂר בֵּית יוֹמָא וְהִירְקוּהוּ חֵם בַּקִּדְרָה שֶׁל חֶלֶב בֵּית יוֹמָא מִתּוֹר מִשּׁוּם דְּהֵיָו נִתְּנוּ טַעַם בִּר נִתְּנוּ טַעַם דְּהֵתָרָא.

ג) **התוחב כף:** 1. 'אפי' במתכת ד' בס' נגד החלק שנתחב בקדרה, דל"א חם מקצתו חם כולו אלא ליאסר גם בנגיעה מצידו הקר, אבל רק חום מעביר מצד לצד ולא בליעות. 2. תחב ב"פ ולא נודע בינתיים מח' רמ"א ומחבר אם צריך ב"פ ס' או שאין חנ"נ בבליעות. 3. תחב בקדרת פרוה נעשית חלבית, חזר ותחב כף בשרית מותרת רק בפרוה.

די בנטילה, התם אין כל הבהמה רותחת רק מקום זה (טור). 2. באין הסכין ב"י והוא מוקנה די בהדחה, ואם לאו טעון קליפה (רמ"א פ"ח, וט"ז ס' נגד השמנונית). ואם הבשר בכ"ש (ראה בסמוך) די לבשר בקליפה בשביל השמנונית, ולסכין נעיצה (רמ"א, והגם דבשר הוא רך - כ"ש אינו צונן לגמרי, ראה בכ"א). 3. דבר גוש מח' רמ"א ורש"ל אי מהני ליה כ"ש (דליכא דפנות מקררות) וי"ל בהפ"מ. (והט"ז מחמיר רק ע"י דוחקא, ומנ"י מיקל כשעור לכ"ש עם הרוטב). 4. אילו נודע בינתיים כבר בנבטל ודי בפ"א שישים (ע"פ תרומות פ"ה). ונימא חזר וניעור (ומתרום אין ללמוד כמב' בב"י סו"ס צ"ט), וכן דבפועל הא לא הוסיף שום איסור (ובאמת ה"ט דרמ"א דהכא מיקל בחנ"נ בבלו - ולכן ר"ל החמ"ד דאם בין התחיכות נתחב לקדרה שאין בה ס' מודה דבעינן ב"פ ס' א"כ גם בלא נודע ליסגי בפ"א שישים. ונ"ל כדפי' בצ"ב ריש סוגיית קדרת חלב, דמדינא בכל כף הי"ל להצריך ב"פ ס' משום חנ"נ, רק כשהוא מעשה א' אמרי' אין הנאסר וכו', משא"כ הכא דב' פעולות הם לא נודע בינתיים. **פעם שלישיית** א"צ ס', דאחר שכבר הוא בב"ח הו"ל כשא"א דל"א בהו חנ"נ להחמיר (ש"י). 5. והא במאכל כה"א אף לרמ"א מותר דאיכא ג' נ"ט [שהכף והמים ממזעין, והקדרה מותר ליגע במין השני] ואפי' היתה הקדרה ב"י (ש"ך פ"ח, ומדור דלכתח' יש לקבוע לה תשמיש אחרון דהיינו בשר). י"ל דקדרה חשיב טפי כלכתחילה ממאכל הוהיל והוא רב פעמי, ואין עושינן נב"נ לכתח' (ט"ז). **קולות:** "אדיעבד אין הקדרה אוסרת. 6. כ"ש ס' נגד הכף. 7. אם הכף או הקדרה אב"י. והמנהג לאסור הכלי שאב"י ולאכלו התבשיל 'בכלי' כמין הב"י (רמ"א) ואם א"י לאכלו בלא בשר או חלב עדיף עם המין הב"י (פליה).

1. והא בטפת חלב מב' דמפעפע הבליעה בכל הקדרה, י"ל דהתם מתבשל על האש הכא תחיבה בעלמא (פ"א). **דינים:** "חלק שחורץ לתבשיל ותוך הקדרה ג"כ אוסר מפני ההבל [וחוץ לקדרה ההבל מתפזר] (פליה). 2. בסתמא אמרי' דתחב עד ראש הכף (ש"ך) אבל באומר כמה תחב נאמן, ולי"מ מילתא דלא רמיא עליה לאו אדעתיה הוהיל ועושהו בידים (וגם אשה נאמנת). 3. מח' ש"ך בקכ"א ומג"א בתנ"א אם גם אינו בולע כולו או רק אינו בולט, נ"מ בנאסר מצד א' ותחב צידו השני בתבשיל. **דינים כלליים:** "אינו אוסר אלא אם הוא ב"י ששימשו בו בכ"ר תוך מעל"ע. ובעומד אצל האש ואיס"ב מח' ת"ח ורש"ל. ואם ידעינן ששימש בו תוך מעל"ע רק בזכות חלב די לשער נגדו וא"צ נגד הכף. 4. הכף נאסר גם במין השני [אפי' בפרוה] ואין תחיבתו כהגעלה (ביש ס') דחישיל' שיהא היס"ב ולא מעלה רתיחה, ושלא יתחב כולה (ס"ק) אם אין ראוי שבשר יגעיל מחלב (פליה). אכן לזה קיל דבדיעבד אינו אוסר המין השני שהרי עבר מעל"ע משימשו במין הראשון. 5. באין שישים נאסר הקדרה והתבשיל. ומותר ליתן בקדרה פירות דהוי צונן ויבש לפי שאינו נהנה מגוף האיסור. וכן לחום בו בורית ושאר דבר שאינו צורך אכילה ושתייה (ט"ז). ואחר מעל"ע אינו אוסר (ויש המצריך להשליך דמי הקדרה לנהר שלא יהנה מבשיל' הקדרה ואינו - ש"ך). והתבשיל אסור בהנאה, וליתנו לכולם שאינו שלו מח' גר"א וט"ז (א דמי לחמץ). **סכין** שחתך בו בשר חם ג"כ די בס' נגד מקום שחתך, ובסתמא חתך בכלול, וי"א שאינו נאמן לומר שחתך בפחות (ט"ז בשם רש"ל). והדינים המחודשים בו שלשה: "שצריך שישים, והגם דבצלי די בנטילה וכן גבי חריף מב' דלדוחקא די בנטילה - בשניהם יחד צריך שישים (א"נ נסתם סכין יש עליו שמנונית, וצלי דבשר שמן אוסר בס' - ש"ך. וממילא דצריך גם קליפה - ט"ז). והגם דבשחט בסכין של גוי דבית השחיטה חם נמי

יד) קולות בב"ח: ¹מח' מחבר רמ"א אם חימום מים משוי הקדרה ב", ולענין בב"ח כ"ע מותר (סה"ת). ²בצל הבלוע מאיסור (ע"י בישול) ונתנו בתבשיל צריך ס' כנגד כולו, ואם בלוע מבשר ונתנו בחלב די בס' כנגד הבשר. ³זאם יש ששים אף הבצל מותר (ש"ך) משא"כ בשאר איסורין.

3. הטעם דקי"ל אפשר לסוחטו אסור, כלומר שא"א לסחוט ממנו האיסור לגמרי לכן נשאר באיסורו [והנ"ל היינו שאסור אחרים]. ובאמת דמה"ח גם בבב"ח יש לאסור דהא הבשר הבלוע בו לא נסחט כולו ונאסר עתה מהחלב (פליח). **דינים שונים:** אבינה שנפלה על פנאד"ש חם (מאכל בשרי) א"צ נטילה בשל אלא קליפה, לפי שאין דרך גבינה ליכנס הרבה ולפי"ז הגבינה בעי נטילה – ש"ך]. וכ"ש אם נפל על קערה בשרית ריקה [אפי' שניהם חמים, ובוה אף לגבינה די בקליפה כדין כל בלא רוטב]. ואם זה גם בגבינה לחה קצת מח' שו"ע וש"ך. דבשר שנתבשל בכלי בשרי ועירו לכלי חלבי (שניהם ב"י), מדינא הדבש מותר כדין ג' נ"ט בר נ"ט (ולרמ"א עכ"פ לאוכלו בכלי חלבי) והכלי אסור. אכן בזה התירו הכלי, בצירוף מ"ד דשמונתי בדבש הוה נטל"פ (מב"ב ג.ק). יסכין חלבי בד"כ אינה באמת חלכית שאינו מצוי אלא בשימוש צונן, ויחזיקו זאת החכם כשבא לפניו שאלה.

1. טעם המחבר דפי' טעם החומרא בשא"א משום חנ"י, שהמים נאסרו וחזרין ואסורין הקדרה, משא"כ בבב"ח דעדיין היתר הוא ל"ש חנ"י, ואיהו לא הא ס"ל חנ"י בשא"א. אבל באמת גם הטור דס"ל כן העתיק דין זה. רק הטעם משום דטעם האיסור שיוצא למים חשיב כבעין וכשחזור לקדרה הוי ב"י, משא"כ בבב"ח שנחחדש דין ג' נ"ט בר נ"ט, והואיל ויצא למים וחזר לקדרה הוקלש ואינו אוסר (ש"ך).

2. הטעם ממשום חנ"י שנבצל נאסר (ב"י לבוש) ולפי"ז להמחבר אה"נ דה"ה בשא"א א"צ ס' נגד הבצל כולו (ש"ך). דמיריירי שחתכו לחתיכות דקות וכל חתיכה נאסרה, ומ"מ בבצל כולו אין די בס' נגד הסכין דדמי לתחיבת כף ב"פ (דרישה). וגו' יסודו מדין חנ"י ומ"מ הטור דלא ס"ל חנ"י העתיקו. יול"נ דהוא חומרא בעלמא הואיל וכל על הבצל כולו שם איסור.

סימן צ"ה

דגים וביצה שנתבשלו בקדרה של בשר אם מותר לאכלן עם גבינה וגו' וקפ"ט א דגים שנתבשלו
או שנתבשלו בקדרה של בשר רחוצה לפי שאין שום שמן דבוק בה מותר לאכלן בכותח משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהתרא. ואם לא היתה רחוצה לפי אם יש בממשל שיעל פי הקדרה יותר מאחד בששים בדגים אסור לאכלן בכותח. **ב ביצה שנתבשלה במים בקדרה חולקת**
מותר לתת אותה בתוך התרנגולת אפילו לכתחלה. אבל אם נתבשלה בקדרה עם בשר ואפילו בקליפה אסור לאכלה בכותח. ויש מחמירין בצליה ובשיל לאסור נותן טעם בר נותן טעם. וירבין פ"י רש"י ובארז כל ל"ד הביא הפירוש נאור זרוע. והמנהג לאסור לכתחלה ובדיעבד מותר בכל ענין (אור). ודוקא לאכל עם חלב והבשר עצמו אבל לתת בפלי שיהיה מותר לכתחלה (בפירות אסור וקותר הארז) וכן נהגו. וכן אם לא נתבשלו או נצלו תחלה רק עליו בכלי של בשר מותר לאכלן עם חלב עצמו. וכן אם היה הפלי שנתבשלו או נצלו בו לפנים שלא היה בו יומן ונהגין הותר לכתחלה לאכלו עם המין השני (שם בארז). וכל זה כשהמאכל אינו דבר חריף אבל אם היה דבר חריף כגון שפשוט דברים חריפים בכלי של בשר אפילו אינו בו יומן או שדכו תבלין במדוך של בשר אם נתנו פחלם אוסר אפילו בדיעבד עד דאיכא סי' נגד הבשר תבלין בהם (בארז כל ל"ד) וכן משמע בתשובת הרשב"א סימן תמ"ט ובי"ט סי' צ"ו בשם סמ"ח ונחזית ש"ד סימן ס"ב בשם מהר"ש ואגור בשם מרדכי). ומכל מקום לא מקרי מאכל דבר חריף משום מצט תבלין שבו רק אם פלו הוא דבר חריף. ורבו קבלי וע"ל סימן צ"ו. **ג קערות של בשר**
שהודחו ביונה חולקת בחמין שהיה סולדת בהן אפילו שניהם בגי יומן מותר משום דהנה לה נותן טעם בר נותן טעם דהתרא. והוא שיאמר ברי לי שלא היה שום שמן דבוק בהן. ואם היה שמן דבוק בהן צריך שיהיה במים סי' נגד ממשות שמן שיעל פני הקערה. ויש אוסרים אפילו אין שמן דבוק בהן (טור בשם סמ"ח וקמ"י וקמ"י נש"ד ור"ף ותוס' ומרדכי ור"ן והמנ"י ופסקי מהרא"י ואורח) אלא אם כן אהד מן הפלים אינו בגי יומן מבליעת כלי ראשון ואז כל הפלים מתרים ונחמין ונהגין בהן אסור לכתחלה. אבל אם שניהם בגי יומן ונתנו אותן בנחד בכלי ראשון וכל ראשון. והכי נהגין ואין לשנות. ודוקא שהודחו בנחד ובכלי ראשון אבל אם הודחו זה אחר זה או בכלי שני אפילו בנחד הכל שרי (בארז כל ל"ד). ואם ערה מכלי ראשון של בשר על כלי חלב דינו ככלי ראשון ואסור אם היה בו יומן. אבל אם ערה מים ורתחים שאינן של בשר ולא של חלב על פלים של בשר ושל חלב בנחד ואפילו שמן דבוק בהם הכל שרי דאין צריז בכלי ראשון ממש שיעשה שפלים שמערה עליהם יקלעו זה מזה (שם). ואם נמצא קערה חולקת בין כלי בשר לא חישנין שמה הודחו בנחד בדרך שפאסרים (נחזית ש"ד). **ד ירצה לי שאם נתנו אפר במים חמין שפיונה קודם שהניחו הקדרות**
בתוכה אף על פי שהשמן דבוק בהן מותר דעל ד"י האפר הוא נותן טעם לפנים. ה אין מניחין כלי שיש בו כותח אצל כלי שיש בו מלח אבל מותר להניחו אצל כלי שיש בו חמץ. ודוקא אם הפלים מגלים. ואפילו חכי אם עבר ונתנו בנחד מותר ולא חישנין שמה נפל אל המלח (נחזית ש"ד ור"ף). **ה מותר**
לתן בתוך תבנה בד של בשר אצל של חלב. ויש מחמירין לכתחלה (נחזית אשכ"ז בשם אור זרוע). וטוב לזהר לכתחלה במקום שאינו צריך. **ז מלח הנותן בקערה של בשר מותר לתתו בחלב.** (והמחמיר גם בזה תבא עליו ברכה פי' יש מחמירין לכתחלה (תוס' וקמ"י ואורח).

(טו) **נ"ט בר נ"ט:** ¹דגים שעלו בקערה מותר לאכלן בכותח. ומח' ר"ת ורש"י (ע"פ ריב"ן) אם עלו דוקא, וסה"ת מחלק בין בישול לצליה. ²הדחת כלים בחום כ"ר מח' מחבר רמ"א. ואם א' אב"י לכ"ע מותר, ואם שומן דבוק בא' מהם לכ"ע אסור. ³אף בעירה מכ"ר בשרי' על כלי חלבי (להדיחו) מחמיר הרמ"א דל"א נב"נ ואוסרו כ"ק.

איסור במים לכתח'ל. **שומן** שאין כנגדו ס' אוסר דהו"ל טעם ראשון באיסור שהשומן נוגע בקערה הנגדית. ובסתמא יש שומן דהא עומדין להדחה. ופשוט שאם הנקי אב"י לא נאסר המלוכלך (פר"ח). והנה גבי הגעלה מב' באו"ח תנ"ב דלא מהני אפר לפגום המים, ומח' שו"ע ונו"כ אם ה"ה הכא כשנתן אפר במים קודם שהדיח הכלים. **צלחית** שלא נעשו בשריות וחלבויות אלא בכ"ש מ"מ נאסרין בהדחה יחד (אם נשתמשו בהם תוך מעל"ע). דע"י ריבוי עירויין הולך הבליעה בכולו (א"ח) וכן שנותנין בהם דבר גוש.

3. הטעם דה"נ נחשב שנפגשין הטעמים במים משום דניצוק חיבור הוא (ט"ז). והרבה מקילין (ש"ך פר"ח פמ"ג) לכן במתכת עכ"פ יגעיל ובהרס לא ישתמש בו מעל"ע (ב"א). ומודה הרמ"א בעירה מכלי פרוה על ב' המינים שאין עירוי מפליט ומבליע כא', ומודה הש"ך ביש שומן בכלי התחתון דהו"ל טעם שני באיסור (כ"ש בעירה מכלי של איסור). **דינינו:** "מצא קערה חלבית בין בשריים לא מחזיקין איסורא לומר שהודחו יחד ובאופן האסור (בכ"ר והוי"ב)". ²מה"ט מלח שעמד בצד כותח מותר ליתנו בבשר, ולא מחזיקין איסורא לומר שנפל בו כותח (הגם דדומין זל"ז - פרישה). כ"ש חומץ לצד חלב שומת להעמידו לכתח'ל (ויש מחמירין כשנגזלין) דבזה אף אם יפול בו יתערב יפה ויתבטל ואינו ככותח שיעמוד בעינו. כמו"כ חלב לצד בשר מותר להעמיד דזהירי בה. 'מלח שבכלי בשרי מותר ליתנו בחלב דאין מליחה לכלים להפליט ולהבליע [אבל נב"נ ליכא דהוי חריף]. ומ"מ יפה להחמיר בזה (ט"ז נה"ח) וראה סו"ס פ"ח.

1. טעם שזה רק בבב"ח, דטעם קלוש שבכלי לא חשיב 'לייצר' איסור (רי"ן). הלכך 'אם הטעם הראשון ג"כ במאכל אסור (סה"ת ש"ד). 'ובשעת בישול שנבלע החלב תיכף בהדגים הגם שעבר דרך הקדרה ל"א נ"ט בר נ"ט (חו"ד דלא כב"א) [וצל"ע דהרשב"א לא אסר ביצה שנבשלה עם בשר לאכלה בכותח אלא מטעם דקליפתה מנוקבת]. 'וכן בדבר חריף דמשוי' לטעם כבעין (ועכ"פ שרובו חריף). ובהו אפי' אב"י אסור - רמ"א. ובספק חריף יש להקל - פת"ש. ויב"ב צו"ו. **ופשוט** שאם יש ישישים אין כאן טעם כלל אפי' קלוש, ואפי' בשא"א שרי, וכן אם יש שמוננית בקערה ויש ס' בדגים מותרין בכותח. וסתם כלי הוא מקונן (ש"ך) וסתם כלי המלוכלך יש בו ס' (א"ח). **לכתחילה** אסור לגרום נב"נ כדמשמע לשון 'שעל', והלשון 'מותר' היינו דביעבד שכבר עלו מותר לכתח'ל ליתנם בכותח. ואם קנסינן ליה כשעשה במזיד מח' פר"ח ומ"ב. **טעם רש"י** דעלו בלע רק כ"ק ורק בזה נתחדש שנחשב טעם קלוש. וה"ט דסה"ת רק מיקל בנבשלו הואיל והמים לוקחין ג"כ מטעם הקדרה והו"ל הדגים כאילו טעם שלישי. **למעשה** הוא מח' מחבר רש"ל ורמ"א. אכן הרמ"א לא החמיר אלא לכתח'ל של לא ליתן בכותח אם נתבשלו אבל בדיעבד שכבר נתנו בכותח מותר לאכלו (א"כ מיקל יותר מהרש"ל). ובג' אופנים מיקל הרמ"א: 'עלו דלכ"ע מותר (והיינו שהקערה או הדגים צנון - ט"ז). 'בקערה שאב"י דג"כ לכ"ע מותר (ק"ו מהא דאינו אוסר בדיעבד חלב עצמו). 'ליתן רק 'בכלי חלבי דבזה סמכינן אמתיין (והיינו ליתן אבל ע"י עירוי אוסר הרמ"א כמב' להלן).

2. טעם הרמ"א דלא נחשב שהמים ממצעין הואיל ונפגשין בו ב' הפליטות, ועוד דהכלים נוגעין זב"ו. הלכך להדיחן בזה אח"ז באותו כלי מותר. וטעם דבאב"י מותר גם האב"י, דהואיל והב"י לא נאסר, ממילא כל פליטתו הוי של היתר. ומ"מ בזה נוהגין

סימן צ"ו

דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר ובו ה' סעיפים **א** צנון או סקקא שחתכם בסכין של בשר בן יומא או שאינו מקנה אסור לאקלם בחלב עד שיטל ממקום חתך דאי נטילת מקום שהוא פקעי אצבע או שיתעמנו ולא קהא בו טעם בשר שאז מותר בהדחה. ויש אומרים דהוא הדין לאינו בן יומא והוא מקנה. ואם לא נטל מהם דאי נטילת מקום ונס לא טעמם ובשלים בחלב צריך לששים פנגד מה שנגע מהסכין בהם. והוא הדין לחתכם בסכין של עובד פוכבים. ואם נתקן דק דק צריך לשער ס' נגד כל הצנון (פתי יוסף בשם סמי"ח). ויש אומרים שאם חתך צנון בסכין של אסור פלו אסור (נשכ"א ורי"ן וכן משמע בפרק פלג ליה). וכן אם חתכו בסכין של בשר אסור פלו בחלב. וכן נוהגין לשל הצנון אין לחוש. ואם יש ספק אם נחתך בסכין של אסור אזלינן לקלא (שם) לכו קונים הצנונות שיש בהן חתוכין לצד ונביתקו כי תלינו שנגעץ במקרא ונחצינא (שם בחגי"ה ומהרא"י פהנת ש"ד). ובמקום שאין לקנות רק החתוכים בסכין נוהגין לקנות ולתקתה על ידי נטילת מקום. **ב** אם חתך בו שומין ובצלים וכרישין ותקמא שקורין קריין ותקמא שיד ותקמא אויה"ש (שם) **וכיציא בהם מדברים החריפים ופרות חמוצים** (תארות חיים) ודגים מלוחים דנים שוה לחתך בו צנון. (שפולי קט) ומקל מקום מותר לאכל מן קרחות חריפים של עובד פוכבים קנון ונגזיל וכיצא בו דגש להם פלים מתקדים לקח או תולשין אותו (מקדכי ונאדה פרק פיעד מקדכי). **ג** תבלין שנדבכו במדוכה של בשר בן יומא אסור לאקלם בחלב. ויש אומרים אפלו אינו בן יומא. נרש"א סימן תמ"ט ובאר"י וצו לעיל סימן צ"ה סוף ס"ב בה"ח). **ד** מי לימנינ' שפמיאיים העובדי פוכבים וכן חתוכות דג מליח שפמיאיים העובדי פוכבים בחביות מתרים. מפני שפמיאיים הרבה נהחד ואף אם נאסרו מקצתן שחתכו בראשונה עם סכין

של גויים נתפסלו באחרים הנחשבים אחר כן שאינו נאסרין כי כבר נתבטל טעם הספין בראשונים ולכן כלם מתרים. וכל פיוצא בזה נבית יוסף בשם שבילי לקט. ולכן אוקליו בקצת מקומות הכרום שקורין קומפטיט אף על גב דפרוס הנתנד. ויש מקומות שמחמירין בזה ואין לשנות המנהג (מהרי"ו סימן מ"ט) אבל שאר דברים שאין חריפין כגון תפוחים או לפתות נבשים וכדומה נוהגין בהם חתך כמו בלימנייש ואין להחמיר כלל (פארד). ה חתך קשואים בספין של בשר מותר לאכלם בחלב בגרידה בלבד שיגרד ממקום החתך. ואם חתך בו לפת אפלו גרידה אינו צריך אלא הדחה בעלמא. ולא עוד אלא אפלו צנון שחתך אחר הדחתו שרי בחתך כמו הקלת לפי שטעם הקלת משנה ומבטל טעם הפלט מהספין. ונדחק לפת שישעמו משנה אבל לרק או לקס ושאר דברים לא. ואפלו בלפת אין להחמיר לחתך צנון רק פעם אחת אבל לא הרבה פעמים אם לא שחתך כל פעם לפת בין חתיכת צנון לצנון (בית יוסף בשם סמ"א).

טו) **דבר חריף:** ¹צנון שחתכו בסכין של בשר אסור לאכלו בכוחה, דחריף מוציא הבלוע מהכלי ואין בו דין נב"ל. ומח' מחבר רמ"א (תמב"ס וסה"ת) אם גם נטל"פ אין בו שמשביח טעם האב"י. ²אפי' בדיעבד אוסר כדי נטילה שהוא כעבור אצבע (ראב"ד דלא כטור) דעל קליפה ל"ה אומר סתם 'אסור'. ³מח' ראשונים אם צנון ותירד (סילקא) דוקא או ה"ה שומין בצלים וחרירין (תמכא) וקי"ל לחומרא.

ליישב הט"ז). ¹ביש'ס אף הצנון מותר [אם לא בסכין של איסור שכבר חל על הצנון שם איסור] (ט"ז דלא כפמ"ג). ושואני מתחבת כח ויש'ס כנגדה שהכח אסורה, דבישול גמור בודאי נסחט מהצנון טעם הבשר כולו (ח"ד). ³תירד אינו חריף אלא שיש לו כח המושך, ונ"מ לכל כה"ג דדינו כחריף (רשב"א פר"ח). העלין שעל הצנון אינן חריפים וכן בכולן. **דוגמאות:** "פירות חמוצים הוי חריף (ב"י) צ"ל דהיינו חמוצים ביותר, דתפוח אגס ושזיף אינם חריפים, וכן בירקות – מלפפון חמוץ כרוב וסלק אינן חריפים. ²בארשט הוי חריף (ט"ז) צ"ל דהיינו שא"ל לשותותו בלא מים, דשלנו אינו חריף (פמ"ג). ³הערינן הוי חריף (ש"ע) צ"ל דהיינו מלוחים ביותר, דשלנו כ' ת"ח דדי בגרידה (ש"ך). אכן המים שלהם הוי חריף, כ"ש חמוץ ומי זיתים הכבושים (שגם הזיתים עצמן הוי חריף - או"ח). **היתרים:** "אם החריף יבש לגמרי מותר. ומה שאסר המחבר בתבלין (מנ"י פמ"ג) י"ל דמדוכה גרע מסכין דכותש הרבה פעמים גם שהוא עצמו ג"כ כבר נחרף. יאם יש להם כלים מיוחדים לכך מותר, כגון בשמים (באה"ט) ונגביל (רמ"א) ולש"ך אי"ז חריף. [וגו"ל כותשין במזוזה כנ"ל, או דימירי בנגבילא דרביבא]. ¹ספס אם נחתך בסכין של איסור ב"י מותר. כגון צנון שמקצתו חתוכים דתולין שנעשה כשעקרוהו במרא וחצינו. וכשעת הדחק שיש לקנות רק ההתוכין בסכין של איסור, כדיעבד דמי ודי בנטילה. **דינים:** "בישול מבטל החריפות, וכן מים (ראה בסוף ס"ט לענין ציר, ובאו"ח תמ"ז גבי זיתים) וכן דבש וסוכר, וכן שמן ושומן (או"ח שכ"א). ²דבר לח ואינו חריף צריך גרידה (והוא פחות מקליפה) דא"ל בהדחה (גמ' גבי קישואין). ודיגים שגו"ז א"א ידיח וישפשף (הוי"). ³לפת טעמו משונה ומבטל טעם הסכין שנבם אם אח"כ חתך בו צנון די בהדחה. אכן זה מועיל כל פעם רק לחיתוך אחד, ואסור לעשות כן לכתח"ל (ש"ך) ואינו מועיל בסכין של איסור רק בבשר או חלב (פמ"ג).

1. מקור סה"ת מגמ' דקורט חלתית של עכו"ם אסור לפי שחותכין בסכין של איסור, הגם דסתם כלים אב"י. וי"ל דחלתית חריף ביותר. מקור הרמב"ם מדשרינן כלי מדין דסתמן אב"י ולא חיישי' לדבר חריף, וי"ל דהא בעינן רוב התבשיל חריף. **ברש"י** פ' עוד דהוא חומרא דסכין לפי שסתמו אינו מקונה [אבל במקונה מותר]. ופשוט דלפי"ז ל"ש אב"י ושגם להמחבר באינו מקונה אסור. כמו"כ פשוט דחריף בלא דוחקא (או בישול) ולהיפך אינו כלום ודי בהדחה. **קשה** דבק"ג החמיר המחבר דחריף משביח נטל"פ (ט"ז ש"ך) וצ"ל דלא היקל הכא אלא בשניהם יחד, נב"ל ונטל"פ (פלה). **טעמיה** לא מהני גם הכא (אלא בדיעבד) הגם דעדיין היתר הוא וישראל יכול לטועמן, שאין הטעם משום חוסר נאמנות רק דלא בקיאין להרגיש בטעמים (ט"ז ש"ך). **2.** קשה לראב"ד דבצ"ד גבי סכין שחתך בו בשר רותח די בקליפה, ואיך עדיף חריף מחום, וי"ל דהתם הוי אב"י הכא החריפות משוי לה ב"י. א"נ הכא בקל מחמירין לפי שלא נאסר הצנון רק מלאכולו בחלב (ב"ח). **דעת הרשב"א** דאסור כולו מדאי' בסתם אסור, ומקורו מקורט של חלתית הנ"ל, וי"ל דהתם הקרשים קטנים וא"א לדעת באיהו מקום חתכוהו (רא"ש). ולכתח"ל חיישי' להרשב"א, אך גם בסכין של איסור אסרינן הצנון (רמ"א) דלא נחשב דיעבד אלא כשנתנו בתבשיל דדי בס' כנגד הנטילה (ש"ך). ופשוט דל"ש לומר שכולו נ"נ דא"כ בכל קליפה נימא הכי, אלא ודאי הואיל ואינו איסור עצמי אין לאסור את הדבוק בו (ש"ך ט"ז). **דינים:** "חתכו דק דק נאסר כולו. ודי בס' נגד הסכין (אם זה פחות) – מלבד בשא"א למ"ד חנ"נ. ²מ"מ לימון והערינן מותר הגם שחותכין בסכניהן, דבחיתוכים רבים בודאי נסחט כל האיסור שבסכין (וחתיכות הראשונות בשלות כרוב), גם דמסתמא יש לזה סכין מיוחד לפי שהוא דרך מסחר – ולכן שאני מחיתוך דק דק דלעיל (-ומויבש הש"ך), וכן שאני מהמנהג בכ"מ לאסור כרוב מוחמץ (אי"ז מה שקורין קרוש) דלזה אין להם סכין מיוחד (ש"ך).

סימן צ"ז

שלא ללוש עסה בחלב ובו ג' טעמים **א** אין לשין עסה בחלב שְמָא נבא לְאֶחְלָה עִם בָּשָׂר. ואם לִשְׁ כֵּל הַפֶּת אֶסוּר אֶפְלוּ לְאֶחְלָה לְבָדָה. ואם הָיָה דָּבָר מֵעֵץ כְּדִי אֶכִּילָה בְּבֵת אַחַת אוּ שְׁשֵׁנָה צוּרַת הַפֶּת שְׁתֵּהָא נִכְרַת שְׁלָא יֵאכַל בָּהּ בָּשָׂר מִתֵּר. כִּיּוֹצֵא בּוֹ אֵין אוֹפִין פֶּת בְּתַנּוּר שְׁטָחוֹ בְּאֶלְיָה ואִם אֶפְאוּ דִּינוֹ קַעֲסָה שְׁלוּשָׁה בְּחֶלֶב. וְלִכּוֹן נוֹהֲגִין לְלוֹשׁ פֶּת עִם חֶלֶב בְּהֵא שְׁבִיעִית עִם בָּשָׂר מִלְּבּוֹד שֶׁבֶת יֵי כֵּל זֶה מִחֻשָּׁב דְּבָר מֵעֵץ גַּם יֵי צוּרַתָּה מִשְׁנָה מִשְׁאֵר פֶּת. וְכֵּל שֶׁכּוֹן פְּלִאדִין אוּ פִּשְׁטִידִין דְּמִתְרַין (נְהוּת ש"י). ואִין לְאֶפְוֶת שֶׁכּוֹן פֶּת פְּלִאדִין אוּ פִּשְׁטִידִין דְּמִתְרַין שְׁמָא יִזְבֵּי מִן הַשְּׂמֵן אֶל הַפֶּת. ואִם בִּתְחִילָתוֹ דִּינוֹ כְּאֶלוֹ

נלוש עמו (ב"י בשם הנחות אש"ר). וְנוֹהֲגִין לְשׁוּם הַטָּפֶלָה בְּפִי הַתְּנוּרָה (בית יוסף בשם הנחות ש"ד). וְאַפְלוּ הוּא בְּמִקְחָת נֹהֲגִין לְהַחֲמִיר לְכַתְחִלָּה. **ב** הַתְּנוּרָה שֶׁטָּחוּ בְּאַלְיָה אֵין אוֹפִין בּוֹ פֶּת עַד שֶׁיִּסְיָקֵנוּ מִבִּפְנִים עַד שֶׁיִּתְלַבֵּן. וְאַפְלוּ אִם הוּא שֶׁל בּוֹכֵלָא (פרוש כלי חרס שפסיקין תחתיו ואופין עליו עגוות) אֵין לוֹ הֶתֶר עַל יְדֵי הַסֵּק מִבַּחוּץ. **ג** פֶּת שֶׁאַפְאוּ עִם הַצֵּלִי וְדָגִים שֶׁצִּלְאוֹן בְּתְנוּרָה אֶחָד עִם הַבֶּשֶׂר אֲסוּר לְאַכְלָם בְּחֻלָּב. וְהֵגִי מִלִּי בְּתְנוּרָה קָטָן אֲבָל בְּתְנוּרָה גְּדוֹל הַמְחֲזִיק שְׁנַיִם עֶשְׂרֹנִים וּפְיוֹ פְּתוּחַ מִתֵּר. וְאִם הַצֵּלִי מְכֻסָּה וְכֵן פֶּשְׁטִידָא שֶׁמְכֻסָּה הֶנָּקָב שְׁבוֹ מִתֵּר אֲפִלוּ בְּתְנוּרָה צַר. וְצָנוּ לְקַמּוֹ סִימָן ק"ח כִּיצַד נֹהֲגִין.

(י) **לישה בחלב:**¹ הפת נאסר אף לאכלו לבדו הואיל וקרוב הוא שיאכלנו עם בשר.² אי עבדינהו בעין תורא שפיר דמי. לרש"י מעט בעין של שור ולרמב"ם משולש כעגיל הנקרא תור, וקי"ל כשניהם לקולא.³ האופה פת עם פשטידא בשרית יתן הפשטידא בפי התנור, שמא יזוב ממנו שומן תחת הפת וייאסר (גם משום ריחא - יבו' בק"ח).

עם פשטידא בהיתר (שהיה בכלי וגם מכוסה) וזב שומן תחת הפת לא נאסר לפי שעשה כדין. והגדולים החמירו לחלקו לבע"ב שיאכלוהו בו ביום (פליה) או לעשות היכר בכל ככר (חכ"א).
3. המנהג להחמיר לכתחיל אפי' הפשטידא בכלי. ומ"מ אפי' שניהם בקרקע התנור לא מחזקינן איסורא לומר שזב, אא"כ ראינו שזב מהפשטידא רק לא ראינו שהגיע לפת, דלא נשאר אלא ספק א' – אם הגיע לפת, גם דהוי ס"ס לאיסור דשמא מפעפע השומן בכל התנור (ש"ך). **ריחא:** פת שאפאו עם בשר נאסר בחלב, אא"כ הבשר מכוסה, או בתנור גדול המחזיק י"ב עשרונים (עשרון הוא שיעור חלה). ושעם שלא נאסר לאכלו לבדו, דמדינא ריחא לאו מילתא רק בפת מחמירין דהואיל ואפשר לאכלו בלא חלב הוי כלכתחילה (ש"ך).

1. קשה דבמדוכה בשרית לא אסרנו התבלין אלא בחלב מדין דבר חריף, וי"ל דאה"נ באינה מיוחדת לבשר נאסרת (ט"ז) ול"נ שלא גזרו רק על הלחם לבדו (פר"ח מנ"י ח"ד). **בשוגג** ג"כ נאסר, וכן בשומן אווז דרבנן – אא"כ יש הרבה שומן שניכר (פמ"ג). נתערב בשאר ככרות בטל ברוב, ול"ה חה"ל דאי"ז איסור עצמי. **טח** התנור באליה ג"כ אוסר הפת (והוא שנו"ט בלחם). וא"א לתנור להתקנח יפה אלא ילבנו, ודוקא ע"י היסק מבפנים, אף בשל בוכיא שאינו עשוי לכך.
2. שיעור מעט כדי אכילת יום א' (ב"י) שמתוך שלא ישהנו הרבה לא ישכח. וצורת משולש ל"ד דה"ה כל היכר או שניכר הגבינה מבחוץ. ושניהם ישנם בפת חלבי של שבועות (רמ"א). **היתרים נוספים:** *מפורסם בעיר שמוכר פת חלבי. ב"ש ס' בפת נגד השומן. גלוסקאות מתוקים שאין דרך לאכלן עם בשר (מהרי"ט). **אפה** פת

סיכום הלכות תערובות

סימן צ"ח

דין אסור שנתערב בהתר ואפן בטולו וכו' ט"י סעיפים א' אסור שנתערב בהתר מין בשאינו מינו כגון חלב שנתערב בבשר וטעמו עובד כוכבים אם אומר שאין בו טעם חלב או שאומר שיש בו טעם אלא שהוא פגום מתר. והוא שלא יהא סופו להשיב. וצריך שלא ידע שסומכין עליו. ואם אין שם עובד כוכבים לטעמו משערין ב'ס'. וכן אם הוא מין במינו כגון ד' יפא למימם אטעמא משערין ב'ס'. ואין נהגים על לקמך על אעבודי כוכבים ומשערין חלב ב'ס' (באגור ותשובת מהר"ם פדוואה סימן עייט ושאר אחרונים). **ב** אם נתערב מין במינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמד עליו לשער אסור נודע שקהה רבו התר מתר. ואם לא נודע שקהה רבו התר אסור. ולענין מין במינו אזלינן בתר שמא אם הוא שנה הני מין במינו. אבל לא אזלינן בתר טעמא אם הוא שנה או לא (בית יוסף בשם האגור וכן הוא בהנחות ש"ד סי' ל"ט). אבל אם נתערב בשאינו מינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמד עליו לשער רבו התר אסור. ואם נתערב במינו ובשאינו מינו ונשפך בענין שאין יכולין לעמד עליו לשער נודע שקהה רבו התר ממנו ואין את שאינו מינו כאלו אינו והשאר מינו רבה עליו ומבטלו. **ג** במה דברים אמורים כשנשפך. אבל אסור שנתערב בהתר והוא לפנינו ואי אפשר לעמד על שעורו אף על פי שהוא מאסורים של דבריהם אסור.

א) טעם כעיקר: 1' מח' רש"י תו' אם הוא דא' או דרבנן דמדא' די ברוב, וק"ל לחומרא. 2' בדליכא טעמא א"צ שישים (טעימת קפילא) ובדאיכא טעמא לא מהני שישים (עביד לטעמא - ראה להלן). 3' מין במינו דליכא טעמא בטל מדא' ברוב וס' בו דרבנן. לרמ"א אזלינן בתר שמא ולש"ך בתר טעמא (נ"מ ביבש דבמינו די ברוב - מב' בק"ט).

לשער שישים אי"ז ספק רק כגון נשפך מהתערבות וא"י אם היה ס' - אם לא במילתא דלא שכיחא (פ"ה) או בספק לרוב בנ"א (ט"ז). 2' סלק - נתערב במינו וא"מ מתבטל במינו (מדאמר' לר"י סלק את מינו והא"מ מבטל ב'ס'), והגם שיש טעם בא"מ (רש"ל ש"ך פ"ה) הרי אחר שנתבטל היתר הוא והיתר טעמו (ט"ז) [ולמ"ד הנ"ל שאין האיסור נהפך להיתר אה"נ דאסור]. 3' באיסור דרבנן אף בא"מ נתיר ספק ס', ועוף בחלב מח' ט"ז ש"ך.

2. המקור דשישים מזרוע בשילה דאיל נזיר, שניתנת לכהן ואסורה לישראל ומ"מ מבשלין עם שאר האיל, והיא א' מס' באיל. ואם הוא לקולא באין ס' או לחומרא ביש, ורמב"ן מחלק שאם הוציאו האיסור די בטעימה דאמר' דלא נפיק מיניה כ"כ ויש ס', ולרמב"ם טעימה הקובע ורק במינו או דליכא קפילא משערין ס' וכ"נ המבחר. **נאמנות גוי** הוא בקפילא דלא מרע אומנתו או במסלות. והא לא האמינו מסלות בדא' אלא במקום עיגון (ש"ך ט"ז). י"ל 'דאיכא חזקת כשרות למאכל והגם דאיתרע עדיין לא נתברר ההיפך כמב' בנ"א (רש"ל). 2' דעביד לגלויי מיד שיאכל הישראל (פ"ה) וממילא אי"ז עדות שצריך נאמנות אלא גילוי מילתא (רש"ל). 3' שא"י דא' שהרי אם יטעום הישראל איסור לא יאכל עוד (פליג). **טעימת ישראל** אסור, והגם דבהסרון המרה לוחך הכבד אם מר הכא צריך בליעה (ט"ז), ודלא כדרישה שאסר ללוחך בשר לידע אם נמלה. ולמעשה אף מלחיה יכא למנוע ואפי' בדבר פגום כבורית (פ"ה). **לרמ"א** בטלו לטעימותא, 'דחייש' לרש"י וסיעתו דל"מ בפחות משישים, 2' דעל מסלות לא סמכינן וקפילא לא שכיח, 3' דשייך אינו מינו ואין טעם דהא לדידיה אזלי בתר שמא.

1. המקור דא' בחולין כל שטעמו ולא ממשו אין לוקין עליו, ובפסחים ילפ' דטכ"ע מזויר וגיעולי מדין. רש"י פ' דאסמכתא הוא דהא ב' כתובין הם [הגם דהוא הוא דין גיעולי מדין שטעם אוסר בכל האיסורים, ו"ל דבזה חמיר כלי ממאכל כמו שכלי גויים טעון שטילה - רמב"ן]. וא"ל שהגעילוי מבכ"ה דבזה לכ"ע טכ"ע דא' שהרי רק דין בישול שיש טעם אסרה תורה, דהא אין בכ"ה לגויים שהרי שחיטתם נבילה ואין איסור חע"א. ותו' פ' דחולין מיייר במינו, או שאין לוקין מצד שהנלמד מעשה עשה. **אין היתר מצטרף לאיסור** לבד בקדשים ונזיר (פסחים מד). שאם אכל חצי זית לחם וחצי זית ענבים לוקה. וק' למ"ד טכ"ע דרבנן דכ"ש בזה ה"ל לגזור דאיכא ממשו של איסור, י"ל 'טכ"ע חמירא לן שישנו לטעם בכל הכזית (רמב"ן) 2' שהחמירה בו תורה בגיעולי כלי מדין, 3' דבלא"ה חצי שיעור אסור מה"ת ול"ל לגזור. **נבלע** ממשו של איסור ואינו ניכר, כגון חלב שנימוח ונבלע בבשר, מח' רש"י ורשב"א אם נחשב טעמו או ממשו, והרמב"ם מחלק אם יש ממנו כזית בפרס. וקשה לרש"י מאה דעיסת חיטין ואורז ויש טעם דגן יוצא בו בפרס, הרי ההגם דנחשב טעמו ולא ממשו הוי דא' (ראש"י) וי"ל 'דהשינוי מקמה לעיסה לא נחשב שאינו ניכר (רש"ל), 2' ס"ל כרשב"א ג' ביר' דבעי רוב דגן (וכפ' ראב"ד). 3' ס"ל הטעם דחיטין מהפכין האורז להיות כמותם (וכפ' רמב"ן). **ממשו ולא טעמו** שיש כזית בפרס אבל אין טעם בטל ברוב, דהוי כמין במינו הואיל וליכא טעם (פ"ה), ודלא כטור גבי חמץ. טעמו וממשו מח' רמב"ם ורא"ש אם נהפך לאיסור ולוקה על כזית ממנו או רק כשיאכל כל הפרס (וביר' מפורש כרמב"ם). [ונר' לתלות בזה מח' רא"ש ורשב"א בק"ט אם כשאיסור בטל ברוב נהפך להיתר ויכול א' לאכלו כולו כאחת או לא]. **נ"מ** דספק דא' לחומרא. ודיני ספק: 'הסרון ידיעה שא"א

3. המקור דבוכבחה עם. ס"ל לר"י דמינו לא בטל (וכ"ד רש"י) דאדרבה מחזק חבירו ואינו מבטלו (ר"ן נדרים ב). ומקורו מדל"כ ביהו"כ ולקח מדם הפר והשעיר אלא ומדם השעיר הרי דלא בטיל (מנחות כב). ולרבנן ס"ל אדרבה מדאשמעינן ליה בדבר קדוש העולה כמב. ש"מ דבעלמא בטל בריב (ספ"ג רשב"א) אלא מאהריב רבים להטות (רש"י רא"ש) וסברתם דאין היתר מחזק איסור והו"ל כאינו מינו (ר"ן שם). **ואידך** ילפינן מאחרי רבים, דילמא סנהדרין שאני שאין יכולין שניהם להיות אמת אמרה תורה לתלות ברוב, אבל בתערובת שישנם לשניהם מגול דהמיעוט בטל, וי"ל אלאמא דאסר בק"ט לאכול התערובת כאחת א"ש, דבכ"א יכול להיות שאין כלל איסור, ואה"ל אין האיסור נהפך להיות היתר. ילפינן מדם השעיר כגילו מילתא שמלבדו הכל בכלל אחרי רבים להטות [ומב' ש' הו' בפסחים מד. דר' במינו מהני רוב, דומיא דדם השעיר]. גבי קבוע חזינן דתערובת קיולא להתבטל מכשכל א' בפנ"ע. **מקור המזה** קד"ל בסוף הפועל כרבא דאזלי בתר שמא, והש"ך אוקמה בטבל וי"ל דבמינו לא בטיל [ובא"מ הרי צריך ס' וממילא ליכא טעם] אבל בשא"א דבמינו בטל בריב [בספק] אלא בריב [ש"י]

הסברא דשאני מא"מ משום שאין כאן שינוי טעם (וכ"נ פ"ה ופלה). [ורמ"א יתיר דת"ק, מב"מ כזה דליכא למיקם אטעמא אבל חלוקין בשמן זה בשישים דדינו כא"מ. א"נ דלחומרא קאמר כדמשמע לישנון 'ולענין מב"מ אולינן בתר שמא' אבל במה שא"מ בטעמא ל"א בתר שמא להקל, והגם שלא פירש זה הרי באמת לעולם הוא חומרא, שאין לך דבר שחלוק בטעם ושוה בשם אלא יין חדש וישן וקמח חסין ושעורין, והם נבללין יפה ונחשב כלה דלעולם בעי שישין]. **דוגמאות:** שומן הוא מין א' עם בשר ועם חלב, וחלב עם בשר מח' רשב"א ואו"ה [באמת שונה בטעם שהרי אף העכו"ם קורין לזה חלב ולזה שומן - רש"י]. **שור איל ועז** מח' רש"י דר"מ, ואו"ה מחלק דכשתחזיקים מיקור בשר וחד מינא הם וכן עיקר (פ"ה). ב' מיני עופות דוגים הוי א"מ, וכ"ש בהמה עוף ודג (מרדכי). **ביצה** עם עוף ב' מיניו ועם ביצה מעוף אחר מין א', וכן ביצי וקרבי דגים. וקרבים שנימוחו עם קרבים שלא מין א', וכל וכדו וכתל ד' מיניו, וחלב הכליות והדקין מין א' ואפי' שומן עוף עם בהמה אבל עם דג לא. **נענבים** ויין חדש ב' מיניו אף ששורין בטעם. עיסת ושאר מין א' דראוי העיסה להחמין. עיסת חסין ושעורין ב' מיניו ושאר חסין ושעורין מין א'.

ד אסור שנתבטל עם היתר אפילו מכירו והוא שלם וזרקו צריך ששים כנגד כל האסור מפני שאין אנו יודעים כמה יצא ממנו. לפיכך המבטל בקדירה אסור שהיה בת יומא או תוחב כף של אסור בהיתר צריך ס' כנגד כל הקדירה וינגד כל מה שנתבטל מהפך שאין אנו יודעין כמה בקלעו בין שהם של חרס או עץ או מתכת. ובלבד שבעליו על ידי רתיחת אש שאז הבליעה הולכת בכל הקלי אצל על ידי רתיחת מליחה אינו נבלע בקלי רק כדי קלפה ואין צריך לשער רק כדי קלפה (מרדכי ספיקא ובאד"ק כ"ד). ועין לעיל סימן ס"ט. ויש מי שפוחמיר בכף של מתכת להצריך ס' כנגד כלו אפילו לא הכניסו אלא מקצת משום דחס מקצתו חס כלו. ונהגין כסברא ראשונה. וכל אסור שמבטלים בששים אם מכירו צריך להסיר משם אף על גב דכבר נתבטל טעמו בששים. ולכן אם נפל חלב לתוך התבשיל ונתבטל טעמו בששים צריך לתן שם מים זוגנים וטבע החלב להקפאין ולצוף למעלה על המים ויסירנו משם דאמחר דאפשר להסיר הו' קאצו מכירו וצריך להסירו משם (והנחות מרדכי בחלו ובאד"ק כ"ד כ"א). אסור שנתבטל בקדירה והסירוהו משם ונפל לקדירה אחרת צריך לחזר ולבטלו בששים נגד כלו וכן לעולם. אצל אם נפל לקדירה הראשונה ב' פעמים אין צריך רק ששים (ועם) אחת כנגדו (באד"ק כ"ד ד"ו ב') [ועין לעיל סימן צ"ה]. **ה** אם ידוע כמה הוא האסור קצון כף חדשה או שאינה בת יומא שגער בה ובלעה פזית חלב ואחר כך גער בה קדירה של בשר אין צריך אלא ס' לבטל הפזית שבלעה. ולא אמרינן גפי כלי חתיכה נעשית נבלה אפילו אם גערו בו אסור אצל כף ישנה ובת יומא משערינן בכלה דכל מה שבלע נעשית אסור ולא ידעין כמה בלע. (ועם) ויש מי שאומר שגם בזו אין צריך אלא ס' לבטל הפזית שבלע. והסברא ראשונה עקר כמו שנתבאר לעיל בפי שפת חלב שפגלה על הקדירה. ויש שאין מחלקין בין כף ישן לתדש רק בין כף חרס לשאר כלים (מרדכי פי' יד הנקשה) ואומרים דבכלי חרס דגם אפסר להפריד האסור על ידי הגעלה אמרינן הכלי נעשה נבלה אצל לא בשאר כלים וטוב לחוש להקמא ועין לעיל סימן צ"ב. **ו** בחצי זית של אסור שנתערב בהיתר צריך ששים חצאי זיתית היתר לבטלו. **ז** ביצה ישנה בה אפרוח או טפת דם שנתבטלה עם אחרות צריך ששים ואחת לבטל פליטתה. **ח** חבל מתבטל בתשעה וחמשים. כל האסורים תוהגין בזמן חבלם מתבטלים בששים מלבד חמץ בפסח וזו נגד אפסר נתבאר בהלכותיהם (טור) ובלבד שמתאסר אינו נותן טעם בקדירה אצל אם נותן טעם באותה קדירה והוא אסור מצד עצמו אפילו באכל לא בטל כל זמן שפריגיו טעמו. ולכן מלח ותבלין מדרבם דעבידי לטעמא אם אסורים מחמת עצמן אינן בטלים בששים באד"ק כ"ה ויניל סוף סימן ס"ה. **ט** קדירה שיש בה מים זיתים היתר ונפלו בה פזית זיתים אצל חלב ונאחד של חלב כל אחד מצטרפם עם הנ"ט של היתר לבטל חברו. וכן כ"ט זיתים של היתר שנגל בהם פזית חלב ובקדירה אחרת היו שלשים של היתר ונפל לתוכו פזית של דם ונתערבו בשוגג מתר. וכל שכן גבי זיתים אחר של גבינה ואחד של בשר דכל אחד מבטל חברו (באד"ק כ"ד).

ב **איסור בלוע:** ¹מח' רמב"ן ורשב"א אם יש חנ"נ בבלוע וקי"ל להחמיר. ²מילתא דעבידא לטעמא לא בטלה, ודוקא באיסור עצמי בבלוע כמו גבי דבר חשוב (-תו' דלא כריב"א ור"ש). ³ב' איסורים מצטרפין לבטל אז"ז וזי בנ"ט היתר דמ"מ נכתל הטעם, והוא שאין טעמן שוה - ובאיסורים בלועים אזלינן בזה בתר האיסור המקורי (ח"ד).

1. הרמ"א מחמיר בחרס ('טוב לחוש') שאפי' אין בליעת היתר הכלי עצמו נ"נ ומצריך ס' נגד כולו, הואיל ואסר עולמית דהא

ל"מ ליה הגעלה. לפי"ז כ"ש כשיש בכלי בליעה רק שאבי"נ נ"נ, והו' כונתו שאין חילוק בין ישרן לחדש (ומיושב ה"י). **טנב**

הרמב"ן דאין איסור בלוע אוסר היתר בלוע, מדק"ל דאין טומאה בלועה מטמא טהרה בלועה, גם דאין דרך ביטול בכך – למ"ד חנ"ג רק בבב"ח (פ"ג). **נהבאר בצ"ד** דבב"ח תחיבות לאותה קדרה מיקל הרמ"א דל"א חנ"ג בבלוע הואיל ואין כאן איסור חדש. אכן כאן כ' דגם בחתיכה שנפלה ב"פ לאותה קדרה די בפ"א ס' (פלה) וי"ל דהרי הא דצריך פעם שנית ס' כשנפל לקדרה אחרת הוא רק מספק דלא ידעינן כמה נפיק מיניה, ולחוש כ"כ שבלע ופלט ככל נפחו אין להחמיר בחנ"ג דרבנן.

2. דינים: "דוקא דבר חריף כתבלין ומלח לא בטיל אבל שומן חמאה ויין בטיל (ע"פ א"ה). "בשורין בטעם [וא"מ בשמא] מח' ת"ח ופר"ח אי בטיל. יטח' ש"ך ופלהי אם זה דין דאו', ונ"מ לסמוך על מסל"ת.

3. המקור בב"י הדפיגול והנותר והטמא שבללן ואכלן פטור דכ"א בטל ברוב (ובחים עה. כ"רל) ואינו דהתם הא טעמן שוה ולא מיפטר אלא מצד התראת ספק (פלה). **הדוג'** כזית חבל וכזית דם שנפלו לנ"ט היתר. ולרמ"א מייירי בבת אחת או שלא נודע בינתים דאל"כ כבר נ"נ [או בלח בלח ב"ה או יבש ביבש או שא' היה תפל וא' מלוח ביותר שהיו נטל"פ עד שנפגשו או שהיה חוץ לרוטב וכשנפל השני נכנסו לרוטב – ש"ך רע"א]. ובבב"ח הגם דלכ"ז אמרי' חנ"ג מותר אפי' בזה אח"ז דהראשון עדיין היתר הוא. והדוג' לבזה אח"ז שנפל זה לכ"ט היתר וזה לל' ונתערבו זב"ז. **דינים:** "ביבש דליכא

התפשטות הטעם אין מבטלין זא"ז (ח"ד). "ב' כפות איסור ג"כ מבטלין זא"ז (א"ה) וי"א דחיישי' שרק א' הפליט כמו שאין הקדרה מצטרף לבטל (פר"ח). "הסרי א' האיסורים נאסר התבשיל דלא נשאר ס' מלבד בב"ח (פר"ח) ופמ"ג חידש שגם בבב"ח אם הנפילות היו בזא"ז נאסר שכבר קיבל התבשיל טעם מהראשון. **דינים כלליים:** חצי זית איסור ג"כ צריך ס', ואלו אינם בשישים, "ביצת אפרוח או דם צריך ס' לפי שיש שינויי גודל בביצים וי"א משום חשיבות בריה [והא דיש לה ביטול דמייירי שהוציאה ומבטל פליטתה כמב' בק]. "כחל די בנ"ט, ויש רמב"ם דה"ה בכל דרבנן. "חמץ יי"נ טבל ערלה וכלאים מהם ביותר מס' ומהם במשחו. **מכיר האיסור** צריך לזרוקו דל"ש ולומר שנתבטל. ונ"מ משערין נגד כולו דלא ידעינן כמה נפיק מיניה (והוי ספק דחסרון ידיעה שדינו כודא). ולכן משערין בקדרת איסור נגד כולה וכן בכך – אם לא ידעינן כמה תבב' (ולר"פ במתכת אמרי' חס מח"כ, ולראב"ד בכלי שטף אומדין כמה בלע, ומב' בצ"ד) או שבלע ע"י עירורי ומליחה שאז די נגד קליפתן (אף לרמ"א דכלי הוא ודאי כחוש). **ברמ"א** שאם נפל שומן החלב לבשר אפי' יש ס' מחויב ליתן שם מים צוננים שיצורו ויסירו. ואם מהני גם כשאין ס' מח' א"ה ב"ח וט"ז ש"ך. ועכ"פ אם יתקלקל המאכל בכך א"צ, כמב' בק"ב שאם יש הוצאות להתיר או י"ז דשיל"מ וסמכנין אביטול (פלה).

סימן צ"ט

דין העצמות אם מצטרפין לבטל אסור ושללא לבטל אסור לכתחלה ובר' ז' סעיפים **א** חתיכת נבילה שיש בה בשר ונצממות נפלה לקדרת היתר עצמות האסור מצטרפים עם היתר לבטל האסור ואין צריך לומר שצמצמות היתר מצטרפין עם היתר אבל המנ' שצמצמות אסור מצטרף עם האסור. וגוף הקדרה אינה מצטרפת לא עם האסור ולא עם היתר. ויש מחמירים שלא לצרף עצמות האסור עם היתר לבטל (והנה אמת בשי"ד בשם אור ורש"י ובמקום הקפד יש לסמוך אפוקין ומיתרין די כן עשר. **ב** נפוח דברים מצטרפים שצמצמות האסור מצטרפין עם היתר כשנפלה חתיכת נבילה לקדרת היתר כשהיתה חיה אבל אם נתבשלה (תחלה) ואחר כך נפלה לקדרת היתר עצמות נפוח מצטרפים עם האסור לפי שבעלו מבשר הנבילה כשנתבשלה לבדה. ג בשאר אסורים חוץ מבשר בחלב חתיכה הנבילה מהאסור מצטרפת לבטל האסור. ואין נזהרין כן כי קומא לו בל אסורים חתיכה נפשית נבילה גדלעיל סימן צ"ב. **ד** משערים ברטב ובקיפה (פרוש תוס' דק של בשר ותבלין המתאסף בשולי קדרה) ובחתיכות. ומשערין היתר והאסור כמו בשאר לפנינו אף על פי שהיה בהיתר יותר מתחלה ונתמעט בבשולו ונבלע קדרה. ונהני מלי במין בשאינו מינו אבל אם הוא מין במינו משערין גם במה שבעלה הקדרה ועומד בדפני הקדרה. ומשערים זה באמד לפי ורואין אותו כאלו הוא בעין אבל מה שפלה ואבד מחמת האור אינו מצטרף שנה קלה לגמרי. ה אין מבטלין אסור לכתחלה. ואפלו נפל לתוך היתר שאין בו שעור לבטלו אין מוסיפין עליו היתר כדי לבטלו. עבר ובטלו או שרקה עזוי או ששוגג מתר. ואם במזיד אסור למבטל עצמו אם הוא שפלו וכן למי שנתבטל בשבילו. ואסורים למכרו גם כן לשרא אחר שלא נהנו ממנו שפלו (אחר כלל כ"ד). ולשאר כל אדם מתר. ונדון שנתערב גש גבש או אפלו לח בלח למאן דאמר שאין אומרים בו חתיכה נפשית נבילה גדלעיל סי' צ"ב. אבל חתיכה שבעלה אסור לא מהני שנתוסף אחר כך היתר דהא אמרינן בה חתיכה נפשית נבילה. (שפי"א סי' תצ"ה ע"י סי' י"ד). ויש אומרים דאפלו במקום דלא אמרינן חתיכה נפשית נבילה לא מהני היתר לבטל אלא אם נתוסף קדם שנודע התערבות אבל אם נודע התערבות קדם לא מהני מה שנתוסף אחר כך. וליפי זה היה צריך החכם המורה לבטל אסור לחסר אם נתוסף היתר לאחר שנודע (אחר כ"ה). ולא נהנו כן. **ו** אסור של דבריהם אין מערבין אותו בגדים כדי לבטלו. ואם עשה כן במזיד אסור. אבל אם נפל מעצמו ואין בהיתר כדי לבטלו מרבה עליו ומבטלו. ויש אומרים דאין לבטל אסור דרבנן או לחוסין עליו כמו באסור דאורייתא. וכן נזהרין ואין לשנות. (טור בשם הרא"ש ובת"י סימן צ"ד ובהנחה ש"ז ורא"ה בב"ח ר"ן ופרד"ק ואגדה פ"ק דביתא). אסור שנתבטל כגון שהיה ס' כנגדו (נתוסף בו אחר כך מן האסור הראשון חוזר ונעור ונאסר לא שנה מין במינו לא שנה מין בשאינו מינו לא שנה יבש לא שנה לח לא שנה נודע בינתים או לא נודע בינתים. (המחזיק ש"ד סימן י"ט). כולל חלב שפגל למים (נתבטל בס' ואחר כך נפל מן המים לקדרה של בשר מלח אף על פי שאין בבשר ס' נגד חלב שחרי נתבטל במים) (אחר). וכל פיוצא בזה. **ז** אם נבלע אסור מעט לתוך כלי בשר אם דרכו של אותו כלי להשתמש בו בשפע היתר מתר להשתמש בו לכתחלה כיון שהאסור מעט

וְאִי אֶפְשָׁר לָבֵא לִידֵי נְתִינַת טַעַם וּלְפִיקָדָה אִסּוּר מִשְׁחֵי שְׁנֵבֶלֶע בְּקִדְרָה אוֹ בְּתוֹךְ קִקְנִינִים וְכִיוּצָא בְּהֵם מִתּוֹךְ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְכַתְּחִלָּה וְאֶפְלוּ בְּכֵן יוֹמָו לִפִּי שְׂאִי אֶפְשָׁר לָבֵא לִידֵי נְתִינַת טַעַם. אָבֵל אִם נִבְלַע בְּכָלִי שְׂדֵרְכּוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְעֵתִים בְּדָבָר מִעֵט כִּקְעָרָה וְכִיוּצָא בְּהֵם אִסּוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ אֶפְלוּ בְּשִׁפְעַת גִּזְרָה שְׂמָא לְשַׁתְּמֵשׁ בְּהֵם בְּדָבָר מִעֵט וְיָבֵא לִידֵי נְתִינַת טַעַם.

ג) **ביטול בשישים:** ¹מח' מחבר רמ"א אם עצמות האיסור מצטרפין לשישים (ראב"ד ורמב"ם), ועצמות ההיתר לכ"ע מצטרפין (ש"ך) והקדירה לכ"ע לא. ²משערין האיסור כמו שהוא לפנינו דלא מחזקין איסורא. ³אין מבטלין איסור לכתחילה (בידים), ואיסור דרבנן מח' רמב"ם ורא"ש.

והגם דבמותר השמן דחנוכה אסר אפי' להוסיף (ט"ז ש"ך) התם הוי דשיל"מ דראוי לחנוכה הבא (מג"א). **יש ראב"ד** שהאיסור לבטל דאוי, ולכ"ע האיסור בדיעבד דרבנן (פמ"ג) ולכ"ע ביטול ברוב דאוי שאי"ז אלא היתר מצד שאין מכירין האיסור (נוב"י). ועכ"פ אין נ"מ דלכ"ע אסור לבטל גם ספק איסור דל"א סד"ר לקולא לעשותו בידיים (פמ"ג). **היתרים לבטל:** "באין כונתו לביטול אלא לתיקון המאכל (כפ"ד שמשל דבש כדי לסגן רגלי הדבורים) ומ"מ לבשל בכלי שבלע איסור אפי' הוא מועט ובטל בס' אסור שמא ישתמש בו בדבר מועט, ובכלי שדרכו רק בשפע מח' רשב"א וטור (ש"ע פרי"ה וט"ז ש"ך) ולכ"ע אם נבלע הטיפה בגובה שבדאי יהיה ס' מותר, וכן באיסור פגום מותר ולכן ישהה מע"ע ודיו. יחבל שנתבטל בס' מותר ליתנו בבשר (רמ"א ש"ך) אבל לערב בשבי"ז אסור (פמ"ג) ולפגום איסור כדי לערבו בהיתר מח' ביי"א. היתר בהיתר – צמר שנתערב בפשט מבטל א' מהן ברוב ממין שלישי (ולא זכ"ז דתערובת היא היא האיסור אפי' א' רוב) והואיל ועדיין אין כאן איסור כל עוד לא עשה חוט (מבי' ברצ"ט). **היתרים בדיעבד:** "אם ביטל בשוגג (תרומות ה' ט') והיינו ששכח או עשה ע"פ חכם אבל האומר מותר כמיד דמי (דלא כט"ז). ללמי שאינו שלו ולא נעשה בשבילו (וידע וניח"ל) מותר ואפי' הוא המבטל. 'מותר למכרו לגוי או במחיר שהגיו נותן אם אי"ז איסור הנאה (ט"ז). **מק"ש** גבי דבר חשוב שאם הפיל א' מהתערובת לים גזרינן שוגג אטו מזיד, י"ל דאיסור בעין הא לא חשדינן שיערב בידיים אלא התם שרוצה להחזיר התנה ליושנה, ממילא לא גזרו אף כשמרבה על התערובת דלא פלוג (ב"י) דהא לא שרינן אלא כשהרבה קודם שנודע התערובת ול"ש לגזור דעדיין הוא בחזקת היתר (א"ה) שנאמן במיגו שהיה שותק ולא אומר שהוא הרבה (ט"ז). **חנ"ג:** להרבות היתר לא יועיל באופן שחנ"ג נופשות. אף באופן שאין חנ"ג לא יועיל אם כבר נודע התערובת דחיישי' למ"ז גזרינן שוגג אטו מזיד, ואין נהוג לחקור השואל ע"ז דאחזוקי איסורא כו' (רמ"א) (הש"ך הדין דס"ל כא"ה שאין חנ"ג בלא נודע חזק עליו). ניתוסף איסור אפי' אחר שנודע התערובת אמר' דחזרו וניעור (רמ"א) ול"א קמא קמא בטיל אלא באיסורי משוה לא באיסורי גיט דמ"מ נו"ט.

1. למעשה הרמ"א מיקל במקום הפסד דהעיקר דמצטרף כמבו' בירו' תרומות קליפי איסור מעלין את ההיתר, הש"ך מחמיר בעצמות הרכים, וס"ר מחמיר בא"מ דס' דאוי דהירו' מירי במינו (וכן בחולין צח: גבי עצמות דאיל נזיר). וסברתו דממנ"פ אם העצמות פולטין יצטרפו לאיסור ואם רק בולעין בולעין גם מההיתר והחשוב נשאר כמות שהיה, וי"ל שפולטין טעם קלוש שאינו אסור כדאמר' בגידין דאין בהן בנו"ט (פליה) ומה"ט לא נ"נ מצד איסור דבוק (ח"ד) וגוף העצם לא נ"נ דמהני ליה הגעלה כמבו' בצ"ח (ש"ך ט"ז). **טעם** חומרת קדירה לפי ששבעה מבלוע [ובחדשה לא פלוג] (פרישה) או דלפי שבחוצו היא מגולה לאויר הוי כמקצתה ברוטב (פרי"ה), ונ"מ אם יש חסדים בתוך הרוטב (פמ"ג). וטעם חומרת עצמות האיסור לרמ"א, להגם שאין פליטתן אסור דהוי טעם קלוש מ"מ איך יצטרף להיתר, משא"כ טעם קלוש דעצמות ההיתר (ח"ד). **דינים:** "עור וגידין דינם כעצמות. דבאבר מה"ח שעצמות מצטרפין לכזית למלקות גם להמחבר אין מצטרפין להיתר (פמ"ג בס"ב). דתבשל האיסור לבדו קודם שנפל להיתר מצטרפין העצמות לאיסור, דחיישי' שבלעו ונצטמק הבשר (טור). **2.** להתנב' דעצמות מצטרפין להיתר הוא חידוש טפי שהם בודאי לא נצטמקו ולא חיישי' שהאיסור נצטמק (ט"ז). נצטמק ההיתר אין משערין כמקודם דשמא גם האיסור נצטמק, ואם ראינו שהאיסור לא נצטמק מח' ט"ז ושו"ך. אם ראינו שנצטמק האיסור משערין כמקודם. **דינים:** "משערין ברוטב ובקיפה [זוהמא הצפה] ובחתיכות. דבמאי' דבלעה קדירה מח' רמב"ם ורש"י (רב אשי ורבנן) ורשב"א מחמיר בא"מ דס' דאוי וכו"נ טוש"ע (ולרמב"ם ס"ט"ע דרבנן). וסברת רש"י דאטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע, י"ל אה"נ והואיל וההיתר היה מקודם. ועכ"פ מה שכלה מחמת האור אינו מצטרף. דחתיכה הבלוע מאיסור מצטרף לס' למאן דלא ס"ל חנ"ג [ואף א"צ ס' אלא נגד הבלוע] ומ"מ חתיכה עצמה אסורה דקי"ל אפשר לסוחטו אסור.

3. מקור הרמב"ם מעצי מוקצה שנפלו לתנור ביו"ט מרבה עליהן היתר ומסיקן, י"ל דמוקצה הוי דרבנן שאי"ל עיקר מה"ת, גם שההנאה באה אחר שנשרף האיסור והיה לאפר. איסור מראית עין לכ"ע רשאי לבטל (ירו' כלאים). **למעשה** הרשב"א מחלק בין לערב איסור למוסיף היתר להציל ההפסד, וכ"נ המחבר (ורמ"א כרא"ש).

סימן ק'

בריה אפלו באלף לא בטיל וכו' ד' סעיפים **א** בְּרִיָּה דְּחֵינּוּ כְּגוֹן נִמְלָה אוֹ עוֹף טָמֵא וְגִיד נִשְׁנָה וְאֶבֶר מִן חֲיֵי וְכִיצֵה שְׂנִישׁ בְּהֵם אֶפְלוּ וְכִיוּצָא בְּהֵם אֶפְלוּ בְּאֶקָל לֹא בָטָל. וְאִין לֹא דִין בְּרִיָּה אֶקָל אִם כֵּן הִיא דְּבִרָּה שְׂחִינָה בּוֹ חֵיוֹת לְאֶפְוָקִי חֲסֵה אַחַת שֶׁל אִסּוּר. וְכֵן צְרִידָה שְׂחִינָה דְּבִרָּה שְׂאִסּוּר מִתְחַלֵּת בְּרִיָּתוֹ לְאֶפְוָקִי בּוֹ טוֹרוֹר לְשִׁתְּנֵבֶל וְנָשׁוֹר חֲסִקְסָקֵל. וְכֵן צְרִידָה שְׂחִינָה דְּבִרָּה שְׂנִישׁ שְׂנִישׁ אִין שְׂנִישׁ עָלֵיו לְאֶפְוָקִי חֲלָב. וְכֵן צְרִידָה. שְׂחִינָה שְׂנִישׁ. וְעוֹשֶׁר גִּיד נִשְׁנָה אִין אֶקָל עַל חֲפִי פֶלֶקֶל וְהִיא כְּרִיבִּת ד' אַצְבָּעוֹת וְאִם הוּא שְׂנִישׁ מִקְרֵי בְּרִיָּה. (וְאֶפְרָד קָלִל כִּיח'). **ב** דְּבִרָּה שְׂחִינָה שְׂנִישׁ עִם הִתְחַר אִם אִין

מכירו הכל אסור והרטיב בנותן טעם. ואם מכירו זורקו. והאחרים והרטיב צריך שיהיה בהם סי' כנגדו חוץ מגיד הנשה שאינו טעמו אסור דאין בגידים בנותן טעם. אבל שמנו אסור וצריך ששים כנגדו להחמיר הרטיב. לפיכך ירד שנתבשל עם גידו אם מכירו זורקו וכל השאר מתיר אם יש בו סי' כנגד שמנו. ואם אינו מכירו כל החתיכות אסורות. ואם יש בקדירה סי' כנגד השמן מתיר הרטיב ואם לאו אסור. ואם נמוח הגיד ואינו נכר צריך גם כן סי' כנגדו. ג קדירה של מרק שפצל שם ברה ונאבדה אסור הכל. ד ירקות ממשלות ששמצאו בהם ג' תולעים הירקות אסורים אבל מי השלקות מסנן ומתירים. וכן השאר ירחצנו ויבדקנו ומתיר.

(ד) **בריה:** ¹בעינן שיהא שלם. וגיד שנימוח [שאינו נ"ט] מח' רשב"א וטור אם צריך סי' דאיסורו החשיבו. ²טעמו של בריה בטל, וכן ספיקו דהוי דרבנן (ט"ז). ³טהורה חלב ושאינו בריית נשמה אינם בריה.

בנו"ט, אבל שמנו והקנקנות שבו בעו סי'. לפיכך ירד שנתבשל בנידו ואינו מכירו הרוטב מותר בס' כנגד שמנו והקנקנות [ואם דבוק צריך סי' נגד הירך כולו למ"ד חז"ל], והגם שכבר נמלח עמו דאל"כ אסור מצד דם, מ"מ שמנו של גיד הוא אסור כחוש ולכ"ע לא אסר אלא קליפה. ירקות עלים מבושלים ומצא בהם ג' תולעים הוחזקו לאיסור, אבל המים מותרין בסיון וכן הבשר ברחיצה ובדיקה [ורק בסכנה הוי חזקה בב"פ - ט"ז].

3. טעם היתר טהורה שאינו אסור מתחילת ברייתו, ולאפוקי נבילה טריפה ושור הנסקל, ואפי' טריפה מבטן [ויש רמב"ם דטהורה בחייה מיקרי בריה ומבו' בכ"ט]. טעם היתר חלב דבהתחלקו לא נשתנה שמו להחית חלב, או דאינו מקובץ במקום א'. וברייית נשמה לאפוקי גידולי קרקע כגון כלאים. **דוגמאות:** אבר מה"ח מיקרי בריה וכן גיד הנשה, ואם עיקרו שלם דיו דהיינו על הכף בלבד, והוא כד' אצבעות בשור וב' בכבש. **ביצת אפרוח** הוי בריה [ופר"ח מיקל וכ"כ רשב"א ולזה נוטה הש"ח] אבל דם לא דא"ר בריית נשמה [משא"כ גיד הנ"ל דגדיין הם חיותו של הבטן]. ומח' ב"י בק"י ושו"ד בפ"ו אם האפרוח הוא הבריה או הביצה, ונ"מ בנתרסק האפרוח בתוכה. וק' לב"י הא בלא נתרסק ניכר הוא מבחורין [פליי חז"ל] וי"ל דהא נתערבה ביותר מס' וטורה לבדוק צורת כולם.

1. למעשה קי"ל להחמיר (שו"ע) אך בנשפך וספק אם היה סי' מותר אף בא"מ (ט"ז). מחוסר איבר אינו בריה אפי' אין הנשמה תלויה בו, דספק הוא בגמ' לענין מלקות (נזיר נב.) וסד"ר לקולא (ש"ד). **טעם** חומרת בריה דהוי חשוב שהרי לוקין אפי' אין בו כוית (מכות יז:) וה"ט דחה"ל ודבר שבמנין דהוי חשוב. ועוד ג' סוגים אינם בטלים בס', ד"שיל"מ מפני שנוכל לאוכלה בהיתר, ימחמץ מתבל ומעמיד מפני שנותנין טעם הרבה, יתורמה בק"א ערלה וכלאים ברי' וחמץ וי"ל במשמו מפני חומר האיסור. **תתק"ס** יש ר"ש ורשב"א דמהני, והמקור בירר' צדיר דג טמא אסור עד ט"ז, הלכך בגופו החמירו ט"ז פעמים סי'. [וע"ז סמכו שאוכלין קמח בקיץ שמצוי בו המילב"ן, א"שגם בה"ג רי"ף רש"י וא"ו סוברין כן וכ"פ פלתי, ולראב"ד בטל באלף ומאתים, ובדרבנן סמכינן על יחידאה בשעת הדחק כמבו' בנדה. ג"ם דהואיל ונדבק בפת ולעולם לא יעמד בפנ"ע אין לו מקום שיחול חשיבותו עליו (משכנות יעקב). ג"ם בדבר מאוס לא גזרו דבטלה חשיבותו (פנים מאירות) ק"ו מטעמו בא"מ דהוי דא' ואינו אסור, וכ"ה לי' הרמ"א בק"ג שאסר במושבה רק שפוגם התבשיל].

2. דינים: "הכיר הבריה וזרקו התבשיל מותר, וכן בלא הכירו הרוטב מותר ע"י סינון [ופרעוש שהוא קטן אסור וכן במרק עב], ובבובב וכיו"ב שנטל"פ אפי' סי' א"צ, וכן גיד דקי"ל אין בגידיו

סימן ק"א

דין חתיכה הראויה להתכבד ובו ט' סעיפים **א** חתיכה הראויה להתכבד דינה כפרה וצאצאין לא בטלה. ואפילו אם היא אסורה בהנאה פנין שאם תתבטל היתה מתירה וראויה להתכבד. ואפילו אינה אסורה רק מדברבטן אינה בטלה (פתי יוסף בשם הרמב"ם). ואם הוא ספק אם ראויה להתכבד או לא אוליין לקלא וארד קלל כיו"ח) אפילו היא אסורה מדאורייתא. **ב** אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד אלא אם כן אסורה מחמת עצמה כגון נבלה ויבשר בחלב אבל אם נאסרה מחמת שפצלה טעם מאסור ולא היה בה סי' לבטלו אפילו למי שסובר חתיכה עצמה נעשית נבלה אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד. ואפילו חתיכה שלא נמלחה בטלה דאין אסורה מחמת עצמה רק מחמת דם הנבלה בה (שם ותי"ח סי' ק"ע). כל חתיכה שלא נאסרה רק כדי קלפה בטלה דחרי קלפה אינה ראויה להתכבד. וסברת התוספות ובמנחות שיד' ג תרנגולת מנחתה שנתערבה באחרות בטלה אינה ראויה להתכבד לפני האורחים כמות שהיא. ואף על פי שאסר שנתערבה חסירו הנוצה. וכן לא חשיבה ראויה להתכבד אלא אם כן היא מבשלת. וכן קבש שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי לא חשיבה ראויה להתכבד שאין צורך לתן לפני האורח קבש שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי. ויש חולקים בכל זה. וכן נוהגין מקבד תרנגולת בנוצתה דמחשבת מששה גדול דנוהגים בה שהיא בטלה וטור בשם י"א ובמנחות וישיב. וכן רגלים או ראש שלא נחרכו משער. אבל אם כבר נחרכו חשיבי חתיכה הראויה להתכבד אפילו לא נמלחו עדין. ואפילו קבש שלם אינו בטל (במנחות שיד'). מיהו רגלים של עופות מקבד רגלי און וכן רגלי בהמה קשה במדינות אלו לא חשיבי קלל ובטלים. ראש של עופות אינו חשוב ובטל (אורח קלל כיו"ח). **ד** שמן חתכתא אינו ראויה להתכבד. אבל עור שמו און מקרי ראויה להתכבד. ואינו בטל (שם). ה קרקרין וכן שאר בני מעלים

אינאס ראויים להתפכד. ו הא דבריה וחתיה הראויה להתפכד לא בטלי דוקא בעודם שלמים אצל אם נחתכו או נתרסקו עד שנאבדה צורתן בטלי דתו לא חשיבי. ואפלו אם נתרסקו לאחר שנעצרו עם החתך. ואפלו לאחר שנודע התערבות (תפחת ש"ד ד"ע לאפוקי אויח). והוא שנתרסקו שלא במתקנה לבטל האסור אצל אם נתפנו לכך אסור למרסק אם הוא שולו וכן למי שנתרסק בשבילו. ואין חלוק בין נתערבו במינים או שלא במינים (ד"ע ומקשות הפוסקים לקלאפיקי אויח). ? אם נחתכה חתיכה אחת אין תולין לומר של אסור נחתך ומתבטל ויהיו כלן מתרות אלא אותה שנחתכה בלבד מתרת מפנה נפשו אם היא של אסור אף כלן מתרות. ואם אינה של אסור הרי היא מתרת. ואפלו נחתכה וכן אין תולין לומר שהאסור מהרב שנחתכו אלא כל הנחתכות מתרות ונתשלמות אסורות. ח קרקבו שנמצא נקוב ונתערבה אותה חתנגלת עם אחרת המדמין שכן שפזקקו לשמן חתנגלת של מקום חבור הקרקבו ואם דומים לגמרי מכשירים האחרות. וכן כל כיוצא בזה. ט ראש כבש שנמצא טרפה ולא נודע מאיזה כבש הוא והקיפו הראש לצנאו של אדם מהכבשים ונמצאו החתיכות דומות ומכונות יפה לשל קמח על זה להחיר האחרות.

ה) **חה"ל:** ¹ גם זה טעמו וספיקו בטל, וכן אם הוא איסור בלוע שהיה הטעם הבלוע בו אינו ר"ל. ² אבל חלוק מבריה דזה אפי' נסרה מעט בטל שאינו ר"ל (פמ"ג) ומאידך אפי' ניטל מקצתה לא בטלה. ³ מחוסר מעשה מח' רשב"א ורא"ש אי הוי ר"ל וקי"ל לקולא, ורמ"א מחלק בין מחוסר הפשט מעור ונוצה למחוסר בישול וחיתוך.

ערוה"ש [-] איך נתלה שהוא האיסור הואיל וממנ"פ מותר. [עוד מבי' שאפי' הירוב נחתכו אין תולין שהאיסור ברוב. ופי' מהרא"י דאדרבה כל שנחתך תולין שהוא מהרוב של היתר (ט"ו) וזה נפרך מקי' שנתלה מה שפול ברוב היתר, ולטעם הנ"ל א"ש דהתחככות ממנ"פ מותרות]. "עוד בדיו תליה: מחט שניטל מהתנגלות אם נמצא רושם שחור בא' העופות השאר מותרות (פמ"ג). חתנגלות שנמצא קורקבו א' מהן נקוב מדמין מראה השומן שבו לשומן במקום חיבורו ומתירין השאר. ראש כבש שנמצא טריפה מדמין מהמראה וגם המדה הואיל ואפשר (ש"ט) וגם עתה בקיאין בזה (חסידת הרמ"א דלא כא"ה). מים שנמצאו בראש כבש ומצאו מים בא' הכבשים בשרה מתירין (ב"ח) ואי"ז סימן מובהק (ט"ו פ"ח) ואין לסמוך אלא בדברנו דהיינו שיש רוב (פליה פמ"ג).

3. דינים: "הוצאת המעיים והסרת הטלפים (פרסות) אינו מעשה גדול, וחירוף רגלי אווה הוי כהסרת נוצה. נודע התערבות אחר הסרת הנוצה לא בטלי, ודידיה גומלת הרומת האיסור כמב' ב"ט (פמ"ג). למצד דבר שבמנין צ"ל דג"כ הסרת הנוצה מעכב (ש"ך) וז"ל דמירי במקום שאין מוכרין חתנגלות במנין (פליה). **הכל** לפי המקום, וספיקו לקולא: "רגלי אווה או בהמה גסה ר"ל (רמ"א) ולדיון רגלי אווה אינו חשוב (ט"ו). ראש עוף לא חשיב (רמ"א) ולדיון גם בהמה מלבד עגל (רש"ל) ולדיון גם עגל, אא"כ הלשון בתוכו שהרי אברהם כיבד להאורחים בלשון (ט"ו). "מעיים ובכללם הקורקבו הכבד והכנתא (קישקע) אינם ר"ל. הגם כשישאלו הכנתא קמח ר"ל (שו"ע) והיו של אווה אבל כנתא דעגל חשיב (ט"ו) ולדיון גם דאווה חשיב (ש"ך) כמ"כ לדיון קורקבו אווה חשיב (רש"ל) וכן כבד של אווה המפסיד עד שמלכין משומן (לבוש). ועכ"פ העור של הכנתא דאווה חשוב (רמ"א) והיינו בזמנם שצלוה או בישרוה שלם (כ"מ בלבוש) אבל האידאן חותכין עם הכנתא לחתיכות ומטגגין הכנתא ושופכין השומן כללי ונשאר חתיכות עור, ואין ר"ל אלא בהרבה חתיכות יחד (נה"כ פ"ח פליה פמ"א). דלא כט"ז דאפי' חשיב ר"ל. "ביצילוק (משולש) בלי עור אינו ר"ל, ובאווה מח' פ"ח ט"ו (רש"ל) וחזמי קרקקא. לפי שהדורך להפשיטו מפני ריבוי השומן אבל לאורח נכבד לא יעשו כן.

1. הרי אין איסור הנאה ראוי ליתן לאורח חשוב [ובשלמא נבילה וטריפה דחוי לגוי]. "ל שאילו נתרנה בביטול ר"ל. ולפי"ז אם נתערב איסור הנאה באיסורי אכילה בטל, בדענין ראוי לכבד לכל אדם גם לישראל (פליה). ועכ"פ איסור הנאה שאינו בטל מוכרו לגוי חזין מדמי איסור שבו (ש"ך). **איסור** דרבנן ג"כ אינו בטל (רמב"ם) וה"ה בספק איסור תורה ואי"ז כספק אם הוא חה"ל. באינו מינו י"א דבטל כמו דשיל"מ (או"ה פליה) ואינו דהכא ל"ש טעמים דהתם (רמ"א ט"ז ש"ך פ"ח). ומשכח"ל ששחט כמה מיני בהמות ונתברר שא' מהן נתבטלה בשחיטה (ש"ך). **בשר:** "לא נמלה דמיו הוי איסור בלוע. "נתבשל בחלב הוי איסור עצמי דתערובות הוא האיסור [משא"כ חתיכה הבלועה מטריפה אף למ"ד חז"ן]. "נמלה בחלב והקליפה גדול ור"ל אסור (ש"ך פ"ח ח"ד) ופליה מיקל דאין דרך ליתן קליפה גדולה לפני אורח חשוב. **גבינה:** "נתברר שחלק מהגבינות מטריפה ויש בהן קטנות הוי ספק חה"ל ומותר (או"ה). "נתברר בגבינה"א שמעורב חלב טריפה וכו' לבד ר"ל לא בטיל דמדרבנן בעי' ס' (פמ"ג). "גבינה עכו"ם דמסתמא העומד בעור נבילה, מח' ת"ח ואו"ה אי מעמיד חשיב איסור עצמי (מנ"י ופ"ח) וי"ל בצירוף המדריך דאין גבינה יבשה חשוכה לאכול בה כדי שביעה דקשה לומר [וכשלושה אינה חשובה] (ט"ו). **קרעפלאך:** עם שומן שנאפו כט' תבניות, ושנים מהן ב"י מלביבות גבינה, ג' סכרות שיש להן ביטול: "דיעהיקר הוא העיסה והחב"ה הוא בלוע עד. "בדלא רועב נאסר רק כ"ק וזה אינו ר"ל [והגם דהש"ך בק"ה אוסר איסור שמן שבכלי עד ס', המג"א בתנ"א חולק, ואפי' טחו תבניות בשומן אווה, מסתמא יש ס' נגדו גם עוף בחלב דרבנן] (נוב"א) וא"צ א"א לאסור כמנין לביבות שבו"א אגות דקליפה א"צ בנתערב כמב' בצ"א (נ"א). "שאין מכבדין אלא בכמה לביבות יחד.

2. דינים: "נתרסק אף לאחר שנודע התערבות בטל, והיינו כשלאל נתכין לבטלו כנתב' בצ"ח. "נחתך א' מהתערבות הוא מותר ממנ"פ ש' שאם הוא האיסור הרי נתבטל, והאחרות אסורות. אבל נאכל א' או נפל לים אדרבה תולין שהוא האיסור והאחרות מותרות כמב' בק". והטעם, דבאמת בדברנו מתירין בתליה (- ש"ך שם) רק הכא [שעדיין הוא בעולם ודנין גם עליו איך נאסרו, ופי'

סימן ק"ב

דין דבר שיש לו מתירין קגון ביצה שנוקדה ביום טוב שראויה למחר אם נתערבה באחרות בין שלמה בין טרופה אינה בטלה אפלו בקל. ואפלו ספק אם נוקדה ביום טוב ונתערבה באחרות אסורות. ואם נתערבה בשאינה מינה בטלה בסי.

טור נשיד ותשיר הראשי ור' ירוחם ונחזות ש"ד ורש"ל ורוקח וכנ"ד קמ"ג וקמ"ק בה"ל י"ט וכן קתב או"ח קל"ב כ"ו בשם קמ"ג ונ"ח קל"ב מ"ג ונ"א קמ"ג וקמ"ק סימן ר"ד וכן מושע באגדה וקמ"ד ר"ש ביצה בשם ראב"ה וכן קתב טא"ח סימן תקי"ג והאגדה בשמו והאו"ח קל"ב כ"ה בשם קמ"ד ר"ש ביצה בשם ראב"ה ולא כב"ח. מיהו אם לבנו בה מאכל או נתנו בקדירה לתשו הקדירה כגון שפמלאה בתרנגולת אינה בטלה (נהגות ש"ד וקמ"ד) וע"ן בא"ח סימן תקי"ג. **ב** לש מי שאומר שלא אמרו דבר שיש לו מתירין אלא שנתעברה עתיד לבוא על כל פנים או אם המתיר יגדל לעשותו אלא הפסד אכל דבר שאינו יגדל ואינו דאי שפא המתיר אינו בדין דבר שיש לו מתירין. לפיכך ביצה של ספק סרפה שנתעברה באחרות אינו בדין דבר שיש לו מתירין לפי שאין המתיר בנדאי ואינו בגדו. **ג** קלי שפאסר בבליעת אסור שנתעבר באחרים ואינו נכר בטל ברב ואין דנין אותו כדבר שיש לו מתירין לפי שצריך להוציא עליו חוצאות להגדילו וכל פיוצא בזה. **ד** לש מי שאומר דלא שפד דבר שיש לו מתירין היכא שהמאכל מתקלקל. הא דדבר שיש לו מתירין אינו בטל הינו דוקא אם האסור בעין או שיש עדין ממשות האסור בתערובת אבל טעמו בטל (טור א"ח סי' תקי"ג ובאגדה וקמ"ג סוף עבודת כוכבים ומהרא"י בשם מהרי"ח). וכן אם אין אסורו מחמת עצמו בטל. ולכן תחילה שלא נמלח תוך ג' ימים אף על פי שיש אומרים דמקרי דבר שיש לו מתירין הואיל ומתיר ללצי אפלו הכי בטלה דאין אסורה אלא מחמת דם הבליע בה ונותר הבית סימן ק"ט. כל אסור שלא קנה כפר קדש שנתעבר הוי בטל אף על פי שהוא דבר שיש לו מתירין ובאגדה קל"ב כ"ה בשם קמ"ג וקמ"ד פ"ק דשעה. מי שצד מדבר אחד ונתערב אחר כך לדידה מקרי דבר שיש לו מתירין ויש וקמ"ט פ"ק דקדשים וברין פ"ק וא"ח ונחא שיש ערך פ"ו דקדשים דף ג"ט וירושלמי פ"ו דקדשים וקסמס מכל הפוסקים) דהא אפ"ר לשאל על נדר. דבר שיש לו חקר וחזר ונאסר כגון חמץ בפסח לא מקרי דבר שיש לו מתירין (קמ"ד פרק כ"ש). ונש חולקין בזה. (הנ"מ סי' מהמ"א) ולא מקרי דבר שיש לו מתירין אלא אם כן הותר למי שפאסר אכל אם שפאסר לאחד לעולם אסור אף על גב שמתיר לאחד כגון המבשל בשבת לא מקרי דבר שיש לו מתירין (בית יוסף בשם רבנו ירוחם בשם מהרי"ח).

(ו) דשיל"מ: ¹גם רזה טעמו בטל (רמ"א דלא כש"ך), וכן באיסור בלוע דלא חמיר הנאסר מהאסור (והאסור הוי א"מ). ²אבל חלוק מבריה וחה"ל דזה אפי' ספיקו לא בטיל, ומאיך באינו מינו בטל. ³מתיר שאינו בודאי שיבוא וגם אינו בידו לעשותו בלי הפסד וטיחא ל"ה דשיל"מ (רשב"א).

שנעשו כולן כגוף האיסור - בטור צ"ב מב' שאין חנ"נ באיסור משוה (פמ"ג). **3. הדוג':** כלי שלהגעילו מהאיסור הוי הוצאה וטורה. והא"ה הוי הוצאה מועטת, וכדא' שמע"ש שיותר ששעלהו לירושלים חשיב יל"מ (ש"ך בשם מהרי"ל י"ל דהתם מצוה בכך. ליתר טעם טעם שניכר האיסור מהפסל להפרידו (רא"ה) י"ל דהא כשיפרידו בגזעלה לא יסאר ממנו כלום. ליתר טעם דודאי יבשל בו ויתן טעם, ונצריך שישם (רא"ה) [אף בחרס שא"א להגעילו]. י"ל דהא מיייר במינו וכמו שאיסור ענין בטל כ"ש טעמו (רשב"א) ואה"ג אם נתערב כלי בשר בכלי חלב ימתין מעל"ע (ח"ה). **למעשה** ימתין מעל"ע, והמנהג להגעילו כלי א' כדין ביטול ברוב, ומדינא א"צ שהרי אין חשש שישתמש בכלום כא' אלא אלא וזי"ז שכבר אב"י (ש"ך) כ"ש שא"צ להגעילו כולם כמ"ש ט"ו. **דוגמאות נוספים:** ביצה שנולדה ביו"ט לא בטלה לערב מותרת מאיליה (והאסור דבר שבמנין ויקמה בשבורה). וכן חדש משא"כ עולה וכלאים. אבל ביצה של ספק טריפה שא"ו ודאי שיובר שאינה טריפה בטלה (רשב"א) ולישיר בלא"ה מטעם ממנ"ש שאם יובר טריפה הרי יש לה ביטול, ומה העדיפות לאכול לאחר הביריה [ובאמת מה"ש הותר א"ה בחתיכה שנאסרה מטעם תיקו דאי, שאף אם כשיבוא אליה תותר הרי יחול ההיתר למפרע]. וי"ל אמרי' שנולדה ביו"ט ומנ"ש יבשל תיכף הואיל וגם למחר אין ההיתר ודאי (באה"ט) ואינו דכל איסור שיוסר בהמתנה והפסל לדשיל"מ. דהסבור ששועה איסור ג"כ צריך כפרה, ולכן ימתין לידע אם הותר הוא (פ"ה פמ"ג). "שאין לה הביטול אלא כשיובר שאיסור הוא. והואיל ובלשון בנאי עדיין שם היתר עליה דמצפים שותות, הו"ל דומים זל"ו (פלי). **אם** עתיד המאכל להתקלקל אי"ו דשיל"מ (גם לטעם הר"ן). כגון שנתנו הביצה בפשטידי' או לערב ותיקר ויאבד טעמו, וכן בשר שלא נמלח שאל מלח הכל יתקלקל אלו שכבר נמלחו [גם שצריך הוצאות על מלח - ט"ו]. אבל טבל שהפסד בלא"ה ישנו שהרי מצוה לתקנו [ממק"א שאינו חייב מדאי, שהרי המעורב ברוב חולין פסור מדאי, והו"ל מן החיוב על הפסול] הוי דשיל"מ, וכן נדר שמוצה לישראל עליו [וה"ה שבעה הגם שאין מצוה לישראל, אבל דבר לדבר מצוה או שאסר לחבירו שאין בידו לשלוא בטל] וכן מע"ש והקדש שמוצה לפדותם משא"כ תרומה והלה.

1. הטעם לרש"י דיכול לאכול בהיתר, ולר"ן הדומים אינם מבטלין זא"ו [ושניהם נחשבים 'היתר']. ועכ"פ אי"ו משום חשיבות. **יש** שחילקו (לייבש ק"ה הש"ך) שלא הותר הרמ"א טעמו אלא כשנלקח האיסור ולא כשנמנוח (ט"ו פלתי ח"ד) אבל בת"ח מפורש לא כן (ש"ך). כמ"כ לענין איסור בלוע שמקצו מדהתירו בשר שלא נמלח ג' ימים שנתערב דחו, דהא דשיר לזר לא חשיב יל"מ כדאי' גבי תרומה דלא חשיב יל"מ במה דחי לכתה. **דינים** נוספים ברמ"א: "גיגית ענבים שיצא מהם יין בשבת בטל במה שיצא מע"ש הואיל ומעולם לא ניכר האיסור בפנ"ע. וכבר דנו (מ"מ נוב") מ"ש מיבמה שרקקה דם דאדרבה אין הרוק בטל מה"ט שלא ניכר מעולם כ"א בפנ"ע (כמב' באה"ע קס"ט). יחמ' מרדכי ורמב"ם (ח"ו) אם חמץ הוי דשיל"מ, שהרי בפסח הבא יחזור לאיסור. וק"ל לקולא (מג"א בתמ"ו דלא כרש"ל). 'המבשל בשבת במזיד שאסור לו לעולם, תערובתו אדרבה מותרת רק לו. ומש"כ מג"א בשנ"ח דמיייר שנתערב במי"ש בדבשת הא הוי דשיל"מ לאחרים - כבר נחב' דלא חשיב יל"מ במה שמוות לאחר (פליתי ח"ד).

2. דיני ספק: א"ס מותר, ומח' ט"ו וש"ך אם רק בגוף או גם ס"ס בתערובות. אבל ספק דרבנן כגון ביצה שספק אם נולדה ביו"ט לא בטיל. יזמ"מ אוכלין חדש ביום הניף למ"ד חדש בחול' דרבנן (מנחות סח): הואיל ובקאינן בקביעא דירחא (מרדכי) [ול"ש סברא דלא לזלוזלי ביה כמו ביצה שנולדה ביו"ט שני, וחדש תלוי בתאריך בל ביו"ט - פלתי]. 'עירובין ספיקו מותר, שהרי הקילו בו בכמה דברים (ח"ו). **דיני מינו:** "בזה אף לש"ך אולינן בתר שמו. ³עביד לחזותא וטעמא חשיב כמינו [הגם דבאיל"מ כגון ביצת טריפה ק"ל חזותא לאו מילתא] כגון ביצה שליבנו בה מאכל או מלאה בתרנגולת, דהואיל וקמייס זא"ו הוי שניהם יחד כמין חדש (רמ"א) ורש"ל מיקל בעביד לטעמא דלא עדיף משוין באמת בטעם. ויחזותא שנעשה מביצה זו ועוד ביצי היתר מותר, ומש"כ רש"ל

סימון ק"ג

דין נותן טעם לפגם ובו 17 סעיפים **א** כל דבר שטעמו פגום אינו אוסר תעורבתו. ואפלו אין טעמו פגום מחמת עצמו שפכני עצמו הוא מטעם ומשכח אלא שפוגם תעורבתו מתוך. מיהו דברים הקשורים בקריה או כיצא בה אם אינו פגומים בעצמן אף על פי שפוגמין התבשיל אינו בטלים אפלו באילו (וכן כתב האר"ד קל"ו). **ב** פגם זה אין צריך שישפגם לגמרי עד שיהא קץ לאכלו אלא אפלו פוגם קצת אינו אוסר תעורבתו. ויש מי שאומר דהינו דוק א כשתערבב אסור מעט עם היתר מרבה אכל אסור מרבה לתוך היתר מעט ואפלו מחצה על מחצה אין אומרים נותן טעם לפגם מתוך עד שישפגם לגמרי שאינו ראוי למאכל אדם. ואם אין שם מששות של אסור אלא טעמו בלבד אפלו אסור מרבה והיתר מעט מתוך אם פוגם קצת. ויש מי שחולק ד (פי' מקנה להממיר ואסור) לומר שאם הגדיל האסור מדתו של היתר עד שהוא משביח יותר כשאכלו בגדל מדתו ממה שהוא פוגם בהפסד טעמו אסור עד שישפסל מלאכל אדם. במה דברים אמורים שפוגם מתחלתו ועד סופו אבל אם השביח ולבסוף פוגם או פוגם ולבסוף השביח אסור. יש אומרים אף על גב דהאסור נותן טעם) לפגם והפסד מותר מכל מקום הקדרה אסורה ואם בשלו בה אחר כך תוך מעט לעת תבשיל ששהאסור הראשון נותן בו טעם לשבח נאסר התבשיל השני אם לא היה בו סי' נגד האסור הראשון. אבל אם נצרו התבשיל הראשון בכף ותחבו אחר כך הדף לתבשיל שני שהוא גם כן פוגם לא נאסר הקדרה. וכן בדבר שאין לו טעם כלל כגון היתר שמשיבין בו אף על פי שיש שם רגלי הדבורים לא נאסר היתר וכל כיצא בזה. (שם פארו). **ג** אפלו אין כח באסור לבדו לפגם אלא על ידי דבר אחר שמסיעו כגון שפגל אסור לקדרה שיש בה מלח או תבלין מדוכין (בסור מרביח) ואלקמלא המלח והתבלין שבה לא היה כח באסור לפגם אפלו הכי מתוך. **ד** שמן ודבש של עובד כוכבים אף על פי שהם מבשלים מתירים מפני שהבשר פוגם את השמן ומסריחו וכן לדבש. ויש אומרים דבשר אינו פוגם דבש עצמו רק משרה העושה מדבש (מהרי"ל בקהתם ש"ד סימן כ"ב ונדד פוסקים ע"ו סי' ק"י) ובמקום שאין הפסד גדול יש להחמיר. פ"ק זה בנין תוי לפגם ומתוך. (תהנות אש"י פ"ב ד"ע). **ה** כל קדרה שאינה בת יומא חשיבה טעמה לפגם ואינה אוסרת. ונקראת בת יומא כל זמן שלא שהתה מעט לעת אחר שנתבשל בה האסור וזכינו שבער עליה מעט לעת אחר שנתבשל בה האסור אינה נקראת בת יומא. ואם בשל בה כשאינה בת יומא התבשיל מתוך דהוי ותרטו טעם לפגם. והוא שהיה מודחת שלא יהא שמן על פניה שאם לא הדיחה אסור והרי היא פחותית אסור שלא נפגמה. ויש מיתרין אפלו בשל בה קדם שהדיחה. ואם יש סי' נגד מה שדבוק עליו לכלי עקמא שרי מאחר דהקדרה אינה בת יומא. והכי נהוג נא"ה. **ו** יש מי שאומר שאם שמו פלפלין בקדרה של אסור שאינה בת יומא הכל אסור דחורפיה משניא לה לשבח (הרע"ט עצמו בב"י). **ז** קדרה שהיא בלועה מבשר וחלב שנתבשלו בה ביחד או בזה אחר זה וקדם שבער לילה אחד החמו בה מים חשיבה בת יומא עד שתשקה מעט לעת משעה שהוחמו בה חמלים. אבל אם עברה לילה מתוך. וכן אם עברה לילה בין בשול בשר לחלב אף על גב דאחר כך החמו חמלים מלך גמי דינא הכי. והוא הדיו בכל האסורים לפי מאי דקומא לו בכל האסורים חתיכה נעשית בכלה (בית יוסף וקצת הרב). ולעיל סימן צ"ב. ובמקום הפסד יש להתיר בקהיא גזנא בשאר אסורים בכל ענין רק שיהיה מעט לעת מןם בשול האסור.

ז) נטל"פ: ¹גוף האיסור אוסר עד שיפגם לגמרי מאכילת אדם, ורק טעמו אינו אוסר. ²גם כשהתבשיל נפגם הקדרה אסורה, שמא יבשל בה דבר שהאיסור משביחו (רמ"א) גם דהוי כלתח"י (או"ה). ³חימום מים תוך מעל"ע משוי לקדרה ב"י למ"ד חנ"ג, שהמים חוזרין ואוסרין הקדרה (דלא כסמ"ק).

שפוגם מתחילה ועד סוף – **דוגמאות:** חומץ משביח גריסין צונגין ופוגם חמין. נפל על צונגין אפי' הרחיתו אסור, נתנו לירותוחו ונצטנו אסור (ובעור שלא ציננו מח' ש"י ופ"ח, ופולתו מחלק אם הדרוך לצונג ויעזמו להשבת). **בשר** פוגם דבש, יין משביח בשר, בשר משביח חמאה לשעתו ודבש פוגם יין לשעתו (והיינו פוגם ולבסוף משביח דהיינו מאליו) (פיה"ט לרמב"ם). ומב' שם דגם לקולור ריח מקרי פגם. **ועכ"פ** בהא דבשר פוגם דבש יש חולקין, ונ"מ לדבש שנחשב ככליה ב"מ, וי"ל בה"מ (ש"ח) אבל שמן בודאי נפגם מבשר (שם וכו' פתל) וי"א שמשביח (ש"ך פ"ח). ובהא דיון משביח בשר – אבל בשר פוגם יין, וכן חלב פוגם יין (ש"ח) י"מ חלב אתרוב משביח (פמ"א) וי"מ חלב (נוב"י). **2. דינים:** **א** כיבשל דבר שמשבתה באיסור די בס' נגד האיסור, דל"ש חנ"ג בתבשיל הראשון שהרי הוא עצמו לא נאסר. **אפי'** הוציא האיסור והעביר התבשיל לקדרה אחרת גם היא נאסרה (או"ה). **א** יאכן אם רק תחב כף וחזר ותחבו בתבשיל אחר שג"כ נטל"פ לא נאסרה הקדרה השנית, דנטל"פ ג"כ עדיין היתר הוא כבב"ח ושייך בו נ"ט בר נ"ט (רמ"א). ובדיון הוא שלא תיאסר אפי'

1. המקור מדבילה אינה קרויה כך עד שתהא ראיה לגר. והגם דבטעם שרינן אפי' רק פגום קצת (קדרה שאב"), זה א"צ קרא דהא מצד טעם כעיקר אתה בא לאוסרו והרי פגום הוא, ורק ילפי' שפגימה היא סיבה להתיר. אגב, גופו בטל כמו"כ ברוב מלבד בדבר חשוב [לפ"ר"ח אפי' זכוב שלם שפגם לגמרי אינו בטל, הואיל ומאוס מתחילתו וכך אסרתו ותר]. וטעם פגום בטל אף כשהוא רוב מדקדרה שאב"י אינה אוסרת אפי' בישראל בה דבר מועט. **דינים:** **א** אם יריבו הכמות משביחו יותר משטעמו פוגמו מ"ר רשב"א ור"ן (שו"ע). **ב** אם אינו פוגם ולא משביח מה' פ"ח ו"ש"ך (ופלתי מכריע דבעי רוב היתר), ואם אינו נ"ט כלל כמו רגלי הדבורים שבדבש עץ בעלמא הוא ואינו אוסר (רמ"א). **אפי'** האיסור משובח רק שפוגם היתר זה, מותר דמ"מ ל"ש בו טכ"ע, ואפי' פוגם רק בסיוע ד"א כגון יריבו או חוסר מלח בתבשיל. ומאידך יש חומרא דבעינן

אם התבשיל הראשון משתבח באיסור (ט"ז) רק דלדין הא קי"ל דבנתבשלו בעינן ג' נ"ט כמב' בצ"ה (נח"ב).

3. דינים: א"ה הישול דבר חריף אחר מע"ל משוי לה ב"י למ"ד חנ"ג. אף למ"ד חנ"ג אם האיסור עצמו פוגם תבשיל השני ורק התבשיל הראשון שנ"ג משביח בו לא נאסר, אדין נאסר יכול לאסור יותר ממי שאסרו. סתם קדרה מודחת יפה, אבל בידוע שהיה שומן בעין אינו נפגם במע"ל וצריך ס' נגדו, אך א"צ ס' נגד

הקדרה מדין איסור דבוק דמיד שבא לתבשיל נמחה בו השומן. **קולות:** מ"בין בשר לחלב שום דבר אינו מאריך המע"ל דל"ש חנ"ג בהיתר. א"ם יש לינת לילה בין בישול הבשר לחלב או בין שניהם למים אין המים מחשיבו ב"י, שמצרפין הסמ"ק לרש"י ותו' דלינת לילה פוגמת כמו בקדשים. צ"בשא"א דחנ"ג הוא רק חומרא מצרפין הסמ"ק בהפסד קצת (רמ"א).

סימן ק"ד

דין עכבר שנמצא ביין או בשכר ובו ג' סעיפים א עכברא דדברא נותן טעם לשבב הוא שהרי עולה על שלחן מלכים. אכל עכברא דמתא מספקא לו אם משביח בשכר וחמץ או אם הוא פוגם. ולפיכך אם נפל לשכר או לחמץ צונן והסירו שלם אם לא שהה בתוכו מעט לעת מתר. אכל אם היה רותח או אפלו צונן ושהה בתוכו מעט לעת בין שהסירו שלם בין שהנחתה לחתיכות דקות ויכול לסגנו במסננת בענן שלא ישאר ממנו בתוכו כלום בין שנמחו בתוכו לגמרי ונעשה כלו משקה ולא נשתיר ממנו שום ממשות נתר על ידי שהיה ששים בהתר כנגד העכבר. ואם נחתה לחתיכות דקות והוא בענן שאינו יכול לסגנו כגון שנתערב השכר או החמץ במאכל עב הכל אסור ואין שם בטול דחשישין שמה יפגע בממשו של אסור ולא ירגיש. ודוקא שרץ יש לחוש אם נשאר שם שלא יוכל להוציאו אכל בשאר אסורין אין לחוש (קד' משמע בארץ כלל ב"י). א"ם נפל ליין ושמן או לשאר משקין פוגם בנדאי ואין צריך סי' לבטל פליטתו. ולפי זה אם נפל לשמן גמי דינא הכי. ויש מחמירין בשמן ואפלו אם הוא קשה לפנינו אם שפכו מדי יום ויום שמן בקדרה ויש לספק שמה העכבר היה שם כשערו עליו שמן ורותח הכל אסור אפלו יש סי' בשמן נגד כל העכבר ואם לא ערו עליו או שערו עליו ונדע שלא היה שם העכבר כשערו עליו וישמן כשהוא קשה ונחמץ מימיו פטין ונחמץ מדין דחמץ ובהנחת ש"ד ובאר"י) וכן נמצא העכבר עליו סגי ליה בנטיילת מקום ולא מחזקין אסור שמה היה השמן רד כשנפל שם וכבוש הוי כמבשל דמתר מכל ספק ספקא ספק נפל שם כשהיה קשה ואם תמצא לומר כשהיה רד שמה נתקשה קדם שעור כבישה. ובמקום שהשמן מאוס לאכל אסור להדליקו גם כן בבית הכנסת משום הקריבהו נא לפתחה (מלאכי א' ח) ור"ן גאון ורש"יא מ"ה נר' ירוחם ואי"ה בשם מרדכי פ"ה ונמסר בא"ח סי' קנ"ד ס"ה) ובמקום הפסד גדול יש לסמך אדברי המקלן. ג' דברים המאוסים שנפשו של אדם קצה בהם כנמלים וזבובים ויתושים ופך אדם בודל מהם למאוסן אפלו נתערבו בתבשיל ונמחה ונפו לתוכו אם ההתר רבה עליו מתרים. ומכל מקום כל שאפשר לבדק ולהעביר במסננת בודק ומסנן. מיהו בחלא ונשאר יש לחוש כמו עכבר. (פתי יוסף קדשת תרפ"א).

ח) **דבר מאוס:** ¹עכבר ו"א שמשביח רק שכר וחומץ מפני חריפותם (רשב"א) ו"א שפוגם רק יין שמן ודבש שצריכין להיות מבושמים (רמב"ם) וקי"ל להקל בה"מ (רמ"א). ²להמחמירן, אם עירו עליו שומן רותח אף שישים לא מהני, שכל עירו יורד לשולי הקדרה ונוגע בו ונכנס בכלל כדי נטילה (רמ"א). ³גוף האיסור שניכר לא בטיל אפי' א"א לסננו, ורמ"א מיקל דדוקא בשרץ לפי ששיעורו למלקות כעדשה (או א"ה).

(פת"ש). **להדליק** בביה"כ אסור משום הקריבהו נא לפחתר (רמ"א) ומח' ט"ז ומג"א (בבב"ר) אם דוקא כשנאסר או אפי' רק מאוס עליו, דהא גם בזה אסור באכילה מצד כל תשקצו. **3.** הגם דגם בשא"א ח"ש אסור מה"ת, היינו משום דחזי לאצטרופי, ובמיעוט כ"כ בתערובת לא שייך, ואה"נ דבעינן שלא יהא בו כוית בכא"ל, ולא אמרו רוב אלא במינו (פתי). אכן למעשה קי"ל להניכר לא בטל. **היתר הניכר** ג"כ אינו מצטרף לבטל האיסור, כגון שיש חתיכה א' הדומה לאיסור, אין המרק מצטרף לבטלו ברוב, הלכך יבש בלח ולא בביש לא בטיל דהא ניכר האיסור.

1. כמו"כ מחמיר רמ"א בנמלים וזבובים ויתושים שג"כ משביחים בחלא ושכר. [להידוש ערה"ש בס' ק' שאין דין בריה בדבר מאוס, א"ש שחילקו המחבר משאר נטל"פ וכתבו בנפרד]. **עכברא דדברא** משביח בכל דבר שהרי עולה על שלחן שרים (ע"ז סח:) ומה שלא הזכירוהו רמב"ם טור (ולכן באמת פליג הש"ך, להגם דגופו נאכל פליטתו פוגם) לפי שאינו מצוי. **2.** ספק אם היה העכבר בעת העירוי ג"כ אסור. ובידוע שנפל אח"כ אזי אם נפל בעוד השומן רך צריך ס' מדין כבוש (בשהה מע"ל) ואם אחר שנתקשה די בנטילה, ואם ספק מותר מטעם ס"ס שהרי עיקר החומרא שנוי במחלו' כנבא' (רמ"א). **דין** הכלי כדין השומן, אבל אם בשלו השומן בכלי אחר לא נאסר דכולו חומרא

סימן ק"ה

דין אסור שנפל לתוך התר ובו י"ד סעיפים **א** אסור שגנב עמו התר מעת לעת בצונן מקרי כבוש ונהרי הוא כמבשל ונאסר כולו. אבל פחות מכאן בהדחה סגי. וכל מקום דאמרין כבוש כמבשל אפלו מה שחוצץ לכבישה אסור דעל דמי חבישה שלמטה מפעפע למעלה כמו בבשל. ויש מקליו בזה שחוצץ נאסר ככל ל'. וספק כבוש אסור מלבד בכשר עם חלב דאזלינן לקלא דמן התורה אינו אסור רק בבשל ממש (ושם ורש"י). ואם הוא כבוש בתוך ציר או בתוך חמץ (ד"ט) אם שקה כדי שיתנגנו על האור וינתחיל להתבשל הרי הוא כמבשל ובפחות משעור זה לא נאסר אלא כדי קלפה. וענין לעיל סימן ע' מדין בשר שנפל לציר. **ב** חם של כלי ראשון שהיד סולקת בו מבשל ואסור כולו. אבל חם של כלי שני אינו מבשל. ויש אומרים שגם בן אינו מפליט ואינו מבליע. ויש אומרים דמפל מוקם הוא מפליט ומבליע ואסור כדי קלפה. וראוי לחוש לזה בדבר כבתחלה (וענין לעיל סי' ס"ח סעיף י"א) אבל בדיעבד מתיר בלא קלפה ובתחלה בעלמא סגי. וענין לעיל סימן ס"ח וצ"ח וצ"ח נתבאר דיני כלי שני ועירי. **ג** נפל אסור חם לתוך התר חם דכלי ראשון או אפלו אסור צונן לתוך התר חם הכל אסור ותתאזהר גבר על העליון ומחממו עד שמפליט בתחתון. ואין צריך לומר דתתיר צונן לתוך אסור חם שנהפל אסור. אבל אם העליון חם ונתחתון צונן אינו אסור אלא כדי קלפה אפלו אם העליון החם אסור. וכל זה לא מירי אלא בחם כלי ראשון קגון מיד שהסירו מן האש מניחו עם התר. אבל אם קבר מנה בקלי שני ואחר כך מניח התר אצלו או עליו אינו אסור ככל דכלי שני אינו אסור כמו שנתבאר וקד' מושמע משלש ח"ו). ואם הניחה זה אצל זה אם שניהם חמים מחם כלי ראשון הכל אסור. ואם האחד צונן והתתיר צריך קליפה במקום שנגע (ואר' ככל כ"ט ד"ב ונחת ש"ד). אסור שהניחו בקלי התר או להפך אמרין ביה גם בן דין תתאזהר גבר כמו בבי' חתיכות (ושם ככל ל"ו). וענין לעיל סימן צ"ד אם חתך בשר בסכין חולקת. אסור לערות מקלי שיש בו שמן כשר לנר דולק שיש בו חלב או שמן אסור (ג"ז) שם ומדכיכא כפי' וענין בתשובת מהר"ל ובפסקי מהר"א סימן ס"ח ודיעבד אין לחוש (ואר').

ט **בליעות בצונן:** ¹כבוש כמבשל שאוסר כולו עד שישם, והוי דא' הלכך ספיקו אסור (מלבד בבב"ח). ²כלי שני אינו מבשל אפי' היס"ב, ואף קליפה א"צ שגם אינו מפליט ומבליע (דלא כרשב"א). ³מח' רשב"ם ור"ת אי עירוי ככ"ש או ככ"ר (מבליע או מבשל) ולכ"ע אוסר כ"ק בדין תתאה צונן.

2. חומרות הרש"ל: "כ"ש מבליע בכולו ורק אינו מבשל כרשב"א (וכ"ז ט"ז ופר"ח). ומקור הרשב"א מחלב הכסלים ומחום בה"ש דחו שגם שם אינו אלא לכתחי'. כ"ר שאצל האש אוסר אף באיס"ב. ומקורו מירי' דעשו הרחקה לכ"ר שאין היד שולטת בו דחו דהיינו ש"א"ל לשלוט בו מפני הסילוד. ידבר גוש מבשל אף בכ"ש (דלא כד"מ) ומקורו תת' דטעם קולת כ"ש משום דפנות מקורות. ובוה קי"ל כותיה, אכן אורו וקטניות שאין כולם גוש א' אין דינו כגוש (ש"ד). **3.** נ"מ אם מפליט ומבליע כא', כשעירה על היתר ואיסור, דסברת תתאה גבר דאדמיקר ליה בלע פורתא. ל"ש לעשות שניהם, דאדברה דאמפליט מיקר, ואם מבשל כ"ש דמפליט ומבליע כא'. וקי"ל כשניהם לחומרא, דאסור בשבת ובבב"ח נאסר בהנאה דחשיב ביטול, ול"מ כהגולה דאינו ככ"ר [גם דהא אפי' מבשל ה"ז רק בקליפת הכלי - ר"א"ש]. **דינים ברמ"א:** "זה אצל זה וא' צונן די בקליפה (דלא כרש"ל) דהסברא דתתאה גבר הוא שהעליון מכביד על התחתון ומפליט והא ליכא (ש"ד). "איסור חם בכלי צונן די בקליפה, דתתאה גבר שייך גם בכלי. יבשומן ל"ש להחיר כשהתתאה צונן שהרי נגמס מחום העליון ונבלל בו. אפי' מערה מהיתר לנר חלב אי"ל לכתחי' דההכל עולה מהנר.

1. גדר כבישה: איבש בלח, והיינו דבר צלול שהגוש מתנועע בו ממקום למקום, לאפוקי שומן-קרוש קרח וכדו' (פמ"ג). ואי"ז ממש כמבושל רק שמפליט ומבליע כא' (שם). דשעורו מע"ל (וי"א ג' ימים מהא דהגעלת כלים) ובחומץ וציר דהוי חריף בכדי שירתיח (ולש"ד דוקא ציר שיש בו מלח). והיינו חומץ חזק לא חומץ יין (מג"א בתמ"ז). ופשוט שאם הוציאו באמצע אי"ז כבישה (ח"ד) וכן אם החליף המים (פמ"ג). י"ש רש"י שאין כבישה אלא בדבר חריף. והא א' בב"ח חידוש הוא דאי תרו ליה כולי יומא 'בחלבא' מותר (מרדכי ב"י) י"ל דבשר שאני, כדאי' בירר' סוף תרומ' דבזה לכ"ע יש כבישה. **דינים:** איש כבישה בכלים (א"ה) והגם דהשורה היתר בכלי איסור בהכרח שנגמר הכבישה כשכבר אבי' (ט"ז ש"ד) י"ל דרוב הבליעה תוך מע"ל, או דהפיגמה והבליעה באין כא', או דהפגם בא אחר מע"ל והבליעה בסופו. ועכ"פ מירי שנתן ההיתר תיכף כשהוציא האיסור (מג"א בתמ"ז). כמח' א' מפעפע למעלה ואוסר מה שחוצץ לכבישה (רמ"א) ולכ"ע בדבר שמן מפעפע (ש"ד פר"ח) ול"נ לחלק בין סתם כבישה שאין רתיחה לחומץ וציר ששיעורו כמליחה וצליה. ספק אסור היינו שנתערב הכבוש עם חתיכת היתר. ובספק אם נשרה מע"ל מח' ט"ז ונה"כ אי אזלי בתר חזקת היתר כשיש ריעותא, הואיל ולא היה כאן איסור ודאי, וקי"ל לחומרא (פ"ח פר"ת כנה"ג).

ז בזה דברים אמורים ששנפל לתוך התבשיל מפני שהרטיב מוליך פליטת האסור ומערבו בקל התבשיל. אבל אסור בין חם בין קר שנפל על הצלי שאצל האש אינו אסור אלא כדי נטילה שהוא קצבי רחב אצבע. לפיכך ירף שצלאו בגידו או חתיכת אסור שצלאה עם חתיכת התר ונלגע זה בזה צריך להסיר כדי נטילה סביב הגיד וכן מן החתיכה מקום שנגעו בחתיכת אסור.

וכן אם נפל אסור על חתיכה שבקדירה שהיה חוץ לרטב ולא נער הקדירה ולא קסה אותה אינו אוסר אלא כדי נטילה. אבל אם היא ברטב לרשי"י (פלה ורשי"י) אפלו מקצתה או אפלו פלה חוץ לרטב ונער או קסה הקדירה הרטב מפעפע הטעם ומערבו ונקנס בקלו. ה במה דברים אמורים שאין הצלי אלא כדי נטילה בדרך עם גידו וכו' וצא בו דבר כחוש שאין בו כח לפעפע בכל החתיכה אבל גדי שמן שצלאו בחלב או אין בכל הגדי ששים כנגד כל החלב שבו אסור לאכל אפלו מראש אָזו שָׁכְנוּ שהוא שמן מפעפע בקלו. אבל אם הוא כחוש אף על פי שאין בו סי' כנגד כל החלב שבו אינו אוסר אלא כדי נטילה שהחלב של בהמה כחושא כחוש הוא בטבעו ואינו מפעפע. ואפלו חתיכת האסור כחושא וחתיכת החר שנגלית עמה שמנה האסור מפעפע בקלה. וכל דבר שיש לו פפפוע שגפול למקום ידוע מהחתיכה בצלי אף על פי שיש בחתיכה ששים לבטל האסור צריך נטילת מקום. (מרכיז בשם כמה רבנות וסמי"א ואו"ה קל"י ויד ואגור בשם מהרי"ט) וכל מבשל בלא רטב או אפי' דינו כצלי בכל דבר (טור ובית יוסף). ויש אומרים דאין אנו בקיאים איזה מקרי כחוש או שמן ויש לאסר בכל ענין עד דאפ"א סי' (הנחת שיד' והגמ' פט"ו ואו"ה וסמי"א ואגור בשם מהרי"ט). ואפלו אפ"א סי' צריך נטילת מקום (אורח). ודוקא באסור חלב או שאר אסור דשי' בו שמנונית אבל באסור דלא שדך ביה שמנונית (והוא בודאי כחוש אינו אוסר רק כדי נטילה. וני' סי' ט) (כד משמע בבית יוסף). ודבר שיש לו פפפוע בצלי אם היה אחד חס ואחד צונן התחתון גובר. לפיכך אם נפל חס על צונן אינו אוסר אלא כדי קלפה. ואם נפל צונן על חס אין בהתר' סי' כנגד האסור הכל אסור. ז' הא דחתיכת אסור אוסרת חביתה בגניעתה דוקא בשאסורה מחמת עצמה כגון נבלה או שר. אבל אכל אם אין בה אסור אלא מה שבלע ממקום אחר אינה אוסרת אחרת הנוגעת בה אפלו אם נצלו יחד. במה דברים אמורים כשבצלה אסור שאינו מפעפע אבל בצלה מן הדברים המפפעים בטבעו כגון שמן אוסרת חביתה בין בצלי בין בנזוגת זו בזו חס בחס או בתחתונה חמה ועליונה צוננת שהאסור הבלוע בעצמה מפעפע ויוצא מחתיכה לחתיכה (תוס' רש"י א"ח פכ"ה דף ק"ו ע"ג ומהרי"ט בשם אור זרוע ומהרי"ט). וכל זה בבי' חתיכות אבל קלי שבלע אסור חתר שנוצח בו אפלו באסור שאינו שמן (הנחת שיד' בשם ריי מאבאר ואו"ה קל"י ל"ו). ח כלאי שצלאו בחלב אינו אוסר אלא כדי קלפה שהקרום מסיק. ויש אוסרים וכן נוהגין ואין לשנות ודינו כשאר חלב הנצלה עם בשר ואם נתבשל כך דקלא נעשית נבלה וצריך ששים נגד פלה והוא הדין בקרום שעל חיתרת (סמי"א ומהרי"ט שיד' ורשי"א).

(י) **רוח דצלי:** ¹נגע חס בחם בלא רוטב דיו בנטילה כעובי אצבע, ²דובר שמן אוסר כולו (ולרמ"א כחוש כשמן), ³ואיסור בלוע כלל לא אוסר, דאין הבלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלי רוטב.

לא נאסר הכולל (מלבד קליפה להקרום עצמו בלוע מהחלב - תו'), ולרמ"א חיישי' שנקרע הקרום ואסור כולו, וזהו ז' אף זו דדיינינו ביה דין איסור דבוק דממהר בבלוע יותר משאר הקדרה למרות הקרום. [קרומו' שבהמשך הש"ע שאוסרת היינו שומן הקרום ולא קרומו' המפסיקות].

3. דינים: "אורז ורובט לח שנאסר אוסר, דאי"ז בלוע" מאיסור אלא תערוכות (רש"י) וכן בשר שבלע חלב דהוי איסור עצמי, ויש רש"י דב"ח דב"ח דב"ח לענין ז' איסור בלוע, ויש להקל על"פ דגם לרמ"א דיו בנטילה (ש"ך). כשהבלוע שמן אוסר דהאיסור עצמו מפעפע ויוצא (רש"י דלא כמרדכי) אכן כשהתחתון צונן א"צ בזה קליפה דאבלע פורח מיקר ליה (ש"ך). כלי אוסר כדי נטילה אף בלא רוטב, והואיל ואין לה פליטת עצמה פולטת את הבלוע בה [אבל לאסור מכלי לכלי צריך רוטב]. ואם בשמן צריך סי' מח' מג"א (בית"א ורש"י, וק"ל להקל (פ"ח)).

1. דינים: "אין גציעה אוסר מיד כנח"ב צ"ב, ונר בצלי שיעורו בכדי שירתי'. צלי בשפוד ג"כ די בנטילה הגם שדרכו להתהפך, ומחמץ דאסרינו כולו אין ראיה, הדיפוך השפוד מבליע רק משהו והמץ אסור במשהו (מג"א בתס"ז). לדידן כחוש כשמן בשישים דלא בקיאינו (בצירוף הדא"ב דכל צלי בס') מלבד לחם וכדו' דל"ש בו שמנונית (רמ"א).

2. דינים: "חיתר מפטם לאיסור (פסחים עו: גבי ריחא) [והוא ששניהם רותחין - פמ"ג], ול"ש אין הנאסר כו' שלא הנטילה מהחיתר אוסר כל ההיתר אלא האיסור עצמו הנפטם ומפעפע בכולו, ומש"כ הטור דבדבר שמן הבלוע מאיסור כחוש אוסר כדי נטילה (ש"ך) מיירי בלחם וכדו' דבר דל"ש בו שמנונית [וזה כונת הד"מ דדוקא בחלב וכיו"ב אמרי' דמפתס]. בבשר סי' צריך גם נטילה לכתח' (דלא כרמב"ם ורש"י) ובוה חמיר כחוש משמן שבו הנטילה מדינת ומעכב גם בדעבד (פמ"ג). כוליא שצלאה בחלבה וכן יותרת הכבד, ישנו קרום המפסיק ביניהם והגם שהחלב שמן

ט מליח שאינו נאכל מחמת מלחו דינו כרוחם ומפליט לאסר כדי קלפה. ואם הוא שמן הגיד וקנוקנות שבו והקרומו' יש להחמיר ולהצריכם נטילת מקום. ואם הוא חלב ממש צריך ששים לבטלו. ואם הבשר שנגמלח עמו הוא שמן אפלו בשמן הגיד וקנוקנות שבו צריך סי' לבטלו ולטל ממקום שנגע כדי נטילת מקום ולפחות קלפה. וכל זה לענין חתיכה עצמה שהיה החלב דבוק בה, ולענין שאר חתיכות שנגמלחו יחד אם אין בכל אחת מהם בפני עצמה ששים לבטל החלב אסורות ואין מצטרפין ביחד לבטל החלב דאין חלב מפעפע מחתיכה לחתיכה בלא רוטב. ואם אין ידוע אם נגע בקלן פלן אסורות. ואם ידוע שלא נגע אלא באחת ואין ידוע איזה היא פלן מתירות דחד תברי בטיל אפלו הן חתיכות הראויות להתפבד. ויש אומרים דכל מליחה אינה אוסרת רק כדי קלפה (טור ומרכיז בשם ראבי"ה ור' אפרים ופוסקים ור' ור' ורש"י במיה וראיה בב"ה דף צ"ב בשם רמב"ן וצ"ע אמריש בית יוסף סימן קצ"ח ותי"ח ריש קל"ח ע"ש רמב"ן להקל). ולפי שאין אנו בקיאים בו בשר שמן כחוש ונהגין לשער

בכל מליחה בס' כמו בבשול (מהרי"ו ובארך ובהנחת ש"ד ובמרדכי בשם אור זרוע וכל האחרונים) דאם אפא ס' בין תפל בנחד נגד כל חתיכה שחלבל דבוק בה אז תפל שרי מלבד אותה חתיכה שהאסור דבוק בה מיהו אותה חתיכה שהאסור נגע בה צריך קליפה מטט (רשב"א). ואם אינו יודע איזה נגע תפל שרי (מרדכי פרק ג' ושי"ח). ואם אין ס' תפל אסור. ואין לשנות מהנהגה. ואף על פי שיש בזה קצת קלא אם היה האסור שמו ומפצע מכל מקום יש לקמח בדי האי גונא אדברי המקלין וסבירא להו דאינו אוסר במליחה רק כדי קלפה כדי שלא נטרוף לשער בין אסור שמו לחלוש כי אין אנו בקיאין. וכל זה באסור ששך בו שמנונית גוון חלב או ציר וכי האי גונא אצל באסור שאין בו שמנונית כלל בגוון חמץ בפסח לכלי עלמא מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה וסברת הרב משמעות פוסקים תי"ט. ועין בארץ חיים הלכות חמץ כיצד נוהגין. ועין לעיל סימן ס"ד אם הקרומים או חוטים של חלב נמלחו עם בשר. יש אומרים דבהפסד מרובה יש להחזיר במליחה על ידי קליפה אף על גב שפכר נהגו לשער כל מליחה בס' אפלו באסור כחוש ויש לקמח על זה באסור כחוש שאינו אלא מנהג לשער בס'. ומי סברת הרבנים (המשכילים אחריו ומהר"ם) פדוואה בתשובה להרב ס' צ"ו) אצל לא באסור שמו שמידי צריך. י. במה דברים אמורים כשהאסור וההיתר שניהם מלווים. ואפלו אסור מליח וההיתר תפל. אצל אם ההיתר מלווה והאסור תפל אינו צריך קליפה ודחקה. ועין לעיל סימן ע"י. ויש אומרים אם נוגעין זה בזה ויש להסיר במקום הפסד. יא. זה שאמרנו באסור מליח והיתר תפל שאם הוא שמו אוסר עד שיהיה בו ששים לבטלו דוקא כשהיה האסור המליח למשה וההיתר תפל למעלה משהו דתתאזה גבר. אצל אם היה ההיתר תפל למטה והאסור המליח למעלה אינו אוסר אלא כדי קלפה. ויש חולקין ואומרים דמליח אין חילוק בין האסור המליח לקטש (תוספות ומהרי"ו וסימן קטור ומהות מיוזני). והכי נהוג. יב. גבינות ששעשו בדפסיהם עובדי כוכבים אין על פי שנקמלחו בתוכן מתירים. והוא הדין אם נמלח היתר בשאר כלי אסור (תשובת הרשב"א) ואפלו אינו מקנה (וי"ט) דאין מליח דרוסת כל כך להפליט מן הכלי מה שבעל בתוכו. ודוקא דיעבד אצל לכתחלה אסור. (מרדכי ומהות ש"ד). יג. מלח או תבלין שהם בקצרה של בשר מתיר לתבשיל בחלב. והוא הדין אם היה בכלי אסור דמאחר שהם בשמים אינו בולעים מן הכלי רק שהכלי הוא נקי ואין אסור דבוק בו (מהות ש"ד ומהות פ"א) כשב אי"ה בשם הראי"ה). ומתמיר לכתחלה תבא עליו ברכה ארור וסימן סוף סימן צ"ח). יד. מלח המלוח מיד בגוון ממליחת בשר ונתנהו בקצרה או שנתנו בקצרה בשר מלווה בלא דחקה אם יש ס' כנגד המלח מתיר. אף על פי שהמלח עדין נותן טעם בקצרה מאחר שאין המלח אסור מחמת עצמו אלא מחמת דם שבתוכו דכל מקום שאין האסור כולל לילד שם אין המאסר אוסר יותר מן האסור. (ועין לעיל סימן ס"ט בסור ובהנחות ש"ד ובש"ד).

מליח ברוחה: ג"א¹ אינו אוסר כולו אלא קליפה, ודבר שמן כולו [ולרמ"א כחוש כשמן באין ה"מ] (ראה עוד בצ"א).² מח' מחבר רמ"א אם החתיכות שנמלחו עמה ולא נגעו בחלב עצמו נאסרו – אם גם במליחה יוצא איסור בלוע שמן בלא רוטב.³ אין מליחה לכלים להפליט ממנו ולאסור מאכל [דהוי 'טהור מליח וטמא תפל'] אלא להבליע בו וליאסר הכלי עצמו.

שאר כל חתיכה, והא ק"ל אפשר לסוחטו אסור (רע"א).⁴ ספק אם נגע בכולן כולן אסורות כדין ספק דא'. והא י"ל ס"ס, ספק לא נגע בחתיכה זו, ואפי' נגע ספק באחרות לא נגע וזו נתבטלה, וי"ל שאין ביטול אלא ברוב שהוא דאי היתר (רע"א).⁵ ספק באיזו נגע ובודאי לא נגע ברוב בטלה ברוב וכולן מותרות, ואין בזה דין חה"ל דהוי איסור בלוע. וי"א שא"ל ביטול שהרי אין יפגע בחתיכה זו יריגש טעם חלב, אלא יטעמנו קפילא (ש"ד פר"ח).⁶ 3. לכתח' אין למלוח בכלי אסור ב"י, לחוש לראב"ה דיש מליחה לכלים. ובס"ט התרנו מצד דטרוד לפלוט דם, ובקל"ז התרנו כדלי י"ג קיל. ובדיעבד שעשו גבינות בדפוס הגויים ב"י מותרות. **דינים:** מלח יבש מותר לכתח' ליקח מכלי אסור נקי וכן מכלי בשר לתבשיל חלב, ובפ"ה שהצרכנו ב' מלחות הוא מצד שפעמים טובלין הבשר עצמו במלח כמב' שם. מלח הבלוע מדם (בישל בשר בלא הדחה ברייתא) צריך ס' נגד המלח אף למאן דלית ליה חנ"ג משום דלא ידעינן כמה דם בלע, ומועיל ס' שאין דין עבד לטעמא באיסור בלוע דאין הנאסר כ'. בכל תבשיל יש ס' נגד המלח (ב"י).⁷ בקל"ד מב' דם שנתנו במלח לבלו מותר דפוגם. ושנותנין להעמידו אסור [אם לא שגם האש או ד"א גורם]. ומ' מותר בתבשיל דאין כוונתו לבטל האיסור, ורק לטבל בו ביצה וכד' שאוכלו בעין אסור (פר"ח).

1. שומן הגיד וקנקונות וקרומוט שאינם שמים כ"כ די בנטילה (רשב"א שו"ע). **חילוקים מצלי:** איש רמב"ן דאין דין שמן במליחה ודיו בקליפה, ולרמב"ם אדרבה אף הכחוש בשישים [נ"ל דאף ברוחה דצלי ס' כן, ואין חילוק ביניהם לבישול אלא לענין שומנו של גיד דהוי דרבנן, ולכן פ' בהא גדיי כחוש שצלאו בחלבו מותר, דבכחוש יש ס' נגד חלבו, ול"פ דבכחוש א"צ ס'].⁸ צמח"ט ושו"ך אי אמר' במליחה היתר מפטם לאיסור [ובשו"ע כ' דמפטם לשומן הגיד, והא דלא נקט דמפטם אפי' כחוש (ש"ד) דשומן זה איסורו רק מדרבנן, וי"א דמה"ט הקילו בו בנטילה - פר"ח]. ועכ"פ היינו כשגם ההיתר מלוח דהתפל אין בו כח לפטם חבירו (ש"י). נחמ' שו"ע ושו"ך אי אמר' במליחה תתאה גבר, שלא יאסור כשהאיסור מליח למעלה וההיתר תפל למטה אלא כ"כ [אף בשמן].

2. יוצא גם קולא לרמ"א דמצטרפות לחתיכות שכן נגעו לבטל החלב [והחתיכה הדבוק בה - לשיטתו] בשישים (ואפי' נגע ברובן - פר"ח דלא כש"ד). ולכתח' יקלוח החתיכות שנגעו וירויה לצירף הרמב"ן הנ"ל, וכדאי הוא הקולא בזה אף בדבר שהוא באמת שמן, בכדי שלא לחלק בין כחוש לשמן. **דינים להמחבר:** כל חתיכה שנגעה בחלב טעונה ס' בפנ"ע דאין פיעפוע ביניהם. והא ביש ס' בכולן אין בחלב כדי לאסור כולו, וממילא או שפלט בכ"א פחות מ' או שפלט רק בראשונות ונתבטלו (ש"ך) וי"ל דמירי שברובן אין ס' רק בכולן (פר"ח פלה) א"נ שחזר ובלע החלב טעמו אחר

סימן ק"ו ק"ז

דין היאך מבטלין בששים וכו' ב' סעיפים **א** חתיכה שפלקה אסור ואין בה ס' לבטלו שפלקה לקדרה אינה אוסרת אלא לפי חשבון אסור שבה שאם לש במה שפסקה מצרף עם החתיכה עצמה ששים כנגד אסור הבלוע בה מתר מה שפסקה אבל החתיכה עצמה אסורה לפי שאסור שבה אינו נפלט ממנה לגמרי (נשכח'א ותוס' פרק ג' דף ק' ורא"ש ומהר"ם שם ומהר"ם דף ק"א ע"ג וסו"ת סי' נ"ב וכו') בלשון ר' אפרים גופיה שפסקה דשכח'א דף ק"ח ופסקו ספר ראב"ן וכן כתב מהרש"ל פרק ג' דף ק"א וכן עקר ודלא כמו שכתב לעיל סימן צ"ב דאף אותה חתיכה מתרת. מה שאין כן בדרך הנבלל ונמוח שאם נפל דם וכיוצא בו לתוך רטב של היתר ונאסר מהחמת מעוטו ואחר כך נתרבה הרטב של היתר עד שיש בין כלו ס' לבטול הדים כגון מותר שפלק נבלל ונתערב. ולפי מה שנהגין ולומר בכל האסורים חתיכה נעשית נבלה אין חילוק בין דבר לח דבר גשמי אלא לענין זה דאם הנאסר כבר הוא דבר גשמי ויש ס' כנגדו חתיכה הנאסרת תחלה נשארת באסורה וצריך להסירה משם אם מכירה ואם אינו מכירה בטלה אם אינה חתיכה הראויה להתבדד. ואם הוא דבר לח הכל מתר מאחר דאכא ס' נגד מה שפסקה תחלה. וענין לעיל סימן צ"ב וצ"ט.

ב חתיכה שיש בה חלב שנתבשלה בקדירה שיש בה ס' לבטל החלב צריך להזהר שלא לסיר שום דבר מהקדירה בעוד חתיכת האסור בתוכה דחשיבין שמה תשאר באסורה בשעה שאין בקדירה ס' לבטל החלב. וגם לא יוציאנה תחלה שחלב שבה נאסר אותה. ומה שתקנתה וניחנה עד שתצטנו הקדירה. ולפי מה דקמין לו חתיכה נעשית נבלה מסיר חתיכה האסורה משם והשאר מתר וצ"ט.

דין המבשל בציצית ודבר מאוס הנמצא בתבשיל וכו' ב' סעיפים **א** המבשל בציצית הרבה בקלפתו לא יוציאם מהמקום שנתבשלו בהם עד שיצטנו או יתן עליהם מים צוננים לצננם ואחר כך יוציאם משום דחשיבין שמה ימצא באחת מהן אפרוח ואם היה מוציא מהם קדם שיצטנו שמה יהיה נשאר אותה שיש בה אפרוח עם האחרונות והיתה אוסרתו לפי שלא היה נשאר שם ששים לבטלה. ואם לא עשה כן אלא ערה אותו לקערה ונמצא אחת מהן טרפה יש אוסרין הכל דחשיבין שמה הטרפה נשאר לבסוף ולא היה ששים בקדירה לבטל ונאסר מה שפסקה וחוזר ואסור כל מה שפסקה. (נפית יוסף בשם סמ"ג ובארו) וכן בדגים קטנים שנמצא דג טרם בקערה ולא ערה כלם בפעם אחת אל תוך הקערה דאז יש לחזק שמה נשאר האסור לבסוף. ויש מתיירין בכל ענין (טור בשם י"א) דלא מחזיקין אסור לומר דנשאר האסור בלא ס' נפית יוסף בשם ר"ש. וכן עקר. ונאכלו לדעת האוסרים אין לאסור הכלים שנתבשלו בו דמעמידין הכלי על חזקתו. (נפית יוסף בשם סמ"ג והנחות מ"מ) **ב** צוב וכיוצא בו מדברים המאוסים שפשוטו של אדם קצת בהם שנמצא בתבשיל וזרקו והתבשיל מתר שאין פליטת דברים אלו הפגומים אוסרת. (נפית יוסף וכו' והנחות מ"מ) וכן המנהג פשוט. אף על גב דיש מחמירין בדבר המקלין עקר. (נפית יוסף פסק ברש"י ור"ם וטור סי' ק"ד) ואין לשנות המנהג. ואם לקח עם הפך דג טרם מן הקדירה או שער דבר שאינו פוגם אסור להחזיר הפך לקדירה. ואם החזיר צריך ס' מן הקדירה נגד האסור ולא נגד כל הפך. (נפית יוסף אמרין ג' דף ק' חתיכה נעשית נבלה) אבל אם היה מעט מן התבשיל עם האסור בכף והחזיר לקדירה צריך ס' גם נגד מעט התבשיל דחייב נעשה נבלה בכף ואחר כך כלל כ"ב.

יב' חנ"כ: ¹ מח' אם ביש ששים חוזר החתיכה הבלועה מאיסור להיתרה (טור ורשב"א) וק"ל לחומרא (אפשר לסוחטו אסור). ² כמו"ב מח' מחבר רמ"א בחתיכה הדבוקה לאיסור אם מותרת בשיש ס' (איסור דבוק). ³ עיירה מעט מתבשיל חם שיש בו איסור, מח' רמ"א ומחבר (ר"ש וסמ"ג) אם צריך ב"פ ס' שמה נשאר האיסור עם פחות מס' וצריך רוב כנגדם, או דלא מחזיקין איסורא.

1. הבנות: "כיון דלא חנ"כ וטעם ההיתר מותר, יטעום קפילא אם נרגש טעם האיסור, וי"ל הואיל ונאסר כשנרגש בו טעם לא נפיק מידי איסורו כשפלט חלק מטעמו (רמב"ן ח"ה).¹ סברת הטור מדמציכין ס' נגד האיסור כולו הרי שכולו נפלט להתבשיל. והא בכחל כן הוא ומ"מ כחל עצמו אסור, וביארו צדיקין ס' נגד כולו רק מספק דלא ידעין כמה נפיק מיניה (ב"ב) וי"ל הטור ס' ל כהרא"ה דאה"נ היה לנו להתיר הכחל בס' רק שוויה רבנן כחתיכת נבלה. סברת הרשב"א דחנ"כ ואפשר לסוחטו לאו חדא מילתא היא (ב"ב פרישה) והא דמשמע כן גבי טיפת חלב, וי"ל דבב"ח שאני הדהתחברות גורם האיסור, ואם לא נפלט כל החלב מהחתיכה בהכרח שתאסור כולה עד ס' (פליח). **בלח** פשוט שאפשר לסוחטו מותר שרי מתערב יפה בלא נשאר בנאסר הראשון יותר מבאחרון. [וציין הרמ"א שגם לדידן דס"ל חנ"כ אין חילוק בין לח ליבש בחנ"כ אלא באפשר לסוחטו, שהרי יש חנ"כ בלח באין ח"מ]. כמו"כ גם ביבש פשוט וכשאינו מכירה בטילה ומותרת ולי"ש

אפשר לסוחטו, ואף חה"ל אין בזה דהוי איסור בלוע [ומש"כ רמ"א דיש כונתו לבב"ח דהוי איסור עצמי - ש"י].

2. הדג: חלב הדבוק בבשר ויש ס', להמחבר שחתיכה עצמה מותרת לא יוציאנה חמה שלא תיאסר באין ס', ולרמ"א שאסורה ימהר להוציאה שלא תפלוט עוד. **הבנות להמחבר:** "אף להטור דאפשר לסוחטו מותר היינו באיסור בלוע, אבל החלב עצמו כמו שאוסר עוד קדרה כמו"כ יפלוט עוד בחתיכה (טור).² ביטור אי' שלא יוציא מההיתר שבקדרה שמה תישאר עם פחות מס', דס"ד שכבר פלטה כל מה שתוכל לפלוט בקדרה זו קמ"ל דלא (ט"ז).³ אף להרשב"א דאפשר לסוחטו אסור, בזה החתיכה תותר כשתצטנו, דמעולם לא בלעה יותר משאר הקדרה (שם). **הבנות להרמ"א:** "בלאו איסור דבוק כבר נאסר החתיכה במליחה אף בחלב כחוש לדידן, אם לא שנאמר שהיה בו ס' וקודם הבישול נחתך ולא נשאר ס' (ש"י).⁴ לא יוציא החתיכה בכף שלא תיאסר אלא בקיסם, ויהיה שלא תגב בקדרה (פ"מ).⁵ ג'ג לרמ"א שייך הדין שלא ימעט מההיתר עד שיצטנו, בקדרה שבלעה כוית איסור

ואח"כ בישל בה תבשיל שיש בו ס', דהאיסור עודנו בקדרה (שם). **בכבוש** נמי הדיון הכי, שאם נוסף היתר עד שישים לא חוז הראשון להיתרו, ואם הסיר משישים ההיתר נאסר הנשאר (שם) ואף אם נכבש אחר בישול ולא שאינו מוסיף בליעה ע"י כבישה ממה שבלע ע"י בישול (תפא"צ).

3. הדוג' סרדינים (דגים קטנים) שנמצא בהם דג טמא יש בדר"כ ק"כ [ומצד בריה מיירי שהוציאו], ובביצים בדר"כ אין. [מש"כ שאין רוב נגד עשרים, ומ"מ ס' אינא, היינו בצירוף הרוטב, משא"כ לבטל גופן ברוב אין הרוטב מצטרף, וב"פ ס' ל"ד אלא ב"פ הדגים שבצירוף הרוטב לא יהיו ס' ודוק]. **חנ"ז** היה מצריך ס' פעמים ס' שהרי גם הטעם של הראשונים שנאסרו אוסר, אלא שלהמחבר לא ס"ל חנ"ז [רק אפשר לסוחטו - ולכן צריך רוב כנגדו] ולהרמ"א ס"ל דמוקימין כל דג אהוקת היתר שלא היה עם האיסור בפחות מס'. **ומצד עירוי** יאסרו את שאר הדגים להמחבר עכ"פ כ"ק (ש"ר) י"ל לחשיב כנפסא הקילות דהדגים מפסיקין בין הרוטב (פלה) ול"נ דהא פוגשין מקודם את המים ובלח אין קליפה, ויאסרו הדגים כ"ק אף בכ"ש מדיון דבר גוש (ש"ר) י"ל דהמים שבכ"ש מצננין אותם, א"נ שהרי נחשב שאין ביניהם רוטב חם, ואין איסור בלוע הולך כו' [וזהו כונת הסמ"ג]. **פי' הש"ך** שעירה רק הרוטב, והחשש שמא נשאר האיסור עם פחות מס' ברוטב התחתון, וחזרו ואסרו השאר

בכ"ר כדי נטילה כדיון צלי, והמותר ס"ל דאיסור בלוע אינו אוסר כלל בלא רוטב. ולדידיה אם עירה הרוטב עם הדגים הכל צריך קליפה ול"ש ביטול ברוב, והעיקר כפי' הראשון (ב"י ת"ח רש"ל ט"ז). **סברת** הר"ש משום תליה דאיסורא ברובא איתא שיש שם ס', ורמ"א הבין דל"ד דכ"ז מאי חזית תלולת שהאיסור נמצא ברוב, נאמר רוב אחר שכל דג שאתה מוציא הוא מהרוב הטהור, נמצא שהאיסור נשאר עם פחות מס', אלא הסברא כנ"ל משום חזקת כשרות [דהוי ספק הואיל ויש רוב כנגד רוב - ולכן כ' הר"ש הסביר דרובא]. **דינים:** "הכלי גם להמחבר מותר משום חזקת כשרות (סמ"ג) ל"ד דהא לא ס"ל אלא היינו להשתמש בו אחר מע"ל דבדרבנן סמכין אחזקה (ש"ך) ולפי"ז לא אסר אלא בביתא אפרוח ולא בביתא דם שאיסורו מדרבנן (דלא כש"ך). **דהוציא** כל דג בכף הכף נאסר שהיה בו בודאי האיסור בפנ"ע [ול"מ כף גדולה שיש בה ס' דבצ"ב מספקין אי מפעפע בכל הכלי]. **ממז' המוציא** איסור בכף ותחב הכף בקדרה אחרת צריך ס' נגד האיסור [והרוטב שבכף, דמצקת ככ"ר] ולהש"ך גם נגד הכף שיש בו בליעות ונ"ל. **זבוב** שנפל לכוס זורקו ושוותה וא"צ ס' (דלא כטור) כדיון דבר מאוס בק"ך [ואף גופו אם נמחה בטל ברוב] ואף בחלא ושיכרא (דלא כש"ך) שהשוה לעכבר, וראה סוף גיטין שאין ראוי לשפוך הכוס.

סימן ק"ח

שלא לאפות התר ואסור בתנור אחד וכו' ^{ז' סעיפים} **א** אין צולין בשר כפ"ה עם בשר נבלה או של בהמה לאפות בתנור אחד ואף על פי שאין נוגעים זה בזה. **ואם צל"ה הרי זה מותר.** ואפלו הקיתה האסורה שמהנה תרבה והתפזרה ר"ה. **ואם התנור גדול שמתחזק י"ב עשרונים ופיו פתוח מותר לצלותם בו ובקל"ב שלא יגעו זה בזה.** **ואם אחד מהם מכסה בקערה או בקצק וכו' יוצא בו מותר לצלותם אפלו בתנור קטן ופיו סתום.** (והוא הדיון לבשר עם חלב נמי דיקא הכי. ^{ז' סעיף} וי"ז. ונהניין להחמיר לכתחלה אפלו בתנור גדול ובדיעבד להקל אפלו בתנור קטן. ^{ז' סעיף} וא"ר דל"ט ובתשובת ר"י מיני ובהנחת ש"ד ואגור בשם מהר"ל וטור בשם רש"י אף שפ"ה חזקת רב המורים והוא שיטת רש"י וחי' ור"י ונב"ם). **ואם אפה פת עם בשר אסור לאכלו עם חלב אם יש לו פת אחר (שם).** וכן אם עובד פוכבים אפה פת עם אסור אסור לקנות אותו פת אם יש פת אחר דכל זה מקרי לכתחלה. **אבל אם אין לו פת אחר ברוח מותר בשניהם דזה מקרי לענין זה דיעבד.** ואגור בשם ר"י ולצ"ח. **יש אומרים דאין מתירין ריחא אפלו בדיעבד אלא אם כן התנור פתוח קצת מן הצד או למעלה במקום שחפ"ן יוצא (שם באר).** ובמקום הפסד אין להחמיר בדיעבד (פי' כן נראה מספיקים יכ"פ בית יוסף) אפלו סתום לגמרי. **ואם האסור דבר חריף וכל שכן אם התהר דבר חריף ריחא מלתא היא ואפלו בדיעבד אסור אם שניהם מגלים.** **אבל אם אחד מהם מכסה אפלו בקצק בעלמא מותר.** (מקד"כ פי"ג ב"ה ואו"ה). **אם אפן או צלו אסור וחתר תחת מחבת אחת מגלין אסור (ותוספות) אפלו בדיעבד (שם באר).** והוא הדיון אם אפן בקהיא גונא פת עם בשר אסור לאכלו בקל"ב (ש"ד סימן ס' ומהר"י). **אבל בזה אחר זה אין לחוש (ובתשובת מ"י סוף הלכות מ"א ותשובת ר"י ואו"ה) אלא אם כן הניץ המוכתב משניהם דאז אסור אפלו בזה אחר זה אם היו שניהם מגלין דהני ככשו של קדרה. (ד"ע מופקעות הראי"ש סימן צ"ה) דלעיל סימן צ"ג. **יש אומרים דכל מקום דאמרין ריחא מלתא ואוסר בדיעבד הנינו דוקא דליכא ששים מן התנור נגד האסור. אבל בדאמא ששים מן התנור אפלו בכל מה שפתנור מביטל האסור. (שם באר דל"ט ל"ט ד"ח).** **ולצ"ח הפסד יש לנהוג כן.** **יש אומרים דאסור האוסר במשנהו כלון חמץ נפסח ריחא מלתא ואוסר אפלו בדיעבד אם התנור קטן והוא סתום והאסור והחתר מגלין תוך התנור. (ד"מ בשם הגה"ת סמ"י ובשם תוספות ע"ז דף ס"ו ע"ב). ויש אומרים שאין חלוק. (ד"מ בשם מהר"ך). ובמקום הפסד יש לסמוך אדבריי המקליון. ועליו לסמוך סוף סימן ק"ח אם יש להחמיר לכתחלה לשפוט ב' קדויות נא' מהן של אסור על הפירה או לצלות אסור אצל התר. **ב** בקהי דברים אמורים בצלי. **אבל אם בא לבש"לם בקדרה זה לעצמו וזה לעצמו אפלו בתנור קטן ופיו סתום מותר ואף על פי שפי' הקדירות מגלה. ודוקא שהתנור פתוח קצת אבל אם הוא סתום מקל הצדדים כד"ר שפוטמנים החמין לצ"ח שבת אסור. (מהר"י סימן מ"ד ואו"ה ובהנחת ש"ד בשם מהר"ם). ואפלו בדיעבד יש מחמירין ואוסרין אם האסור והחתר מגלה. (פ"ד שפוטע בהנחת ש"ד). ובמקום הפסד מרבה יש להקל. **ג** אם יש שפוטמניגות של אסור על המדרה שפוטמין פאל"א אסור לתן עליה התר כל היום. **אבל** קש"א ינהג פת יומא מותר להשתמש בה משום דאי אפשר בענין אחר. כל זמן שהיא פת יומא לא מהני בה הנעלה ולא קליפה בקלי אקנות (ת"ח סימן ק"ל ובהנחת ש"ד ומקד"כ). **ד** פת חמה ששנח על גבי חבית פתוחה של יין נסד אסורה. ודוקא אם נמנחת נגד המנופה. (א"ר דל"ט ל"ט). **אבל אם הפת צוננת אפלו אם החבית פתוחה או פת חמה ודחבית מגופה (פ"י ותרומה) מותר.** **ואם היה פת שעורים אסור אם הפת חמה אפלו חבית מגופה. ר"ח מ"ה** **אם לא נסד אסור בפי' יין נסד נקב שבחבית לידע אם הוא טוב.** **אבל** אסור לטעמו אף על פי שאינו בולעו (רבי"ש סימן רפ"ח). **ואסור לצ"ח יין נסד שפוטמין בהנחה (בשעורים בשם תפוח אש"ר סוף ע"ז). אבל מותר לצ"ח********

סָתֵם יִינֵם דְּמִתָּר בְּתַנְהָא (אֲרֹד קָלָל לִיט). ו שֶׁק שֶׁל פִּלְפִּלְיוֹ וְזִנְגָבִיל שֶׁמְשִׁימִיו בְּקִנְקִנִי יִיזֵן נֶסֶד מִתָּר לְהָרִים בְּהֵם. אֲבָל לְבָשִׁימִים דְּהִבְדֵּלָה אֲסוּר. ז בְּשִׁמְשִׁים שֶׁל עֲבֹדֶת כּוֹכָבִים וְכֵלָאֵי הַקָּרֶם וְעָרְלָה אֲסוּר לְהָרִים בְּהֵם.

(ג) **ריחא:** ¹מח' רמב"ם ורא"ש אם ריחא מילתא ואוסר בדיעבד (מח' בפסחים עו:) וקו"ל להקל. ²לכתחיל' לכ"ע אסור, לכן פת שאפאה עם הצלי אסור לאוכלה בכוחה שהרי יכול לאוכלה עם פרוה (כמבו' בצ"י). ³בתנור פתוח או שכ"א בקדרה לבדו או שא' מהן מכוסה אין כלל ריחא.

1. **הדוג'** בשר שחוטא שצלאו עם בשר נבילה. והוא שא' מהן שמן אבל בשניהם כחושים מותר לכ"ע (ט"ז ש"ך). עוד דוג', הנותן פת חמה על תבית יי"ג, סתומה מותר פתוחה תלוי בדין ריחא, ור' יוסי אוסר בפת שעורים שדואב גוף היין ואי"ז ריח אלא טעם. ולמעשה פתוחה אסור וסתומה מותר רק בחיטין (שו"ע י"ל דס"ל דלאו לכ"ע תלוי בדין ריחא. **טעם** ההמב"ם דהכי ס"ל לרבא שמותר להריח יי"ג אם הוא טוב (ע"ז סו:) והרא"ש מחלק דריח פטום הוי כאכילה ממש, משא"כ להריח יין דרך נקב בחבית, שהריח נכנס בחוץ בגופו ואינו נהנה, ואה"נ לזלף בחדר לריח אסור [אלא בסתם יינם שמותר בהנאה] - וכן הוא לדינא שדרי בדבר שנעשה לריח ריחא מילתא, ואסור להריח בבשמים של ע"ז ערלה וכלאים. שקיק פלפל וזנגביל שנותנים ביי"ג מותר להריח, שלא היין נותן בהם כח אלא הם ביין, ומ"מ לבשמים דהבדלה אסור דמאיס לדבר מצוה. **חומרות בדיעבד:** "בהטמנה גמורה נאסר באין ה"מ (רמ"א) [והיתר 'קדרה לבדו' ל"מ, והיתר 'אחד מכוסה' מהני]. ריח של דבר חריף לכ"ע מילתא היא (מרדכי) וכן של דבר שנעשה לריח (ש"ך) [ורק היתר 'אחד מכוסה' מהני - רמ"א] וכן כשנדבק ממש האיסור להיתר (יר' סוף תרומות). 'תחת מחבת אסור בדיעבד לכ"ע (תה"ד דלא כתו') ואם הדיע אף בזה אח"ז אסור כדין כיוסר בצ"ג (רמ"א) [ורק 'אחד מכוסה' מהני]. [אם יש להחמיר לאסור לגמרי כשאפה כך

פת מרובה עם בשר מח' פר"ח וש"ך]. **כמו"כ** באיסור משהו אסור, דריחא הוי כמשהו (רי"ף) והגם שבמקדש היו אופין לחמי תורה החמין עם המצה, התם אין איסורו במשהו, גם שהיה התנור פתוח. וי"ל בחמין בה"מ בצירוף מ"ד דבפת אין ריחא (רמ"א) וי"א דדוקא כשהתנור פתוח קצת (מג"א בתמ"ז). **שישים** מהני בה"מ, דלא חישי' שהלך הריח רק למקצת ההיתר שבתנור דכל מה שנכנס בספק מצטרף לבטל כמבו' בקי"א (רמ"א).

2. **לרמ"א** אף פת שאפה עם איסור הוי כלכתחיל' אם יכול להשיג פת אחר.

3. תנור פתוח היינו בתנור שלנו שפיו מן הצד [נשי" ש"ד דאזרבה בזה אף בדיעבד אסור דריח עולה למעלה]. וי"א דמותר רק בתנור גדול המחזיק י"ב עשרונים, ועשרון הוא שיעור חלה. **לרמ"א** אין לאפות בקרקע התנור לכתחיל' מצד שמא יזוב מזל"ז כמבו' בצ"ז [ול"מ 'חנור פתוח' ואחד מכוסה]. **עוד** בדין תנור. מרדה שהוציא בו איסור טעון ליבון, ובדיעבד שהוציא בו פת בעודו ב"י י"ל שרק הפת הראשון אסור שהוא בולע כל השמנונית, ואם נתערב בטל ברוב אפי' הוא ר"ל כדין איסור בלוע (ח"ד) ואין היתר להשתמש באפי' כשא"ל אחד, אלא כשהאופה גוי ולא ישמע לו להשיג מרדה אחר (ט"ז פר"ח).

סימן ק"ט

דין יבש ביבש שנתערב ובו ב' סעיפים **א** התיקה שְׁאִינָה רְאוּיָה לְהִתְקַבֵּד שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּאַחֲרוֹת מִיֵּן בְּמֵינוֹ יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ דְּהֵינָה שְׁאִין בְּלָל וְהָאֲסוּר עוֹמֵד בְּעַצְמוֹ אֲלָא שֶׁנִּתְעַרְבַּ וְאִינוּ מְפִירוּ (בית יוסף בשם תשובת הרשב"א ותרומין וסחית) **ח** בְּתַנְיָ בְּטִיל וּמִתָּר לְאֶכְלוֹ אֲדָם אֶחָד כָּל אֶחָת בְּפִנֵּי עַצְמָהּ. אֲבָל לֹא יֵאָכֵל שְׁלֹשֶׁתָם יָחַד. וְיֵשׁ מִי שְׁאוּסָר לְאֶכְלוֹ אֲדָם אֶחָד א' אֲפִלּוּ זֶה אַחֵר זֶה. וְכֵן יֵשׁ לְהֵיזֵק לְכַתְּמָהּ. וְיֵשׁ מִחֻמְרֵינָה לְהַשְׁלִיד אֶחָד אוֹ לְתֵן לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים (הַנְּחֹת שִׂיד בְּשֵׁם מוֹהָרִים נְרָשִׁי בְּעִיז דָּף ע"ד ע"א). וְאִינוּ אֲלָא חֻמְרָא בְּעַלְמָא. וְכָל זֶה שֶׁנִּתְעַרְבַּ בְּמֵינוֹ אֲבָל שְׁלֹא בְּמֵינוֹ וְאִין מְפִירוּ אֲפִלּוּ יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ צָרִיד שְׁשִׁים (טור בשם בעל התרומה ונוד מרבה פוסקים). וְאִין חֲלוּק בְּכָל זֶה בִּין אִם הָאֲסוּר מְדַבְּקֵן אוֹ מְדֹאֲרִיתָא (בית יוסף בשם הפוסקים דלא כְּהַנְּחֹת שִׂיד). וְעַלִּי סִימֵן כִּכ"ב אִם נִתְעַרְבּוּ בְּלִים בְּיָחַד. **ב** בְּשֵׁל בְּיָבֵשׁ שֶׁנִּתְבַּטֵּל חֵד בְּתַנְיָ אִם בְּשֵׁלֵן כָּלֵן בְּאַחַד וְאֲפִלּוּ לְאֶכָל כָּל אֶחָד בְּפִנֵּי עַצְמוֹ אֲסוּר אִם אִין שְׁשִׁים מְפִנֵּי שֶׁהִרְטֵב בְּנוֹתֵן טַעַם וְנִבְלַע בְּחִתִּיכוֹת. וְאִם רֹצֵחַ לְבָשְׁלָן יָחַד וְאִין שֵׁם ס' מִתָּר הִתְרַבּוּת עֲלֵיהֶם כְּדִי שְׁעוֹר שְׁשִׁים לְבָשְׁלָן וְאִין בּוֹ מִשּׁוּם מְבַטֵּל אֲסוּר. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דָּאִם נֹדַע הִתְעַרְבוּבוֹת קִדְּם שֶׁנִּתְבַּשְׁלוּ בְּיָחַד הִלֵּל שְׁרִי דְּאִין חוֹזְרִין וְנֶאֱסְרוּן מֵאֲחֵר שֶׁנִּתְבַּטֵּל בְּיָבֵשׁ (טור בשם הרא"ש ורמב"ן ירוסם בשם התוספות וכתב שפ"ע קר). וּבִמְקוֹם הַפֶּסֶד יֵשׁ לְסוּמָא אֲדַבְרֵי הַמְּקִילִין וְלַחֲתִיר.

(ד) **ביטול ברוב:** ¹יבש ביבש בטל ברוב, ובאינו מינו צריך ס' מדרבנן שמא יבשל ויתן טעם (בעה"ת). ²מח' רא"ש ורשב"א אם מותר לאכול התערבות כולה כאחת [אם האיסור נהפך להיות היתר] וקו"ל לחומרא, ³אך בדיעבד שבישל התערבות כאחת ואין ס' י"ל בה"מ (רמ"א).

1. **המקור** נתב' בריש צ"ח, לרא"ש מאחרי רבים להטות ולרשב"א מדם השעיר. ולסיכום, אינו מינו בלח צריך ס' מדאורייתא (טעם כעיקר) מינו ביבש בטל ברוב (כנ"ל) מינו בלח וא"מ ביבש צריך ס' מדרבנן (אטו א"מ, שמא יבשל). **דינים:** "איסור הנאה מח' ש"ס

[illegible]

הדוג' תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת בשר גבילה, וא"י מאיזה מהם לקח ספיקו אסור, ובנמצא הלך אחר הרוב (תכונות טו.) [בדליקא משום בשר שנחלעם מן העין - במ"י ס"א] דדין קבוע הוא כדבר חשוב, שהואיל וניכר במקומו אין המיעוט כמי שאינו, וזה שייך כשפירש לפנינו שספק נולד במקום הקביעות, אבל כשנמצא אי"ז ר"י ביטול אלא עליה ברוב [ומה"ט נמי אף בד"ש מותר - ב"י ש"ן]. [יש ר"ן דבלא לקח בידים רק שפירש לפנינו ע"ג הוי רק קבוע דרבנן, שא"ל בו אלא חידוש דומיא דוארב לו.] **גדר קבוע:** אסתהדרין פוסקין כרוב הגם שהאוסר המעטיר קבועין במקומו, שלא אמרו קבוע אין במקום שיש ספק על דבר אם נלקח מזה או מזה (מרדכי). **חורשין** וזורעין בא"י ולא חייש' לנחל איתן דהייא קבועה במקום, דהואיל ואין ידוע ולו המבטא אי"ז חשיבות (ה"ר ש"י קמניו). **קבוע** אינו מתנגד להרוב ומבטלו, אלא מחזק המיעוט מפני חשיבותו במקומו. הלכך הנוזי חזקת היתר וס"ט להתיר בקבוע, ול"א מדרוב חזק מהם כ"ש קבוע (ופמ"ג מסתפק) והא דלא אזיל' בחר קרוב כשפירש מעצמו (פליה) דזה בכלל החידוש דקבוע דודאי לא נאמר רק כשמצמצמו ביניהם באמצע.

דינים: א"קולא נמי ווי כחצה (כמכ"י בגמ' דיני נפשות) כגון ט' ציבורין של חמץ שבטילו שוק מדרבנן צריך בדיקה, וא"ו של מצה, והכניסו לביתו מא' מהן א"ש בדיקה, דהמצה היי כחצה וסד' להלקל (פ"ה). אפילו 'נמצא' קרוב לחנות הטריפה תולין ברוב, הגם דגם קורבא דאוי' (העיר הקרובה אל ההלל) מ"ש רוב וקרוב הולכין אחר הרוב (ב"ב כג:). 'לקח ג' תיכות מג' חנויות דודאי ב' של היתר, בטלה והפלישת ברוב אם אינה חלל' (פמ"ג).

קבוע שנתערב - מירש לפנינו ושלש הערות, בשל הרוב משום ט"ס (רשב"א) וק' על הש"ע א"שכ' זאת בלקח בידים (ב"ה) מ"ל דהא

פ"ח ופמ"ג]. ול"נ דהואיל ובאיבר שנמצאת בו הטריפה ניכר האיסור, ס"ל דזה עושה לכל המקולין קבוע דאו. **חומרת הרשב"א** שלא ליקח מכאן ואילך אף חתיכות שאינן ר"ל שמה יקח מן החשובות, "ואם לא נשארו חשובות שנמכרו כולן מותר (פמ"ג) לביעור שלקח אפי' במידות מותר (מח"פ ר"ח) לביעור מותר שרק במקום שרבים מצויין הטעות מצויה (ש"ח) **ויש** ט"ז דכשיש מבהמה זו גם חל' אסורות השאינן ר"ל מדינא, וכן

כשמותרין חל' שלקח קודם שנודע התערובת, אם נשאר עוד חל' מבהמה זו ותערובת גם הראשון אסור. **טעם** הרא"ה דבאמת הספק נולד מקודם כשלקחה רק שעכשיו אגלאי מילתא, משא"כ ב'נמצא' שעד שנמצא לא היה שום ספק איוז חנות טריפה. וטעם הר"ן דקבוע חידוש הוא ואין לך בו אלא משנת חידושו [ונכ"ס"ל לרשב"א - דלא כש"ח] וכן עיקר (פר"ח).

ז) דבר חשוב: ¹ ביצה שלפעמים נמכר באומד מח' רמ"ח ושב"ח אי הוי דבר שבמנין (יבמות פב. 'את' שדרכו למנות או 'כל') וספק דרבנן להקל. ² נפל א' מהתערובת לים הותרו כולם, דדרבנן סמכינן אתליה. ³ נפל א' מהן לתערובת שנית לא אסרה דהוי ספק ספיקא. ויש מצריכין ג' תערובות דתערובת ראשונה נאסרה כולה בתורת ודאי (רמב"ם) והכי קי"ל.

1. דינים: איש ראב"ד ועיטור דביצה לא בטלה מטעם בריה, ובמחבר יש סתירה מק' לפ"ו. ד"ח של איסור הנאה אסור כל תערובתו בהנאה, ולמכור לגוי חוץ מדמי איסור שבו מח' ש"ך ומג"א בתמ"ה [באין חשש שיחזור וימכור לישראל], ולהוליד הנאה לים המלח מח' ראב"ד (ע"ז פט"ו) ותו' (זכחים עג). לבעלי חיים חשיבי ולא בטלי, נשחטו בטלים ככריה שנתרסקה [וכנה"ג משכח"ל דבא"מ נמי לא בטלי שריקם במזיד], והיינו בקטנים שאינם דבר שבמנין. **להרמב"ם** והמחבר דבר שבמנין בטל, דבערלה פ"ג פליגי רבנן אר"מ דדבר שבמנין, וס"ל דרק' ז' דברים החשובים אינן בטלים. וערוה"ש פי' דלא פליגי וס"ל ג"כ את שדרכו למנות, ולזה נתכוונו באמרם דה"ה כל דבר שחשוב אצל מקום מהמקומות, ומש"כ אבל שא"ד א"פ שדרכו למנות בטלים היינו 'כל' שדרכו למנות, וא"ש דנקטו רק גידולי קרקע דשייכי בערלה וכלאים דמוכן הדוגמאות בשאר דברים. **ואלו** הן דברים, אגוזי פרך ורמוני בדן – שם מקום או שנפרכין ביד, חביות סתומות – יש אוסרין ביי"ג אפי' פתוחות (ש"ח) ואפי' טקנות (פר"ח), חלפות תרדין וקלחי כרוב ודלעת יוונית – עליון מצידו התרד או שורש התרד, וככרות של בעה"ב – ה"ה של נחתום אם גדולים.

2. לא אחד: "לא יאכל הכל אדם אחד ל'לא בבית אחת [אלו חומרא בעלמא] ל'לא אחת אחת כי היכי דליהוי בודאי חדא דהיתרא ומדהאי לאו דאיסורא האי נמי [הוי ב' חתיכות איסור יאכל ג' - פר"ח]. **גדר נפל:** "נפל לנהר שאינו עמוק ויכול להמצא אין תולין האיסור בו, דהואיל ודנין גם עליו אדרבה יש להתיר אותו ולתלות שבה מהרוב (ש"ח). ל'נפל לקדור איסור ואין ס' חשיב ג"כ כנאבד ששרי אצ' לדון עליו, וכן בתערובת דבע"ח ומת או נטרף א' (פ"ח). ל'נאבד מקצתה לא מהני דעדיין צריך לדון עליה להתיר מה שנשאר (שם). **דינים:** איש רמב"ם דבעינן שיפלו שנים, והכי קי"ל בק"מ לענין ע"ז. ל'הפיל בידים לים אפי' בשוגג גוררין אטו מזיד, ואם באכל

שוגג גור' שמא יאכל מזיד לגוי מח' שו"ע ונו"כ [וכ"ש במכר לגוי דאסור - דלא כפ"ח]. ל'פירש מהתערובת קודם שנפל לים אינו מתיר שכבר תלינו שהוא מההיתר (ש"ח) ואם היה זה קודם שנודע התערובת מתיר, דגם אחר שפירש היו כולם מותרין עד שנודע האיסור, ואיכא חזקת היתר (פר"ח).

3. טעם הרמב"ם דס"ס לא עדיף מרובא, שספק הראשון הוי כמחצה והשני מכריעו לרוב, ובדבר חשוב לא מהני רוב, אכן בתערובת שנית אודא לה חשיבותה כיון דלאו האיסור החשוב הידוע נפל שם, והו"ל ספק אחד ובתערובת שלישית ניתרת. [דעת הש"ך דדי בב' תערובות], ק' דגבי ע"ז הספיק הרמב"ם בב' תערובות, י"ל דהתם מייירי בכוסות דל"ש בהם ההיתר דנתרסקו ובטלה חשיבותן, לכן היקל בענין אחר (כס"מ) דע"ז קיל דבדילי מיניה (שם) או שאינו אלא להתיר בהנאה (ש"ח) ל'ל"נ דהתם כתב 'שפירש' אחד מהתערובת ואח"כ נפל, א"כ איבד חשיבותו בלא תערובת שנית דמסברא תלינן שאינו האיסור אלא מהרוב. **כמו"כ** ק' להמחבר דגבי קבוע דאו' הספיק שנפל לתערובת א' (ט"ו) י"ל דהתורה קבעה דקבוע הוי כמחצה והו"ל כבר ספק א', אבל בקבוע דרבנן גורו ליהוי ככל התערובת איסור, ומצינו בפירש שהחמירו דרבנן יותר. **ברמ"א** "שאין לאכול התערובת השלישית כאחת. והגם דזה נאמר להמתירין בב' תערובות (ש"ח ט"ז) כבר נתב' לדידון תערובת הראשונה אינה ספק אלא ודאי איסור. ³ ספק איסור דיו בב' תערובות. ותערובת שניה אוכל כאחת כמפורש באו"ה (ש"ח ט"ז) והגם שאיבד ספק זה (פר"ח פמ"ג) מ"מ בזה איכא ס"ס בלא"ה רק שהוא א' בגוף וא' בתערובת, הלכך מקילינן. ל'בדילי"מ טוב להחמיר באין צורך שלא להתירין בס"ס דתערובת, דלמה יסמוך על ביטול ימתין ויתיר בשופי. אבל ס"ס בגוף מהני דלאו מטעם ביטול הוא (או"ה תצ"ז ספק מוכן ביו"ש שני, רצ"ג גבי חדש, קכ"ב בסתם כלים).

ט ספק טרפה שנתערב באחרות כלן אסורות עד שיקח בהתרב פדי לבטל האסור אם הוא מדבריים המתבטלים. שפינו שספק הראשון היה בגופו אין להתירו מספק ספיקא. ויש אומרים הטעם דאסור הואיל והספק הוא אסור דאורייתא ולא נוכל לומר עוד ספק שאין פאן אסור רק שנתערב באחרים לא מקרי ספק ספיקא ואסור (סו). אצל אם הוי ב' ספקות אם היה פאן אסור קלל ונדעו ב' הספקות ביחד מתירים ספק ספיקא בכל מקום אפילו באסור דאורייתא וגופו של אסור נאפלו היה לו חזקת אסור כגון עוף או ציפור אסור עומד ונשבר או נשטם גוף ספק מחיים או לאחר שחיה ואם נתקצא לומר מחיים נשטם או נשבר הריא ש' להתיר מלפ ספק ספיקא אף על פי שש' לברר עד יד' בדיקת הריא אין לחש. ונען לעיל סמוך נ"ג. **י ראה טרפה שנתמצא בין ראות פשרות ואמר הבדוק שהיה יודע באותה סרקה ובשגגה נתערבה אותה ראה טרפה בין הפשרות ולא היתה בפכשים קרובותא הפכשים מתרים.**

(יו) **ספק ספיקא:** ¹א' בגוף וא' בתערובת ל"א ס"ס (מח' ר"ת ור"י) דכשאינן הספיקות ממין אחד דנין כ"א בפנ"ע כמו כשבאו הספיקות בזה אח"ז (רשב"א) או דכשספק השני הוא ע"י תערובת בעינן שספק הראשון מתירו מה"ת (רא"ה). ²מח' רמב"ם ורשב"א הידועה אם ספיקא דאורייתא מה"ת לחומרא או מדרבנן. ומודה רמב"ם באיתחזק איסורא, ומודה רשב"א בס"ס דהוי כרובא. ³ס"ס בחזקת איסור מהני (רשב"א) ומח' פר"ח וש"ך אם אפי' כשהחזקה והספיקות בענין אחד.

איסור ודאי אסרה תורה כמו"כ מצוה ודאית צותה לעשות (ח"ד) [ומיושב ראה ב' הנ"ל]. ²בספק תמידי כגון כיו ובין השמשות, יש לחלק בין לחומרא ובין לקולא. ³בהלכות טומאה שכולן הלכה למ"ס.

3. טעם הש"ך דכששניהם בענין א' מבטלת החזקה את הספק הראשון [ולט"ז אפי' כשיש ג' ספיקות מבטל החזקה את כולם], וטעם הפר"ח דהא שרינן עגונה בס"ס הגם שהיא בחזקת א"א, וי"ל דהחזקה דדייקא ומינסבה מרעא לחזקת א"א. **הדוג'** שאינם באותו ענין, עוף שנשבר הגף ספק מחיים ספק ניקב הריאה (רמ"א) דאין החזקת אינה שחוטה מבטלת שום ספק. אכן בת"י (רפ"ד דכריתות) גבי אשם תלוי, דספק אכל חלב ספק לא אכל ואפי' אכל ספק יש בו כשיעור וספק אין בו, פירשו דהכל דבר א' דאיכא ס"ס ואפי"ה מביא אשם דאיכא איסורא, א"כ פליגי על הרשב"א (פני"ז) ויש להחמיר בדא"ל. **רובא** וס"ס מח' בפנ"י ספ"ק דכתובות, ונר' דרובא עדיף שהרי ספק הראשון אינו עושהו מחצה למחצה וא"כ ליכא ס"ס. ולמ"ד הנ"ל דחזקה עדיף מס"ס אפי' במקום שאינו מסלק הספק הראשון, כ"ש דרובא [שעדיף מחזקה] עדיף מס"ס. **אין** מוציאין ממון ע"פ ס"ס דחזקת ממון לכ"ע עדיפא, והגם דהטעם דאין הולכין בממון אחר הרוב הוא משום שיכיל קים לי כהמיעוט וזה ל"ש בס"ס שאין מיעוט ברור. **שייך לקב"ז** ע"א נאמן בדבר דלא איתחזק איסורא. מצאו ריאה טריפה בין הכשרות, וענה הבודק שידע בה ובשגגה נתערבה אבל הבהמה זרק, נאמן והבהמות מותרות, הגם שלא הוא הודיע על ריאה זו (רא"ה ש"ס).

1. הדוג' ספק טריפה שנתערב באחרות אסור. והנה לרא"ה א"ש דבב' תערובות דלעיל בעינן רוב היתר, והרשב"א יישב דתערובת דמחצה גרע שאנו רואין כ"א כגופו של איסור. והנה לתרומיהו ק' תיפול"ל דלדין אף ב' תערובות ל"מ דבעינן שלשה (ש"ך) י"ל כנבא' הטעם דכשהראשונה תערובת עשאוה כודאי דהא זהו גופא דין ד"ח דלא בטיל, משא"כ הכא שספק הראשון הוא בגופו. **דינים:** איש דעה שלישית דכ"ז מייירי דוקא כשנודעו הספיקות בזה אח"ז ולכן ל"מ (מ"ב) ודחווה האחר' (ש"ך ט"ז פר"ח). ²בב' ספיקות דתערובות מועיל אפי' לא נודעו כאחת (ט"ז, ורמ"א ל"כ דל"מ אלא בב' ספיקות בגוף) דהא כשנודע הראשון לא החלטנוהו לאיסור אלא מדרבנן כדין דח"ח. ³ס"ס מהני אפי' בחזקת איסור (ראה להלן) ואפי' אפשר לברר (דלא כמנ"י) כגון עוף שנשמש גפן, ספק מחיים ספק אם ניקבה הריאה (רמ"א) וצ"ב דעוף אינו בחזקת איסור אלא לענין שחיטה ולא לענין טריפה (פליגי). [יש פר"ח דגם לרמב"ם דסד"א רק מדרבנן לחומרא מ"מ הא דבאפשר צריך לברר הוא מדא"ל].

2. להרמב"ם אשם תלוי שייך רק בב' חתיכות חלב ושומן דאיכא איסורא ואכל אחת מהן, אבל בחתיכה של ספק פטור. **ראיות:** ¹לרמב"ם מדשרינן ממון ספק – י"ל אדרבה מדבעי קרא ש"מ דשאר ספיקות אסורים. ²לרשב"א דבקרנן פסח אין בודקין קרום המוח מטריפות שאסור לשבור עצם, ומינה ילפינן דאזלי בתר רובא (חולין יא.) ולרמב"ם אין ריאה דגם ספק בלא רוב מותר – י"ל דהיא דאפשר לברר מברירין (מהרי"ט פר"ח). ³לרמב"ם מדאין יו"כ שני של גלויות (פליגי) – י"ל דאלול מעובר הוי כמיעוטא דמיעוטא לא עשו דקדשה מאד להתעורר בבי ימים]. **אין מחלוק'** בקיום מ"ע שגם לרמב"ם אין יוצאין בספק, דכמו שרק

(יה) **כללי ס"ס:** ¹בעינן ס"ס המתהפך (מח' פר"ח וש"ך) דמאי חזית להתחיל בספק זה ויהיה ס"ס – אם לא שנוח יותר להתחיל בזה. ²ס"ס משם אחד אינו ס"ס (תו' כתובות ט.) דהוי ספק א' – אם לא שא' מתיר יותר מחבירו [היתר מוסיף] (מב"י). ³ספיקות בשני גופים אינו ס"ס (מח' פליגי וש"ך) דאינם מצטרפין, כמו א' בגוף וא' בתערובת.

1. הדוג' פתח פתוח אמרי' ספק אינו תחתיו ספק באונס דמתהפך (כתובות ט.) אבל סכין פגום ספק נפגם במפרקת [לאחר השחיטה]

ספק במיעוט בתרא דסימנין – א"א להפכו, וכן נשבר העצם למעלה מהארכובה ספק לאחר שחיטה ספק לא יצא לחוץ – לאחר שחיטה אין נ"מ ביצא לחוץ. נשבר גף העוף ספק לאחר שחיטה ספק לא ניקבה הריאה – הגם דלאחר שחיטה אין נ"מ בניקב הריאה מ"מ נוח להתחיל בראשון דהריעותא היא בגף ולא בריאה, וכן נמצא ציפורין ארי בגב השור ספק לא נכנס ארי בין השורים ספק לא דרס רק נתחכך בכותל – הגם שאם דרס בודאי נכנס מ"מ מתחילה צריך לדון אם נכנס כלל. **למעשה** להרמב"ם דסד"א מה"ת לקולא בודאי א"צ מתהפך, דבדרבנן אין לחוש בהפיכו, אם

לא דאיתחזק איסורא (פליגי) אכן להרשב"א סד"א מה"ת לחומרא ומ"מ לא בעי מתהפך (בחולין לה: ועוד). **2. הדוג'** פתח פתוח ל"א ספק באונס ספק כשהיא קטנה ופיתוי קטנה אונס הוא, דשם אונס חד הוא (תו') אבל ספק הדם מן הצדדין ספק דם מכה שבמקור מותר, שהרי מכה שבמקור הדם טמא וא"כ הספק דמן הצדדין מוסיף היתר. **וק'** ¹ע"ז שילדה זכר ונקבה ספק הנקבה ראשונה ספק כבר ביכרה מקודם והתיר תה"ז, ²ספק חדש שרינן דספק התבואה משל אשתקד ספק נשרש קודם לעומר, ³סתם כליהם שרינן דספק אינם בא' ספק נשתמשו בדבר הפוגם, וכנהה רבות (פליגי) ונר' לחלק דבפ"פ הריעותא ודאית והס"ס בא להתיר, משא"כ כל הנ"ל שהוא רק שמא שיש כאן ריעותא (ח"ד).

3. הדגו' ביצה של ספק טריפה ושמא נגמרה קודם שנטרפה אסורה - **וא"כ** אפי' נתערבה אסורת התערבות [למ"ד ביצה דבר שבמניין] דהו"ל רק אחד בגוף וא' בתערובת. וכן בתרנגולת כשרה וטריפה דאסרינן ביצה שביניהם משום קבוע, ג"כ אסורה אפי' יש גם ספק שמא נגמרה מקודם דספק הראשון אסור מה"ת, ואפי' נתערבה דה"ל א' בגוף וא' בתערובת. אבל תרנגולת כשרה וספק טריפה שנתערבו, זה לבד ס"ס וביצה שביניהם מותרת אפי' ודאי נגמרה אח"כ, אבל הטילו ב' ביצים שניהם אסורות בדודאי א' מהן של הספק טריפה (ש"ך). **כמו"כ** חנות כשרה וספק טריפה שנתערבו הוי ס"ס וחתיכה שביניהם מותרת [והגם ההחנייות אסורות דהוי א' בגוף וא' בתערובת - ח"ד, מ"מ לגבי החתיכה הוי תערובת החנייות כספק בגוף, כמו בביצה שאנו דנין מהיכן באה] אבל חתיכה כשרה וספק טריפה שנתערבו אסורות, דאין כאן ספק

הראשון שמא אין כאן איסור כלל, ואפי' נאבד א' מהן שאין כאן ודאי איסור מ"מ אין להתיר דהוי א' בגוף וא' בתערובת [והיתר נפל א' לים מיירי בתערובת שלש דמדא' בטיל]. **דינינם**: "תערובת חה"ל דאסרינן אפי' בספק איסור [דהוי א' בגוף וא' בתערובת], אם נפל א' מהן לקדירה, אזי בחתיכות בעיני רוב שיהו ב' ספיקות בתערובת, וברוטב א' צ' דהטעם אינו ר"ל ולגבינו איכא ס"ס (אגור ש"ך). "במקום שיצא תרי קולי דסתרי אהדידי ל"א ס"ס (תו' ב"ק יא. מהא דנדה כט.). ותרי גברי מותרין לעשות שני ספיקות דסתין (פר"ח) ואחד שעשה בשביל שנים נר' דבדרבנן שני המעשים קיימים. 'דגים שספק אם נמלחו עם טמאים מותרים, דשמא לא נמלחו יחד ושמא אין שומן בטמאים אלא ציר, והגם שגם ציר טמאים אסור מדרבנן - להדרבנן הרי די בספק אחד (ש"ך).

(ט) **כללי ספק דרבנן**: ¹איסור דרבנן שיש לו עיקר מה"ת ספיקו לחומרא. ²אתחזק איסורא מח' פר"ח וש"ך (כדלעיל בס"ס). ³כשרגלים לדבר לאיסור או שיש תלות בו יותר או שכיח יותר, אי"ז ספק והולכין לחומרא (פר"ח).

1. מה"ט ספק תערובת בד"ח אסור אפי' יש רוב [וספק בגופו מותר] מלבד בשר שנתעלם מן העין דהוא חומרא יתירה. ומח' פר"ח וש"ך בספק אם היא גבינת עכו"ם א' מיקרי יו של עיקר מה"ת. **רק'** "דבנפל לא' מב' קדרות סמכינן אתליה בדאיכא רוב (בקי"א) - התם אי"ז ודאי שהיה כאן איסור (ש"ך) "דבמינו מקילין בצ"ח בנשפך וספק אם היה ס' (פמ"ג) - דהגם דהוא לח אמרי' שמא נשפך האיסור לגמרי. 'דבפ"ו מקילין בביצה של ספק נבילה דביצת נבילה דרבנן - דשני גופים הם ובביצתה עיקרו דרבנן (פר"ח). ול"ג דכל אלו שואלין לחכם, ולא תחמירו אלא דבר המסור להמון כטבילה דרבנן כי היכי דלא לזלזול בה.

2. למעשה מותר מלבד בספק בעיקר המעשה, כלומר שהאיסור הוא ודאי וספק אם הניח עירוב (מג"א בשצ"ד, מ"מ) וכו"ט שרינן בספק אם נמלה דההרגל לעשותו (פמ"ג). **תערובת** חד בחד דלא בטיל חשיב כ"א כגופו של איסור. הלכך ל"מ תערובת שנית ברוב

אלא בעיני ב' תערובות ברוב [ואף בדרבנן אם הוא חה"ל], והלכך אפי' נאבד א' מהן דליכא ודאי איסור מ"מ אסור אף בדרבנן דכבר איתחזק איסורא [משא"כ בתערובת שלש שרי בנאבד ואפי' עדיין ישנו בעולם, פי' בא"מ דלא נאבד בעיני ס']. **3.** הלכך כשיש ס"ס להחמיר גם בדרבנן דינו לחומרא, כגון ספק אם מלה שומן עם חלב או שלא מלה א' מהן, וא"כ שמא לא מלה השומן ונתבשל בלא מליחה, ודם מבושל דרבנן (פר"ח) אכן בתו' (עירובין לה: ממשנה מקואות) מפורש דרבנן הקילו אף בס"ס (מ"מ). **דינינם**: "חסרון ידיעה אינו ספק, כגון שא"י לשער שישים, אבל מש"כ שאין אנו בקיאים שאף הסבור שהוא בקי אינו רשאי להתירו ממילא מחיוב לספק. "ספק בדין מצטרף לס"ס (פמ"ג דלא כפר"ח) אבל דעת יחידאה מצרפין רק בדרבנן ושעת הדחק. "הל"מ הוי כדא"ו (פר"ח) ודברי קבלה כדרבנן (רמב"ן).

סימן קי"א

דין כלים טריפות שנתערבו בכשרות וכו' ז' סעיפים **א** שתי קדרות אחת של חתירה ואחת של חתירה וקפניו שתי חתיכות אחת של חתירה ואחת של חתירה היא מאסור דרבנן כגון שפניו של גיד ונפלו אלו לתוך אלו מתירים שפניו תולים לומר האסור נפל לתוך האסור ונתהוה לתוך של חתירה. ואפלו אם התערב שפניו רבה על שפניו. וכן תדע אם לא היה כאן אלא קדרה אחת של בשר שחיתו ונפלו בה אחת מאלו שתי חתיכות ואין ידוע איזו היא אנו תולין דשל חתירה נפלה אפלו אין התערב רבה על האסור. או אם לא היה כאן אלא חתיכה אחת מאסור דרבנן ויש שתי קדרות אחת של חתירה ואחת של אסור ואין ידוע לאיזו נפלה גם בזה תולין להקל. **ב** בקנה דברים אומרים שתולין בכל אלו להקל אפלו אין התערב רבה על האסור שאין האסור גם כן רבה על החתירה. אלא אם האסור רבה על החתירה אין תולין להקל. **ג** הנה האסור של תורה אין תולין להקל לומר לתוך האסור נפל עד שיהא החתירה רבה על האסור כדי שיתבטל בתוכו מדברי תורה. **ד** הנה החתירה רבה על האסור כדי שיתבטל בתוכו מדברי תורה תולין להקל. **ה** כיצד שתי קדרות אחת של בשר שחיתו ואחת של נבלה ונפלה חתיכת נבלה לתוך אחת מהן אם החתירה שפניו רבה על חתירה הנבלה תולין שתי קפניו לפי שדבר תורה מין קפניו נפול ברב אלא שחכמים הצריכו ששים. הוי שתי קדרות מין אחד האסור ממין אחד אין תולין להקל עד שיהיה החתירה ששים על האסור. **ה** הוי כאן שתי קדרות של חתירה ולפניהם שתי חתיכות אחת של חתירה ואחת של אסור ונפלה אחת לתוך זו ואחת לתוך זו אסורות שתייהן

(ב) **ב' קדורת:** ¹נפל איסור לא' מב' קדרות תולין שנפל לקדרת האיסור, דהיא חשיבא כאבודה ממילא (בעין נפל א' יום דלעיל בסוגיית דבר חשוב) ובדרבנן סמכין על תליה מדין סד"ר להקל. ²אבל כששניהם היתר אין תולין בשני דמאי חזית, ³אכן מצרפין שניהם לבטל האיסור, שכל שנכנס לספק מצטרף לבטלו. וג"ז מיירי בדרבנן (ש"ך).

1. 'כָּל שֶׁן (זֶרֶם) נָפַל א' מִב' חֲתִיכוֹת לְקִדְרַת הַיֶּתֶר דְּתוֹלֵין שֶׁהַיֶּתֶר נָפַל, דָּהָא בִּזְוָה לִיכָא וְדָאֵי נִפְלִית אִיסוּר, 'דֹּאפִי נָפְלוּ ב' חֲתִיכוֹת לִב' קִדְרוֹת, דֹּאִיכָא וְדָאֵי נִפְלִית אִיסוּר וְדָאֵי נִפְלִית לְקִדְרַת הַיֶּתֶר, מ"מ תוֹלֵין דֹּאִיסוּר בִּאִיסוּר נָפַל. וְשִׁי' הֶשֶׁן (זֶרֶם כִּפְרִי) לְבֹאֲפוֹן לֵב' אִיסוּר דִּיאֲתָחוּק אִיסוּרָא [לְמָאן דֹּאסֵר כָּל דְּלִיכָא בְּחֻסְקוֹ אִיסוּר - מִבִּי בִכְלֵי ט'] הִדְּוָלִי וְתַעֲרֹבוּ מִהֲתִיכוֹת וְאִין בִּינִי רַחוּמֵי שְׁנֵינִים. וְהָא דִּשְׁנַפְלוּ לִב' קִדְרוֹת תְּלִינן, דְּהֵתָם א"א שְׁלִשְׁנֵינִים נָפַל שֶׁל אִיסוּר. וּמוֹדָה שֶׁאֵם הִיָּה יִכְרַ קוֹדֵם שֶׁנָּפַל אִיזָה הוּא הָאִיסוּר תוֹלֵין, דָּהָא לֹא אִיתָחוּק אִיסוּרָא. **כָּל** הַיֶּתֶר תְּלִיָּה מִיָּדִיר רַק בִּאִיסוּר דִּרְבֵּנָא אֵי שִׁיעוֹר דִּרְבֵּנָא (פִּסְחִים מִד. גְּבִי תְרוּמָה) וְשִׁדְעִיל"מ אִין תוֹלֵין הֵגֶם שְׁהוּא דִּרְבֵּנָא (פִּלְתִּי) וּבִאִיסוּר מִשְׁהוּ מִדְרַבְנָא מִח' פִּרְח"א וְשִׁדְעִי. א"כ בִּאִיסוּר תוֹרָה (לִפְתִּי) תְּלִיָּה אִין בִּמְנִיָּה וְהַיֶּתֶר שֶׁבְקִדְרָה רַבָּה עַל הָאִיסוּר דְּשִׁיעוֹר שִׁישִׁים מִדְרַבְנָא, וּבִאִיסוּר דִּרְבֵּנָא מִהֵנִי אִפִּי' שְׁוִין - **אִכָּן** אֵם הָאִיסוּר רַבָּה עַל הַיֶּתֶר שֶׁבְקִדְרָה לֹא מִהֵנִי, דְּרֹבֵכו כְּכוּלֵּוּ וְלֹא נִסְמָכו כ"כ אֲתִלְיָה, מִלְּבָב בֹּאֲפוֹן הַשְּׁנִי דְּלִיכָא וְדָאֵי נִפְלִית אִיסוּר (רִשְׁב"א). **וְהִיכִי** מִשְׁכַּח"ל [בֹּאֲפוֹן הָאֲרוֹשָׁן] שִׁידוּעַ שֶׁהָאִיסוּר מִרְבּוֹה מִהֲתִיָּר וְאִינוּ יוֹדֵעַ מִמָּה הִיָּה הַיֶּתֶר [שְׁלֹמָא בִּשְׁוִין י"ל שִׁידַע רַק שִׁיעוֹר הָאִיסוּר וְעַתָּה בִּהְיָת בְּהִיָּת ב' חֲתִיכוֹת שְׁוֹת, וּבְהִיָּת מִרְבּוֹה - עַתָּה רֹאה ל' חֲתִיכוֹת], וְי"ל 'שִׁידַע רַק שִׁיעוֹר הָאִיסוּר וְעַתָּה רֹאה חֲתִיכָה כְּמוֹתָ בִּאִיסוּר וּבְהִיָּת וְעוֹד חֲתִיכָה קִטְנָה הִימָנָה בְּהִיָּת (רִישָׁא) 'זָאוּ שְׁהוּצִיאִי אֶת הָאִיסוּר וְאִינוּ יוֹדֵעַ בִּאִין קִדְרָה הַיֶּתֶר (ש"י) א' שְׁלֹא יַדַּע שִׁיעוֹר הַיֶּתֶר רַק אַחֲרָי' א' שְׁהָאִיסוּר מִרְבּוֹה יוֹתֵר (ט"ז).

הגני מוכן ומזומן לקדם מענות עשה של ברכת המזון כמו שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך: לשם יחיד קדשא ברוך הוא ושכינתיה על ידי ההוא סמיר ונעלם בשם כל ישראל. ויהי נעם וכו'.

המברך אומר: רבומי מיר וועלין בענטשין:

ועונין המסובין וחזור המברך: יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם:

המברך אומר: ברשות מרנן ורבומי נברך אלהינו ששהשמה במעונו ששכלנו משלו:

המסובין והמברך: ברוך אלהינו ששהשמה במעונו ששכלנו משלו ובטובו חיינו: ועונין אמן:

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם הן את העולם כולו בטובו כהן בחסד וברחמים הוא נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו, ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד. בעבור שמו הגדול, כי הוא אל הן ומפרנס לכל ומטיב לכל, ומכין מזון לכל ברייתו אשר ברא. באמור פותח את נדך ומשביע לכל חי רצון. ברוך אתה ה' הן את הכל.

גודה לך ה' אלהינו על שהתחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה ועל שהוצאתנו ה' אלהינו מארץ מצרים, ופדיתנו מבית עבדים, ועל ברייתך שתתמת בבשרנו, ועל תורתך שלמדתנו, ועל חסדך שהודעתנו, ועל חיים הן וחסד שחוננתנו, ועל אכילת מזון שאתה הן ומפרנס אותנו תמיד, בכל יום ובכל עת ובכל שעה: ועל הכל ה' אלהינו אנהנו מודים לך ומברכים אותך, יתברך שמו בפי כל חי תמיד לעולם ועד: כפתוב, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון:

רחם נא ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמו עלינו: אלהינו אבינו, רענו וזננו פרנסנו וכלכלנו והרויחנו, והרנו לנו ה' אלהינו מהרה מכל צרותינו. ונא אל תפריכנו ה' אלהינו, לא לידי מתנת בשר נדם ולא לידי הלאותם, כי אם לנדך המלאה הפתוחה הקדושה והרתכה, שלא גבוש ולא נכלם לעולם ועד. ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה ה' בונה ברחמי ירושלים. אמן.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, האל אבינו מלכנו אדיבנו בוראנו גאלנו יוצרנו קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב והמטיב לכל שבעל יום ניום הוא הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד, לחן

וילחסד וילרחמים וילנוח הצלה והצלחה, ברכה וישועה נחמה פרנסה וכלכלה ורחמים וחסים ושלוה וכל טוב, ומכל טוב לעולם על יחסרנו.

הרחמן הוא יולדו עלינו לעולם ועד. הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ. הרחמן הוא ישתבח לדור דורים, ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים, ויתחדר בנו לעד ולעולמי עולמים. הרחמן הוא יפרנסנו ברונו ובקבוצו. הרחמן הוא ישובר על גלות מעל צונארנו, והוא יוליכנו קוממיות לארצנו. הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרבה בבית הגז, ועל שלחן זה ששכלנו עליו. הרחמן הוא ישלח לנו את אלהינו הנביא וכור לטוב, ויבשר לנו בשורות טובות וישועות ונחמות. הרחמן הוא ברוך את (אבי מורי ואת אמי מורתי) אותם ואת ביתם ואת זרעם ואת כל אשר להם (אותי ואת אשתי ואת נדתי ואת כל אשר לי). אותנו ואת כל אשר לנו, כמו שנתברכו אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל פל, כן ברוך אותנו כלנו יחד בברכה שלמה, ונאמר, אמן.

במרום נלמדו עליהם ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום. ונשא ברכה מאת ה', וצדקה מאלהי ישענו, ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח ולחיים העולם הבא. מגדיל וישועות מלכו ונעשה חסד למשיחו לנדך ולזרעו עד עולם. עשה שלום ברחמינו, הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו, אמן.

יראו את ה' קדשיו, כי אין מחסור ליראיו. כפירים רשו ורעבו, ודגשי ה' לא יחסרו כל טוב. הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. פותח את נדך, ומשביע לכל חי רצון. ברוך הגבר אשר יטח בה' ויהיה ה' מבטחו. נער הייתי גם נזנתי, ולא ראיתי צדיק נעזב, ותרעו מבקש לחם. ה' עז לעמו יסו, ה' יברך את עמו בשלום.

* * *

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שפלה ברא לכבודו.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם יוצר האדם.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנן עדי עד. ברוך אתה ה' יוצר האדם.

שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה. ברוך אתה ה' משמח ציון בבניה.

שמח תשמח רעים האהובים כשמחה יצירך בגו עדן מקדם. ברוך אתה ה' משמח חתן וכלה.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רנה דיצה וסדנה אהבה ואהבה ושלום ורעות מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה ובהוצאות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצולות חתנים מחפתם ונערים ממשפחה גנינתם. ברוך אתה ה' משמח חתן עם הפלה:

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.